

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Årsredovisning 2023

Årsredovisning 2023

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Omslag: Foto från kampanjen "Sju dagar"

Foto omslag: Michael Fredman

Tryck: By Wind

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MSB2269 – februari 2024

ISBN: 978-91-7927-441-2

Förord

Under 2023 fortsatte det säkerhetspolitiska läget i världen att försämras, vilket har påverkat MSB:s verksamhet i alla delar. MSB driver och stödjer arbetet med att utveckla Sveriges civila försvar och krisberedskap. I det arbetet är det väpnade angreppet dimensionerande, samtidigt är det tydligt att civilt försvar och krisberedskap är ömsesidigt förstärkande.

Myndighetsstrukturen för civilt försvar och krisberedskap har fortsatt att implementeras och utvecklas under året, bland annat genom ett civilt beredskapsråd. Arbetet sker tillsammans med de sektorsansvariga myndigheterna, de civilområdesansvariga länsstyrelserna och Försvarmakten. MSB driver också på arbetet i rollen som sektorsansvarig för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen inom hela hotskalan. Förberedelserna inför civilplikt inom räddningstjänst har slutförts.

Förmågan inom det civila försvaret behöver höjas och MSB har överlämnat flera underlag till stöd för utvecklingen. Bland annat en förmågebedömning av det civila försvaret och, tillsammans med Försvarmakten, en samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret. Det krävs en ambitionshöjning inom civilt försvar, och i rapporten "Framåtanda" redovisade vi en möjlig prioritering av åtgärder.

Under 2023 fortsatte Sveriges stöd till Ukraina. 4 400 ton donerad materiel har förmedlats inom prioriterade sektorer som minhantering, räddningstjänst, energiförsörjning samt hälso- och sjukvård. Det är centralt att Sverige lär från Ukraina i arbetet med att stärka det civila försvaret och MSB har presenterat flera rapporter om detta under året, varav en är en delredovisning av ett särskilt regeringsuppdrag.

För att stärka den svenska motståndskraften inom informations- och cybersäkerhetsområdet har MSB fokuserat på åtgärder som stödjer det grundläggande förebyggande arbetet och hanteringen av cybersäkerhetsincidenter. Bland annat har uppföljningen stärkts genom att Infosäkkollen kompletterats med It-säkkollen.

Civilsamhällets och företagens engagemang är avgörande för arbetet med civilt försvar. Samarbetet mellan myndigheter och näringsliv avseende samhällets försörjningsberedskap har stärkts under året, bland annat genom en arbetsgrupp bestående av aktörerna i det av regeringen etablerade näringslivsrådet.

Ett starkt totalförsvar är beroende av en hög försvarsvilja och goda kunskaper hos medborgarna. Flera utbildnings- och informationsinsatser har genomförts för att stärka allmänhetens egenberedskap och försvarsvilja under året, med särskilt fokus på unga. Deltagandet i årets beredskapsvecka med temat Öva! var rekordstort. I likhet med tidigare år genomfördes också informationssäkerhetskampanjen "Tänk Säkert".

MSB:s nationella insatser har också ökat under 2023. MSB har genomfört 182 nationella insatser och parallellt fortsatte arbetet för att stödja kommuner och andra aktörer i deras förebyggande arbete inom naturolyckor och klimatanpassning.

Sammantaget kan jag konstatera att MSB under 2023 har fortsatt göra skillnad i en utmanande tid. Vi har gjort det med sikte på både snabba förbättringar och långsiktig utveckling av Sveriges samlade förmåga.

A handwritten signature in black ink, reading "Charlotte Petri Gornitzka". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Charlotte Petri Gornitzka
Generaldirektör

Bra att ta med till skyddsrummet

- ☐ Ficklampa
- ☐ Vatten (i flaska)
- ☐ Mugg eller kåsa för vatten
- ☐ Mat som tål rumstemperatur
- ☐ Hygienartiklar
- ☐ Toalettpapper
- ☐ Mediciner
- ☐ Första hjälpen-väska
- ☐ Varma kläder
- ☐ Värdehandlingar
(Id-kort/körkort, kontanter, kontokort)
- ☐ Nycklar
- ☐ Mobiltelefon + laddare eller powerbank

NACKA
KOMMUN

Innehåll

Om MSB	8
Förklaringar till årsredovisningen	10
Resultatredovisning	10
MSB:s samlade resultat	11
Det säkerhetspolitiska läget och insatser för Ukraina	11
Områden och effektmål	11
Särskild återrapportering	11
Finansiell redovisning	11
Intern styrning och kontroll	11
Bilaga 1	11
Resultatredovisning	14
MSB:s samlade resultat	15
Det säkerhetspolitiska läget och operativa insatser	15
Civilt försvar och krisberedskap	15
Skydd mot olyckor	16
Cybersäkerhet och säkra kommunikationer	16
Natoanslutningen	17
EU-ordförandeskapet	17
Informationsinsatser	18
Förtroende för myndigheten	18
Mätningar om oro och hemberedskap	18
Totala kostnader och intäkter 2023	19
Kostnader och intäkter per verksamhetsområde 2023	20
Det säkerhetspolitiska läget och insatser för Ukraina	23
Det säkerhetspolitiska läget	23
Internationella insatser	23
Erfarenheter från Ukraina och åtgärder för civilt försvar	23
Cybersäkerhet och lägesbilder	25
Kommunikationsinsatser och kunskapshöjande aktiviteter	25
Skydd mot olyckor	26
Aktiviteter under EU-ordförandeskapet	28
Statistik och analys	28
Förebygga och inrikta	32
Stöd till aktörer	38
Utbildning	42
Tillsyn	47
Mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet	50
Operativ hantering av samhällsstörningar	55
Nationell beredskap	56
Driver aktörernas gemensamma hantering	57
Insatsverksamhet	60
Cybersäkerhet och säkra kommunikationer	68
Stödja det förebyggande arbetet med informations- och cybersäkerhet	70

Samordna samhällets informations- och cybersäkerhet	74
Förebygga och hantera it-incidenter	79
Tillhandahålla säkra kommunikationer	83
Utveckla och förvalta ledningsplatser	90
Aktiviteter under det svenska EU-ordförandeskapet	92
Beredskap för kriser och krig	94
Inrikta och planera	97
Stöd till aktörer	102
Övning	109
Analysa och utvärdera	110
Mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet	112
Särskild återrapportering	114
Kompetensförsörjning	115
Strategisk kompetensförsörjning	115
Utveckling av kompetens	116
Hållbart arbetsliv	116
Personalstatistik	117
Jämställdhetsintegrering	119
Civilt försvar	119
MSB:s utbildningar	120
Internationella insatser	121
Miljöarbete	122
Exempel på miljöarbete under året	122
Funktionshinderspolitiken	125
Exempel på åtgärder	125
Informationssäkerhet	127
Investeringsplan	129
Avgiftsbelagd verksamhet	131
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	131
Avgiftsbelagd verksamhet där avgiftsintäkterna inte disponeras	133
Finansiell redovisning	134
Resultaträkning	135
Balansräkning	136
Anslagsredovisning	138
Bemyndiganderedovisning	140
Finansieringsanalys	141
Noter till resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, bemyndiganderedovisning och finansieringsanalys	143
Sammanställning över väsentliga uppgifter	163
Intern styrning och kontroll	164
Bilaga 1	166

Om MSB

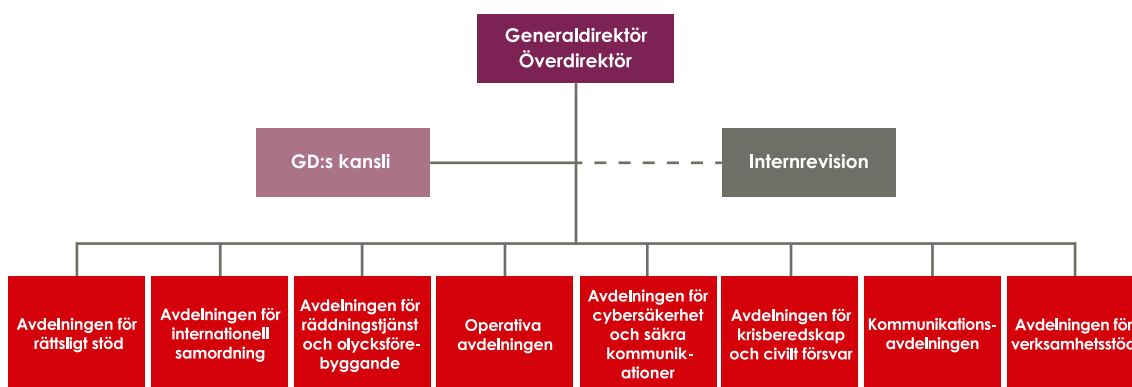
Det här avsnittet ger en överblick över myndighetens uppdrag och organisatoriska uppbyggnad.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret. Ansvaret avser åtgärder före, under och efter en olycka, kris, krig eller krigsfara. Se utdrag ur myndighetens instruktion i faktarutan nedan.

Myndigheten är indelad i åtta avdelningar och ett kansli. Vid myndigheten finns även en internrevision. Verksamhet bedrivs i Karlstad, Stockholm och Kristinehamn samt utbildningsverksamhet i Revinge, Rosersberg och på Sandö. Vid utgången av 2023 var 1 284 personer anställda på MSB.

Av myndighetens instruktion (2008:1002) framgår att MSB bland annat ska:

- utveckla och stödja arbetet med civilt försvar
- utveckla och stödja samhällets beredskap mot olyckor och kriser och vara pådrivande i arbetet med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder
- arbeta med och verka för samordning mellan berörda samhällsaktörer för att förebygga och hantera olyckor, kriser och konsekvenser av krig och krigsfara
- bidra till att minska konsekvenser av olyckor, kriser, krig och krigsfara
- följa upp och utvärdera samhällets arbete med krisberedskap och civilt försvar
- se till att utbildning och övningar kommer till stånd inom myndighetens ansvarsområde
- företräda det civila försvaret på central nivå i frågor som har betydelse för avvägningen mellan civila och militära behov av samhällets resurser om inte något annat följer av annan författning
- stödja och samordna arbetet med samhällets informationssäkerhet samt analysera och bedöma omvärldsutvecklingen inom området och ansvara för att Sverige har en nationell funktion med uppgift att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter.

Figur 1. Organisationsskiss över Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Myndigheten leds av generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka.

Generaldirektör Charlotte Petri Gornitzka. Foto: Melker Dahlstrand.

Förklaringar till årsredovisningen

I det här avsnittet förklaras hur årsredovisningen är uppbyggd och presenterad. Vi förklarar även hur vår verksamhet är indelad, hur vi fördelar kostnader och intäkter samt bedömer resultat.

Årsredovisningen utgår från de krav som ställs i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Resultat redovisas och kommenteras enligt FÅB i förhållande till:

- de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion
- mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet
- vad regeringen har angett i annat beslut.

Resultatredovisning

I den löpande texten redovisas genomförd verksamhet och dess resultat. Sammanfattande resultatbedömning framgår i en ruta i början av respektive delområde. Den utgår ifrån en sammanvägning av utfall från prestationer och i de fall det är möjligt uppnådd effekt. Även interna utvärderingar och resultaten från indikatorer används som utgångspunkt för bedömningen. Indikatorerna redovisas antingen i särskilda rutor, i tabeller eller löptext.

Bedömningarna görs utifrån följande tre nivåer:

- **God:** Området uppnår ett gott resultat där myndigheten ser en klar förbättring, eller generellt håller en hög nivå. Myndigheten ser endast ett fåtal behov av förbättringar, men strävar efter att bibehålla ett gott resultat.

- **Tillfredsställande utan förändring eller med försämring:** Området bedöms överlag ha uppnått ett bra resultat, men flera behov av utveckling finns. Området kan också bedömas att överlag ha uppnått godkänt resultat men eventuella indikatorer eller andra resultatbedömningar påvisar försämring.
- **Inte tillfredsställande:** Området bedöms inte ha uppnått tillfredsställande resultat och har behov av omfattande utveckling.

Några styckkostnader kommer inte redovisas då myndigheten har gjort bedömningen att det inte tillför något värde eftersom MSB inte är en ärendetung myndighet. För statistikunderlag redovisas individbaserad statistik nedbrutet på kön i de fall det är möjligt. Om det inte bryts ned på kön har MSB antingen inte haft tillgång till könsbaserad statistik eller att redovisningen skulle kräva hantering av personuppgifter som myndigheten inte har rätt att behandla. Utfallen för 2023 jämförs med åren 2022 och 2021. Om det är relevant för analys av trender görs även jämförelser över en längre tid. Om någon förutsättning ändras så att det är missvisande att jämföra utfallen mellan åren förklaras det i texten eller i en not direkt under tabellen.

MSB:s samlade resultat

I det här avsnittet beskrivs övergripande myndighetens samlade verksamhetsresultat samt ekonomiska resultat.

Det säkerhetspolitiska läget och insatser för Ukraina

I likhet med föregående år har vi ett särskilt kapitel för att redogöra för vilka insatser MSB gjort med anledning av det säkerhetspolitiska läget och den ryska invasionen av Ukraina.

Områden och effektmål

Med utgångspunkt i myndighetens uppdrag delar styrmodellen in MSB:s arbete i fyra områden. Varje område har ett eget effektmål, det vill säga den effekt myndigheten ska sträva efter att uppnå inom respektive område.

- *Skydd mot olyckor* – färre olyckor och effektivare räddningsinsatser.
- *Operativ hantering av samhällsstörningar* – effektivare hantering av samhällsstörningar så att konsekvenserna begränsas.
- *Cybersäkerhet och säkra kommunikationer* – stärkt cybersäkerhet och säkra kommunikationer för att ta tillvara digitaliseringens möjligheter.
- *Beredskap för kriser och krig* – ökad motståndskraft hos både individer och organisationer.

Det är utifrån dessa fyra områden som verksamheten redovisas i årsredovisningen och fördelningen av myndighetens intäkter och kostnader är gjorda. I vissa fall där

verksamhet är uppdelad på flera områden redovisas den samlat för att underlätta för läsaren. Varje område bryts ner i delområden och det är utifrån dessa som bedömningar görs. Den övergripande visionen för MSB är ”Ett säkrare samhälle i en föränderlig värld”.

Särskild återrapportering

MSB:s regleringsbrev för 2023 specificerar ett antal återrapporteringar och uppdrag med redovisning i årsredovisningen. Några av dessa återfinns i avsnittet Särskild återrapportering, medan andra presenteras i avsnittet för sitt verksamhetsområde. Tabell 1 specificerar var i årsredovisningen återrapporteringskrav och uppdrag återfinns.

Finansiell redovisning

Under den finansiella redovisningen återfinns myndighetens resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, bemyndiganderedovisning, finansieringsanalys och noter samt en sammanställning över väsentliga uppgifter.

Intern styrning och kontroll

Myndighetens verksamhet omfattas av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. I detta avsnitt redovisas generaldirektörens bedömning av om den interna styrningen och kontrollen varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Bilaga 1

I Bilaga 1 redovisas uppgifter i tabellform som kompletterar den redovisning som gjorts under respektive verksamhetsområde.

Tabell 1. MSB:s återrapporteringskrav och uppdrag i årsredovisningen 2023

Återrapporteringskrav enligt regleringsbrev	Kapitel	Sida
1. Olycksförebyggande arbete och räddningsinsatser	Skydd mot olyckor	50
2. Anslag 1:10 klimatanpassning	Skydd mot olyckor	52
3. Miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser	Skydd mot olyckor	54
4. Internationella insatser och civil krishantering	Redovisning sker i en separat rapport	
5. Civil beredskap i Nato samt krisberedskap och civilt försvar	Krisberedskap och civilt försvar	112
6. Informationssäkerhet	Särskild återrapportering	127
7. Jämställdhetsintegrering	Särskild återrapportering	119
Nationellt cybersäkerhetscenter	Cybersäkerhet och säkra kommunikationer samt i en separat rapport	78
Funktionshinderspolitiken	Särskild återrapportering	125

Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör, på rundvandring på brandstationen i Karlstad. Foto: Fredrik Karlsson.

**| Resultat-
redovisning**

MSB:s samlade resultat

Det här avsnittet är en sammanfattning av hela myndighetens verksamhet och ekonomiska resultat år 2023.

Samlad resultatbedömning för MSB

MSB bedömer att myndigheten har uppnått ett samlat tillfredsställande resultat för 2023, i förhållande till regeringens uppdrag och mål för myndigheten.

Bedömningen grundar sig på resultatredovisning för verksamhetsområdena, ekonomiska resultat och övrig relevant återsrapportering. Utifrån det samlade resultatet bedömer MSB att verksamheten bidrar till att uppfylla målen för skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar.

Det säkerhetspolitiska läget och operativa insatser

Under 2023 har stort fokus varit på det säkerhetspolitiska läget, där MSB dels bidragit med insatser, åtgärder och stöd, dels drivit utveckling inom det civila försvaret. Med anledning av den ryska invasionen av Ukraina har ett omfattande stöd lämnats till ukrainska aktörer i både humanitär och mer långsiktig form. En osäker omvärld tillsammans med ett antal naturkatastrofer har inneburit ett ökat internationellt engagemang där MSB genom olika insatser stöttat i att rädda liv, stärka resiliens och förebygga kriser och konflikter.

I Sverige har väder- och klimatrelaterade händelser lett till att förstärkningsresurser använts för att bistå med stöd i skogbrand-

bekämpning, oljeskydd och hantering vid höga flöden. Totalt har 182 nationella insatser genomförts under året.

Civilt försvar och krisberedskap

MSB har under året fortsatt att driva och stödja arbetet med att utveckla totalförsvaret och krisberedskapen. Implementeringen av den nya strukturen för civilt försvar och krisberedskap har i stora delar fokuserat på gemensamt utvecklingsarbete, bland annat har ett civilt beredskapsråd etablerats. Samarbetet har stärkts mellan myndigheter och företag avseende samhällets försörjningsberedskap. Vägledningen för planering för försörjning av varor och tjänster har vidareutvecklas och med stöd av den har myndigheter och näringsliv tillsammans bland annat identifierat samhällsviktig verksamhet samt etablerat nya kontakter med samverkande aktörer. Därtill har listan över viktiga samhällsfunktioner uppdaterats.

Det nationella projektet ”Gemensamma grunder – vidareutveckling” har genomfört sitt andra år och ett digitalt ramverk för aktörs gemensam samverkan och ledning, riktat till aktörer som har ansvar för eller bidrar till att hantera samhällsstörningar, har publicerats under året.

MSB har redovisat rapporten ”Framåtanda – en prioritering av åtgärder” och i den gjort bedömningen att en ambitionshöjning krävs gällande civilt försvar. En prioritering av åtgärder har i rapporten redovisats för regeringen.

Arbetet inom befolkningsskydd har på olika sätt stärkts under året. Sändare för utomhusvarning i de utökade beredskapszonerna kring kärnkraftverken har installerats och vägledningen för storskalig utrymning har kompletterats för att stötta aktörers planering för utrymning vid fredstida kriser och höjd beredskap. Befolkningsskyddsfrågorna har också på olika sätt aktualiserats i sektorerna för den nya strukturen och utveckling och modernisering pågår.

Vidare har MSB och ett 20-tal aktörer genomfört övningen SAMÖ 2023, där deltagarna tillsammans prövat förmågan till samverkan och ledning, tillika prioriteringar och kommunikation, i samband med hantering av storskaliga väderrelaterade händelser. Med utgångspunkt i övningen har ett övningsstöd för fortsatt utveckling tagits fram.

Skydd mot olyckor

MSB har fortsatt arbetet att utveckla förmågan att genomföra räddningsinsatser och skydda civilbefolkningen över hela hotskalan genom inriktning och planering av förmågehöjande åtgärder och etablering av rutiner inom sektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Förberedelser har genomförts inför aktivering av civilplikt inom räddningstjänst i form av åtgärder inom kompetensutveckling, rekrytering och repetitionsutbildning. I egenskap av sektorsansvarig myndighet har även rutiner för att rapportera av lägesinformation vid fredstida kriser och höjd beredskap tagits fram, tillika en process för samplanering samt en långsiktig plan för förmågehöjande åtgärder.

Negativa konsekvenser av globala klimatförändringar är märkbara redan idag. I och med ett förändrat klimat kommer väderfenomen som värmebölja och översvämning att bli allt vanligare. MSB stödjer kommuner

och andra aktörers klimatanpassning och förebyggande arbete inom naturolyckor och statsbidrag har fördelats till 19 kommuner 2023. Under året har även en värmekartering över Sverige lanserats.

För att utveckla den kommunala räddningstjänstens förmåga till ledning, samverkan och samordning har projektet ”Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst (ELS)” drivits och avslutats under året. MSB har även arbetat med kunskapshöjande åtgärder mot kommuner och räddningstjänst mot bakgrund av det ökade antalet illegala sprängningar.

Cybersäkerhet och säkra kommunikationer

MSB:s arbete med att stärka samhällets motståndskraft på cybersäkerhetsområdet har fortsatt under 2023. Rekommendationer och lärdomar för Sverige har tagits fram utifrån erfarenheter från kriget i Ukraina. Förutsättningar för en bättre överblick över cyberrelaterade händelser har skapats genom framtagande av regelbundna lägesuppfattningar.

Informationssäkerhet och kommunikation har på olika sätt varit i fokus för myndigheten, dels mot bakgrund av omvärldsläget, dels i relation till pågående utveckling inom det civila försvaret. Förbättringar har gjorts i system som på olika sätt tillhandahåller säker och robust kommunikation och information för samhällsviktiga aktörer i form av förstärkningar i kapacitet inom Rakel. Åtgärder för ökad robusthet har genomförts för SGSI (Swedish Government Secure Intranet). I WIS (Webbaserat informationssystem) har MSB gjort flera anpassningar till den nya beslutade strukturen för civilt försvar och krisberedskap.

CERT-SE:s (Sveriges nationella Computer Emergency Response Team) förmåga att bearbeta och analysera information har ökat genom ett förbättrat stöd med incidenthantering. Därtill har omvärldsläget ökat behovet av rådgivning och information. Funktionen har stöttat vid flera större cybersäkerhetsincidenter och antalet hanterade ärenden har ökat under 2023.

Natoanslutningen

Sveriges ansökan om Natomedlemskap den 18 maj 2022 har inneburit fortsatta förberedelser under 2023. Åtgärder har vidtagits för att integrera det civila beredskapssystemet med Natos strukturer och processer, inklusive Natos krishanteringsåtgärder, samt för att möta krav och behov som följer av Natos regelverk, som anpassning av lokaler. MSB har i samverkan med Försvarsmaktens regeringsuppdrag om anskaffning av teknisk sambandslösning för delning av Nato-information mellan Sverige och Nato, stöttat i processen att identifiera beredskapssystemets behov av en teknisk lösning för hantering och delning av information inom Nato. Tillsammans med UD-NSA har MSB också anordnat seminarier för att sprida kunskapen om Natos regelverk för att hantera Natoinformation.

Vidare har MSB ett regeringsuppdrag att förbereda en informationsinsats för att öka allmänhetens kunskaper om Nato och vad ett medlemskap innebär för Sverige och den enskilde. Informationsmaterial har tagits fram och beretts för att kanaliseras till allmänheten när Sverige blir medlem. Initiativ har också tagits rörande externa kunskapshöjande insatser. En webbutbildning om Natos civila beredskapsarbete har tagits fram och tillgängliggjorts på MSB:s hemsida, en fördjupad utbildning om Natos krishanteringssystem

(NATO Crisis Response System) riktad till personer inom beredskaps- och sektorsansvariga myndigheter som arbetar med civilt försvar och krisberedskap eller operativa uppgifter, har också genomförts under året.

EU-ordförandeskapet

2023 har Sverige haft ordförandeskapet i EU:s ministerråd mellan 1 januari och 30 juni. Under perioden har MSB bidragit till rådslutsatser inom civilskyddssamarbetet och samhällets motståndskraft, att CBRN-området lyfts fram som en del av EU:s övergripande arbete för att stärka unionens förmåga att möta olika typer av kriser samt till utvecklingen av EU:s arbete när det gäller skydd av kritisk infrastruktur. MSB har vidare anordnat expertgruppsmöten, varit ordförande för tre nätverk inom cybersäkerhet som NIS Cooperation Group, European Cyber Crisis Liaison Organisation Network (EU-CyCLONe) och nationella Computer Security Incident Response Teams (CSIRTs Network), samt organiserat det 50:e mötet för generaldirektörer inom ramen för EU:s civilskyddssamarbete tillsammans med Regeringskansliet och EU-kommissionen.

Det skapades ett särskilt sekretariat på myndigheten för att underlätta arbetet med ordförandeskapet och främja informationsdelning,

Bild från kampanjen "Sju dagar". Foto: Michael Fredman.

samverkan kring olika sakfrågor och möjliggöra erfarenhetsutbyten kring att arrangera EU-möten.

MSB gav även löpande stöd till Regeringskansliet med expertis inför och under flertalet EU-möten och EU-förhandlingar.

Informationsinsatser

Behovet av information om krisberedskap, totalförsvaret och egenberedskap har ökat mot bakgrund av omvärldsutvecklingen. Under året har MSB genomfört flera informationsinsatser i syftet att stärka försvarsvilja och öka allmänhetens kunskap och motståndskraft. Beredskapsveckan arrangerades för sjunde året i rad och under temat Öva! tog MSB fram ett koncept med övningsverktyg för privatpersoner samt genomförde dagliga övningsutmaningar i sociala medier. 224 kommuner deltog i Beredskapsveckan vilket är en ökning med 22 kommuner från 2022.

Inom ramen för arbetet med informations- och cybersäkerhet genomfördes informationskampanjen ”Tänk Säkert” i likhet med tidigare år. Kampanjen hade 24 samarbetspartners och syftade till att höja kunskapen och medvetenheten för individer och småföretagare rörande hur de kan använda digitala verktyg säkrare och skydda sin viktigaste information.

Olika effektmätningar och utvärderingar visar på att kampanjerna fått genomslag och att man i mätningar svarar att insatsen bidragit till att man kommer stärka sin hemberedskap. Annonskampanjen under Beredskapsveckan fick exempelvis det bästa genomslag som en MSB-kampanj om privatpersoners beredskap för kriser och krig någonsin haft.

Under 2023 har MSB också haft ett stort utrymme i media och myndighetens press-tjänst hanterade 1 945 medieärenden, jämfört med 2 463 (2022) och 1 665 (2021). Februari var den månad då flest ärenden inkom till presstjänsten, till följd av jordbävningarna i Turkiet och Syrien.

Under januari var det ett stort intresse kring frågor som rör civilplikt efter besked om att den skulle återaktiveras inom räddningstjänstområdet. Under augusti och september hanterades många frågor om översvämningar och skyfall, bland annat med anledning av stormen Hans. Övriga frågor som har fått utrymme i media under året, dels under vissa begränsade perioder, dels löpande, är skyddsrumsförfrågningar, civilt försvar, hemberedskap, it-incidenter, skogsbrandrisker och flygande resurser för släckning av skogsbränder.

Förtroende för myndigheten

MSB följer kontinuerligt utvecklingen av allmänhetens kännedom och förtroende för myndigheten. 2023 visar mätningar att MSB är en av de myndigheter med högst kännedomsgrad hos allmänheten. Anseendeindex (undersökning av Kantar Public) för MSB ökade under året från ett index på 41 2022 till 46 2023. Myndigheten har högre anseende bland unga kvinnor och boende utanför de tre storstadsregionerna.

Mätningar om oro och hemberedskap

MSB:s undersökningar för 2023 visar att 30 procent av befolkningen anser sig klara en vecka utan samhällets stöd, vilket är en minskning från 37 procent 2022. Undersökningen visar samtidigt att det finns en utbredd förståelse för det egna ansvaret. Hela 86 procent tycker det är rimligt att de som kan klarar sig en vecka utan samhällets stöd. 39 procent som är villiga att dela med sig av sin hemberedskap med sina grannar i solidaritet. En knapp tredjedel känner till vilka risker och hot som finns i deras kommun, nästan hälften vet var deras närmaste skyddsrum är samt en femtedel som känner till om kommunen har service- och trygghetpunkter. 39 procent skulle tillsammans med andra vilja engagera sig mer i frågor om deras och samhällets beredskap men 62 procent vet inte hur de kan engagera sig.

Totala kostnader och intäkter 2023

MSB:s totala kostnader (inklusive transfereringar) uppgår till cirka 5,1 miljarder 2023 och finansieras huvudsakligen med anslag.

Myndighetens verksamhet finansieras till 72 procent av anslag (74 procent 2022) och 19 procent med avgiftsintäkter (19 procent 2022). Övriga intäkter avser intäkter av

bidrag och finansiella intäkter vilka svarar för 9 procent av de totala intäkterna (7 procent 2022).

Kostnader inklusive transfereringar består till 36 procent av bidrag som betalas ut till andra aktörer (34 procent 2022), 24 procent personalkostnader (24 procent 2022), 5 procent lokalkostnader (5 procent 2022), 27 procent övriga driftkostnader (30 procent 2022), och 8 procent avser avskrivningar (7 procent 2022).

Diagram 1. Intäkter 2023

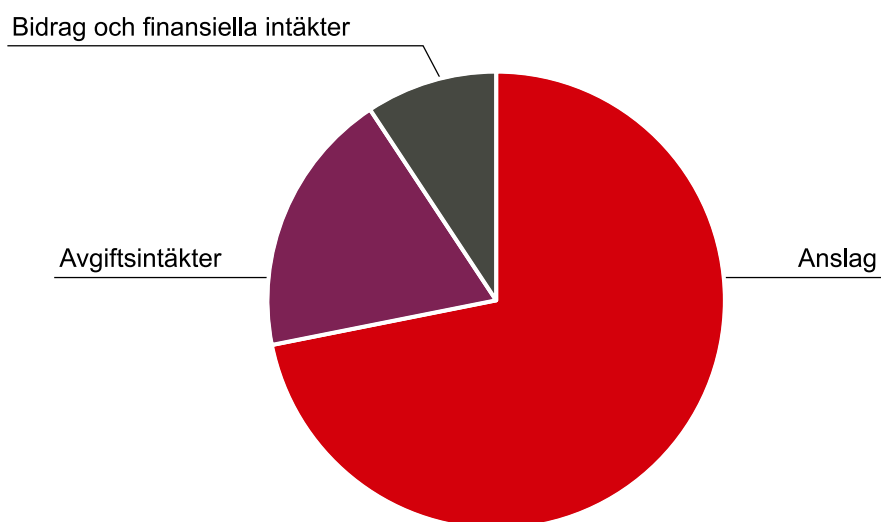
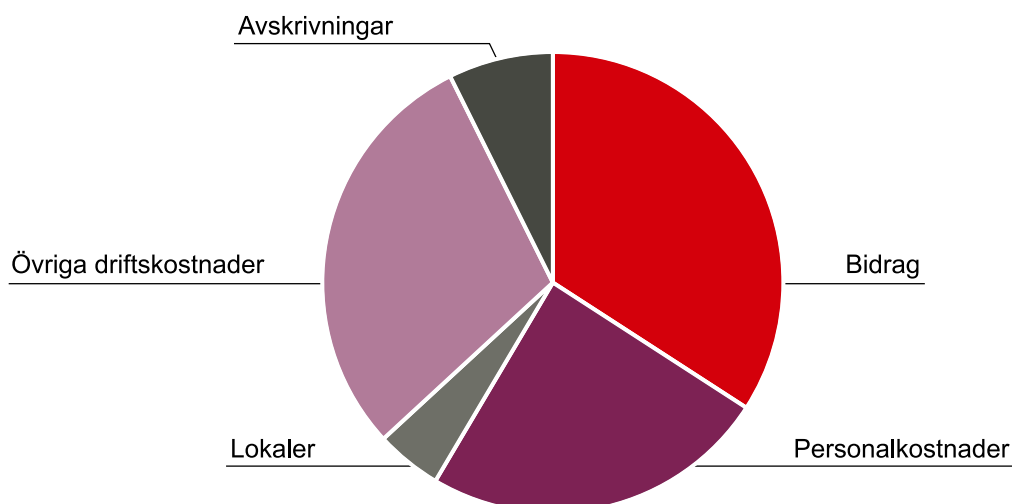

Diagram 2. Kostnader 2023

Kostnader och intäkter per verksamhetsområde 2023

Enligt förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska verksamhetens totala kostnader och intäkter fördelas enligt en indelning som myndigheten bestämmer, om inte regeringen beslutat annat. Intäkterna ska specificeras på intäkter av anslag och övriga intäkter. MSB har sedan tidigare valt att särredovisa intäkter från avgiftsbelagd verksamhet som har ett bestämt ekonomiskt mål. Transfereringar särredovisas både på intäkt- och kostnadssidan. I förekommande fall särredovisas även uppbörd (redovisning mot inkomsttitel).

Kostnader och intäkter, inklusive myndighetsgemensamma kostnader och intäkter, redovisas samlat i tabellform nedan fördelat per verksamhetsområde. De myndighetsgemensamma kostnaderna har fördelats till respektive område i proportion till dess andel av de totala kostnaderna. Beräkningen har gjorts utifrån verksamhetens kostnader exklusive transfereringar (produktionskostnad). Motsvarande gäller för de myndighetsgemensamma intäkterna.

Precis som för 2022 har 2023 års verksamhet påverkats av det försämrade omvärldsläget. MSB har fått flera regeringsuppdrag främst i syfte att stärka det civila försvaret men också för att till exempel förbereda en informationsinsats för att öka allmänhetens

kunskaper om Nato och för att utveckla och intensifiera arbetet mot terrorism för att stärka Sveriges säkerhet. Det ökade trycket på flertalet av MSB:s verksamhetsområden, kostsamma regeringsuppdrag samt stora kostnader för nationella insatser för bland annat skogsbrandsbekämpning och oljesanering har inneburit att del av anslagskrediten har nyttjats.

MSB disponerar anslaget 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret i syfte att öka förmågan att förebygga och förbereda för kris i hela systemet bland annat genom att ge bidrag till andra aktörer. Det finns en stor efterfrågan på finansiering från anslaget för att stärka civilt försvar och krisberedskap vilket inneburit att del av anslagskrediten har nyttjats.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har fortsatt präglat insatsverksamheten och ett omfattande stöd har lämnats både till Ukraina och närliggande grannländer. Med anledning av detta har anslagsnivåerna för både anslag 2:4 ap. 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet och anslag 1:1 ap. 41 Internationell civil krishantering höjts under året.

Både MSB:s totala kostnader inklusive transfereringar och uppbörd (redovisning mot inkomsttitel) och intäkter har ökat jämfört med 2022. Skillnaden på 447 mnkr vad gäller kostnader inklusive transfereringar och uppbörd beror på att verksamhetskostnaderna totalt har ökat med 223 mnkr

5 100 000 000

Totala kostnader inklusive transfereringar uppgår till cirka 5,1 miljarder kronor.

och transfereringarna totalt har ökat med 222 mnkr. Vi har dessutom en redovisning mot inkomsttitel (uppbörd) 2023 med närmare 2 mnkr.

MSB betalar ut ersättning till kommuner från anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Vid oljeskadeolyckor övertar MSB kommunens krav på skadevällaren. Inkomster från krav på ersättning får inte behållas av MSB. Under året har myndigheten fått tillbaka 1,7 mnkr från skadevällare vilket sedan redovisats mot inkomsttitel inom området Skydd mot olyckor.

Ökningen av transfereringar kan till stor del hänföras till område Skydd mot olyckor och anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor. Utbetalningarna från anslaget uppgår till 482 mnkr 2023 jämfört med 236 mnkr 2022. En annan förklaring är anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. där 37 mnkr har betalats ut jämfört med 33 mnkr 2022. Ökningen av verksamhetskostnader för verksamhetsområdet beror bland annat på ökade räntekostnader för lånefinansierade anläggningstillgångar då styrräntan höjdes flera gånger under 2023.

Ökningen av verksamhetskostnader för området Operativ hantering av samhällsstörningar beror bland annat på att myndigheten tilldelats ytterligare medel både på anslag 2:4 ap 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet och på anslag 1:1 ap 41 Internationell civil kris-hantering med anledning av kriget i Ukraina och drabbade grannländer. Efterfrågan på MSB:s humanitära insatsverksamhet har också varit fortsatt hög liksom insatser inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism. Uppbyggnad av EU:s förmågor av tillfälliga nödbostäder och medicinskt lager pågår vilket också bidrar till kostnadsökningen. På förvaltningsanslaget är kostnaderna högre jämfört med 2022 vilket förklaras av ökade insatskostnader för flygande skogsbrandsläckning och en ökad satsning på stärkt operativ förmåga inom totalförsvarsutvecklingen.

Inom området Cybersäkerhet och säkra kommunikationer finns det nationella kommunikationssystemet för samverkan och ledning, Rakel. Mer än hälften av kostnaderna inom området avser denna verksamhet. Jämfört med föregående år har kostnaderna för Rakel ökat främst avseende elkostnader och avskrivningar. Räntekostnaderna för lånefinansierade anläggningstillgångar har också ökat då styrräntan höjdes flera gånger under 2023. För hela verksamhetsområdet har kostnader för personal ökat till följd av ökad bemanning. Ökning av transfereringar beror på en ökad satsning för att kunna tillhandahålla signalskyddsmaterial till civila aktörer. Utfallet 2023 är högre än tidigare för skyddade/alternativa ledningsplatser vilket överensstämmer med den inriktning MSB har om att satsa mer på skyddade/alternativa ledningsplatser.

För området Beredskap för kriser och krig har kostnaderna varierat under senare år. Efter krigsutbrottet i Ukraina i början av år 2022 fick MSB ett regeringsuppdrag om en informationssatsning riktad till allmänheten om civilt försvar och ökade medel för genomförande av uppdraget. Under år 2023 har inga sådana större uppdrag tilldelats, varför verksamhetskostnaderna har återgått till en mer normal nivå. Även omfattningen av transfereringar inom området har varierat under åren. År 2021 ökade bidragen för organisationsstöd till frivillig försvarsverksamhet genom höjd anslagstilldelning. Samtidigt minskades bidragen för andra ändamål och till andra organisationer. År 2022 ökade transfereringarna återigen kraftigt när regeringen ökade anslagstilldelningen mer pengar för samhällets förstärkning av det civila försvaret. Stora satsningar gjordes på bidrag till kommuner och regioner (ökning med 100 mnkr) och ideella organisationer (ökning med 10 mnkr). Satsningen till kommuner och regioner kvarstod under 2023. Minskningen av transfereringarna under 2023 hänförs främst till utvecklingsprojekt hos myndigheter och minskade forskningsbidrag.

Ökningen av totala intäkter jämfört med 2022 är en direkt följd av de kostnadsökningar som beskrivs ovan både i anslags-, avgifts-

och bidragsfinansierad verksamhet. Ökningen av intäkter för ett enskilt område är en följd av ovan beskrivna kostnadsökningar.

Tabell 2. Kostnader och intäkter per verksamhetsområde, tkr

		2023		2022		2021	
Verksamhetsområde		Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader
Skydd mot olyckor	Intäkter anslag	580 150		553 141		532 360	
	Intäkter uppdragsverksamhet	57 396		52 551		39 478	
	Övriga intäkter	42 880		39 036		10 256	
	Summa verksamhetsutfall	680 426	663 996	644 728	623 788	582 094	585 575
	Transfereringar	564 618	564 618	313 492	313 492	84 080	84 080
	Uppbörd (inkomst-titel)	1 686	1 686	-	-	-	-
Operativ hantering av samhällsstörningar	Intäkter anslag	561 123		542 059		530 753	
	Intäkter uppdragsverksamhet	159 232		142 810		171 240	
	Övriga intäkter	427 251		308 277		194 452	
	Summa verksamhetsutfall	1 147 606	1 193 753	993 146	1 044 066	896 445	917 609
	Transfereringar	-	-	-	-	200	200
Cybersäkerhet och säkra kommunikationer	Intäkter anslag	356 079		393 864		273 666	
	Intäkter uppdragsverksamhet	710 464		672 507		636 355	
	Övriga intäkter	17 716		8 310		8 472	
	Summa verksamhetsutfall	1 084 259	1 131 793	1 074 681	1 064 061	918 493	906 854
	Transfereringar	158 490	158 490	132 671	132 671	106 174	106 174
Beredskap för kriser och krig	Intäkter anslag	317 840		356 220		287 019	
	Intäkter uppdragsverksamhet	-		-		-	
	Övriga intäkter	930		896		1 642	
	Summa verksamhetsutfall	318 770	310 873	357 116	345 838	288 661	295 757
	Transfereringar	1 094 437	1 094 437	1 149 145	1 149 145	1 028 501	1 028 705
Totalt		5 050 292	5 119 646	4 664 979	4 673 061	3 904 648	3 924 954

Det säkerhetspolitiska läget och insatser för Ukraina

Den 24 februari 2022 utvidgades Rysslands krig i Ukraina till en storskalig invasion. I det här kapitlet redogörs för vilka särskilda åtgärder och insatser MSB gjort med anledning av det.

Det säkerhetspolitiska läget

Under 2023 har MSB tilldelats särskilda medel för att genomföra insatser till stöd för Ukraina. Det stöd till ukrainska myndigheter och andra partners som påbörjades under inledningen av kriget har utvecklats till att bli mer långsiktigt och åtgärderna under året har fokuserat på att stödja ukrainska aktörer och att insamla erfarenheter och kunskap. Bland annat har MSB fått ett regeringsuppdrag att tillvarata lärdomar från kriget för det svenska civila försvaret. Vidare har även ett antal kommunikationsinsatser genomförts för att stärka motståndskraften i det svenska samhället.

Fördjupad information om aktiviteter mot bakgrund av kriget finns under respektive område i resultatredovisningen.

Internationella insatser

Behoven av stöd till ukrainska aktörer är fortsatt stora och har inneburit arbete med både humanitära insatser och insatser inom resiliens samt fred och säkerhet. Stödet koordineras till stora delar via EU:s civilskyddsmekanism och civilskyddsmekanismens koordineringscentrum, European Response and Coordination Centre (ERCC).

De mest prioriterade områdena har varit min-hantering, räddningstjänst, energiförsörjning samt hälso- och sjukvård och stödet har innefattat så väl materiel som utbildning och transport. MSB har sekonderat ett flertal experter till UNOPS och UNDP för att bistå med kunskap inom områdena ammunitionsröjning, säkerhetsutbildning, sjukvårdsutbildning, logistik och administration.

Arbetet med medicinska evakueringar i samarbete med regioner och berörda myndigheter har fortsatt under året, tillika uppdraget att upprätta en tillfällig förmåga bestående av tillfälliga nödbostäder inom ramen för EU:s gemensamma beredskap och rescEU.

Erfarenheter från Ukraina och åtgärder för civilt försvar

Under året har MSB tilldelats uppdraget att undersöka vilka lärdomar och erfarenheter det svenska civila försvaret kan tillvarata från kriget i Ukraina. En delredovisning lämnades i november där lärdomar beskrivs från bland annat räddningstjänst, skydd av civilbefolkningen och kommunikation. Ett antal rekommendationer lämnades också från områden där MSB har ett särskilt utpek

ansvar, exempelvis gällande utredning hur omfattande röjning av oexploderad ammunition skulle gå till i Sverige i händelse av krig samt kring vidare arbete med logistiska hubbar.

Den 1 mars redovisades svar på regeringsuppdraget ”Dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap” där lärdomar från Ukraina samlats in och använts. Erfarenheterna visar att kommunal räddningstjänst behöver förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och ytterst krig kan medföra.

För att tillvarata viktiga lärdomar från Ukrainas motståndskraft mot den ryska aggressionen anordnades det under våren fyra expertseminarier som berörde olika fokusområden från kriget och lärdomar för Sveriges civila försvar.

Expertseminarierna samlade en bredd av representanter från olika myndigheter samt representanter från näringsliv, akademi och civilsamhälle, med fokus på följande områden; privat-offentlig samverkan, civilsamhällets roll i kris och krig, cybersäkerhet samt räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

I oktober redovisade MSB även uppdraget att föreslå en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret under perioden 2025–2030. Där bedömer MSB att det krävs en ambitionshöjning och ökad finansiering för civilt försvar för att genomföra förmågehöjande åtgärder. Redovisningen utgår från tre olika nivåer och inbegriper bland annat åtgärder för att upprätthålla ledning och elektroniska kommunikationer, ökad försörjningsberedskap och långsiktig uthållighet för samhället i stort.

Bild på MSB Medical Team. Foto: Anna Saxén.

Cybersäkerhet och lägesbilder

Det säkerhetspolitiska läget har påverkat det operativa arbetet inom informations- och cybersäkerhetsområdet även under 2023. För att bygga ett motståndskraftigt totalförsvär och stärka förmågan till säker digitalisering arbetar MSB med åtgärder för att höja lägstanivån i samhället genom att tillhandahålla vägledningar och analysera nivå och behov av ytterligare stöd för samhällsviktiga aktörer.

Under året släppte MSB sin årsrapport om it-incidentrapportering 2022 "När kriget kom nära". Rapporten har ett särskilt temakapitel om cyberkrigföringen i Ukraina och sammanställer erfarenheterna i ett kapitel om lärdomar för Sverige och rekommendationer för att stärka den svenska motståndskraften.

Under året har CERT-SE, funktionen som arbetar med säkerhetsincidenter, bedrivit ett särskilt arbete med att omvärldsbevaka, detektera och verifiera IT-incidenter med koppling till det säkerhetspolitiska läget och lägesuppfattningar kring cyberrelaterade händelser och företeelser som bedöms kunna ha påverkan på samhällets informations- och cybersäkerhet. Informationen har löpande sammanställts och delats med olika målgrupper.

Kommunikationsinsatser och kunskapshöjande aktiviteter

Under året har MSB fortsatt genomföra kommunikationsinsatser för att bidra till ökad motståndskraft. Likt tidigare år genomfördes den nationella informationskampanjen "Tänk säkert" som syftade till att höja kunskapen och medvetenheten för individer och småföretagare kring skydd av information. Kampanjen genomfördes med flera samarbetspartners och budskapet fick nationell spridning.

I maj arrangerades halvdagskonferensen *Forum Ukraine: Building resilience for the future* i samarbete med Utrikespolitiska institutet. Konferensen samlade drygt 150 deltagare för diskussion om Ukrainas erfarenheter sedan inledningen av den fullskaliga invasionen. Svenska och internationella högnivåtalare belyste framtida lärdomar för att stärka det civila försvaret och hela samhällets motståndskraft. Slutsatserna från expertseminarierna och halvdagskonferensen sammanfattades sedan i en rapport.

Årets Beredskapsvecka hade temat Öva! och arrangerades med syftet att gå från tanke till handling och göra något konkret för att stärka sin egenberedskap. Inom ramen för regeringsuppdraget att öka kunskap och engagemang i krisberedskap och civilt försvar bland Sveriges 16-åringar, genomfördes kampanjen "Klara, färdiga – ljudet av en kris, tricken för att klara den", för andra gången.

Bild från "Dagen för säkra kommunikationer". Foto: MSB.

Skydd mot olyckor

MSB har till uppgift att samordna och stödja i att förebygga och hantera olyckor. Målet med arbetet är färre olyckor och effektivare räddningsinsatser.

- Sektorn för räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen är etablerad. En tioårig plan för att höja förmågan är framtagen. En årlig process för att samplanera de förmågehöjande åtgärderna har tagits fram och följts tillsammans med aktörer i sektorn.
- Med anledning av de förändrade beredskapszonerna har utomhusvarningssystem installerats i samarbete med länsstyrelserna. Varningsmottagare för inomhusbruk har skickats ut till hushåll, fritidsboende, företag och verksamheter, nya instrument för strålningsmätning och indikering har delats ut.
- Förberedelser inför att civilplikt inom räddningstjänst aktiveras har genomförts i form av kompetensutveckling, rekrytering och framtagande av repetitionsutbildning. Resultat är att totalförsvarspliktiga kommer att kunna börja skrivas in, få repetitionsutbildning och krigsplaceras i kommunal räddningstjänst under 2024.
- Över 700 årsplatser har erbjudits av Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib) och de förordningsstyrda utbildningarna inom skydd mot olyckor, varav 88 procent har nyttjats. Under året har 2012 personer examinerats från eller slutfört en utbildning, varav 16 procent kvinnor och 84 procent män.
- Drygt 476 mnkr har fördelats till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Vidare har karteringar genomförts kopplat till EU:s direktiv om bedömning och hantering av översvämningsrisker (översvämningsdirektivet), för skyfall, ras och skred, skogsbrand samt värmeböljor.
- Ökningen av illegala sprängningar och ett nytt regeringsuppdrag har medfört att arbetet inom nationellt forum för sprängämnessäkerhet har intensifierats. MSB har även arbetat med kunskapshöjande åtgärder gentemot kommunerna med fokus på räddningstjänstens operativa hantering av sprängningar samt kopplat till stöd för tillståndsprövning och tillsyn.
- För att stödja kommunernas arbete med att rekrytera och behålla deltidsbrandmän har en strategi för personalförsörjning samt ett stöd för kommunernas dialog med huvudarbetsgivare tagits fram.
- MSB har samordnat insamling, transport och destruktion av skumvätskor som finns hos räddningstjänsterna och som innehåller PFAS i syfte att minska risken för att dessa används och sprids i miljön. Under året har 226 ton skumvätska destruerats.

Tabell 3. Kostnad för skydd mot olyckor, tkr

	2023	2022	2021
Verksamhetskostnader	663 996	623 788	585 575
Transfereringar	564 618	313 492	84 080
Uppbörd (inkomsttitel)	1 686	-	-
Totala kostnader	1 230 300	937 280	669 655

Verksamhetskostnaderna för området har ökat med drygt 7 procent i jämförelse med tidigare år, vilket främst beror på ökade driftskostnader till följd av kostnadsökningar under 2023 där ökade el- och räntekostnader är en del av förändringen. Räntekostnaderna avser lån för anläggningstillgångar.

Transfereringar inom anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor har ökat från 235 536 tkr för år 2022 till 481 850 tkr för år 2023, vilket står för den beloppsmässigt största förändringen jämfört med föregående år.

Transfereringar inom anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. har också ökat, vilket beror på ökade kostnader för skogsbrandsbevakningen.

Myndigheten får enligt villkor 5 i regleringsbrevet, använda och fördela 54 500 tkr av anslaget för beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor. Under verksamhetsåret transfererades 37 540 tkr till länsstyrelsernas beredskapsarbete mot kärnkraftsolyckor, vilket är 1 420 tkr högre än år 2022.

MSB betalar ut ersättning till kommuner från anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Vid oljeskadeolyckor övertar MSB kommunens krav på skadevällaren. Inkomster från krav på ersättning levereras in på inkomsttitel efter avdrag för administrativa merkostnader. Efter oljeutsläpp utanför Öckerö och Strömstad 2022 har 1 686 tkr betalats ut i ersättning till MSB från skadevällaren. Beloppet har levererats in mot inkomsttitel.

Bild från kampanjen "Skydd mot olyckor". Foto: Jonatan Fernström.

Aktiviteter under EU-ordförandeskapet

EU-möte om översvämningsrisker

Inom ramen för det svenska EU-ordförandeskapet träffades för första gången EU:s expertgrupper inom området översvämningsrisker (WGF under GD Miljö) och en expertgrupp inom EU:s civilskyddssamarbete (Disaster Prevention and Risk Management, DPEG under GD ECHO) i Stockholm. Temat för den gemensamma workshopen vid det 32:a WGF-mötet var "Civilskydd och hantering av översvämningsrisker". Mötet innehöll studiebesök, presentationer och fallstudier om kopplingarna mellan hantering av översvämningsrisker och civilskydd och hur olika beslutsunderlag kan förstås och nyttjas bättre av olika expertgrupper. Deltog gjorde ländernas WGF-expertyper, EU-kommissionen och experter från ländernas civilskyddsorganisationer.

Möte inom civilskydd och utbildning för räddningstjänst

Under det svenska ordförandeskapet arrangerade MSB i Revinge tillsammans med sekretariatet Union Civil Protection Knowledge Network (UCP KN) det andra mötet för chefer inom civilskydd och räddningstjänstskolor.

Vid mötet konstaterades det att kunskapsdelning och stärkt gränsöverskridande samarbete kräver arbete med översättning till respektive lands språk för att motverka språkliga barriärer.

EU projektet NEMAUSUS

Sverige tillsammans med nio medlemsstater genomförde ett pilotprojekt finansierat av UCP KN och avslutades i april 2023. Projektet resulterade i modeller för hur skalbara kompetenscentrum med struktur, styrning, ekonomiska prognoser, verksamhet och resurser samt intressenter kan etableras. Modeller som kan användas vid exempelvis bränder, översvämningsrisker och naturkatastrofer – händelser som snabbt kan

behöva skala upp eller ner kapacitet med resurser, kompetens och materiel. Fortsatt utveckling med att säkra modellernas utveckling och även hur modellerna ska användas regionalt och lokalt, vilket är en förutsättning om kunskaps- och samarbetsnavet i Europa ska fungera enligt principen Connect. Share. Grow. för att gemensamt stärka civilskyddsmekanismen.

Statistik och analys

MSB tillhandahåller statistik från kommunerna genom händelserapportering, analyser av olyckor, skador, trygghet och säkerhet. MSB bedömer att resultatet för delområdet är att god och kvalitetssäkrad statistik levereras över räddningstjänstens insatser baserat på händelserapportering. Statistiska analyser och erfarenheter från olycksutredningar med lokalt och nationellt intresse kompletterar bilden. Bedömningen bygger på den kvalitetssäkring med månads- och årsåterkopplingar som görs till rapportörerna (räddningstjänsterna). Rapportering hur många som årligen omkommer i brand har dock brister eftersom MSB saknar juridisk möjlighet att kvalitetssäkra siffrorna med uppgifter från Rättsmedicinalverket, RMV.

MSB tillhandahåller statistik från kommunerna genom händelserapportering, analyser av olyckor, skador, trygghet och säkerhet. Statistiken omfattar även personalsammansättning och vilka åtgärder som genomförts inom kommunens förebyggande ansvar. Den kunskapen behövs för olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder, MSB:s tillsynsarbete samt för myndighetens stödjande roll. Statistik är ett viktigt instrument för att följa upp och inrikta stödet för såväl det förebyggande som det operativa arbetet. Långa tidsserier visar faktorer som ger effekt på olyckor och skador. Särskilda undersökningar av olyckor och insatser ger i sin tur lärdomar som kan användas för förbättringar i de specifika fallen.

Ett samarbete för trygghet och säkerhet i samhället

Under 2023 har MSB och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) publicerat den sextonde versionen av "Öppna jämförelser – Trygghet och säkerhet". Syftet är att stimulera till förbättringsarbete och ökad effektivitet i landets kommuner. Uppgifterna i rapporten bygger på nationell statistik från Socialstyrelsen, MSB, SCB, Brå och SOS Alarm AB. De områden som kartläggs är personskador, utvecklade bränder, anmälda brott samt upplevd oro och otrygghet. I årets sammanvägda värden rankas Hammarö till tryggaste kommunen följt av Lomma, Vellinge och Knivsta.

Olycks- och insatsstatistik

MSB publicerar statistik över räddningstjänsternas insatser. Statistiken visar vilka händelser och uppdrag som räddningstjänsten har larmats till och vilka åtgärder som vidtas vid en olycka och bygger på räddningstjänstens händelserapporter. Underlaget och används av kommuner, MSB, andra myndigheter, organisationer, forskare och till beslutsunderlag.

En ny händelserapportversion började användas under 2022, vilket i viss mån påverkar jämförbarhet över tid. I första hand handlar det om att uppgifter för 2022 är pålitligare än äldre uppgifter.

Under 2022 larmades den kommunala räddningstjänsten till nästan 117 000 händelser och uppdrag fördelat på omkring 95 000 inträffade och befarade olyckor, 13 500 akuta sjukvårdslarm och 8 500 andra uppdrag. Jämfört med 2021 var det en marginell minskning i antal inträffade och befarade olyckor, men en klar ökning (6 procent) i akuta sjukvårdslarm.

En tidsserieanalys kombinerat med översiktliga bedömningar har genomförts för att få en indikation på covid-19-pandemins effekter på räddningsinsatser och räddningstjänsternas brandförebyggande arbete. Identifierade trendbrott kategoriseras som 1) sådana som sannolikt berodde på restriktionerna till följd av pandemin, förändringar i arbetssätt och 2) de som troligen var väder- och säsongsrelaterade.

Samhällsförändringar till följd av pandemin har sannolikt påverkat hur många räddningsinsatser som genomförts. I huvudsak har antalet minskat. Det finns avvikande (nedåtgående) trender även under år 2022 som för till exempel brand i byggnad, trafikolyckor (främst i storstäder) och utsläpp av farligt ämne. De brandförebyggande åtgärderna har ökat och är på väg mot samma nivåer som före pandemin.

Tabell 4. Antal inträffade och befarade olyckor som lett till att räddningstjänsten ryckt ut

Månad	2022	2021	2020
Januari	7 304	7 655	7 284
Februari	6 450	7 025	7 481
Mars	7 408	6 831	7 160
April	7 672	7 404	8 069
Maj	8 316	7 544	7 783
Juni	8 371	8 762	9 532
Juli	8 278	9 778	7 791
Augusti	9 390	8 412	9 528
September	7 860	8 213	8 325
Oktober	7 800	7 926	7 749
November	7 469	7 423	7 209
December	8 327	8 558	7 126

Källa: Räddningstjänstens insatser, MSB.

Antal bränder

Under 2022 larmades den kommunala räddningstjänsten till 23 455 bränder och brandtillbud. Drygt 10 000 var i byggnad och 13 000 var brand i annat än byggnad. Åren 2020 till 2022 har de bränder och brandtillbud i byggnad som lett till utryckning av räddningstjänsten legat strax under 11 000 per år. Under 2022 var det en klar nedgång i verksamhetskategori boende,

tydligast i flerbostadshus. Bränder och brandtillbud i fordon eller fartyg samt i avfall eller återvinning utomhus har också fortsatt sjunka. Bränder och brandtillbud i skog eller mark varierar kraftigt mellan åren på grund av väderomständigheter och 2022 står inte ut på något sätt. De avsiktliga bränderna och brandtillbuden ligger i stort sett på samma nivå som 2021, vilket var en kraftig minskning från 2020 års nivå.

Tabell 5. Antal bränder och brandtillbud efter händelse och verksamhet som har lett till utryckning av räddningstjänst

Händelse	2022	2021	2020
Brand eller brandtillbud i byggnad, i verksamhets-kategorin boende	6 668	7 290	7 047
Brand eller brandtillbud i byggnad, i andra verksamhets-kategorier	3 673	3 592	3 773
Brand eller brandtillbud i fordon eller fartyg utomhus	4 275	4 504	4 917
Brand eller brandtillbud i skog eller mark	5 128	4 059	5 272
Brand eller brandtillbud i avfall eller återvinning utomhus	1 810	2 024	2 384
Brand eller brandtillbud i annat utomhus	1 901	1 725	2 071

Källa: Räddningstjänstens insatser, MSB.

Omkomna i brand

Tabellen redogör för antal personer som omkommit till följd av brand. Statistiken bygger på MSB:s insamling av uppgifter från den kommunala räddningstjänsten, Polisen, Trafikverket och sjukvården och uppdateras varje arbetsdag.

Tabell 6. Omkomna i brand*

Antal omkomna till följd av brand	2023	2022	2021
Kvinnor	39	39	36
Män	62	58	44
Okänt	2	0	0
Summa	103	97	80

* Baserat på uppgifter inlämnade till MSB t.o.m. 2023-01-18.

Uppgifterna är preliminära. Uppgifterna kan komma att ändras om MSB ges möjlighet att kvalitetssäkra siffrorna med uppgifter från Rättsmedicinalverket, RMV.

Arbetet med rapportering av årligen omkomna i brand är inte tillfredsställande. MSB saknar idag juridisk möjlighet att kvalitetssäkra siffrorna med uppgifter från Rättsmedicinalverket, RMV. Av den anledningen lämnade MSB och RMV under 2022 en gemensam hemställan till regeringen om en ny förordning som skulle möjliggöra för RMV att lämna uppgifter till MSB.

481 850 000

Under 2023 fördelade MSB drygt 482 miljoner kronor för olika åtgärder som förebygger naturolyckor.

Antal anställda i kommunal räddningstjänst

Tabell 7. Antal anställda inom räddningstjänsten med minst hälften av den totala arbetstiden inom operativ verksamhet

År	Deltid RIB*			Heltid			Samtliga
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
2022	918	10 148	11 066	345	4 605	4 950	16 016
2021	846	10 086	10 932	311	4 636	4 947	15 879
2020	836	10 011	10 847	303	4 748	5 051	15 898

* RIB, räddningstjänst i beredskap.

Källa: Årsuppföljning LSO, MSB.

Det totala antalet brandmän i riket är relativt konstant, andelen kvinnor ökar långsamt men utgör fortfarande endast åtta procent. På större orter är de flesta brandmän anställda på heltid. På mindre orter är det vanligare med räddningstjänstpersonal i beredskap som redovisas som deltid i tabellen. Ungefär två tredjedelar av bemanningen av svensk räddningstjänst består av deltidsanställda brandmän (räddningsspersonel i beredskap).

Vid mer än hälften av landets brandstationer bemannade med deltidsbrandmän råder bemanningssvårigheter, vilket hotar tillgången

till effektiva räddningsinsatser. För att stödja kommunerna har ett stödmaterial tagits fram under 2023 för att förenkla och förbättra dialogen mellan den kommunala räddningstjänsten och befintliga potentiella huvudarbetsgivare för deltidsbrandmän. Därtill har en strategi och handlingsplan för personalförsörjning av deltidsbrandmän tagits fram i samarbete med kommunal räddningstjänst. Strategin sammanfattar och visualiserar de förhållanden och åtgärder som varje kommun behöver ha för att vara lyckosam i sitt arbete med att behålla och rekrytera deltidsbrandmän.

Bild på övning med strålförarteknik. Foto: MSB.

Förebygga och inrikta

MSB:s arbete med att förebygga och inrikta syftar till att stärka samhällets kapacitet att skydda människors liv, hälsa egendom och miljö samt samhällsviktig verksamhet. MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att förmågan att förebygga bränder och andra olyckor generellt sett är tillfredsställande i samhället. Bedömningen har gjorts utifrån en samlad analys av statistik och genomförda åtgärder. Mot bakgrund av ökat antal illegala sprängningar har brister identifierats inom detta område, bland annat behövs ökad medvetenhet och kunskap hos såväl kommuner som näringsliv.

Nationell strategi för stärkt brandskydd

MSB arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer utifrån den nationella strategin för att stärka brandskyddet hos enskilda.

Under året har resultatet av brand- och brandskyddsundersökningen från 2022 analyserats. Resultatet från undersökningen styrker bilden av att det över längre tid skett stora förbättringar avseende svenska hushålls brandskydd. Exempelvis har andelen fungerande brandvarnare ökat från 61 till 90 procent och andel handbrandsläckare från 28 till 67 procent mellan åren 1996 till 2022. Andelen brandfiltar har ökat från 4 till 56 procent sedan år 2005 vilket är den mest påtagliga skillnaden sedan den senaste mätningen år 2018. Undersökningen visar dock att hushåll som består av ensamstående, som lever utan barn, bor i flerbostadshus, bor i hyresrätt, bor i tätort med många invånare och har låg inkomst eller bor i storstad generellt har ett sämre brandskydd.

MSB har genomfört en kommunikationskampanj på temat ”Elda säkert” som vänt sig till alla med egen eldstad samt tillsammans med Brandskyddsföreningen genomfört kampanjen ”Brandsäkert boende”. MSB har även bidragit

med information om hur man skyddar sig mot brand hemma till studenter, unga vuxna via UniversitetsMedia. Kampanjerna syftar till att medvetandegöra riskerna samt bidra till att höja brandskyddet i bostäder.

Miljöbalksprövning och Seveso

Enligt miljöbalken ska MSB föra talan i tillståndsärenden för att säkerställa att olycks- och säkerhetsaspekter blir belysta vid dessa tillståndsprövningar. MSB har hanterat cirka 900 inkommande tillståndsärenden av denna typ under 2023, varav cirka 130 ärenden har rört verksamheter som berörs av lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (Sevesolagen). Sevesolagen tillämpas på verksamheter där större mängder av vissa farliga ämnen förekommer och denna typ av verksamheter prioriteras vid handläggningen. MSB:s arbete med tillståndsprövningar medför ökad säkerhet vid dessa verksamheter. Under 2023 har ett ökat antal av Sevesoverksamheterna utgjorts av helt nya verksamheter varav flertalet är en del av den så kallad gröna omställningen. Det rör sig om storskaliga verksamheter inom exempelvis fossilfritt stål, vätgas som energibärare, vätgas som processkemikalie, elektrobränslen, bioraffinaderier, litiumjonbatteriproduktion samt koldioxidavskiljning.

Farligt gods

Arbetet inom området transport av farligt gods syftar till att utveckla och förbättra regelverken om transport av farligt gods på väg och på järnväg. Genom att MSB aktivt har deltagit i det internationella regelutvecklingsarbetet har det säkerställts att Sveriges intressen tagits tillvara, att en god kunskapsnivå upprätthålls samt att det finns förståelse för de regler som arbetas fram. Detta har lett till att det finns tydliga, uppdaterade och relevanta regelverk som gör det möjligt för berörda verksamheter att bedriva transport i enlighet med gällande regelverk.

Vidare ansvarar MSB för att examinera förare av fordon för transport av farligt gods samt utfärdar ADR-intyg. Verksamheten är avgiftsfinansierad vilket innebär att den måste

bedrivs med full kostnadstäckning. Under 2023 har verksamheten genererat ett överskott om cirka 1 644 tkr. Under 2023 har 9 653 ADR-intyg utfärdats och 16 623 examinationer har genomförts, vilket är fler än budgeterat.

Tabell 8. Antal utfärdade ADR-intyg

	2023	2022	2021
Registrerade intyg	9 653	8 272	9 077

MSB ansvarar även för att examinera säkerhetsrådgivare till verksamheter som är delaktiga i transporter av farligt gods. Det totala antalet godkända säkerhetsrådgivare i landet har ökat från 505 (2022) till 512 (2023).

Tabell 9. Antal examinerade säkerhetsrådgivare

	2023	2022	2021
Provtillfällen	9	9	16
Godkända	124	114	126
Genomförda prov	146	141	154

Totalt nio tillfällen för examination har genomförts. Variationen i antal examinations-tillfällen är pandemirelaterade. Under 2021 halverades antal platser per examination vilket föranledde fler tillfällen. Antalet examinerade säkerhetsrådgivare under 2023 är totalt 124, varav 37 kvinnor och 87 män.

Genom att tillhandahålla relevanta kunskapsprov samt examinationer för säkerhetsrådgivare och förare för transport av farligt gods på väg skapas möjlighet att förse marknaden med godkända förare och säkerhetsrådgivare i tillräcklig omfattning.

Brandfarliga och explosiva varor

MSB reglerar hanteringen av explosiva varor, med stöd av lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Föreskrifterna på området fokuserar i huvudsak på att förebygga olyckor men ställer även krav på att förhindra obehöriga att hantera explosiva varor. Den tilltagande användningen av sprängämnen i samband med grov brottslighet har lett till att MSB ökat ambitionen och samverkan

med andra myndigheter inom området. Under året har samarbetet med nationellt bombdatacenter (NBDC) fördjupats för att genom bättre informationsdelning begränsa möjligheterna för de som hanterar sprängämnen illegalt. Inom ramen för Forum för sprängämnessäkerhet fick MSB tillsammans med tolv andra myndigheter ett uppdrag att intensifiera och utveckla arbetet med att stoppa illegala sprängningar (FÖ2023-01615). Forumet har under året arbetat med olika typer av scenarios för att upptäcka luckor i kedjan vid hantering av explosiva varor samt transportskydd. I syftet att skapa en gemensam lägesbild har även samverkansmöten med branschföreträdare arrangerats.

Beslut har fattats om två föreskrifter inom området brandfarlig vara, föreskrifter (MSBFS 2023:1) om ändring av MSBFS 2013:3 om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor samt föreskrifter (MSBFS 2023:2) om hantering av brandfarlig vätska. De nya föreskrifterna bedöms bidra till regelförenkling och snabbare tillståndprocesser samt ge en grund för likvärdig tillsyn över hela landet.

Årsuppföljningen av kommunernas arbete med brandfarliga och explosiva varor visar att kommunernas tillsynsbesök har ökat något under 2022 jämfört med 2021, men är fortfarande färre än före pandemin. Antal återkallade tillstånd är nu tillbaka på samma nivåer som före 2021. Den kontroll av alla gällande tillstånd som krävdes på grund av ändring i LBE under 2021 kan förklara den, under 2021, tillfälliga ökningen av antal återkallade tillstånd. I årsuppföljningen framkommer även att det finns behov av kompetensutveckling. För att tillgodose kommunernas behov av kompetensutveckling har framtagandet av webbaserade kurser fortsatt och en ny kurs, "LBE – Tillstånd och tillsyn", har publicerats på MSB:s fortbildningstjänst. Webinarier kring tillstånd och tillsyn har arrangerats för att stödja kommunerna och därtill har kunskaps- och erfarenhetsseminarium kopplat till senaste tiden sprängningar genomförts för att dela lärdomar

från räddningstjänsternas operativa hantering samt för att sprida information om lägesbild och om det stöd som finns från MSB i frågan.

Bedömningen är att det fortsatt finns brister kopplat till samhällets förmåga och kapacitet att förebygga illegala sprängningar och bland annat behövs ökad medvetenhet och kunskap hos såväl näringsliv som kommuner inom området.

Naturolyckor och klimatanpassning

MSB stödjer kommuner och andra aktörer i deras förebyggande och förberedande arbete inom naturolyckor och klimatanpassning. De negativa konsekvenserna av klimatförändringar märks redan i dag och samhället behöver anpassas. Årligen inträffar i Sverige naturolyckor, det vill säga olyckor som beror på naturhändelser som översvämning, ras, skred, värmeböljor, skogsbränder eller erosion.

I och med att klimatet förändras kommer värmeböljor och torka bli allt vanligare, både globalt och i Sverige. Som stöd för kommuners och länsstyrelsernas klimatanpassningsarbete har MSB (via anslag 1:10 klimatanpassning) med hjälp av data från satelliter låtit ta fram en värme-kartering över Sverige. Karteringen som lanserades inför sommaren 2023 visar vilka maximala marktemperaturer satelliterna mätt under sommarmånaderna under perioden 2017–2022.

Under året har flera omfattande översvämningar inträffat och för att skaffa en överblick och dra lärdomar från översvämningarna har MSB gett länsstyrelser i uppdrag, att enligt EU:s översvämningdirektiv (2007/60/EG), utreda dessa översvämningar. Länsstyrelserna i Norrbotten och Jönköpings län har utrett och slutredovisat de översvämningar som inträffade i januari–februari. Utredningarna efter höstens översvämningar i Jämtland, Dalarna, Västmanland,

Bild från översvämning i Göteborg 2006. Foto: Johan Eklund.

180

Under året har närmare 180 insatser pågått eller genomförts kopplat till Ukraina

Halland och Örebro län pågår. Viktiga lärdomar är bland annat vikten av samarbete mellan olika aktörer i regionen och mellan förvaltningar i kommunerna. Vid flera av översvämningarna har nationella förstärkningsresurser nyttjats. Det finns behov av ytterligare förberedande och förebyggande åtgärder som vallar och erosionsskydd, systematiskt underhåll, utökad nivåövervakning och tidig varning och ökad egen tillgång till barriärer.

Konsekvenserna på samhällsnivå utifrån såväl människors hälsa, samhällsviktig verksamhet, miljö och kulturarv har förutom på några platser trots allt varit begränsade. Detta bland annat på grund av att översvämningarna varit relativt kortvariga, förhållandevis ringa i omfattning och på grund av de förberedelser som vidtagits.

Anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor får användas för utdelning av statsbidrag och medel till länsstyrelserna för arbete enligt översvämningförordningen. Under 2023 fördelade MSB hela anslaget; 481 850 tkr. Statsbidrag lämnades till 19 kommuner för 24 olika åtgärder och medel lämnades till länsstyrelserna enligt tabellen nedan. Bland

annat har Alvesta, Sala, Grästorp, Göteborg, Kristianstad, Nacka, Norrköping och Stockholm fått bidrag för att vidta förebyggande åtgärder mot översvämningar medan Karlstad, Munkedal och Stenungsund fått bidrag för åtgärder mot ras och skred och Alingsås för förebyggande åtgärder mot erosion.

Ytterligare en kommun beviljades bidrag under 2023 men utbetalningen kommer att ske 2024 eftersom slutredovisningen inte hann bli klar innan årsskiftet.

Tabell 10. Fördelning av anslag 2:2, tkr

	2023	2022	2021
Översvämning	458 947	210 016	15 849
Ras & skred	15 062	10 954	4 455
Erosion*	2 864	10 240	-
SUMMA bidrag till kommunerna	476 874	231 211	20 304
Länsstyrelserna för arbete enl. Översvämningförordningen	4 976	4 325	4 546
Total SUMMA	481 850	235 536	24 850

* Från och med 2022 ingår erosion i bidraget. För fördelning till kommuner se även bilaga 1 tabell 2.

Indikatorer – Förebyggande åtgärder mot naturolyckor

MSB har på uppdrag av regeringen 2023 tagit fram resultatindikatorer för att möjliggöra mätning och uppföljning av statsbidraget samt för att se effekten av de finansierade åtgärderna. Med stöd av indikatorerna kan resultat och förändringar följas över tid, och resultatet och erfarenheterna kan kommuniceras till beslutsfattare och andra intressenter.

Indikator 1

Minskad risk för naturolyckor/antal beviljade ansökningar och belopp per typ av naturolycka

Effekt – Bidraget tillgodoser behovet och förebygger naturolyckor

Tabell 11. Beviljade ansökningar anslag 2:2 uppdelat på åtgärder

Typ av naturolycka	Antal beviljade ansökningar 2023	Beviljat belopp (tkr)
Översvämning	18	822 743
Ras & skred	6*	16 079
Erosion	1	2 864
Summa	25	841 687

*ett av ärendena för ras- och skredåtgärder innehöll också åtgärder mot erosion.

Nivån för 2023 är god med avseende på att tillgängliga medel har fördelats. Under 2023 har 25 kommuner beviljats bidrag. Det beviljade beloppet är större än fördelade medel eftersom många projekt löper under flera år och kommer att få ytterligare utbetalningar. Sett till kommunernas behov av att vidta förebyggande åtgärder är dock nivån inte tillfredsställande. MSB har under året fått in ansökningar som motsvarar ett söktryck om drygt 1,15 miljarder kronor vilket motsvarar 60 procent av kommunens kostnader för åtgärderna.

Indikator 2

Minskad risk för kommunerna/antal kommuner som ansöker om statsbidrag och storlek på kommun

Effekt – Bidraget används av kommuner och utgör ett stöd för hela landet.

Tabell 12. Antal sökningar uppdelat på kommunstorlek

Storlek på kommun*	Antal kommuner som sökt statsbidrag 2023
Mindre städer/tätorter och landsbygds-kommuner	7
Större städer och kommuner nära större stad	8
Storstäder och storstadsnära kommuner	9
Summa	24

* enligt SKR:s kommungruppsindelning 2023.

Det är önskvärt att både små och stora kommuner söker bidraget. Indikatorn behövs för att följa utvecklingen och för att beskriva användningen av anslaget.

Resultatet för 2023 bedöms som god. Fler kommuner än tidigare har sökt bidraget, det finns en geografisk spridning och en variation i de sökande kommunernas storlek.

Indikator 3

Minskad risk i identifierade riskområden/antal beviljade åtgärder i identifierade riskområden nationellt.

Effekt – Planerade och kostnadseffektiva åtgärder vidtas som minskar risker i riskområden.

2023 beviljades 25 ansökningar. Nedan visas hur många av dem som minskar risken för naturolyckor inom identifierade riskområden. Observera att en kommun kan finnas inom båda typerna av riskområden.

Tabell 13. Antal beviljade åtgärder i identifierade riskområden

Typ av naturolycka	Antal inom riskområden för ras, skred, översvämning och erosion*	Antal inom riskområden enligt översvämningsförordningen, 25 riskområden	Sammanlagt beviljat belopp (tkr)	Andel av totalt belopp inom riskområden (procent)
Översvämning	13	8	822 743	99
Ras & skred	6**	Ej tillämbart	16 079	100
Erosion	1	Ej tillämbart	2 864	100

* enligt regeringsuppdrag till MSB och SGI som redovisades 2021.

** ett av ärendena för ras- och skredåtgärder innehöll också åtgärder mot erosion.

Resultatet för 2023 bedöms som god. De flesta beviljade åtgärder och den huvudsakliga summan av bidragen är för åtgärder som förebygger naturolyckor inom de identifierade riskområdena, högst fokus på åtgärder för att förebygga översvämningar.

Bild från kampanjen "Sju dagar". Foto: Michael Fredman.

Stöd till aktörer

MSB stödjer aktörerna, med länsstyrelserna och kommunal räddningstjänst som främsta målgrupper, bland annat genom att tillsammans med dem planera och utveckla metodstöd, vägledningar och utbildningar.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att förmågan att hantera bränder och andra olyckor generellt sett är tillfredsställande i samhället och har gjorts utifrån en samlad analys av statistik och genomförda åtgärder. Förändrade förutsättningar gör att förmågan i samhället behöver öka kopplat till höjd beredskap och krig. Detta innebär att MSB:s insatser behöver intensifieras och ökas inom området räddningstjänst under höjd beredskap.

Sektor för räddningstjänst och skydd av civilbefolkning

MSB är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Sektorsansvaret omfattar bland annat statlig och kommunal räddningstjänst över hela hotskalan: varning, alarmering, utrymning och inkvartering. Myndigheterna som ingår i sektorn är Kustbevakningen, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, Strålsäkerhetsmyndigheten, SMHI och länsstyrelserna som hittills representerats av Gävleborgs län och Örebro län. SOS Alarm AB och SKR har adjungerats till sektorsarbetet.

Sektorn för räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen är etablerad och fungerar väl med stort engagemang från deltagande aktörer. Arbetet i sektorn har bidragit till att utveckla förmågan att genomföra räddningsinsatser och skydda civilbefolkningen över hela hotskalan, bland annat så har en process för den årliga samplaneringen, tillika en tioårig plan för förmågehöjande åtgärder inom sektorn, tagits fram. I samband med detta har uppgifter och roller inom förmågeplaneringen tydliggjorts. Rutiner och mall för rapportering av lägesinformation har därtill tagits fram inom ramen för arbetet att omhänderta sektorns uppgifter vid fredstida kriser och höjd beredskap.

Räddningstjänst under höjd beredskap – RUHB

MSB ska samordna och stödja kommunerna i deras verksamhet enligt lagen om skydd mot olyckor. Uppgiften gäller så väl vardagsolyckor som kriser och krig.

Under 2022 gav MSB uppdrag till Försvarets forskningsinstitut (FOI) att undersöka vilken påverkan som kriget i Ukraina haft på landets räddningstjänster och hur dessa erfarenheter visat vilken förmåga som krävs för att hantera krigets effekter. Resultatet har använts som underlag till regeringsuppdraget ”Dimensio- nerande planeringsförutsättningar för kom- munal räddningstjänst under höjd beredskap” (JU 2022–02313) som redovisades till reger- ingen 1 mars 2023. Kopplat till FOI:s rapport har erfarenhetsspridning till länsstyrelser och kommunala räddningstjänstorganisationer genomförts vid fyra tillfällen under året.

Bland annat utifrån erfarenheter från Ukraina är det tydligt att kommunal räddningstjänst behöver förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och ytterst krig kan medföra. Arbetet med RUHB har under lång tid bedrivits med låg prioritet, beman- nings- och resursmässigt. MSB bedömer att det inte är tillfredsställande då nödvändiga utvecklingsinsatser inte har kunnat genom- föras. Samtliga delar inom området är under utveckling och omfattande åtgärder behöver genomföras. Det kräver såväl kompetens- höjning som personella- och materiella resurs- förstärkningar. En utveckling av ny materiel, metoder och teknik är väsentligt.

Lednings- och beslutsstöd till kommunal räddningstjänst

Tillsammans med kommunal räddningstjänst och andra aktörer har MSB drivit och avslutat projektet ”Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst (ELS)”. Projekt- resultaten har givit förutsättningar för kom- munal räddningstjänst att stärka förmågan att leda och genomföra effektiva räddningsinsatser. Under året har statligt räddningstjänstansvariga myndigheter, inom ramen för projektet, startat arbetet med att bland annat tydliggöra och

beskriva räddningstjänstaktörernas uppdrag att bedriva räddningstjänstverksamhet enskilt och i förhållande till varandra.

Två arbetssätt har utvecklats, "arbetssätt för larmhantering och ledning i det tidiga skedet" samt "arbetssätt för ledningsmöte – leda och delta". Inom området har även en vägledning tagits fram "Vägledning – Arbetssätt för ledning i kommunal räddningstjänstverksamhet".

Handboken "Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst" har reviderats och uppdaterats. Handbokens innehåll har implementerats i kommunernas räddningsledningssystem genom regionala ledningsutvecklings- och andra aktiviteter så som workshops samt inom MSB:s utbildningsverksamhet. Publikationen "Räddningsledningssystem – ett kompendium för brandbefäl" som syftar till att ge en enklare sammanställning av ett urval av innehållet i ELS-handboken med målgruppen brandbefäl har tagits fram. Tillsammans med denna publikation har en ny webbkurs "Räddningsledningssystem – att leda kommunal räddningstjänstverksamhet" utvecklats i MSB:s fortbildningstjänst.

Målet med projektet har varit att utveckla räddningstjänstens förmåga att bland annat forma sina ledningsorganisationer, utöva ledning i samband med större komplexa och flera samtidigt pågående insatser samt förmåga att hjälpa varandra vid behov. Bedömningen är att projektet bidragit till kommunernas förutsättningar att enklare samordna och samverka, givit ökad förmåga till ledning samt en samordnad utveckling, implementering och utbildning.

Räddningstjänstrådet

Räddningstjänstrådet är ett rådgivande forum, med representanter från alla län, som främjar dialogen mellan MSB och kommunal räddningstjänst för att identifiera gemensamma utvecklingsområden, risker och utmaningar. I rådet har flera viktiga utvecklingsfrågor diskuterats under året, exempelvis kompetensförsörjning av kommunal räddningstjänst och kopplingen till MSB:s utbildningssystem,

civilpliktens återinförande samt uppbyggnad och utveckling av räddningstjänst under höjd beredskap. Genom rådet säkerställs att MSB:s inriktning är förankrad med målgruppen kommunal räddningstjänst.

Innovation och utveckling till stöd för kommunal räddningstjänst

Innovations- och utvecklingsarbete som MSB leder inom området genomförs i allt större utsträckning tillsammans med de kommunala räddningstjänsterna. Samarbetet ökar utvecklingstakten i svensk räddningstjänst och leder till att förmågan att genomföra säkra, snabba och effektiva insatser ökar.

Under året har redan pågående nätverk utvecklats och nya har initierats. Nationellt utvecklingscentrum har utvecklats och hantierat ett flertal projekt där mer än 20 räddningstjänster har varit delaktiga. Resultat från projekten har lett till ökad kunskap inom områden som fridykning, vända bilar vid trafikolycka samt värmeträning med ny teknik.

Ett par redan verkssamma praktikernätverk har utvecklats, ett inom miljö och ett inom fridykning. Utöver det har även en ny samarbetsform initierats, kompetenscentrum. I ett samarbete mellan MSB och Räddningstjänsten Östra Götaland startades i september ett sådant inom området "Respons i det tidiga skedet". Detta fokuserar initialt på att öka användningen av civila insatspersoner (CIP) inom räddningstjänsten.

Förmedla kunskaper och erfarenheter från verkliga händelser – 90 sekunder

MSB har fortsatt den drygt 30-åriga traditionen med att producera videoreportage-serien 90 sekunder som förmedlar kunskaper, erfarenheter, nyheter och tips från verkliga händelser och insatser till anslutna räddningstjänster. Under 2023 producerades 17 reportage och tjänsten har en visningstid under året på drygt 1 600 timmar. Genom detta kan lokala erfarenheter och lärdomar komma till nytta nationellt.

Jämställdhet och mångfald i räddningstjänsten

Andelen kvinnor i kommunal räddningstjänst ökar fortsatt långsamt och ligger kvar på i storleksordningen åtta procent. Andelen kvinnliga befäl är lägre. Spridningen är dock stor mellan olika organisationer.

Som en del i MSB:s stöd till den kommunala räddningstjänsten har under 2023 en webbkurs i likabehandling samt en vägledning tagits fram. Många, framförallt deltidstyrkor, har svårt att rekrytera och behålla operativ personal, men det finns en stor rekryteringspotential i underrepresenterade grupper, både för heltids- och deltidstyrkor. Vägledningen "En räddningstjänst för alla" och webbkursen "Likabehandling" är olika sätt att stödja räddningstjänsten att bli en attraktiv arbetsplats för en större del av befolkningen samt för att behålla befintlig personal.

Vidare har en studie som behandlar arbetsförhållandena för deltidsbrandmän (räddningspersonal i beredskap) bidragit till ny kunskap kring förutsättningarna för deltidsbrandmän avseende såväl jämställdhet som mångfald men även andra bakomliggande faktorer. Studien "Bilderna av yrket brandman" visar också att extern kommunikation från kommunal räddningstjänst i huvudsak visar en stereotyp bild av brandmannen som vit man.

Bedömningen är att det är nödvändigt att fortsätta att genomföra åtgärder inom området, bland annat då det påverkar räddningstjänstens förmåga till personal- och kompetensförsörjning.

Brandriskprognoser

MSB har tillsammans med SMHI fortsatt utveckla det nationella och nordiska systemet för brandriskprognoser som stöd för länsstyrelser, räddningstjänst och MSB:s operativa verksamhet att förebygga och hantera skogsbränder. Närmare 500 nya användare har fått lösenord till prognosystemet. Systemet har utvecklats med funktioner för att visualisera brandrisker bland annat via olika diagram.

Utlarmning av kommunal räddningstjänst direkt via SOS alarm vid satellitdetektering av bränder driftsattes 2022. Under 2023 har uppföljning av satellitdetektering skett löpande för att genomföra analyser och förbättringar av systemet. I flera fall har satellitdetektering varit först med att upptäcka bränder. Det har också hjälpt räddningstjänsterna att lokalisera och hitta till bränderna. Under 2023 detekterade satelliterna 61 bränder i skog och mark, varav 30 procent upptäcktes först av satelliterna. Under 2023 upptäckte flyg för skogsbrandsbevakning 119 bränder i skog och mark vilket kan jämföras med 2022, då 105 bränder upptäcktes. Kostnaden för skogsbrandsbevakning med flyg uppgick 2023 till 18,5 mnkr jämfört med 11,6 mnkr 2022 och 29,9 mnkr sommaren 2018 då 290 bränder upptäcktes. Flygande resurser och satelliter är i dag ett bra komplement för att så tidigt som möjligt upptäcka bränder i syfte att tidigt påbörja insatser.

Redovisning enligt instruktion 18 k § krisberedskapsåtgärder avseende kärnteknisk verksamhet

18 k § Myndigheten ska när det gäller krisberedskapsåtgärder avseende kärnteknisk verksamhet redovisa

1. hur myndigheten och länsstyrelserna har använt medlen och hur medlen har fördelats mellan aktörerna, och
2. bedömda effekter av den genomförda verksamheten.

För finansiering av särskilda beredskapsåtgärder vid en kärnteknisk olycka utgår en avgift från varje svensk kärnteknisk anläggning. MSB får medel i det årliga regleringsbrevet till såväl MSB:s verksamhet som för att fördela till länsstyrelserna i 13 län för att genomföra åtgärder inom respektive verksamhet till den särskilda beredskapen mot kärnkraftsolycka.

Tabell 14. Fördelning av anslag 2:6 villkor 5, tkr

	2023 utbetalt	2022 utbetalt	2021 utbetalt
Halland	11 500	11 100	11 100
Kalmar	7 800	7 800	7 800
Uppsala	10 300	9 500	9 500
Skåne	600	600	600
Västerbotten	700	600	600
Stockholm	845	845	720
Västmanland	845	845	720
Gävleborg	845	845	720
Kronoberg	845	845	720
Jönköping	845	845	720
Västra Götaland	845	845	720
Östergötland	845	725	600
Gotland	725	725	600
MSB	15 418	13 600	12 740
Totalt	52 958	49 708	47 860

Med anledning av de förändrade beredskapszonerna kring den svenska kärnkraftverken har installation av 180 utomhusvarnings-system skett i samarbete med länsstyrelserna och cirka 56 000 varningsmottagare för inomhusbruk har skickats ut till hushåll, fritidsboende, företag och verksamheter.

Dessutom har MSB använt sina medel bland annat till att köpa in ett nytt mätinstrument och utbildat länsstyrelser och kommuner i att använda det, utbildning i sanering, samt till att genomföra två nationella handläggar-konferenser. Effekten av dessa åtgärder är att; länsstyrelser och kommuner har fått ökad kunskap om mätning och sanering, att de kan uppdatera sina planer för strålningsmätning och sanering; kompetenshöjning i strålnings-mätning samt att allmänhet, företag och verksamheter snabbt kan bli varnade och informerade om en kärnteknisk olycka skulle ske.

Länsstyrelserna som har fått medel har bland annat; informerat allmänheten om beredskapen kring kärnkraftverken, samverkat med olika aktörer, gjort studiebesök, deltagit i MSB:s nationella handläggar-konferens, utbildat och övat sin organisation, köpt in skydds-utrustning och gjort tekniska förbättringar. Effekten av åtgärderna är ökad kunskap om beredskapen vid kärnteknisk olycka hos både sin egen organisation och hos kommunerna samt allmänheten.

Den sammanlagda bedömningen är att åtgärderna har lett till att allmänheten som befinner sig i beredskapszonen snabbt kan bli varnad och få information vid kärnteknisk olycka, länsstyrelserna och kommunerna har ökat sin kompetens och beredskapen har ytterligare förbättrats.

Nationell samverkan för oljeskadeskydd

MSB arbetar tillsammans med berörda aktörer i Nationell samverkansgrupp för oljeskadeskydd (NSO) utifrån fastställd strategi och handlingsplan. Arbetet syftar till att samordna och stödja den nationella oljeskyddsberedskapen i förhållande till en förändrad riskbild. Antalet stora tankfartygsolyckor har minskat sedan 1970-talet men med rådande säkerhetspolitiskt läge, allt mer sjöfart och nya bränslen som transporteras, behöver också kunskap och beredskap utvecklas. MSB har utifrån strategin och handlingsplanen bland annat arrangerat en scenarioövning för att kartlägga ansvar och roller vid en stor oljeolycka. En informationsfilm om NSO:s strategiska arbete lanserades också av MSB under 2023. Den årliga Oljeskyddskonferensen arrangerades av myndigheterna i NSO i november där fokus var den pågående oljeolyckan efter Marco Polos grundstötning utanför Blekinges kust.

Syftet med de årliga konferenserna är att få en aktuell helhetsbild av utvecklingen och utmaningar samt att föra en strategisk dialog om framtida prioriteringar.

Utbildning

MSB har ett utbildningsuppdrag som spänner över skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Förutom att se till att utbildningar genomförs inom hela myndighetens ansvarsområde ska MSB tillhandahålla vissa i förordning preciserade utbildningar avgiftsfritt.

MSB bedömer att resultatet för delområdet inte är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att kapaciteten behöver utökas, främst vad gäller ledningsutbildning och grundutbildning för hel- och deltidsbrandmän där behovet är större än antalet tillgängliga utbildningsplatser.

MSB:s utbildningsuppdrag kan förenklat delas upp i utbildningar som myndigheten kan respektive måste bedriva samt utbildningar myndigheten får respektive inte får ta ut avgift för.

Tabell 15. Utbildningar som MSB kan respektive måste bedriva samt utbildningar myndigheten får respektive inte får ta ut avgift för

	Får inte ta ut avgift för	Får ta ut avgift för
Måste bedriva	Skydd mot olyckor (SMO) Påbyggnad Brandingenjörer Skorstensfejare, grund & tekniker Vidareutbildning inom ledning och tillsyn för räddningstjänsten	Grundkurs i folkrätt
Kan bedriva	Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib)	All övrig utbildning

Inom kategorin utbildningar som MSB inte får ta ut avgift för återfinns den stora volymen av utbildning som myndigheten bedriver.

Av sammanlagt cirka 730 årsplatser som erbjudits 2023 uppgår denna del till cirka 700 årsplatser. Målgruppen för dessa utbildningar är främst den kommunala räddningstjänsten men till viss del även sotningsbranschen. Utan MSB:s utbildningar kan dessa sektorer inte personalförsörjas vilket innebär att resultatet av verksamheten är att räddningstjänsten kan fortsätta utföra och leda räddningsinsatser, förebygga att olyckor inträffar samt att sotningsväsendet kan fortsätta kontrollera och rengöra förbränningsanordningar.

Bedömningen är dock att antalet utbildningsplatser inte räcker till. Enligt den behovsenkät som MSB gör årligen samt baserat på söktrycket till utbildningarna, är att det främst inom SMO och Grib samt vissa lednings- och tillsynsutbildningar som bristen är störst. Åtgärder i form av anpassning av innehåll och omfattning i utbildningarna har genomförts, men vidare behov kvarstår. När det gäller SMO har ett utvecklingsarbete utförts för att öka antalet studerande från dagens 28 till 36. Ökningen genomförs etappvis under 2024 och 2025 och kommer att leda till att antalet nya platser per år ökar från 224 år 2023 till 272 år 2024 respektive 288 år 2025. Grib har också genomgått en översyn under året vilket resulterat i ett underlag för en reviderad utbildning med start 2025 som bättre tillgodoser räddningstjänsternas önskemål om utbildningsupplägg samt ger förutsättning att kunna erbjuda fler platser även där. Trots dessa åtgärder kvarstår ett behov av fler utbildningsplatser, vilket kräver tillskott av medel eller ytterligare förändringar av utbildningarnas innehåll och omfattning. Att det är staten, genom MSB, som tillhandahåller ledningsutbildning och grundutbildning för hel- och deltidsbrandmän är viktigt för likvärdigheten i skyddet, vilket har stor betydelse för förmågan att kunna utföra räddningstjänst under höjd beredskap.

208

Under 2023 har det från utbildningen skydd mot olyckor examinerats 208 studerande – 19 procent kvinnor och 81 procent män.

Utbildning inom skydd mot olyckor

Utbildningarna inom området skydd mot olyckor utgör huvuddelen av myndighetens utbildningsproduktion. Utbildningarna riktade mot kommunal räddningstjänst bedrivs huvudsakligen på MSB:s skolor i Sandö och Revinge. När det gäller Grib genomförs mer än hälften utanför MSB:s skolor av externa leverantörer som upphandlats för att kunna tillmötesgå behovet av utbildning nära hemorten för denna personalkategori där större hänsyn behöver tas till reseavstånd. För sotningsbranschen bedrivs utbildningen i Rosersberg som är en filial till skolan i Sandö.

Den sneda könsfördelningen inom räddningstjänsten är ett sedan länge känt problem,

vilket även syns i sammansättningen av studerande på de olika utbildningarna. Kvinnors tillträde till utbildningen verkar gynnas av ett förfarande där den studerande söker med egentillträde och inte först har en anställning. Bekymmersamt är vidare att det tycks finnas en obalans mellan andelen kvinnor på de vidareutbildningar som har fokus på förebyggande respektive operativt räddningsarbete. Andelen kvinnor är högre på tillsynsutbildningarna jämfört med ledningsutbildning, med undantag för den nya utbildningen "Larm- och ledningsoperatör". Orsaken till detta är svår att fastställa men en tänkbar förklaring skulle kunna vara att kvinnor av olika skäl har mindre svårt att göra karriär i den del av räddningstjänstens verksamhet som inte är lika traditionellt manligt könskodad.

Tabell 16. Utbildningar med egeninträde som är berättigade för studiemedel

Utbildning	Längd dagar	2023				2022				2021		
		Totalt kurs-dagar	Examinerade	Kvinnor	Män	Totalt kurs-dagar	Examinerade	Kvinnor	Män	Examinerade	Kvinnor	Män
Skydd mot olyckor (SMO)	400	3 600	208	19 %	81 %	3 200	192	16 %	84 %	215	18 %	82 %
Påbyggnad Brandingenjörer	200	200	19	37 %	63 %	200	18	44 %	56 %	36	47 %	53 %
Skorstensfejare, grund	100	200	46	33 %	67 %	200	46	35 %	65 %	45	22 %	78 %
Skorstensfejartekniker, påbyggnad	100	100	20	15 %	85 %	100	24	4 %	96 %	22	18 %	82 %

Tabell 17. Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (deltid)

Utbildning	Längd dagar	2023				2022				2021		
		Totalt kurs-dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Totalt kurs-dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Antal deltagare	Kvinnor	Män
Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap, kurs 1 (Grib)	15	270	537	15 %	85 %	285	484	13 %	87 %	537	14 %	86 %
Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap, kurs 2 (Grib)	15	345	552	16 %	84 %	330	507	15 %	85 %	410	13 %	87 %

Tabell 18. Vidareutbildningar inom området skydd mot olyckor

Utbildning	Längd dagar	2023				2022				2021		
		Totalt kurs-dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Totalt kurs-dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Antal deltagare	Kvinnor	Män
Tillsyn och olycksförebyggande A och B	30/50	110	77	23 %	77 %	110	82	11 %	89 %	79	21 %	79 %
Gruppledare	15	120	42	5 %	95 %	135	46	9 %	91 %	-	-	-
Styrkeledare	30	360	189	7 %	93 %	135	186	6 %	94 %	-	-	-
Insatsledare	40	80	46	4 %	94 %	120	61	5 %	95 %	-	-	-
Regional insatsledare	20	40	30	7 %	93 %	60	26	12 %	88 %	-	-	-
Vakthavande befäl/räddningschef	25	25	16	6 %	94 %	25	17	0 %	100 %	-	-	-
Larm- och ledningsoperatör	20	20	18	50 %	50 %	-	-	-	-	-	-	-
Räddningsledning A och B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	285	4 %	96 %
Oexploderad ammunition	5	14	115	6 %	94 %	10	38	0 %	100 %	-	-	-
Fortbildning inom området SMO	2–10	39	97	30 %	70 %	31	104	11 %	89 %	321	10 %	90 %

537 deltagare från kommunal räddningstjänst har utbildats genom de nya utbildningarna för räddningsledning som startade 2022. MSB har utvecklat nya ledningsutbildningar för kommunal räddningstjänst i syfte att bidra till dagens och framtidens räddningstjänster. Utbildningarna ska öka kompetensen och skapa förutsättningar för att räddningstjänstens arbete leds likvärdigt och enhetligt vid räddningsinsatser från vardagsolycka till kris och krig. Under 2023 har utbildningen "Larm- och ledningsoperatör" tillkommit vilket är den näst sista i utbyggnaden av det nya utbildningssystemet. Den sista som är "Larm- och ledningsbefäl" är planerad att starta 2024 varvid systemet är komplett. Omdömena hittills har överlag varit mycket positiva från såväl studerande som arbetsgivare och utbildningarna har generellt sett ett högt söktryck.

Digital fortbildningstjänst

Fortbildningstjänsten är en integrerad del av de utbildningar MSB bedriver mot kommunal räddningstjänst. Syftet är att tillhandahålla en utbildningsform som kan användas i undervisningen där den studerande kan ta till sig innehållet på ett flexibelt sätt. Förutom att användas i befintliga utbildningar tillhandahålls den även som en tjänst till kommunal räddningstjänst som avgiftsfritt kan använda den för att repetitionsutbilda och fortbilda personal som inte gått utbildning hos MSB på länge. Tjänsten är en digital plattform med 44 webbkurser och instruktörsmaterial som vänder sig till personal som arbetar med skydd mot olyckor inom kommunens organisation för räddningstjänst. För att räddningstjänsten ska kunna följa de anställdas kompetensutveckling krävs inloggning.

Den digitala plattformen har närmare 13 600 unika konton och 158 organisationer är nu anslutna. Som jämförelse finns idag cirka 150 kommunala räddningstjänstorganisationer och totalt cirka 16 000 anställda inom kommunal räddningstjänst.

Nya kurser till fortbildningstjänsten, 2023

- LBE – Tillstånd och tillsyn
- Räddningstjänst under höjd beredskap – en introduktion
- Likabehandling
- Skadeavhjälpanande arbete vid översvämning
- Säkerhet i vägtrafikmiljö
- Kunskapstest för räddningsledare (reviderad)
- Losstagningsledare
- Kättinglosstagnation (ny modul till trafikolycka med personbil)
- Klimatförändringars påverkan på räddningstjänst
- Planera för klimatrelaterade risker.

Totalt har 256 976 studietimmar genomförts i fortbildningstjänsten.

Krisberedskap och totalförsvar

En grundläggande kompetensutveckling för alla utbildningar inom civilt försvar och krisberedskap är "Grundkurs i samhällsskydd och beredskap", med 78 deltagare under 2023, 63 procent kvinnor och 37 procent män.

Från och med 2022 redovisas utbildningarna i tabell 19 på ett nytt aggregerat sätt i olika områden, med antal kursdagar och deltagare per utbildningsområde. Därför innehåller tabellen bara siffror från två år, 2022 och 2023.

Tabell 19. Utbildningar inom civilt försvar och krisberedskap

Utbildningsområde	Längd dagar	2023				Totalt dagar	2022		
		Totalt dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män		Antal deltagare	Kvinnor	Män
Samverkan och ledning	19	56	350	58 %	42 %	52	330	60 %	40 %
Ansvar och regelverk	71	103	406	56 %	44 %	217	300	53 %	47 %
Samhällsviktig verksamhet och kontinuitetshantering	2	2	30	57 %	43 %	5	47	60 %	40 %
Säkra kommunikationer	2	2	27	4 %	96 %	2	26	15 %	85 %
Informations- och cybersäkerhet	9	20	109	7 %	93 %	19	117	13 %	87 %
Övning och övningsutvärdering	8	8	71	61 %	39 %	11	63	62 %	38 %
CBRNE	11	13	91	47 %	53 %	10	54	43 %	57 %
Övriga kurser	7	13	136	21 %	79 %	21	191	27 %	73 %
Totalt	129	217	1 220	47 %	53 %	337	1 128	52 %	48 %

De specialutformade kurserna inom krisberedskap och totalförsvar som vänder sig till samhällets aktörer redovisas separat i tabell 20. MSB utformar och genomför ”Högre kurs i samhällets krisberedskap” steg 1 och 2 samt

kurser inom ansvar och regelverk i samarbete med Förvarsmakten och Förvarshögskolan som genomförare. Kurserna bidrar till att höja samhällets kunskaps- och kompetensnivå i inom totalförsvars-, kris- och säkerhetsfrågor.

Tabell 20. Utbildningar i samverkan med Förvarshögskolan, krisberedskap och totalförsvar

Utbildning	Längd dagar	2023				2022				2021		
		Totalt dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Totalt dagar	Antal deltagare	Kvinnor	Män	Antal deltagare	Kvinnor	Män
Högre kurs i samhällets krisberedskap Steg 1	15	45	94	47 %	53 %	45	89	48 %	52 %	59	37 %	63 %
Högre kurs i samhällets krisberedskap Steg 2	35	35	30	47 %	53 %	35	38	47 %	53 %	Flyttad p.g.a. corona	Flyttad p.g.a. corona	Flyttad p.g.a. corona
Totalförsvarsutbildning	3	12	154	60 %	40 %	3	40	50 %	50 %	33	48 %	52 %
Regelverk och ansvar i totalförsvaret	2	4	61	64 %	36 %	4	48	62 %	38 %	74	68 %	32 %
Totalförsvarsjuridik	3	3	31	68 %	32 %	3	27	81 %	19 %	24	63 %	37 %
Övningsutvärderare	2	-	-	-	-	2	16	50 %	50 %	39	59 %	41 %

Webbkurser

MSB erbjuder också webbutbildningar till flera målgrupper inom civilt försvar och krisberedskap och olika funktioner inom kommunal räddningstjänst. Sedan 2019 har ett 20-tal kurser introducerats och besökts av över 275 000 deltagare. Nya webbutbildningar tas löpande fram för att bredda eller tillgängliggöra viktiga ämnen.

Nya webbkurser 2023

- Nato och civil beredskap
- Räddningstjänst under höjd beredskap
- CBRNE – en introduktion till farliga ämnen.

Tillsyn

MSB genomför tillsyn, tillsynsvägledning och marknadskontroll inom flera områden. Syftet med tillsyn och marknadskontroll är att kontrollera om tillsynsobjekten följer lagstiftningen och för att uppnå likvärdigt skydd, säkra produkter och konkurrensneutralitet.

MSB bedömer att resultatet för delområdet i sin helhet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på en samlad bedömning av samtliga ingående tillsynsuppdrag, där bland annat ett utvecklingsarbete genomförts inom området tillsyn av kommunerna enligt lag om skydd mot olyckor.

Tillsyn av kommunerna enligt lag om skydd mot olyckor

Under 2023 har MSB:s tillsyn inriktats mot kommunens tillsyn av enskilda och förmåga till övergripande ledning av räddningsinsatser. I båda fallen har MSB tidigare gett ut föreskrifter inom området och tillsynen är ett av verktygen för att säkerställa att reglerna efterlevs och att den tänkta förändringen kommer till stånd. Fokusområdena är valda utifrån att det är en identifierad brist hos flera kommuner. Kommunernas tillsyn över

brandskyddet utvecklas positivt, men utförd volym är sammantaget fortsatt för låg. Samtliga 18 ledningssystem för kommunal räddningstjänst har granskats och hälften har därefter kunnat släppas utan krav på fortsatta undersökningar eller åtgärder. Sammantaget ger MSB:s tillsyn effekt i form av efterlevnad av MSB:s ställningstagande samt att kommunerna förbättrar sin verksamhet. Åtgärder tenderar att ta lång tid då brister ofta beror på tillgång på resurser. Uppföljning är därför en stor del av tillsynsarbetet.

Tillsyn av länsstyrelsernas övertagande av räddningstjänst

Ändringen i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) som trädde i kraft den 1 oktober 2022 innebär att det är länsstyrelser som är civilområdesansvariga som får ta över kommunal räddningstjänst. Detta medför att civilområdesansvariga länsstyrelser i Norrbottens, Örebro, Stockholms, Östergötlands, Västra Götalands och Skåne län ska upprätta de planer som länsstyrelsen behöver för att kunna utöva sitt ansvar för övertagande av kommunal räddningstjänst. Mot bakgrund av detta har MSB lämnat stöd till länsstyrelsernas arbete med att ta fram ett gemensamt ramverk för planerna för övertagande. Det handlar bland annat om att tolka och förtydliga övertagandeuppdraget. Tolkningen sker bland annat mot bakgrund av innehållet i handbok för enhetligt ledningssystem.

Tillsyn av program för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka

Under året har MSB genomfört åtta tillsynsbesök i Uppsala, Södermanland, Gotland, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Blekinge och Kalmar län för kontroll av länsstyrelsernas program för räddningstjänst och sanering vid kärnteknisk olycka. Myndigheten har även följt upp sju tidigare genomförda tillsyner vid länsstyrelserna i Västmanland, Jämtland, Västra Götaland, Skåne, Stockholm, Gävleborg och Halland. Alla län som har

tillsynats har efter införandet av de nya beredskapszonerna 1 juli 2022 sett över sina planer och program, men fortsatt gäller att utbilda och öva för att se om programmen och planerna kan användas i skarpt läge. Inom området sanering behöver planerna utvecklas mera för att kunna vara ett stöd i det arbetet.

Tillsynen bidrar till att brister och förbättringsåtgärder identifieras, åtgärder vidtas och planeringen förbättras. Kontrollen bidrar även till en likvärdighet och förbättring av planeringen och förmågan att hantera en kärnteknisk olycka i landet.

Tillsyn av Sevesolagen

MSB svarar för den centrala tillsynen enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, Sevesolagen. Under året har uppföljning av länsstyrelsernas tillsyn genomförts i sju län, Blekinge, Gotland, Kalmar, Norrbotten, Värmland, Örebro och Östergötland. Temat för uppföljningarna har varit att följa upp hur länsstyrelserna följer upp verksamheternas skyldigheter avseende nödlägesplanering. Avstämning har även genomförts med två län från 2022 års uppföljningar, Halland och Gävleborg. Resultatet av årets uppföljningar och avstämningar visar att länsstyrelserna i Norrbotten, Örebro och Gävleborgs län inte efterlever lagstiftningens intentioner avseende att bedriva tillsyn i tillräcklig omfattning.

MSB har även genomfört en rad kompetenshöjande aktiviteter till länsstyrelsen för att öka kompetensen inom Sevesoområdet, bland annat digitala webinarier, en tillsynskonferens samt en grundkurs för handläggare som arbetar med Sevesofrågor vid länsstyrelserna.

MSB:s åtgärder bidrar till att länsstyrelsernas tillsyn blir likvärdig, effektiv och rättssäker genom att lyfta upp brister och förbättringsområden samt genom att dela kunskap och erfarenheter.

Tillsyn och kontroll av statens alarmeringsavtal avseende 112-tjänsten

MSB utövar tillsyn och kontroll av SOS Alarm Sverige AB:s åtaganden i alarmeringsavtalet. Tillsyn och uppföljning av verksamhetsåret 2022 i sin helhet har genomförts och redovisades till regeringen i maj 2023. Tillsynen visar att SOS Alarm inte uppfyllde alarmeringsavtalets krav på svarstider för 2022. Svarstiderna har avsevärt försämrats jämfört med tidigare år och har under vissa perioder under året varit på exceptionellt höga nivåer. Enligt SOS Alarm beror detta på konsekvenser av hög belastning under pandemin där följderna av arbetssituationen har blivit tydlig under 2022. Till följd av de långa svarstiderna har MSB fortsatt följa utvecklingen kontinuerligt och ett tillägg till rapporteringen av bilden för 2022 är att SOS Alarm under första delen av 2023 har uppvisat en positiv utveckling med kortare svarstider.

Tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor

MSB har enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) tillsyn över de verksamheter myndigheten prövar tillstånd för. Tillsyns- och tillståndsmyndigheten är samma myndighet i LBE, men prövning av tillstånd, godkännande av deltagare och föreståndare samt hantering av undantag sker i tillståndsprocessen.

Enligt överenskommelse med Försvarmaktens Säkerhetsinspektion (SÄKINSP) genomför SÄKINSP viss tillsyn, i stället för MSB, över Försvarmaktens, Försvarets materielverks, Fortifikationsverkets och Försvarets radioanstalts hantering av brandfarliga och explosiva varor. I enlighet med överenskommelsen har MSB deltagit tillsammans med Försvarmaktens drivmedelsinspektörer vid tre tillsynsbesök och med Försvarmaktens inspektörer för explosiva varor vid tre besök. MSB har under året meddelat ett förbud mot en verksamhet att hantera brandfarlig vara. Bristerna har åtgärdats under året med följd att förbudet hävts.

MSB har genomfört 19 tillsynsbesök, samt hanterat fyra tillsynsärenden utan platsbesök, gällande civil hantering av explosiva varor. Vid årets tillsynsbesök har MSB särskilt följt upp hur verksamheterna arbetar med risk- och säkerhetsfrågor samt hur de genomför personkontroller, det vill säga deras arbete med att förhindra att de explosiva varorna hamnar i orätta händer. Förändringar i lagstiftningen har lett till att all personal som deltar i hanteringen av explosiva varor, undantaget de som hanterar de minst stöldbegärliga varorna, ska godkännas. Verksamheterna anmäler de personer som bedöms omfattas av kravet. Efterlevnad av regelverken har uppfattats som god och MSB har under året inte behövt ställa krav på åtgärder i form av föreläggande.

Tillsyn enligt lagen om transport av farligt gods

Utifrån förordningen (2006:311) om transport av farligt gods har MSB flera tillsynsuppgifter inom området. Det är tillsyn av säkerhetsrådgivare för samtliga transportslag, transportskydd vid transport på land samt utbildning och examination av förare av transporter av farligt gods på väg och i terräng.

Vad gäller tillsyn av säkerhetsrådgivare och transportskydd har MSB under 2023 genomfört tillsyn av 21 verksamheter, varav 17 genomfördes på plats och resterande fyra digitalt. I samband med tillsynen av säkerhetsrådgivare genomfördes också tillsyn av transportskydd vid de berörda verksamheterna.

Fem av tillsynerna medförde att MSB ställde krav på åtgärder genom föreläggande. Det har exempelvis gällt rutiner för att säkerställa utbildning om transportskydd, identitet vid överlämnande av farligt gods, rapportering av olyckor och bedömning av risker för kränkning av transportskyddet. Andra effekter av tillsynen är att de verksamheter som kallas till en tillsyn i högre grad utvecklar rutiner och dokument inför tillsynsbesöket eller utser en säkerhetsrådgivare redan innan tillsynen sker. Utifrån genomförd tillsyn och samverkan med andra tillsynsmyndigheter inom området kan MSB se behov av en ökad tillsyn, främst avseende transportskydd men också fortsatt utveckling av tillsynen över säkerhetsrådgivarens uppgifter.

Utöver tillsynsuppgifterna har MSB också en uppgift att samordna tillsynsmyndigheterna inom området farligt gods. Detta görs genom återkommande möten med Polisen, Kustbevakningen, Strålsäkerhetsmyndigheten och Transportstyrelsens olika avdelningar. Inom ramen för denna samverkan genomförs också gemensamma kontroller av farligt gods genom samverkanskontroller. En slutsats från årets möten och samverkan är att myndigheterna gemensamt bör verka för att sanktionsväxling införs inom området transport av farligt gods. Dels för att uppnå ett mer riktat ansvar mot verksamheterna som genomför transporter, utöver de sanktioner som läggs på föraren, men också för att effektivisera och underlätta för tillsynsmyndigheterna att utfärda sanktioner som når verksamheterna.

521

MSB har under 2023 genomfört 521 insatser inom den nationella och internationella insatsverksamheten.

Marknadskontroll

MSB har ett operativt ansvar för marknadskontroll inom fem sektorer. Sektorerna avser aerosolbehållare, transportabla tryckbärande anordningar (till exempel gasflaskor), gasanordningar (till exempel gasolgrillar), pyrotekniska artiklar (till exempel fyrverkerier) och sprängämnen för civilt bruk. EU:s förordning om marknadskontroll reglerar marknadskontrollen, vilken syftar till att garantera säkerhet, hälsa, konsumentskydd och en fri rörlighet av varor som överensstämmer med EU:s produktkrav. MSB arbetar utifrån den Nationella strategin för marknadskontroll 2022–2025 med målen effektivare kontroll, utökat samarbete och ökad kunskap.

Kontrollerna grundar sig främst på inkommande anmälningar men även på notifieringar via EU:s informationssystem. Detta innebär att kontrollerna i huvudsak är reaktiva och bygger på att någon annan funnit brister i produkterna och rapporterat in detta. För att få en bättre bild över produkterna inom MSB:s ansvarsområde behöver myndigheten genomföra fler proaktiva marknadskontroller. Genomfört arbete har bidragit till att produkter har åtgärdats eller helt tagits bort från marknaden vilket bidrar till att främja säkerheten för konsumenter och en god konkurrens mellan företagen. Myndigheten har bland annat stoppat import av tre containrar med totalt cirka 26 000 gasflaskor innehållande lustgas samt följt upp återkallelse av två gasanordningar som tillsammans omfattar cirka 87 600 produkter inom EU varav knappt 18 000 i Sverige.

Tabell 21. Inkomna antal anmälningar av produkter

	2023	2022	2021
Genom Safety Gate*	22	25	49
Skyddsklausuler	2	4	2
Tullärenden	4	5	2
Övriga anmälningar	10	18	13

* EU:s rapporteringssystem för snabbt informationsutbyte om farliga konsumentprodukter.

Mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet

Olycksförebyggande arbete och räddningsinsatser

1. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska, inom ramen för myndighetens ansvarsområde, på en övergripande nivå redovisa samhällets samlade förmåga att dels förebygga bränder och andra olyckor, dels genomföra effektiva räddningsinsatser. I redovisningen ska klimatförändringarnas effekter på förekomsten av bränder och naturolyckor beaktas.

MSB bedömer att förmågan att förebygga bränder och andra olyckor samt att genomföra effektiva räddningsinsatser generellt sett är tillfredsställande i samhället, men att det fortsatt finns stora variationer mellan kommunerna.

Kommunal räddningstjänst är inne i en förändringsprocess. 2021 års förändringar i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) har ännu inte nått full effekt i Sveriges kommunala räddningstjänstorganisationer. I och med Rysslands anfallskrig mot Ukraina framtvingas ett parallellt fokus på uppbyggnad av civilt försvar och räddningstjänstens del i det. Det råder stor variation i prestanda mellan Sveriges kommuner såväl avseende förebyggande arbete såsom tillsyn och brandskyddskontroll som förmåga att hantera mer komplexa räddningsinsatser. Utvecklingen går i allt väsentligt i positiv riktning, men framdrift hotas stundtals av bristande förutsättningar i den kommunala ekonomin.

I syfte att uppfylla EU-direktiv avseende vilotider har ett nytt centralt kollektivavtal för räddningstjänstbranschen träffats. Förändringen innebär att planering av bland annat utbildning och övning försvåras genom begränsade möjligheter att göra schemajusteringar i kommunal räddningstjänst. Frågan har lett till missnöje på flera platser vilket överskuggat andra verksamhetsfrågor.

Regionaliseringen av svensk räddningstjänst fortsätter. Nya kommunalförbund har tillkommit och befintliga förbund växer. Det finns idag 18 samarbetsregioner av varierande storlek för övergripande ledning av räddningstjänst. Utöver det grundläggande behovet av samarbete inom regionerna för att skapa en tillräcklig förmåga till ledning av räddningsinsats skapar regionerna också en möjlig plattform för samarbete i andra frågor till exempel inom utbildning eller tillgång till kvalificerad kompetens för tillsyn och tillståndsgivning. I samband med MSB:s tillsynsarbete vittnar flera, i huvudsak, mindre kommuner om svårigheten att hantera parallella utvecklingsfrågor då tillgängliga resurser inte svarar mot behovet.

Från halvårsskiftet 2022 gäller nya föreskrifter avseende kommunens tillsynsarbete enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). MSB:s tillsyn visar att kommuner sammantaget har förbättrat sin prestanda, men att fortsatt utveckling är nödvändig för att både möta krav på tillsynsvolym och genomförande. Kommunens hantering av tillstånd och tillsyn enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) har samma stora variation mellan kommuner som förmåga att göra tillsyn enligt LSO. Avseende explosiva varor görs tillsyn endast sporadiskt och myndighetskontroll är i allt väsentligt baserad på tillståndprocessen. Avseende kraven i LSO bedöms förtydligad reglering i form av föreskrifter, en ny handbok inom området, rådgivning samt MSB:s tillsyn bidra till en positiv utveckling. Avseende LBE utvecklar MSB stödet gentemot kommunerna, men kan inte analogt med LSO använda tillsyn som verktyg för att förbättra situationen.

Kommuner har till MSB inkommit med uppgifter att de inte fått verkställighet i de vitesbeslut som fattats efter tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor. Kommunerna har uppgett att Kronofogdemyndigheten inte startat någon indrivningsprocess då de inte fått någon begäran om att indrivning ska ske. Enligt Kronofogdemyndigheten är det

den domstol som dömt ut vitet som ska begära indrivning. Att vitesförelägganden inte får verkställighet riskerar att urholka möjligheten att uppnå nödvändiga skyddsåtgärder i samhället.

Kommunernas ansvar för sotning och brand-skyddskontroll fungerar i flera fall bristfälligt. Problemen har bestått i såväl bristande uppföljning av upphandlad extern utförare som problem i samband med upphandling av ny utförare.

Kommunernas förmåga att bedriva räddningsinsats bedöms som tillfredsställande. Alla kommuner i Sverige är idag anslutna till ett räddningsledningssystem för övergripande ledning av kommunal räddningstjänst, och efter att MSB genomfört tillsyn mot samtliga dessa under 2023 noteras att alla uppnår grundläggande förmåga men att det kvarstår frågor om kapacitet för mer utmanande situationer för cirka hälften.

Kommunernas svårighet att rekrytera deltidbrandmän (räddningstjänstpersonal i beredskap) fortsätter. Vid utgången av 2022 uppgav kommunerna att det förelåg rekryteringsbekymmer på knappt hälften av Sveriges brandstationer bemannade med deltidbrandmän, och hälften av räddningstjänstorganisationerna hade tvingats frångå sin önskade beredskap under kortare eller längre tid under året. Andelen kvinnor i uttryckande räddningstjänst ökar sakta och ligger idag på knappt 8 procent, men andelen kvinnliga befäl är lägre. Även utrikes födda är kraftigt underrepresenterade i förhållande till samhällets befolkningssammansättning.

MSB ansvarar för tillsynen över frågor som rör samordningen mellan den statliga räddningstjänstens olika grenar, vilket omhändertas inom ramen för Centralt Räddningstjänstforum (CRF). Det har under 2023 skapats bättre förutsättningar för en samordnad tillsyn genom CRF tillsynsgrupp, bestående av representanter för samtliga myndigheter med tillsynsansvar för statlig räddningstjänst, då samtliga myndigheter under 2023 enligt

plan har genomfört tillsyn på sina respektive statliga räddningstjänstverksamheter. Som ett led i arbetet för att uppnå effektivare och mer samordnade räddningsinsatser har MSB under 2023 startat ett flerårigt utvecklingsprojekt som tar sin utgångspunkt i CRF:s uppdrag att aktivt utveckla samordning och samverkan mellan räddningstjänstansvariga myndigheter och andra inom räddningstjänsten samverkande organ. Inom ramen för arbetet kommer många av de i utredningar identifierade bristerna inom området samverkan och ledning vid räddningstjänst att behandlas.

Extrema väderhändelser kommer bli mer frekventa och mer omfattande på grund av klimatförändringarna. Det ökar risken för klimatrelaterade olyckor och de negativa konsekvenserna från sådana olyckor i samhället kan bli stora i framtiden.

Antal räddningsinsatser till följd av brand eller brandtillbud i skog eller mark är genomsnitt cirka 5 000 per år. Såväl antal, intensitet och omfattning kan komma att öka varför aktörernas förebyggande arbete liksom räddningstjänstens beredskap behöver vidareutvecklas. Ett varmare klimat medför att säsongen för vegetationsbrand förlängs med cirka 50 dagar per år, brandrisksäsongen kommer att starta tidigare och förändringar kommer märkas framför allt i Östersjölandskapen, Öland och Gotland. En utmaning är att skogsbrandrisken kan vara hög i stora delar av landet samtidigt.

MSB stödjer kommunerna med förstärkningsresurser vid större skogsbränder. Under 2023 deltog helikoptrar, skopande flygplan och skogsbrandsdepåer i 120 insatser. Den första insatsen genomfördes den 8 maj i Åtvidaberg och den sista den 15 juli i Kramfors. I slutet av augusti bistod också Sverige Greklands omfattande skogsbränder med två skopande flygplan inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism.

I genomsnitt larmas räddningstjänsten till drygt 260 översvämningshändelser vid översvämningar per år men antalet kraftigt.

Under 2023 inträffade många översvämningar samtidigt över stora delar av landet vilket tidigare varit ovanligt. Räddningstjänsten kommer att ställas inför fler tillfällen med omfattande översvämningar vid vattendrag, i samband med skyfall och runt sjöar och utmed kusterna.

Under perioden 2005–2022 larmades räddningstjänsten till 253 händelser för ras, skred och slamström. Antalet inträffade ras, skred och översvämningar och antalet insatser skiljer sig åt geografiskt i Sverige. Västra Götalands län är det län som har störst risker och som drabbats mest. Jämtlands län drabbades hårt av slamströmmar under sommaren 2023. Räddningstjänsterna i hela landet behöver utveckla sin basförmåga att hantera ras och skred, också med koppling till civilt försvar.

Antal räddningsinsatser till stormskada har varierat kraftigt mellan åren med ett medelvärde på cirka 900 insatser per år. Mildare och blötare vintrar innebär att tjälens förhållanden förändras, vilket gör att risken för stormskador kan öka även utan starkare vindar.

I framtiden kan även värmeböljor inträffa betydligt oftare i Sverige jämfört med i dag. Räddningstjänsten kan vid fler och kraftigare värmeböljor få en ökad arbetsbelastning på grund av fler värmerelaterade olyckor, exempelvis vegetationsbränder och drunkningsolyckor, samtidigt som påverkan av värmen på personal blir en utmaning.

Klimatanpassning anslag 1:10

2. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa genomförda aktiviteter som har finansierats med medel från anslag 1:10 *Klimatanpassning – del till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap under utgiftsområde 20 och hur finansieringen har fördelats mellan aktiviteterna*. Av redovisningen ska också framgå bedömda effekter för samhällets anpassning till ett förändrat klimat utifrån genomförda aktiviteter.

Anslagsposten för klimatanpassning får användas för karteringar, konsekvensbedömningar och riskhanteringsplaner avseende klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder samt för att utveckla arbetet med samhällsskydd och beredskap avseende klimatets förändring.

Under 2023 har en ny värmekarteringstjänst lanserats vilken fått stor spridning bland annat inom kommuners vård- och omsorgsförvaltningar där många efter värmeböljorna 2018 ser behov av att genomföra klimatanpassningsåtgärder. Stort fokus har under året legat på att ta fram underlag för skyfallskarteringar, dels inom arbetet med att identifiera områden med omfattande översvämningsrisk där hänsyn ska tas till dessa risker enligt EU:s översvämningsdirektiv och inom ramen för regeringsuppdraget om att ta fram nationella jämförbara modeller för skyfallskartering.

Stabilitetskarteringar för Skåne, Jämtland och Västerbotten levererades vid årsskiftet för granskning. Analyser av klimatpåverkan för framtida skogsbränder har genomförts. Anslaget har också finansierat EU-workshopen om översvämning där ländernas översvämningsexperter hade utbyte mellan räddningstjänst- och beredskapsexperter kring förebyggande och insatsplanering. Då MSB:s del av anslaget tagits bort ur budgeten från 2024 har arbetet delvis behövt bromsas in redan 2023 då det handlar om konsultupphandlingar, fältarbete och långsiktigt arbete. Därav att inte fullt utfall om 16 500 kr nåtts.

Genom framtagna besluts- och kunskapsunderlag har kommuner, länsstyrelser och andra aktörer fått bättre förutsättningar att fortsätta arbetet med att kartlägga och åtgärda risker samt att planera för såväl förebyggande som operativa åtgärder.

Tabell 22. Fördelning och utfall anslag 1:10 Klimatanpassning, tkr

Område	Ungefärlig kostnadsfördelning	Exempel på aktiviteter
Ras & Skred	1 868	Översiktliga stabilitetskarteringar
Översvämning	5 759	Arbete med uppdatering och identifiering av områden med betydande översvämningsrisk enligt översvämningsförordningen för cykel 3 pågår där underlag och data har upphandlats och analyserats. Översiktliga översvämningskarteringar uppdaterade med klimatanpassade flöden. Kartering av konsekvenser av mycket eller lite vatten i Vänern pågår.
Skogsbrand	5 103	Kartering av markförhållanden och brandbränslekarta
Värmebölja	523	Värmekartering över Sverige med maxtemperatur 2017–2022 samt en karttjänst för att identifiera områden med höga temperaturer
EU-WS översvämning	521	EU-WS i Stockholm i maj
Regeringsuppdrag skyfall	590	Redovisat december 2023
Personalkostnader	1 071	
Resor	151	
Summa	15 586	

Miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser

3. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa arbetet med att stödja kommunal räddningstjänst med att begränsa miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser, särskilt för att minska spridning av PFAS. Myndigheten ska arbeta tillsammans med Naturvårdsverket vad gäller stöd och vägledning när det gäller hantering av kontaminerat släckvatten samt skumvätskor som innehåller PFAS. För arbetet får myndigheten använda en miljon kronor från anslaget 1:4 Sanering och återställande av förorenade områden inom utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård. Av redovisningen ska de genomförda åtgärderna framgå samt vilka effekter dessa åtgärder bedöms få.

Under året har arbetet fokuserats på att hitta lämpliga metoder för att sanera tankar som har innehållit PFAS-innehållande skumvätska. Detta för att kunna använda tankarna igen utan att den nya skumvätskan kontamineras genom att PFAS fälls ut från tanken till tankens nya innehåll. Flera metoder har testats och resultaten från testerna har verifierats av forskare vid Lunds Universitet.

Arbete har också gjorts för att underlätta bedömningen av smutsighetsgraden på

kontaminerat släckvatten för att kunna vägleda räddningstjänsterna hur detta ska hanteras. Vägledningen "Effekter på miljön från kontaminerat släckvatten" har tagits fram i nära samarbete med Naturvårdsverket och publicerats. Vägledningen redovisar hur räddningstjänsten kan tänka och agera för att minimera risken att släckvatten från en insats påverkar miljön och hur räddningstjänsten i samverkan med övriga kommunala förvaltningar kan hantera frågan. Genom kunskap, förberedelser och genomtänkt nyttjande av kommunens samlade resurser kan miljökonsekvensen från kontaminerat släckvatten reduceras eller i vissa fall undanröjas.

MSB har under 2023 fortsatt samordna insamling, transport och destruktion av skumvätskor med PFAS som finns hos de kommunala räddningstjänsterna med syfte att minska risken för att de används och sprids i miljön. Under året har 226 ton skumvätska destruerats vilket ger en total mängd på 416 ton.

Åtgärderna bedöms minimera risken för att skumvätska som innehåller PFAS används och åtgärderna har ökat medvetandet och kunskapen om räddningsinsatsers miljöpåverkan.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Operativ hantering av samhällsstörningar

Målet med MSB:s operativa arbete är en effektivare hantering av samhällsstörningar så att konsekvenserna begränsas.

- Den osäkra omvärlden med flera konflikter och naturkatastrofer under 2023 har medfört att det totala antalet internationella insatser ökat jämfört med 2022. Även efterfrågan på humanitärt stöd har ökat mot bakgrund av omvärldsutvecklingen.
- Under 2023 har myndigheten fortsatt kanaliserat stora delar av stödet till Ukraina via EU:s civilskyddsmekanism. För att genomföra insatserna har MSB under 2023 tilldelats särskilda medel av regeringen. MSB:s insatser har främst utgått från fyra huvudsakliga spår: koordinering och transport av materiel, luftburen sjuktransport, utsända experter samt nödboenden.
- MSB tilldelades EU-projektet rescEU Shelter SE för att stärka unionens förmåga att vid behov kunna bidra med tillfälliga nödbostäder till drabbad befolkning i EU:s medlemsländer, deltagande länder eller tredje land. I den initiala fasen av projektet har ett flertal ramavtalsupphandlingar initierats. Projektet pågår till september 2026.
- Nationella insatser har också ökat under 2023. MSB har genomfört 159 nationella insatser till stöd för svenska aktörer, framförallt kommunal räddningstjänst vid exempelvis skogsbränder, sök och räddning samt oljeskyddsinsatser.
- Under 2023 har MSB utvecklat en kapacitet att sända ut skyddsexperter till stöd för FN-organ som arbetar med att stärka skyddsåtgärder för människor drabbade av humanitära kriser. De första insatserna med denna kapacitet väntas påbörjas under 2024.
- Den nationella samverkansstrukturen för operativ hantering – där samverkanskonferensen för myndighetschefer, forum för operativa chefer och forum för kommunikationsdirektörer är centrala – har ytterligare stärkts. Därutöver har särskild samordning på nationell nivå genomförts vid ett stort antal inträffade eller befarade samhällsstörningar. De har drivits av MSB:s operativa samordning.
- Under året har Krisinformation.se publicerat information på lättläst svenska om olika kriser och hur var och en kan förbereda sig för dem, för att nå flera grupper i samhället. Under året har även Lilla krisinfo.se lanserats till allmänheten efter att ha utvecklats 2022. Det är en webbplats som särskilt riktar sig till barn och som innehåller bekräftad, barnanpassad information om aktuella kriser och händelser.

Tabell 23. Kostnad för operativ hantering av samhällsstörningar, tkr

	2023	2022	2021
Verksamhetskostnader	1 193 753	1 044 066	917 609
Transfereringar	-	-	200
Totala kostnader	1 193 753	1 044 066	917 809

Verksamhetskostnaderna för området har likasom föregående år ökat, främst som en följd av kriget i Ukraina men också med anledning av andra konflikter och naturkatastrofer runt om i världen och i Sverige.

Under året har MSB tilldelats ytterligare medel på både anslag 2:4 ap. 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet och på anslag 1:1 ap. 41 Internationell civil krishantering med anledning av kriget i Ukraina och drabbade grannländer.

Efterfrågan på MSB:s humanitära insatsverksamhet har varit fortsatt hög liksom insatser inom ramen för EU:s civilskyddsmekanism.

Uppbyggnad av EU:s förmågor av tillfälliga nödbostäder och medicinskt lager pågår vilket bidrar till kostnadsökningen. MSB:s kontrakt med EU om förmågan strategisk materiel har under året avslutats liksom kontraktet för deltagande i EU:s förmåga för skogsbrandsberedskap.

På förvaltningsanslaget är kostnaderna högre jämfört med 2022 vilket förklaras av ökade insatskostnader för flygande skogsbrandssläckning och en ökad satsning på stärkt operativ förmåga inom totalförsvarsutvecklingen.

Nationell beredskap

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att beredskapen upprätthållits på nationell nivå samt att MSB kontinuerligt har följt läget i landet vilket bidragit till att hålla regeringen informerad om rådande läge. Förmågan till framåtblickande analyser för att förutse kommande händelseutvecklingar har förbättrats under året. Delområdet har dock utvecklingsbehov avseende till dimensionering för att hantera flera större parallella händelser.

Operativa lägesbilder, analyser och bedömningar

Framtagna analyser har till stor del präglats av direkta och indirekta konsekvenser av den säkerhetspolitiska situationen. En helhetssyn och tvärssektoriella bedömningar har varit av allt större vikt då händelser, samt potentiella händelser, som inte direkt orsakats av säkerhetsläget också har behövt bedömas mot bakgrund av säkerhetspolitiken.

Länsstyrelser och sektorsansvariga myndigheter rapporterar en gång i månaden till MSB för att myndigheten kontinuerligt ska kunna följa det tvärssektoriella läget i landet. Baserat på den inkommande lägesrapporteringen, och andra källor, förser MSB Regeringskansliet med en månadsvis lägesbedömning för att informera om tillståndet i landet samt möjliga förändringar. Däremellan har avvikelser rapporterats veckovis till Regeringskansliet.

MSB följer också löpande olika sårbarhets- och hotområden och bedömer störningar och avvikelser. Analyser och bedömningar under året har rört konsekvenser för samhällets säkerhet utifrån områden som energiläget, risk för kärnkraftsolycka i Ukraina, brännande av religiösa skrifter, informationspåverkan, it-störningar, gängbrottslighet, skadad infrastruktur i Östersjön, terrordåd mot svenskar i Bryssel, skred i Stenungssund, oljeutsläpp i Pukaviksbukten och risker inom varuförsörjning.

Tabell 24. MSB:s producerade informationsunderlag, antal

Informationsunderlag	2023	2022	2021
Nationella lägesbilder /lägesbedömningar	12	12	22
Särskilda rapporter	9	1	5
Konsekvensanalyser	28	43	19
Bedömningar av händelser	61	147	96

Driver aktörernas gemensamma hantering

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på samlade erfarenheter och resultat från den nationella samverkansstrukturen för operativ hantering såsom samverkanskonferenser för myndighetschefer. Utvecklingsbehov har identifierats i form av nya gränssnitt för nationell samordning i samband med att sektorsansvariga myndigheter inrättas samt i skilda synsätt på former för samverkan och ledning mellan företrädare för det civila respektive militära försvaret.

Erfarenheten visar att det ofta uppstår oklarheter i roller, ansvar och processer mellan aktörer i en pågående krishantering. MSB verkar för en effektiv och aktörs-gemensam hantering av en samhällsstörning och tillhandahåller en nationell struktur med forum för samverkan på olika nivåer ur ett tvärsektorielt perspektiv.

Resultatet som eftersträvas i dialogen mellan berörda aktörer vid olika händelser är att ansvar, roller och uppdrag samordnas.

Utifrån hur händelsen utvecklas kan aktörs-gemensamma inriktningar bidra till att ytterligare kraftsamla samhällets åtgärder och ett samordnat och effektivt användande av de samlade resurserna utifrån ett nationellt perspektiv. En integrerad del i all krishantering är information och kommunikation. MSB

arbetar här med att säkerställa ett effektivt informationsutbyte, samordning av kriskommunikation samt ta fram samlade nationella kommunikativa budskap tillsammans med myndigheter och andra centrala aktörer.

Samverkan för samlad lägesbild

I den nationella samverkansstrukturen genomför MSB sedan 2013 en samverkanskonferens varje vecka, det vill säga 52 gånger per år. Syftet är att bidra till en övergripande nationell lägesbild, ge tillfälle att samordna åtgärder, kommunikation, resurser och stöd i fråga om information och lägesbilder samt att upprätthålla en god samverkansförmåga. Samverkanskonferenserna samlar i genomsnitt drygt 80 deltagare där samtliga beredskapsmyndigheter och särskilt inbjudna aktörer bjuds in.

En viktig del i strukturen är myndighetschefskonferensen som MSB:s GD bjuder in till. Att myndighetscheferna regelbundet möts bidrar till att på strategisk nivå skapa en gemensam lägesbild och helhetssyn samt till att stärka förmågan att motstå och hantera de utmaningar som myndigheterna gemensamt behöver hantera. Ett femtiotal generaldirektörer, landshövdingarna och chefer för några andra centrala myndigheter deltar. Under 2023 har 13 konferenser genomförts.

Samverkan för aktörs-gemensam hantering

Forum för operativa chefer och forum för kommunikationsdirektörer ger tillfälle att antingen initiera aktörs-gemensamma åtgärder med fokus på att säkerställa operativ beredskap inom olika områden, eller att agera på frågor som uppstår kopplat till de händelser som inträffar löpande under året.

Deltagare vid båda dessa forum har under 2023 utvecklats till att nu bestå av de tio sektorsansvariga myndigheterna, representanter för länsstyrelserna (inklusive civilområdesansvariga länsstyrelser), samt ytterligare några centrala myndigheter som till exempel Försvarsmakten och Myndigheten för psykologiskt försvar.

Sammantaget deltar cirka 20 aktörer i respektive forum. Operativa chefer har träffats elva gånger under året och kommunikationsdirektörer sammanlagt nio gånger.

Förutom dessa forum har MSB under 2023 genomfört en rad operativa samverkanskonferenser på nationell nivå med anledning av specifika händelser. Ett exempel på sådan händelsestyrd samverkan var oljeutsläppet i Blekinge i november. Utöver den akuta operativa hanteringen som leddes regionalt uppstod behov av nationell samordning att hanteringen på medellång sikt. Ett 15-tal myndigheter, kommuner och organisationer från civilsamhället deltog.

Ett annat exempel är arbetet med att stödja ansvariga aktörer att förbereda hantering av bristen på kemikalier för vattenrening, orsakad av bland annat den säkerhetspolitiska situationen. Arbetet som utförts inom ramen för en nationell inriktnings- och samordningsfunktion (ISF), där både myndigheter, branschorganisationer och

leverantörer deltagit, kunde avslutas under året då marknaden stabiliserades.

Nedan återfinns övriga händelser där MSB lett samverkan för att bidra till aktörs-gemensam samordning och inriktning:

- höga flöden i Mellansverige
- sommarens skogsbränder och stöd till räddningstjänsternas lednings-systemsorganisationer
- utbrottet av afrikansk svinpest
- vägraset på E6:an i Stenungssund
- inför möjlig evakuering från Mellanöstern av familjer med bosättning i Sverige
- det eskalerande våldet kopplat till gängkriminalitet och risken för att tilliten och förtroendet för vårt demokratiska samhälle urholkas
- den förhöjda terrorhotnivån
- risk för vulkanutbrott i Grindavik
- risk för kärnteknisk olycka utomlands/Ukraina.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Samlad krisinformation till allmänheten

MSB driver Krisinformation.se som förmedlar samhällets samlade krisinformation. All information som publiceras på sajten är bekräftad information från myndigheter och andra ansvariga aktörer. Under året har Krisinformation.se också publicerat basfaktainformation på lättläst svenska om olika kriser och hur var och en kan förbereda sig för dem. Detta för att nå fler grupper i samhället.

Under året har en ny version av den mobila applikationen Krisinformation.se lanserats. Varje månad ges också en mediananalys ut som det går att prenumerera på.

I januari lanserades Lilla krisinfo.se, som är särskilt anpassad för barn, till allmänheten. Syftet är att förmedla bekräftad och barnanpassad information om aktuella kriser och händelser men också att öka barns kunskap om kriser så att de är bättre förberedda. Under året blev särskilt en sida om unga och gängvåld medialt uppmärksammat. Den är framtagen i samarbete med Bris, Polisen, Socialstyrelsen, socialtjänsten i Stockholms stad, Brottsoffermyndigheten och Socialdepartementet. Lilla krisinfo.se belönades med förstaplatsen i den europeiska tävlingen Digital Communication Awards.

Tabell 25. Besök på Krisinformation.se, antal

Krisinformation.se	2023	2022	2021
Startsida*	2 019 426	1 374 854	1 920 155
Webbsida**	4 871 459	7 768 015	12 234 580
Lilla Krisinfo	2023	2022	2021
Startsida*	69 656	-	-
Webbsida**	217 697	-	-

* Startsida: Totala antalet sidvisningar specifikt på startsidan.

** Webbsida: Totala antalet sidvisningar på hela webbplatsen oavsett sida.

Det är en markant nedgång i totala antalet sidvisningar på Krisinformation.se år 2023 jämfört med 2022 och 2021. Trafik till webbplatsen drivs av händelser. Under 2021 och 2022 ökade andelen besökare markant till följd av pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.

Under 2023 har inga händelser drivit trafik i samma omfattning som tidigare år. Jämfört med 2019 har däremot de totala antalet sidvisningar på Krisinformation.se ökat (cirka 660 000 besök på webbplatsen 2019).

Tabell 26. Följare av Krisinformation.se i sociala mediekkanaler, antal

Sociala medier	2023	2022	2021
Facebook	178 100	175 000	166 000
X (tidigare Twitter)	200 900	188 000	132 000
Instagram	164 500	161 000	128 000
Lilla krisinfo instagram	2 395	-	-

Insatsverksamhet

Det övergripande målet för MSB:s insatsverksamhet är att rädda liv, lindra nöd, skydda egendom, värna miljö, samhällets funktionalitet och skyddsvärden, främja frihet och säkerhet, samt stärka motståndskraft mot kriser och katastrofer i samhället. MSB bedömer att resultatet för delområdet är gott. Bedömning bygger på insatsområdets systematiska uppföljningsarbete. Dock har sårbarheter identifierats avseende luftburen skogsbrandsberedskap i och med ökade avtalskostnader samt en osäker medfinansiering från EU, vilket tränger undan andra behov och som på sikt påverkar förutsättningarna att bibehålla befintlig förmåga inom MSB:s förstärkningsresurser.

Tabell 27. Insats per kategori, antal

Insatskategori	2023	2022	2021
Humanitära insatser	272	196	78
Minhantering	16	6	4
Tidig återuppbyggnad	0	1	0
Fredsfrämjande insatser	35	33	33
Stärkande av katastrofberedskap	6	8	7
Totalt bistånd	329	244	122
Nationella insatser	182	146	134
Insatser i icke-biståndsländer	10	21	5
Totalt icke-bistånd	192	167	139
Summa samtliga insatser	521	411	261

Insatsverksamhet med anledning av kriget i Ukraina

MSB har fortsatt kanalisera stora delar av stödet till Ukraina via EU:s civilskyddsmekanism och dess koordineringscentrum, European Response and Coordination Centre (ERCC). För att genomföra insatserna har MSB även under 2023 tilldelats särskilda medel av regeringen. MSB:s insatser bidrar främst till koordinering och transport av materiel, luftburen sjuktransport, utsända experter samt nödboenden.

MSB:s stöd är omfattande och långsiktigt och utgår från Ukrainas behov.

Under året har närmare 180 insatser pågått eller genomförts kopplat till Ukraina. Totalt har uppemot 100 experter sekonderats och 4 400 ton donerad materiel har kunnat förmedlas till Ukraina. Behoven av stöd är oförändrat stora och MSB har behövt göra avvägningar för att möta Ukrainas mest prioriterade behov för att få ut så stor effekt av stödet som möjligt. De sektorer som fortsatt är mest prioriterade för stöd är minhantering, räddningstjänst, energiförsörjning, hälso- och sjukvård. MSB arbetar både med att möta de akuta behoven och med landets behov på längre sikt. Det stöd som påbörjades under inledningen av kriget har utvecklats till långsiktigt stöd till ukrainska myndigheter och andra partners. Nedan följer insatser och åtgärder genomförda som stöd till Ukraina.

- MSB har under 2023 fortsatt med omfattande akut materielstöd till ansvariga ukrainska myndigheter för minhantering. Därutöver har MSB sekonderat ett flertal experter till UNOPS och UNDP inom områdena ammunitionsröjning, säkerhetsutbildning, sjukvårdsutbildning, logistik och administration. Dessa expertstöd syftar till att stärka nationella myndigheters kapacitet att hantera den problematik som minor och oexploderad ammunition utgör för Ukraina.
- MSB:s instruktörsutbildningar i akut omhändertagande har ägt rum i Ukraina vid tre tillfällen under 2023. Behovet och efterfrågan på denna typ av utbildning är stort.
- Sverige har under 2023 genomfört 20 medicinska evakueringar av 82 patienter och 48 anhöriga. Totalt under 2022 och 2023 har Sverige erbjudit vård till patienter som omfattar 9 procent av de totala förfrågningarna från Ukraina. Under 2023 har det gjorts 20 flygningar mellan Sverige och Polen. Inom ramen för den övergripande insatsen på EU-nivå är Sverige fortfarande år 2023 bland de tio länder som har tagit emot flest patienter.

- Under 2022 fick Sverige i uppdrag av EU att upprätta tillfälliga nödbostäder för att stödja människor drabbade av kriget i Ukraina. Uppdraget var en del i EU:s gemensamma beredskap inom ramen för rescEU. Under 2023 har MSB genomfört och avslutat åtta sådana varav sex genomfördes i Ukraina.
- Det rescEU-sjukvårdslager som MSB upprätthåller åt EU har aktiverats två gånger under året för Ukrainas räkning, då Ukraina efterfrågat stöd med sjukvårdsutrustning via EU:s civilskyddsmekanism. Bland annat har ansiktsmasker samt andningsmasker och hjälmar som används för att behandla andningsproblematik skickats för att stärka landets sjukvård.

Nationella insatser

MSB:s nationella insatsverksamhet är många gånger avgörande för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet. Insatserna genomförs utifrån en nationell riskbild där MSB ska upprätthålla beredskap med förstärkningsresurser och bistå med stöd i samband med allvarliga olyckor, kriser, eller katastrofer samt vid höjd beredskap. Myndigheten ska kunna prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser. I och med att riskbilden ständigt förändras och i många avseenden,

säkerhetspolitiskt försvåras, ökar även behovet av nationell beredskap. Under 2023 har MSB genomfört 182 nationella insatser. Turkiet-insatsen inom urban sök- och räddning samt insatserna inom ramen för stödstyrkan räknas till nationella insatser, även om den genomfördes på internationell mark.

Den vanligaste insattypen under 2023 är fortsatt behov av flygande resurser för släckning vid skogsbränder. Trots hög brandrisk i början av sommaren visade lokal räddningstjänst och MSB på en utvecklad förmåga att hantera stora bränder. Totalt genomförde MSB drygt 120 insatser, med helikoptrar, skopande flygplan och skogsbrandsdepåer som stöd till landets räddningstjänster.

Under året har MSB:s översvämningsresurser aktiverats vid 10 insatser då efterfrågan av barriärer, personal och sandsäcksmaskin funnits. Stödinsatserna har på olika vis bidragit till att avsevärt minska konsekvenserna av de höga flödena. När det stora oljeutsläppet söder om Karlshamn inträffade i oktober, aktiverades MSB:s förstärkningsresurs för strandnära oljeskadeskydd. MSB:s insatsledare utbildade personal på plats tillsammans och med en samverkansperson med uppdrag att följa upp det stöd som genomförts samt upprätthålla kommunikationen med aktörer på plats och föra dialog om eventuellt utökat stöd.

Bild från skogsbrandbekämpning i Gnosjö 2019. Foto: Pavel Koubek.

Myndighetens förstärkningsresurser som ska stödja vid händelser med skadliga kemikalier, allvarliga smittämnen, radioaktiva, nukleära, och explosiva ämnen (CBRNE), har aktiverats vid 24 insatser. Saneringsenheterna har aktiverats vid två av dessa tillfällen medan avancerad indikering varit aktiverade 13 gånger och kemenheterna vid elva tillfällen.

Vid en insats, då en järnvägsvagn läckte järntriklorid i Ånge, var både kemenhet och saneringsenhet aktiverade.

Förstärkningsresursen för stöd till Samverkan och ledning, (FSOL), består i huvudsak av personer med bred erfarenhet och kunskap inom krishantering och syftar till att förstärka en aktörs ledningsförmåga och kan bistå centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner, kommuner och räddningstjänster. Under året har fem insatser genomförts.

MSB:s nationella förstärkningsresurs för urban sök- och räddning (NUSAR) aktiverades under 2023 vid 18 insatser. Majoriteten av insatserna var kopplade till sprängningar orsakade av organiserad brottslighet. Två av insatserna genomfördes som i förväg planerade stödinsatser (prepositioneringar) under Sveriges ordförandeskap i EU:s ministerråd. En av insatserna genomfördes internationellt i samband med den kraftfulla jordbävningen i Turkiet i februari. I samverkan mellan Försvarmakten och MSB skickades ett sök- och räddningsteam till Turkiet för att delta i det livräddande arbetet efter en svår jordbävning. MSB bidrog med personal inom ledning, koordinering, logistik och samband. Genom insatsen bidrog sök- och räddningsteamet till att rädda liv och lindra nöd.

MSB har även samordningsansvaret för Stödstyrkan, som på begäran av Utrikesdepartementet ska kunna stödja utlandsmyndigheter i situationer då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas av en allvarlig olycka eller katastrof utomlands. År 2023 har Stödstyrkan hanterat två större händelser. Den första aktiveringen var i april med anledning

av det allvarliga säkerhetsläget och de strider som utbröt i Sudan. Totalt evakuerades drygt 100 svenskar och stöd gavs till ytterligare 100 medborgare från andra länder. Stödstyrkan tillhandahöll administrativt, logistiskt och praktiskt stöd, inklusive krisstöd och sjukvårdsstöd. Den andra aktiveringen av stödstyrkan gjordes i oktober i samband med militära stridigheter mellan Israel och Hamas.

Fokus för insatsen låg initialt på mottagande och vård av personer som korsat gränsen mellan Gaza och Egypten. Genom dessa insatser bidrog Stödstyrkan till en stärkt kapacitet hos UD att hantera kriser i det drabbade området.

Humanitära insatser

Indikator – Resultatuppfyllnad för internationella humanitära insatser

Indikatorn ger ett mått på om MSB har levererat förväntat resultat utifrån målförmleringar som görs vid insatsernas början.

Tabell 28. Resultatuppfyllnad för humanitära insatser

Grad av måluppfyllnad	2023	2022	2021
Fullt uppfyllt	46 %	57 %	48 %
I huvudsak uppfyllt	27 %	34 %	41 %
Delvis uppfyllt	22 %	6 %	7 %
Inte uppfyllt	5 %	4 %	5 %

MSB har inom verksamhetsområdet humanitära insatser genomfört 272 insatser under 2023. Resultatuppfyllelsen i insatserna är överlag fortsatt god även om indikatorresultaten är något svagare under 2023 än 2022. Resultatutvecklingen har påverkats negativt av ett antal omvärldshändelser under 2023. MSB hade flera insatser aktiva i Sudan när stridigheter bröt ut i landet och verksamheten kunde sedan inte återupptas. Personalen evakuerades och insatsernas resultatuppfyllnad blev därmed låg eller obefintlig. Även den

politiska utvecklingen i Afghanistan har gjort det allt svårare att verka i landet och MSB har successivt avvecklat myndighetens insatser i landet på grund av bristfälliga förutsättningar att nå resultat.

På grund av den uppblossande konflikten i Sudan under våren 2023 mottog Tchad på kort tid närmare 100 000 flyktingar från Sudan. Därmed finns ungefär 1,3 miljoner flyktingar och internflyktingar i landet. Mot bakgrund av detta har FN:s flyktingorgan, UNHCR, vänt sig till MSB med en förfrågan om stöd med tältbaserade och flexibla boende- och kontorslösningar. MSB har etablerat dessa boende- och kontorslösningar och utbildat UNHCR:s personal.

I syfte att tillhandahålla snabba och effektiva lösningar för tillfälliga boenden och bastjänster för drabbad befolkning har MSB under året stöttat IOM, UNHCR och Unicef samt genomfört insatser via EU:s civilskyddsmekanism. Mottagande länder är exempelvis Turkiet, Venezuela, Sudan, Sydsudan, Jemen, Etiopien, Tchad, Somalia och Afghanistan. MSB stödjer också planeringen av flyktingbosättningar och att etablera tillfälliga krisboenden vid akuta humanitära situationer. Inom detta område har MSB bland annat lämnat ett omfattande stöd till Turkiet och Syrien efter jordbävningen som drabbade regionen i februari. Totalt 500 nödbostäder inklusive sängar och kringutrustning skickades till katastrofområdet inom ramen för den EU-finansierade rescEU Shelter-kapaciteten som MSB lagerhöll. Vidare upphandlade MSB 1 000 familjetält som fördelades mellan Turkiet och Syrien genom IOM:s försorg. Ytterligare tält, däribland 300 tält skänkta från Lions, skickades till Turkiet från MSB tillsammans med filter och annan materiel som generatorer och sjukvårdsmateriel.

Tillsammans med partners inom International Humanitarian Partnership, IHP, bidrog MSB med boende- och logistikstöd för såväl FN:s som EU:s bedömnings- och koordineringsteam i Turkiet, där även en byggnadsingenjör från MSB deltog. Därutöver sändes experter

till FN-organ inom områden som exempelvis informationshantering, vatten och sanitet samt expertis avseende tillfälliga boenden.

Under 2023 har MSB tillhandahållit kompetens och materiel inom koordinering, informationshantering och informations- och kommunikationsteknologi (ICT) i 44 insatser till stöd för IOM, OCHA, UNHCR, UNICEF, WFP, UN Women, UNFPA och via EU:s civilskyddsmekanism. Insatserna har genomförts i 15 länder med stor geografisk spridning. Ett exempel på en sådan insats är MSB:s stöd till UNFPA:s verksamhet i Syrien med en informationshanteringsexpert som stöttat organisationens möjligheter att få fram tillförlitlig information inom områdena könsrelaterat våld samt reproduktiv hälsa. Insatsen har stärkt organisationens förutsättningar för faktabaserat beslutsfattande genom exempelvis etablering av databaser, förbättrade möjligheter att samla in, visualisera och analysera information samt genom kunskapsöverföring till organisationens personal från MSB:s expert.

Kapacitetsstärkande resiliensinsatser

Under 2023 har MSB fortsatt arbetet med långsiktiga insatser som stärker förmågan inom beredskap, risk- och sårbarhetsanalys, strategisk och operativ samverkan och ledning. För att uppnå bästa möjliga effekt och varaktighet av resultaten är starka partnerskap med samarbetsmyndigheter, lokala ägarskap av insatsernas processer, förändringsledning inklusive jämställdhet, miljö och klimat prioriterat i alla insatser.

Med starten av MSB:s hittills största kapacitetsutvecklingsinsats, "Capacity for Risk Management of Earthquakes and Health Emergencies (IPA CARE)", har myndigheten förstärkt sitt arbete med resiliens i EU:s närområde (västra Balkan och Turkiet) och med EU:s civilskyddsmekanism. Den sexåriga insatsen finansieras av EU:s "Instrument for Pre-accession Assistance" och fokuserar på förmåga vid jordbävningar och hälsokriser. Uppstartsfasen under 2023 har genererat partnerskap och innehållsmässig grund inför att implementeringen startar våren 2024.

Den EU-finansierade insatsen ”Prevention, Preparedness and Response to natural and man-made disasters in Eastern Partnership countries – phase 3” (PPRD East 3) utvecklar civilskydd, katastrofriskreducering och samverkan i länderna i EU:s östliga partnerskap (Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan). Rysslands invasion av Ukraina har medfört ett större fokus på nationella processer. Inför insatsens avslut 2024 genomfördes under 2023 en omfattande skogsbrandsövning med huvudsyftet att samarbeta över gränser och att agera inom EU:s civilskyddsmekanism. Till resultaten för 2023 hör stärkt kapacitet inom tidiga varningssystem och beredskapsplanering, utvecklade rekommendationer och handlingsplaner, ökad effektivitet i att agera över gränser samt praktiska och metodologiska kunskaper om miljöpåverkan och ökad jämställdhet vid krishantering.

Den EU-finansierade insatsen ”Leveraging ASEAN Capacities for Emergency Response” (LACER), 2020-2024, ska bidra till att reducera riskerna i det ofta hårt drabbade Sydostasien. Insatsen ska stärka ”ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on Disaster Management” och ASEAN:s gemensamma responsförmåga. LACER har 2023 bidragit till bland annat förbättrad samordning av givare, till övning, utbildning och integration av jämställdhet.

Det Sida-finansierade utbildningsprogrammet ”ITP Disaster Risk Management” inkluderar hela krishanteringsförloppet – från beredskap till respons och återuppbyggnad. Här deltar civilskyddsorganisationer i Bangladesh, Filippinerna och Nepal. Exempel på resultat 2023 är att förändringsinitiativ tagits i deltagarländerna inom jämställdhet samt för att bygga ett mer resiliellt näringsliv.

Fredsfrämjande insatser

Under 2023 har MSB:s fredsfrämjande verksamhet bidragit till att EU, FN och OSSE har fått en stärkt förmåga i planering och genomförande i sina uppdrag att förebygga, föregripa och hantera kriser och konflikter.

MSB har bidragit med efterfrågad expertis, materiel eller utbildningsstöd till 12 av 13 av EU:s civila krishanteringsinsatser samt till de civila insatsernas huvudkontor. Av särskild vikt har bidraget varit för de två nya insatserna som startats i Armenien och Moldavien. MSB har också med ett betydande bidrag inom utbildning och materielstöd stärkt EU:s kapacitetsstärkande insats i Somalia i deras uppdrag.

MSB har stöttat FN:s säkerhetsfrämjande, konfliktförebyggande och fredsbyggande arbete i mer än tio länder (bland annat Afghanistan, Jemen och Syrien) inom en bredd av tematiska områden; min- och ammunitionsshantering, informationshantering, säkerhet, sjukvård, sjukvårdsutbildningar, konfliktförebyggande på policynivå och biståndseffektivitet.

MSB:s stöd till OSSE är både på operativ och strategisk nivå. Under 2023 har myndigheten gett stöd till två fältinsatser: Support Programme for Ukraine, SPU och OSCE Mission to Montenegro samt organisationens sekretariat i Wien. Bidraget till OSSE:s verksamhet har varit utbildningar, expertstöd och behovsbedömningar inom min- och ammunitionsshantering, brandskydd och säkerhet.

Vidare har MSB fortsatt ge ett betydande stöd till att stärka området miljö/klimat och säkerhet inom EU:s civila krishantering både på policynivå och i insatserna som strävar efter att implementera miljöledningssystem på bredden i alla insatser.

Civilskyddsinsatser

EU:s gemensamma krisberedskapssystem är ett skyddsnät i händelse av kriser, katastrofer och omfattande olyckor. MSB är Sveriges nationella kontaktpunkt för EU:s civilskyddsmekanism och kan därigenom vara med och bidra med stöd till andra länder, då ett lands egna resurser inte räcker till. Den svenska regeringen beslutar om vilken insatskapacitet MSB ska hålla i beredskap i EU:s civilskyddspool.

Betydande del av MSB:s civilskyddsinsatser har utgjorts av stöd till Ukraina och räknas in under humanitära insatser i tabell 27. Årets övriga civilskyddsinsatser har kännetecknats av väderextrema händelser, med hög brandrisk och svåra bränder runtom i Europa, samt allvarliga översvämningar och jordskred.

Även om insatserna ökar i komplexitet och intensitet har varje insats som genomförts genererat värdefulla erfarenheter för framtida gemensamma insatser, där MSB verkar tillsammans med andra operativa myndigheter. Samtliga insatser skapar också ett mervärde i form av lednings- och processtöd samt utvecklad samverkan mellan aktörer och länder. Mer om MSB:s insatsverksamhet går att läsa i bilagan Årsrapportering för insatsverksamhet 2023. Nedan följer några exempel på insatser inom civilskyddsmekanismen:

- I slutet av augusti drabbades Grekland av omfattande skogsbränder och fick stöd i släckningsarbetet av två svenska skopande flygplan inom ramen för rescEU.
- Utöver sök- och räddningsinsatsen genomförde MSB ett stort antal humanitära insatser till stöd för Turkiet och Syrien efter jordbävningen. Totalt 500 nödbostäder inklusive sängar och kringutrustning skickades till katastrofområdet inom ramen för den EU-finansierade rescEU Shelter-kapaciteten som MSB lagerhåller.
- Slovenien drabbades av omfattande översvämningar, orsakat av kraftiga regn. Viktig infrastruktur förstördes. MSB, tillsammans med svenska Trafikverket, donerade broar.

MSB:s lager- och logistikfunktion

Vid MSB:s centrallager hanteras både myndighetens egen utrustning och utrustning som lagerhålls på uppdrag av andra, främst av EU-kommissionen men även andra myndigheter. Vidare hanteras utrustning för att kunna stödja olika FN-organ runt om i världen.

De logistikuppdrag som MSB utför på uppdrag av EU utgör en betydande del av lagrets verksamhet där cirka 17 200 m² av den totala

ytan på 25 500 m² används för lagring av utrustning på uppdrag av EU-kommissionen.

MSB har, i samarbete med Försvarets Materielverk (FMV) och Socialstyrelsen, på uppdrag av EU-kommissionen etablerat ett sjukvårdslager med medicinteknisk utrustning och personlig skyddsutrustning. Resurserna ska kunna användas om ett EU-land behöver stöd vid exempelvis en pandemi eller störningar i leverans- eller produktionskedjor.

Vidare tilldelades MSB under 2023, ett långsiktigt uppdrag att för EU:s räkning utveckla en kapacitet för att stärka unionens förmåga att vid behov kunna bidra med tillfälliga nödbostäder till drabbad befolkning i EU:s medlemsländer, deltagande länder eller tredje land. Projektet pågår till september 2026, och har en budget på 25,2 miljoner EUR där merparten är finansierad av EU. Förmågan kommer att utgöra en del av EU:s civilskyddsmekanism.

MSB:s kontrakt med EU-kommissionen som strategisk lagerhållare för EU:s civila missioner inom ramen för den Gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GFSP) har formellt avslutats under året.

Övriga samarbeten utgörs av stöd till andra myndigheter som har utlandsstationerad personal där MSB stödjer med bland annat personlig skyddsutrustning och it-material. MSB har även ett samarbete med Lions för att etablera resurs för nödboende och förberedelser pågår inför eventuellt nya uppdrag inom det civila försvaret.

Tabell 29. Större internationella transporter

Land/region	2023	2022
Ukraina	102	56
Afrika	6	3
Mellanöstern	13	1
Europa	1	-
Övriga	-	1
Totalt	122	61

Kompetensförsörjning inom insatsverksamheten

Insatspersonal, det vill säga personer som utför uppdrag inom den nationella eller internationella insatsverksamheten, har under 2023 sammantaget svarat för närmare 102 årsarbetskrafter, där 32,2 procent är kvinnor och 67,8 procent är män. Årsarbetskrafterna har fördelats över 455 heltidskontrakt av varierande längd. Därutöver har 33 deltidskontrakt utfärdats till insatspersonal. Sammantaget har 283 individer tjänstgjort som insatspersonal under året, 28,6 procent kvinnor och 71,4 procent män.

I enlighet med prioriteringarna i Sveriges strategi för humanitärt bistånd har MSB under året prioriterat åtgärder för att stärka myndighetens förmåga att stödja insatser för stärkt skydd för drabbad befolkning i humanitära kriser. Under året har myndigheten därför utvecklat en förmåga inom skyddsfrågor ("protection"), främst avsedd för internationella insatser. Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv innebär det att standardiserade kompetensprofiler för skyddsexperten har tagits fram och individer har kvalitets-säkrats och registrerats mot dessa profiler i resursbasen. De första insatserna med de nyregistrerade individerna väntas genomföras under 2024 och stödet kanaliseras via MSB:s partnerorganisationer inom FN-systemet.

Kapaciteten i resursbasen har även utökats inom nationell urban sök och räddning, stöd-styrkan samt min- och ammunitionsantering. Därutöver har förstärkning skett inom en rad profiler, såsom till exempel HR-experten, camp-tekniker och elingenjörer för grön energi. 27,6 procent av individerna som registrerats i resursbasen 2023 är kvinnor, och 72,4 procent män. Sammantaget utgörs resursbasen av 33 procent kvinnor och 67 procent män.

Den obligatoriska introduktionsutbildningen till insatsverksamheten har under året till-handahållits fem gånger. Sammantaget har 90 individer deltagit med godkänt resultat, 25,6 procent kvinnor och 74,4 procent män. Därutöver har även kompetensprofilsspecifika

utbildningar och övningar tillhandahållits inom exempelvis min- och ammunitions-antering, nationell urban sök och räddning, hantering av högkapacitetspumpar samt oljeskadeskydd. Totalt har 78 övnings- och utbildningstillfällen genomförts under 2023 med sammantaget 450 utbildningsplatser fördelat på 336 individer från resursbasen, 28,9 procent kvinnor och 71,1 procent män.

Säkerhets- och hälsoarbete inom ramen för internationella insatser

MSB ger ett omfattande säkerhets- och hälsorelaterat stöd till den internationella insatsverksamheten och genom analys och samverkan med internationella partners skapas förutsättningar för att minska insats-personalens sårbarheter.

Inom ramen för det systematiska arbetet ingår att säkerställa insatspersonalens fysiska och psykosociala välmående samt säkerställa/tillhandahålla grundläggande utbildning och information. Till stöd för olika nivåer av insatssystemet har cirka 150 riskbedömningar gjorts under året. Den absoluta majoriteten av insatserna har genomförts som sekonderingar till FN och EU, under vilka personalen ingår i mottagarorganisationens säkerhetsstruktur på plats i området. Insatspersonal har förbe-retts med bland annat hälsoundersökningar och insatsförberedande utbildningar och utreseförberedande samtal. 210 individuella förberedande hälsoinformationstillfällen har tillhandahållits inför insats. Stödet till insatser kopplade till situationen i Ukraina har under året varit påtagligt vad gäller såväl riskbedömningar, fältbesök, utsänd sjukvårdspersonal samt utbildnings- och materielstöd. Jordbävningarna i Turkiet och Jordanien samt terror-dådet mot svenskar i Belgien har föranlett särskilt stöd. I övrigt har stödet i huvudsak berört insatser i Afrika och Mellanöstern.

Fem kurser i fältsäkerhet som riktar sig till MSB:s egen insatspersonal samt en högrisk-kurs har genomförts under året. Sammanlagt har 127 personer utbildats, varav ett tjugotal från andra myndigheter. Av deltagarna var 38

kvinnor (30 procent) och 89 män (70 procent). MSB har även, genom Security Officials Course, utbildat personal på Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Övningsverksamhet

Under året har MSB deltagit i ett antal olika övningar. Ett exempel är den nationella samverkansövningen SAMÖ 2023 där förmågan till samverkan och ledning, samt prioritering av resurser och kommunikation i samband med hantering av storskaliga väderrelaterade händelser prövades hos ett tjugotal myndigheter och aktörer på nationell och regional nivå. SAMÖ 2023 var den första nationella samverkansövningen efter att den nya strukturen för krisberedskap och civilt försvar trädde i kraft 1 oktober 2022.

Ett annat exempel är NUSAM 2023 där resurser från MSB, Försvarsmakten, Polisen, regioner, Röda korset och kommunal räddningstjänst prövats och utvecklat förmågan att på ett effektivt sätt hantera en masskadehändelse under höjd beredskap genom sök- och räddningsinsatser, prehospitalt omhändertagande och hantering av explosiva hot.

En övning har också genomförts inom ramen för MSB:s och Försvarsmaktens

regeringsuppdrag "Pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap" (Ju 2022/02410) där rapportering och framtagande av samlade lägesbilder under höjd beredskap med utgångs punkt i gällande författningar prövades. MSB deltog i rollen som nationellt samordnande aktör, som sektorsansvarig för sektorn Räddningstjänst och civilbefolkningens skydd och även som ingående i sektorn elektronisk kommunikation och post. Försvarsmaktens del av regeringsuppdraget genomfördes som en integrerad del i Försvarsmaktens ledningsövning, där MSB deltog i övningens civila motspel.

MSB har deltagit som övningsstöd till Regeringskansliet vid övningen Crisis Management Exercise CMX, en Nato-övning som genomförs vartannat år. Bärande inslag i övningen var lägesrapportering samt bedömning av krishanteringsåtgärder (så kallade Crisis Response Measures).

Myndigheten har även övat flygande resurser vid skogsbränder i samband med en RescEU-övning i Finland. Slutligen har förstärkningsresursen för -översvämning samövats genom EU Czech Modex 2023, detta för att åter certificera resursen inom EU:s civilskyddsmekanism.

Bild från övningen SAMÖ 2023. Foto: Melker Dahlstrand.

Cybersäkerhet och säkra kommunikationer

MSB arbetar för stärkt cybersäkerhet och säkra kommunikationer för att ta vara på digitaliseringens möjligheter.

- Under 2023 har MSB fortsatt utveckla det användarnära stödet, dels rådgivningstjänsten dit organisationer kan vända sig för personlig rådgivning i informationssäkerhetsfrågor, dels den interaktiva webinarieriserie där deltagarna har möjlighet att ställa frågor till våra experter. Båda stöden har fått brett genomslag och varit viktiga insatser för att stärka Sveriges totala informationssäkerhet.
- MSB har under året stärkt den svenska motståndskraften på cybersäkerhetsområdet genom att utifrån kriget i Ukraina sammanställa lärdomar och rekommendationer för Sverige i årsrapporten "När kriget kom nära", bidra till kompetenshöjning och samverkan genom NIS (Network and Information Security) -konferensen. Uppföljningen av nivån på Sveriges informations- och cybersäkerhet har även stärkts genom att komplettera Infosäkkollen med it-säkkollen och erbjuda dessa verktyg till fler aktörer.
- MSB har inom ramen för EU-ordförandeskapet, bland annat som ordförande i tre nätverk för cybersäkerhet (NIS Cooperation Group, EU-CyCLONe och CSIRTs Network), aktivt bidragit till att föra det gemensamma EU-arbetet på cybersäkerhetsområdet framåt samt uppvisat exempel på lyckade nationella satsningar, något som har bidragit till en ökad efterfrågan av svensk närvaro på den internationella arenan.
- CERT-SE:s möjligheter att stödja samhället i arbetet med att hantera cybersäkerhetsincidenter har stärkts genom den ökade förmågan att bearbeta och analysera information. Det kan nu göras framför allt genom ett förbättrat stöd med incidenthantering inklusive lansering av verktyg för automatiska notifieringar avseende tekniska sårbarheter (ANTS), digitalt rapporteringsverktyg av it-incidenter (IRON) och ny webbplats (cert.se).
- MSB har bidragit till en bättre bild över cyberrelaterade händelser och företeelser genom att regelbundet publicera lägesuppfattningar samt genom särskilda insatser för informationsdelning om it-säkerhetshändelser till näringslivet och offentlig sektor. Det har även inkluderat en utveckling av MSB:s omvärldsbevakning på området cyberfysiska system vilket har resulterat i ett mer heltäckande stöd till samhällsviktiga aktörer.
- MSB/CERT-SE har arrangerat en nordisk-amerikansk cybersäkerhetsövning i syfte att öva gemensam hantering av större gränsöverskridande it-säkerhetsincidenter samt informationsdelning. Övningen har bidragit till att stärka samarbetet mellan länderna.
- Tillgänglighet och kapacitet i Rakel har stärkts, vilket medför ökad förmåga till ledning och samverkan mellan aktörer inom, krisberedskap och totalförsvaret. Samtidigt har fler samhällsviktiga aktörer anslutit sig till Rakel. Kärnnätsupphandling har genomförts för vidare utveckling av nästa generations Rakel.
- Infrastrukturen för SGSI har särskilt stärkts inom prioriterade geografiska områden som är viktiga för totalförsvaret samt ökat robustheten och brutit beroenden till enskilda leverantörer för SGSI. I WIS har MSB gjorts flera anpassningar till den nya strukturen för civilt försvar och krisberedskap, exempelvis genom att möjliggöra förutsättningarna för lägesbilder även över energi- och telekomsektorerna.
- Förutsättningarna för civila beredskapsaktörer att hantera rymdväder har förbättrats genom att MSB har utvecklat en automatiserad larmtjänst för extrema solstormar som tillgängliggörs för civila beredskapsaktörer via WIS under 2024.

Tabell 30. Kostnad för cybersäkerhet och säkra kommunikationer, tkr

	2023	2022	2021
Verksamhets-kostnader	1 131 793	1 064 061	906 854
Transfereringar	158 490	132 671	106 174
Totala kostnader	1 290 283	1 196 732	1 013 028

Inom området Cybersäkerhet och säkra kommunikationer finns det nationella kommunikationssystemet för samverkan och ledning, Rakel. Mer än hälften av kostnaderna inom

området avser denna verksamhet. Jämfört med föregående år har kostnaderna för Rakel ökat främst avseende elkostnader och avskrivningar. Räntekostnaderna för lånefinansierade anläggningstillgångar har också ökat då styrrentan höjdes flera gånger under 2023. För hela verksamhetsområdet har kostnader för personal ökat till följd av ökad bemanning. Ökning av transfereringar beror på en ökad satsning för att kunna tillhandahålla signal-skyddsmaterial till civila aktörer. Utfallet 2023 är högre än tidigare för skyddade/alternativa ledningsplatser vilket överensstämmer med den inriktning myndigheten har om att satsa mer på skyddade/alternativa ledningsplatser.

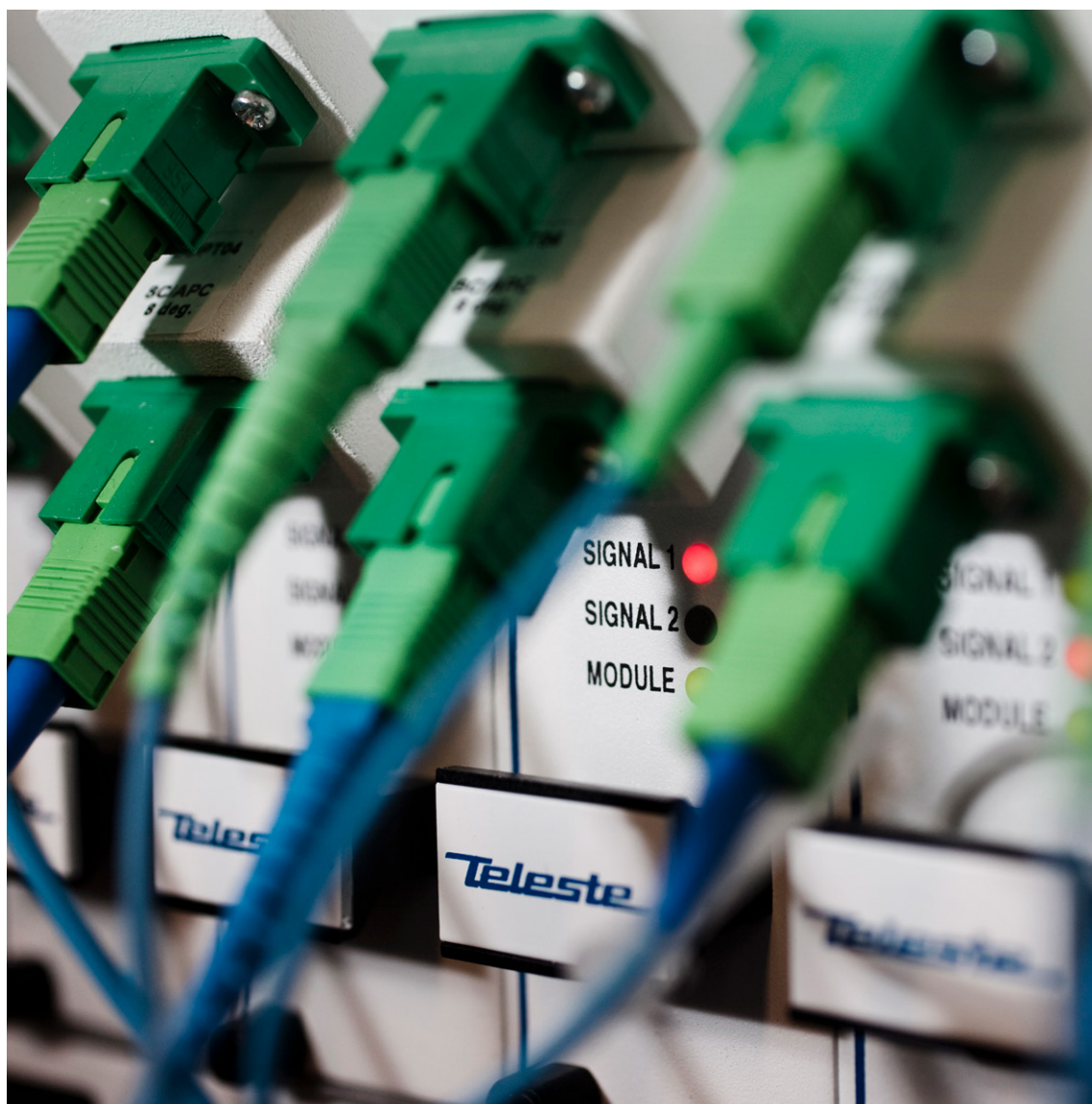

Bild på fiberoptik. Foto: Johan Eklund.

Stödja det förebyggande arbetet med informations- och cybersäkerhet

Inom området arbetar MSB mot effektmålet att få höjd kunskap inom informations- och cybersäkerhet hos offentlig sektor, NIS-aktörer och totalförsvarsaktörer.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på genomförda prestationer såsom riktade informations- och utbildningsinsatser, stöd genom rådgivningstjänsten, arbetet med cyberfysiska system och relaterade färdighetsträningar, framtaget stödmateriel, Info-säkkollen samt dialog med målgrupperna. De aktiviteter som genomförts har gett gott resultat men behoven hos civila beredskapsaktörer är mer omfattande än vad MSB har kunnat tillmötesgå och särskilda satsningar krävs för att stärka det förebyggande informations- och cybersäkerhetsarbetet i sin helhet hos beredskapsaktörer och samhällsviktig verksamhet.

Användarnära rådgivningstjänst

I augusti 2022 startades en rådgivningstjänst för systematiskt informationssäkerhetsarbete i syfte att förenkla för aktörerna att tillämpa MSB:s förebyggande stöd på informations- och cybersäkerhetsområdet. Rådgivningstjänsten ska hjälpa aktörerna att lättare hitta det stöd som MSB tillhandahåller, ge aktörerna vägledning till hur stödet kan användas och hur informationssäkerhetsarbetet kan anpassas till organisationens specifika verksamhet.

Sedan starten har rådgivningstjänsten hanterat drygt 170 ärenden. De vanligaste frågeområdena handlar om hur ett systematiskt informationssäkerhetsarbete byggs, hur

information klassas och hur olika säkerhetsåtgärder införs. MSB ser en stor variation i vilken typ av frågor som ställs och vilka roller som använder tjänsten. Tjänsten utvärderades i juni 2023 och resultaten visar på en hög effektivitet, en kvalitativ hantering av ärendena samt att majoriteten av användare varit nöjda. Tjänsten gör det möjligt för aktörerna att snabbare vidareutvecklas samtidigt som MSB kan utveckla stödmaterialet utifrån ett användarperspektiv. Det bidrar till att kunna ge snabbare och mer kraftfulla insatser för att öka informations- och cybersäkerheten i samhället.

MSB ser ett fortsatt behov av rådgivningstjänsten och vill ytterligare öka användargraden. Baserat på de frågor som ställs finns ett stort behov av att MSB ger stöd på en högre konkretionsnivå parallellt med ett mer användarnära stöd i form av tjänster, verktyg och produkter.

Riktade utbildningsinsatser och populära webinarier om förebyggande informationssäkerhet

MSB har fortsatt erbjudit webbaserade utbildningar inom informationssäkerhetsområdet, cyberfysiska system och elektromagnetiska hot, samt lärlarledda utbildningar inom informationssäkerhet. Därutöver fortsatte den riktade utbildningen till myndighetschefer, med fokus på beredskapsmyndigheterna, under 2023. Kursen för myndighetschefer syftar till att stärka förmågan hos myndighetschefer att leda ett effektivt informations- och cybersäkerhetsarbete i sina organisationer. Den har genomförts tre gånger under året och deltagarna bedömer att den ökat deras kompetens inom området. MSB utvärderar om och hur kursen kan utvecklas så att fler ledande befattningshavare kan nås i samma syfte.

Tabell 31. Utbildningsinsatser, antal deltagare fysiskt och besökare på webbplatser

Utbildningar	2023	2022	2021	2020
Lärlarled utbildning för myndighetschefer	22	14	7 ¹	8 ¹
Webbutbildning, taktisk ²	1 696	1 412	301	243
Webbutbildning, operativ ³	3 674	2 988	427	824
DISA	42 099	53 014 ⁴	30 792	21 032
Informationssäkerhet i fokus – webinarier	938	253	-	-
Webbutbildning, cyberfysiska system – en introduktion ⁵	1 931	184	-	-
Webbutbildning, elektromagnetiska hot – en introduktion ⁶	1 072	181	-	-

1) Pilotomgångar.

2) Siffran avser antalet besökare på utbildningens webbplats snarare än antalet som genomfört utbildningen.

3) Siffran avser antalet besökare på utbildningens webbplats snarare än antalet som genomfört utbildningen.

4) Mätmetoden har förändrats sedan 2021 och siffrorna är därför inte jämförbara, från och med 2022 mäts antalet unika besökare på respektive utbildnings webbplats snarare än antalet som genomfört utbildningen.

5) Statistik har inhämtats sedan den 10 november 2022. Siffror avser antalet besökare på utbildningens webbplats under respektive år snarare än antalet som genomfört utbildningen.

6) Statistik har inhämtats sedan den 28 september 2022. Siffror avser antalet besökare på utbildningens webbplats under respektive år snarare än antalet som genomfört utbildningen.

Webbinarieserien "Informationssäkerhet i fokus"

En interaktiv webinariserie med olika teman är en produkt som utvecklades för att möta den delen av regeringsuppdraget JU2022/02219 som uttrycktes "bygga upp och tillhandahålla en användarnära stödfunktion". Serien har bestått av sju olika teman med olika föredragande från MSB som har sänts två gånger vardera med totalt cirka 1 200 deltagare. Föredragen har publicerats och visats i efterhand cirka 8 000 gånger.

Deltagarna har i utvärderingarna varit mycket positiva till arrangemanget och 98 procent menar att innehållet har varit användbart för deras dagliga arbete. Beroende på tema har deltagarrollerna varierat – främst de som arbetar med att driva informationssäkerhetsarbete framåt i organisationer såsom Chief Information Security Officers (CISO) men även till exempel verksamhetsutvecklare, it-tekniker, jurister och projektledare har deltagit.

Webbinarieserien utvärderades i juni 2023. Resultatet var gott och MSB:s slutsats är att vi med begränsade medel når målet att tillhandahålla en användarnära stödfunktion.

Inriktningen är därför att sändningarna ska fortsätta och att de ska ingå i MSB:s permanenta utbud av stöd.

Informationskampanjen "Tänk säkert"

MSB genomförde tillsammans med Polismyndigheten även 2023 en nationell informationskampanj med namnet "Tänk säkert". Kampanjen genomfördes i oktober samtidigt med den europeiska informations-säkerhetsmånaden. Syftet var att höja kunskapen och medvetenheten för individer och småföretagare hur de kan använda digitala verktyg säkrare och skydda sin viktigaste information. Som ett nytt tema i kampanjen uppmärksammade MSB också allmänheten på den stora efterfrågan på arbetskraft inom cyberområdet.

Kampanjens budskap fick stor nationell spridning tack vare 24 samarbetspartners och ett ökat antal andra organisationer i Sverige som deltog med olika aktiviteter. Samarbetspartnerna var nöjda med sin medverkan och intresset för att fortsätta delta är stort. Antal besök i de olika kanalerna uppgick till cirka 6,7 miljoner.

Informationssäkerhetsmånaden har etablerat sig i Sverige och kampanjen "Tänk säkert" har blivit ett mer välkänt begrepp. Med anledning av det osäkra säkerhetspolitiska läget och ökade hot på internet har kunskap om informationssäkerhet blivit allt viktigare även för privatpersoner och småföretagare. Årets kampanj genomfördes med begränsade resurser vilket påverkade medieval och produktion av nytt kampanjmaterial. MSB bedömer att kampanjen med tanke på det säkerhetspolitiska läget fortsatt är angelägen för att nå effekt bland allmänhet och organisationer.

Utveckling av Kompetensområde informationssäkerhet i Ena – Sveriges digitala infrastruktur

Ena är en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för att information ska kunna utbytas på ett säkert och effektivt sätt och drivs av myndigheten för digital förvaltning (Digg), inom vilken MSB leder "Kompetensområde informationssäkerhet", som har i uppgift att utveckla ett förvaltningsgemensamt systematiskt och riskbaserat informations-säkerhetsarbete. Målet är robusthet och tillit i utvecklingen av Ena.

Arbetet med att skapa gemensamma lösningar, ramverk och tjänster för digitala informationsutbyten och hantering av data är komplext och kräver samverkan. Kompetensområdets styrdokument och stöd syftar till att anpassa skyddet för informationen utifrån organisationernas och omvärldens krav på informationssäkerhet.

Under 2023 har en riktlinje tagits fram för hur Ena-gemensamma informationssäkerhetsrisker ska hanteras, flertalet rapporter har kvalitetssäkrats av kompetensområdet och en insamling av informationssäkerhetsrisker inom Ena har presenterats i en intern rapport. Det är viktigt att MSB fortsätter att verka för hållbar och säker utveckling inom Ena för att de strukturer och infrastruktur-lösningar som utvecklas anpassas efter ett samlat grepp om riskbild och en samlad säkerhetsarkitektur.

Ny vägledning inom Metodstöd för systematiskt informationssäkerhetsarbete

Som ett led i ett ökat behov av stöd inom flera av Metodstödet steg har en ny vägledning om säkerhetsåtgärder tagits fram som en utökning av Metodstödet för systematiskt informations-säkerhetsarbete. En första version av vägledningen har levererats och har bearbetats under december 2023, för att gå ut på remiss i början av 2024. Vägledningen ska publiceras och kommuniceras under första kvartalet 2024.

Arbete för ökad säkerhet i cyberfysiska system

MSB har som uppdrag att ge råd och stöd för att öka grundsäkerheten inom samhällsviktig verksamhet avseende cyberfysiska system. Syftet är att matcha samhällets behov av säkerhet i takt med att teknikutvecklingen och beroendet av cyberfysiska system ökar.

Under 2023 har MSB publicerat en vägledning om cybersäkerhet i tunga räddningsfordon samt tillhandahållit färdighetsövningar inom sakområdet cyberfysiska system till samhällsviktiga verksamheter. Under året har även arbete för att utveckla MSB:s omvärldsbevakning på sakområdet bedrivits i syfte att skapa bättre underlag till de lägesuppfattningar och -bilder som Sveriges nationella Computer Emergency Response Team (CERT-SE) och det Nationella cybersäkerhetscentret (NCSC) producerar. Vidare har arbete påbörjats med att ta fram en ny vägledning om molntjänster och användande av sådana i ot-miljöer (operativ teknik) som kommer att publiceras under 2024.

MSB bedömer att de aktiviteter som genomförts har varit uppskattade och gett gott resultat, men bedömer samtidigt att behoven hos civila beredskapsaktörer är mer omfattande än vad MSB har kunnat tillmötesgå. Mot bakgrund av gällande och kommande EU-lagstiftningar som innebär att sakområdet kommer att bli större och antalet berörda aktörer fler, ser MSB att efterfrågan på och behovet av stöd och material inom sakområdet kommer att öka kraftigt redan under 2024. För att kunna tillmötesgå samhällets ökade behov bedömer

MSB att särskilda satsningar inom sakområdet kommer att bli nödvändiga.

Färdighetsträningar i industriella informations- och styrsystem

Inom ramen för MSB:s uppdrag att ge råd och stöd för att öka grundsäkerheten inom samhällsviktig verksamhet avseende cyberfysiska system tillhandahåller MSB tillsammans med Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) färdighetsträningar i informations- och cybersäkerhet i cyberfysiska system och kritisk informationsinfrastruktur. Syftet är att öka förmågan inom samhällsviktig verksamhet att förbättra sitt säkerhetsarbete samt att identifiera och hantera sårbarheter och incidenter i industriella informations- och styrsystem.

MSB har under året anordnat sju färdighetsträningar på olika nivåer tillsammans med FOI vid det myndighetsgemensamma Nationellt centrum för säkerhet i styrsystem för samhällsviktig verksamhet (NCS3). Vid arrangemangen deltog totalt 109 personer, varav 8 kvinnor och 101 män. Det sammanställda utvärderingsresultatet visar att deltagarna nästan uteslutande anser att deras kunskap, färdighet och kompetens att stödja den egna verksamheten har ökat som en följd av deltagandet i färdighetsträningarna. Under året har även ett strategiskt omtag tagits vad gäller utvärderingar samt uppföljning och omhändertagande av deltagares medskick efter deltagande i träningarna i syfte att bättre fånga upp de behov som finns hos samhällsviktig verksamhet inom området.

MSB har tillhandahållit färdighetsträningarna enligt plan, men har identifierat att behovsbilden hos samhällsviktig verksamhet har förändrats sedan färdighetsträningarnas framtagande och genomförande. Trots att träningarna är uppskattade så finns det faktorer och perspektiv som träningarna i dagsläget inte omhändertar på ett ändamålsenligt sätt. För att tillmötesgå denna nya behovsbild och samtidigt förbättra stödet till samhällsviktig verksamhet avseende cyberfysiska system så krävs omfattande arbete och investeringar för att förändra och förbättra träningarna.

Förmågehöjande åtgärder i Crate

Utvecklingen av Crate syftar till att förbättra förutsättningarna för utbildning, träning och övning i informations- och cybersäkerhet inom bland annat industriella informations- och styrsystem.

Under 2023 har ett intensivt förmågehöjande arbete bedrivits inom ramen för Crate vilket har resulterat i flera positiva effekter vad gäller användbarhet, robusthet och effektivitet för alla sorters användare av plattformen. Fokus har varit att utveckla en förstärkt lägesbild under övning och träning genom logganalyser, att integrera ett inspelsverktyg baserat på den FOI-utvecklade prototypen SVED (Scanning, Vulnerabilities, Exploits and Detection) i syfte att effektivisera övnings- och träningstillfällen. Arbete har även genomförts för att stärka automationen av händelser i Crate:s övningsmiljöer i syfte att effektivisera och öka realismen i övningar och träningar.

MSB bedömer att utvecklingsarbetet med att fortsätta utveckla Crate inte har uppnått förväntan under 2023. Detta på grund av andra aktörers möjligheter att bidra till utvecklingen,

336

Under året
rapporterades
336 it-incidenter
in till MSB.

vilket bland annat innebär minskade möjligheter till investeringar i och utveckling av plattformen. Förutsättningarna för utveckling kommande år kan därför försämrats. MSB ser att behovet av Crate kommer att öka kraftigt under 2024 till följd av NIS 2-regleringen och bedömer att nuvarande nivåer av engagemang och investeringar inte kommer vara tillräckliga för att omhänderta det ökade behovet.

Insats för it- och ot-säkerhet inom energisektorn

MSB har under året fortsatt den särskilda insats för it- och ot-säkerhet inom energisektorn som inleddes 2022. Målet med insatsen är att aktörerna inom energisektorn ska få stöd att förebygga angrepp, undvika eller tidigt upptäcka intrång och ha en fördjupad samverkan och samordning på såväl operativ som teknisk nivå.

Ett 60-tal aktörer deltar i insatsen och tolv möten har genomförts under året. Insatsen fortsätter tills vidare. I årets utvärdering svarade majoriteten av deltagarna att deras kunskap, färdighet och kompetens att stödja den egna verksamheten har ökat som en följd av deltagandet i insatsen.

Givet att befintliga medlemmar ger insatsen höga omdömen i utvärderingen och nya medlemmar kontinuerligt ansöker om deltagande så bedömer MSB att initiativet är uppskattat och givande för samhällsviktiga aktörer. Insatsen är dessutom en tillgång till det nationella cybersäkerhetscentrets (NCSC) arbete med extern samverkan.

Samordna samhällets informations- och cybersäkerhet

Inom området arbetar MSB mot effektmålet att få tydlig inriktning och samordning av samhällets informations- och cybersäkerhetsresurser.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på resultatet av genomförda prestationer såsom stärkt samverkan och informationsutbyte inom NIS inklusive EU-ordförandeskapet, samarbetet inom det nationella cybersäkerhetscentret, utvecklingen av Sveriges nationella samordningscenter för forskning och innovation inom cybersäkerhet (NCC-SE) samt utvidgningen av Infosäkkollen till att rikta sig till fler aktörer och kompletteringen med verktyget It-säkkollen. Omprioriteringar har behövt göras under året med hänsyn till det försämrade säkerhetspolitiska läget. MSB bedömer dock, bland annat utifrån resultaten i genomförda Infosäkkollen och It-säkkollen, att det finns ytterligare utvecklingsbehov kopplat till kraven i NIS 2 och för att stärka samhällets totala motståndskraft.

NIS utvecklingsområde

MSB har under året i enlighet med uppdraget som nationell kontaktpunkt samverkat med de sex tillsynsmyndigheterna och Socialstyrelsen för informationsdelning samt för att underlätta harmonisering av myndigheternas föreskriftsarbete och tillsyn enligt NIS-direktivet.

Som ett led i det gemensamma arbetet med revideringen av NIS-direktivet har MSB med finansiering från European Health and Digital Executive Agency (HaDEA) även drivit ett antal aktiviteter för att utveckla samarbetsforumet.

- Under våren arrangerade MSB en konferens som riktade sig till leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster, för att bidra till ökad kunskap hos offentliga och privata aktörer om

både NIS-regleringen och informations- och cybersäkerhet samt stödja samverkan mellan aktörerna på området. Konferensen genomfördes som en hybridkonferens med cirka 1 700 deltagare där 420 medverkade fysiskt och resterande var med på distans.

- Under året har MSB:s privat-offentliga samverkansforum för NIS-leverantörer bidragit till att underlätta efterlevnaden av NIS regleringen genom informationsdelning, kunskapshöjning och dialog kring behov och utmaningar. Forumet arrangerades vid fyra tillfällen.
- Som en del i webinarieriet Informationssäkerhet i fokus har NIS 2- och CER-direktiven föredragits vid två olika tillfällen med totalt cirka 300 deltagare för att nå ut till berörda aktörer kring vilka förberedelser de behöver göra inför direktivens nationella genomföranden. Föredraget ligger publicerat på msb.se.
- En revidering av föreskrifterna om anmälan och identifiering (MSBFS 2021:9) initierades under hösten.
- Ett aktivt deltagande i de europeiska arbetsgrupperna under NIS Cooperation Group (NIS CG) har också skett där underlag till kommissionens genomförandeakter under NIS 2 varit fokus.
- MSB har även medverkat med expertis i den utredning av det nationella genomförandet av NIS 2- och CER-direktiven som pågår.

MSB bedömer att utvecklingen av NIS Samarbetsforum samt tillsynsmyndigheternas medverkan vid planering och genomförande av NIS-konferensen har medverkat till ett relationsskapande över myndighetsgränserna som medger effektiv samordning av det nationella NIS-arbetet på ett gynnsamt sätt. Detta i kombination med det privat-offentliga forumet samt informationsinsatser med webinarier har etablerat MSB som en målgrupps-tillvänd och stöttande myndighet som utifrån ett osäkert omvärldsläge anstränger sig för att underlätta ett nationellt genomförande av kommande regleringar, vilket ökat efterfrågan

på medverkan i olika fora. Den fördjupade samverkan och samordningen bedöms även underlätta det kommande arbetet med implementering av NIS 2- och CER-direktiven.

NCC-SE

MSB driver i enlighet med myndighetens instruktion Sveriges nationella samordningscenter för forskning och innovation inom cybersäkerhet (NCC-SE) sedan 2022. Uppdraget för NCC-SE är att bidra till att stärka Sveriges förmåga och konkurrenskraft inom cybersäkerhet inom ramen för den EU-förordning som reglerar EU:s kompetenscentrum för cybersäkerhet (ECCC) och nätverket av nationella samordningscenter.

NCC-SE har under 2023 fokuserat på att informera om aktuella EU-utlysningar genom konferenser, informationsmöten och digitala kanaler, ge rådgivning vid ansökningar, deltagit i det europeiska NCC-nätverket och bidragit till lösningar gällande gränsöverskridande samarbeten, inspel till kommande EU-utlysningar och stöd vid uppbyggnaden av ECCC, samt genom en överenskommelse med Research Institutes of Sweden (RISE) samordna och vidareutveckla Cybernoden, den svenska arenan för samverkan inom cybersäkerhetsforskning och innovation. MSB har erhållit EU-finansiering från programmet för ett digitalt Europa som ska täcka 50 procent av budgetbehovet för NCC-SE under två år från och med mars 2023.

MSB bedömer att NCC-SE alltmer blir inarbetat i cybersäkerhetsbranschen som den naturliga fokuspunkten för information om och rådgivning gällande cybersäkerhetsutlysningar och refereras till i bland annat media, kommunikation från regeringen och i nationella cybersäkerhetsinitiativ. Cybernoden har nu över 200 medlemsorganisationer. NCC-SE:s verksamhet bedöms ha bidragit till ökad kunskap om EU-program och ökat antal ansökningar om EU-medel. Verksamheten har dessutom bidragit till ett förbättrat samarbete inom EU och nationellt rörande forskning och innovation på cybersäkerhetsområdet.

Tematisk rapport: Cyberangrepp mot samhälls- viktiga informationssystem

Enligt överenskommelsen som MSB har med HaDEA genom Connecting Europe Facility-fonden (CEF-fonden) ska myndigheten en gång per år ta fram en tematisk rapport inom informations- och cybersäkerhetsområdet fram till och med 2023.

Under 2023 tog MSB fram rapporten ”Cyberangrepp mot samhällsviktiga informationssystem”. Utöver rekommendationer för att stärka skyddet mot it-incidenter till följd av cyberangrepp, ger rapporten en övergripande bild av cyberangrepp och dess konsekvenser mot informationssystem som upprätthåller samhällsviktig verksamhet i Sverige. Genom rapporten tillhandahåller MSB dessutom stöd till samhällets aktörer i form av en analysmetodik som de kan använda för att analysera it-incidenter som uppstått i samband med antagonistisk aktivitet.

MSB:s bedömning är att det finns brister i skydd och rutiner och att säkerhetsarbetet hos organisationer behöver stärkas, men ser även att bättre säkerhet kan uppnås med relativt begränsade insatser. Rapporten redovisades till CEF-fonden i december 2023 och publicerades den 17 januari 2024. Rapporten

förväntas bidra till att ge beslutsfattare en mer nyanserad uppfattning av angreppsbilden och kunskap om hur säkerhetsarbetet inom olika problemområden kan förbättras.

Infosäkkollen och It-säkkollen

MSB har inom ramen för två regeringsuppdrag tagit fram uppföljningsverktygen Infosäkkollen 2021 och It-säkkollen 2023 för att skapa en samlad bedömning av nivån på systematisk informations- och cybersäkerhet hos offentlig förvaltning och NIS-leverantörer. Infosäkkollen stödjer organisationer att undersöka vilken informationssäkerhetsnivå verksamheten befinner sig på och dessutom få stöd för uppföljning och förbättring. Uppdraget om It-säkkollen fick MSB i mars 2023 och med lansering tätt därefter implementerades en enklare självskattningsmodell 2023.

Infosäkkollen och It-säkkollen 2023 skickades ut till nästan 600 organisationer i offentlig sektor varav 291 inkom med svar. Det preliminära resultatet för båda undersökningarna delredovisades till regeringen 31 oktober 2023 och påvisar allvarliga brister i den systematiska informationssäkerheten i svensk offentlig förvaltning. MSB har presenterat det preliminära resultatet på forum och i olika nätverk. Infosäkkollen och It-säkkollen ska slutredovisas den 1 mars 2024.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Även om det preliminära resultatet 2023, likt 2021, är nedslående så utgör Infosäkkollens metodologi en stark empirisk bas för MSB att fastslå nivån i offentlig förvaltning. Det innebär i sin tur att MSB till slutredovisningen kan utveckla välgrundade slutsatser och rekommendationer. Många organisationer har uppgett att de uppskattar modellen och använder den i sitt löpande arbete. It-säkkollen 2023 var en självskattningsenkät, varför den metodologiskt är svagare. Modellen ska vidareutvecklas till nästa genomförande 2025 men vissa viktiga insikter uppnåddes, exempelvis att förutsättningarna för it-säkerhet verkar mer tillgängliga än för informations-säkerhetsarbetet, samt att många aktörer angav att de utkontrakterar en stor del av sin it-drift.

Incidentrapportering

Statliga myndigheter samt leverantörer av samhällsviktiga och digitala tjänster (NIS-leverantörer) är skyldiga att rapportera it-incidenter till MSB. Rapporterna tas emot och hanteras av den nationella funktionen Sveriges nationella Computer Emergency Response Team (CERT-SE), som har till uppgift att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter. Mottagna it-incidentrapporter används bland annat som underlag inom CERT-SE Lägesuppfattning samt i rapporter som MSB publicerar, däribland årsrapporter för statliga myndigheters och NIS-leverantörers it-incidentrapportering.

Antalet rapporterade it-incidenter som orsakats av cyberangrepp ökade kraftigt under år 2023. Det är dock viktigt att poängtera att ökningen till stor del beror på att det under årets första halva rapporterades in flera överbelastningsangrepp än normalfallet. Utvecklingen består därmed primärt av en ökad rapportering av mindre sofistikerade cyberangreppsförsök. Ett förhöjt antal rapporterade överbelastningsangrepp kunde observeras från januari till maj och inträffade under samma period som en serie koranbränningar väckte uppmärksamhet både inrikes och utomlands. Majoriteten av överbelastningsangreppen rapporterades av statliga myndigheter. Ökningen är inte nödvändigtvis

representativ för en långsiktig trend av ett ökat antal cyberangreppsförsök mot statliga myndigheter och NIS-leverantörer.

Tabell 32. Inrapporterade it-incidenter

	2023	2022	2021
Myndigheter	189	231	261
NIS-leverantörer	147	99	82
Summa	336	330	343

1) Statistiken över inkomna it-incidentrapporter under 2022 justerades efter det att MSB:s årsredovisning för 2022 publicerats. Vid närmare kvalitetssäkring bedömdes ett fåtal it-incidenter vara icke-rapporteringspliktiga och sorterades bort.

Ökningen beror på att NIS-leverantörer har rapporterat in fler it-incidenter, vilket är en trend som observerats även tidigare år. Antalet inskickade it-incidentrapporter från statliga myndigheter har istället minskat under samma period. Ökningen bland NIS-leverantörer beror sannolikt bland annat på att fler rapporteringspliktiga aktörer etablerat en rutin för att rapportera it-incidenter till MSB.

Forskning

MSB finansierar forskning inom informations- och cybersäkerhet som bedrivs av externa aktörer, såsom universitet, högskolor och forskningsinstitut. Den forskning som MSB finansierar ska vara behovsriktad och leda till resultat som går att tillämpa i samhället.

Under 2023 har MSB finansierat ett antal pågående forskningsprojekt som tillsammans spänner över tekniska, samhällsvetenskapliga, organisatoriska och strategiska frågor. Dessa innefattar bland annat framtagande av robusta och resilienta kritiska infrastrukturer, metoder för risk- och sårbarhetsanalyser och förbättrad informationssäkerhetskultur. Flera forskningsprojekt som skulle avslutats under 2023 har förlängts till 2024, bland annat på grund av rekryteringsproblem kopplade till pandemin.

Under våren 2023 gick MSB ut med en forskningsutlysning inom området cybersäkerhetens ekonomi i syfte att på sikt stödja

organisationers beslutsförmåga samt bidra till att utveckla cybersäkerhetsekonomi som en akademisk disciplin. Beviljade forskningsprojekt på området förväntas påbörjas under 2024. Vid sidan av finansieringen av forskningsprojekt har MSB under året varit aktiv i Centrum för cyberförsvar och informations-säkerhet (CDIS) vid Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) samt i planeringen inför ett svenskt Cybercampus.

Stärkt forskning på området bedöms leda till ny förståelse, nya metoder eller nya produkter som är möjliga att tillämpa i samhället och därigenom stärkt förmåga på informations- och cybersäkerhetsområdet.

Åtgärder för att stärka det civila försvaret

För att bygga ett motståndskraftigt totalförsvar och stärka förmågan till säker digitalisering arbetar MSB med åtgärder för att höja lägstanivån i samhället genom att tillhandahålla vägledning och analysera nivå och behov av ytterligare stöd. Exempelvis genom årsrapporten över it-incidentrapportering med lärdomar från Ukraina samt Infosäkkollen, vilket erbjudits en större målgrupp och kompletterats med en ny del som rör it-säkerhet.

Samverkan på området har också stärkts genom den ökade samverkan inom det nationella cybersäkerhetscentret där MSB riktar särskilt fokus mot privat-offentlig samverkan och lägesbilder med syfte att stärka samhällets aktörers förmåga att hantera hot, sårbarheter och risker. Även arbetet med att stärka informationssäkerheten hos leverantörer med samhällsviktiga och digitala tjänster inom ramen för NIS-samverkan har ökat under året genom olika arrangemang och informationsinsatser. Detta arbete bedöms ha bidragit till kunskapshöjning hos aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet.

Åtgärder som genomförts med anledning av det säkerhetspolitiska läget i Ukraina

Under året släppte MSB sin årsrapport om it-incidentrapportering 2022 "När kriget kom nära". Rapporten har ett särskilt temakapitel om cyberkrigföringen i Ukraina men behandlar även it-incidentrapporteringen under 2022, resultatredovisningen från Infosäkkollen, samt ett urval nyheter av särskilt cyberintresse. Årsrapporten sammanställer erfarenheterna i ett kapitel om lärdomar för Sverige och rekommendationer för att stärka den svenska motståndskraften på cybersäkerhetsområdet särskilt baserat på lärdomar från Ukraina. MSB:s årsrapport utgjorde i sammanfattad form även en del av MSB:s delredovisning till regeringen på Fö2023/01325.

MSB ombads även av Regeringskansliet att hålla en särskild föredragning den 12 juni 2023 om lärdomar från cyberkrigföringen i Ukraina och EU-lagstiftning för cyberattachéerna.

Nationellt cybersäkerhetscenter

Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Säkerhetspolisen har under året fortsatt att fördjupa samverkan på cybersäkerhetsområdet inom ramen för det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC). Arbetet har genomförts i nära samverkan med Försvarets materielverk, Polismyndigheten och Post- och telestyrelsen.

NCSC har under året arbetat utifrån regeringsuppdragen och den aktivitetsplan som beslutats. Detta inkluderar framtagning av lägesbilder och incidentkoordinering. Utöver den ordinarie produktionen av lägesbilder har centret även besvarat flera informationsförfrågningar från Regeringskansliet på ytterligare underlag. Inom arbetet med incidentkoordinering har det funnits beredskap att koordinera större incidenter inom cyberområdet.

Även samverkan mellan privata och offentliga aktörer har fortsatt att utvecklas och resulterat i utveckling av informationsdelning, gemensamma kommunikationsinsatser, och genomförande av övningar. Övningarna har bland annat inkluderat SAFE Cyber, en Crate övning samt planering inför Locked Shields 2024 i samverkan med Försvarsmakten. Samverkan med finanssektorn har utvärderats och fortsatt utvecklas samtidigt som samverkan inletts med representanter för energi-, telekom- och transportsektorn under året enligt regeringsuppdraget. I slutet på året genomfördes en större konferens med temat incidenthantering.

Arbetet med att skapa förutsättningar för NCSC:s verksamhet har fortgått under året. Planeringsarbetet för en permanent lokal har intensifierats men har drabbats av förseningar som kommer påverka inflyttningen. Samtidigt har NCSC flyttat in i den nu färdigställda lokalen som varit planerad hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap även om de myndighetsegna installationerna har blivit fördröjda. Diskussioner och planering för den förändring som regeringen aviserat kring huvudmannaskap för NCSC har inletts under året.

Förebygga och hantera it-incidenter

Inom området arbetar MSB mot effektmålet att få stärkt förmåga inom offentlig sektor, NIS-aktörer och totalförsvarsaktörer att hantera och dra lärdom av it-incidenter och minska konsekvenserna av dessa.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på resultatet av genomförda prestationer såsom bland annat att höja förmågan att stödja samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter genom regeringsuppdraget att stärka CERT-SE samt deltagande i flera nationella och internationella övningar. MSB bedömer dock att det krävs flera satsningar inom delområdet för att omhänderta kraven i NIS 2 och inom ramen för det stärka samhällets totala motståndskraft. Ett sådant behov är en teknisk förmågeökning för att kunna hålla jämna steg och svara mot de krav som ställs och behov som finns.

Hantering och stöd till samhället vid större incidenter

Inom ramen för MSB:s operativa uppdrag på informations- och cybersäkerhetsområdet har CERT-SE (Sveriges nationella Computer Emergency Response Team) i uppdrag att

14 700

Under 2023 hanterade CERT-SE drygt 14 700 ärenden, en ökning jämfört med 2022, då antalet var cirka 12 000 ärenden.

stödja samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter. Det viktigaste arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter för funktionen innebär att:

- sprida information och varna om sårbarheter, hot och risker inom it-säkerhet,
- arbeta med att höja samhällets operativa förmåga att samverka vid it-incidenter, exempelvis genom att tillhandahålla och delta i övningar, samt
- samverka med andra cybersäkerhetsmyndigheter och nätverk inom olika inriktningar inklusive det säkerhetspolitiska läget.

År 2023 har inneburit ett fortsatt fokus på det säkerhetspolitiska läget och CERT-SE har haft kontinuerlig omvärldsbevakning för att snabbt kunna upptäcka när svenska mål varit utpekade. Samverkan med nationella och internationella samarbetsforum, Nationellt cybersäkerhetscenter och andra cybersäkerhetsmyndigheter och -organ har varit tät. Under 2023 har CERT-SE hanterat och stöttat samhället vid flera större uppkomna cybersäkerhetsincidenter, exempelvis vid angrepp med utpressningsvirus mot kommuner samt leverantörer av exempelvis trygghetslarm och sjukresor, men även där svenska verksamheter återkommande utpekats som mål för överbelastningsangrepp.

Under 2023 hanterade CERT-SE drygt 14 700 ärenden, en ökning jämfört med 2022, då antalet var cirka 12 000 ärenden. Att siffran över hanterade ärenden är högre än föregående år beror främst på förekomsten av flera stora sårbarheter i produkter och tjänster, de regelbundet återkommande hoten om överbelastningsangrepp mot svenska verksamheter, samt en ökad nivå av automatisering gällande utskick.

Förutom det normala flödet av ärenden – som exempelvis handlar om att bistå med rådgivning och stöd vid kapade e-postkonton, hantering av skadlig kod, dataintrång och överbelastningsangrepp – så har mängden förfrågningar och information gällande it-incidenter som relaterar till det säkerhetspolitiska läget varit hög under merparten av året.

Deltagande i cybersäkerhetsövningar

För att öva Sveriges förmåga i operativ cybersäkerhet och cyberförsvar deltog it-säkerhetsspecialister från CERT-SE i flera nationella och internationella övningar under 2023.

Den Nordisk-amerikanska cybersäkerhetsövningen var en av de internationella cybersäkerhetsövningarna som genomfördes 2023. Övningen syftade till att öva gemensam hantering av större gränsöverskridande it-säkerhetsincidenter samt informationsdelning. It-säkerhetsspecialister från CERT-SE har också deltagit i ett flertal internationella övningar för nationella CSIRT-funktioner med syfte att gemensamt hantera cyberrelaterade kriser i Europa och med andra partners i världen.

CERT-SE deltog bland annat i Nationell cybersäkerhetsövning för nätverket för informationsdelning mellan statliga myndigheter, GovSec, där syftet var att öva gemensam hantering av större it-säkerhetsincidenter.

Chefer från de nationella cybersäkerhetscentren inom EU medverkade dessutom i en internationell övning för nätverket EU-CyCLONes Executives, för att öva gränsöverskridande cyberrelaterad kris inom energi- och telekomsektorn samt valpåverkan.

MSB bedömer att de olika nationella och internationella övningarna sammantaget har bidragit med en förstärkt förmåga att gemensamt med andra intressenter och aktörer hantera större gränsöverskridande it-säkerhetsincidenter.

Övrigt operativt arbete för att hantera och förebygga it-incidenter

CERT-SE har fortsatt det löpande arbetet med att stödja samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter i enlighet med MSB:s instruktion.

Under 2023 publicerade CERT-SE 147 webbartiklar med information gällande sårbarheter, hot och risker med tillhörande rekommendationer. Utöver dessa publiceringar har CERT-SE under 2023 skickat ut drygt 2 600 säkerhetsmeddelanden till driftsansvariga och/eller deras internetleverantör vid större sårbarheter och när CERT-SE fått tillgång till information som berör en särskild organisation eller sektor.

För att kunna ge bättre stöd till samhället gällande it-incidenter har verksamhetsutveckling pågått inom flera delar av CERT-SE. Bland dessa kan nämnas Datadriven CERT (DDC), ett EU-finansierat projekt med syfte att stärka den nationella förmågan att förebygga och hantera it-säkerhetshändelser genom en ökad grad av automatisering av omvärldsbevakning avseende it-säkerhetshändelser. Projektet skapar bättre förutsättningar för CERT-SE att hantera de stora volymer av information om sårbarheter och hot på it-säkerhetsområdet som finns tillgängliga. Projektet ökar även förmågan att bearbeta och analysera information så att CERT-SE bättre kan inrikta sin verksamhet och kommunicera råd, varningar eller analyser till olika samhällsaktörer, så att de i sin tur kan vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga eller hantera it-incidenter.

Kopplat till detta arbete har CERT-SE även lanserat en funktion för automatiska notifieringar avseende tekniska sårbarheter (ANTS). Syftet med funktionen är att med en högre grad av automatisering uppmärksamma CERT-SE:s intressenter då information om tekniska företeelser som kan behöva åtgärdas har påträffats hos dem. Sedan lanseringen av ANTS i augusti har drygt

2 500 notifieringar skickats ut via ANTS till anslutna organisationer.

CERT-SE har även medverkat i MSB:s webinarier "Informationssäkerhet i fokus" och informerat om incidenthantering vid två olika tillfällen för att nå ut till aktörer om vilket stöd de kan få av MSB före, under och efter en incident.

Under året har CERT-SE också arbetat för att förnya sin certifiering som CSIRT-funktion enligt europeiska standarden Trusted Introducer (TI), som säkerställer kvalitet och utveckling hos – och samarbete mellan – europeiska organisationer som arbetar med it-relaterad incidenthantering. CERT-SE har varit certifierade sedan 2011 och uppnådde under 2023 kraven för certifiering för tredje gången.

Den övergripande bedömningen av det operativa arbetet under 2023 är att den ökade förmågan att snabbt identifiera samt direkt informera svenska verksamheter om sårbarheter bidrar till att stärka den totala it-beredskapen i Sverige.

Åtgärder för att stärka det civila försvaret

CERT-SE har under året genomfört ett flertal åtgärder inom ramen för regeringsuppdraget till MSB om att stärka funktionen CERT-SE samt utveckla och förenkla det stöd som lämnas inom informations- och cybersäkerhetsområdet. En ny webbplats för att mer effektivt kunna kommunicera information om it-säkerhet, incidenter och åtgärder, lanserades under 2023 och för att stärka det långsiktiga arbetet har CERT-SE även vidareutvecklat interna processer och organisationen i sin helhet. Resultatet är en utvecklad förmåga att förebygga och ge stöd och information till samhället vid inträffade incidenter, samt stöd att upptäcka och förstå sårbarheter genom direkta varningar avseende system och information som kommit på avvägar.

Åtgärder som genomförts med anledning av det säkerhetspolitiska läget i Ukraina

Det säkerhetspolitiska läget till följd av Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 har påverkat det operativa arbetet inom informations- och cybersäkerhetsområdet även under 2023.

CERT-SE har bedrivit ett särskilt arbete med att omvärldsbevaka, detektera och verifiera it-incidenter med koppling till det säkerhetspolitiska läget under merparten av 2023. Bland annat har CERT-SE publicerat information om riktade nätfiskekampanjer mot exempelvis kommuner och skolor, rekommendationer om åtgärder vid överbelastningsangrepp samt artiklar som betonar vikten av att uppdatera sårbara system omgående. CERT-SE har även en löpande uppmaning till svenska verksamheter att dela med sig av information om de ser avvikelser i sina it-miljöer.

Det säkerhetspolitiska läget genererade ett fortsatt högt inflöde av information, särskilt i samband med de perioder där svenska verksamheter har pekats ut som mål för överbelastningsangrepp. I februari, då svenska mål pekades ut för första gången, sågs en tydlig ökning i inflödet av information, från ett normalläge med omkring 200–400 ärenden per vecka till mellan 600–800 ärenden. Under resten av våren och sommarmånaderna var antalet ärenden lägre men på en överlag jämn nivå. Värt att notera här är att en ökning av ärenden inte nödvändigtvis innebär en ökning av antalet incidenter utan det handlar om inflödet av information till CERT-SE.

Utöver webbpubliceringar har CERT-SE även löpande varannan vecka sammanställt en lägesuppfattning av cyberrelaterade händelser och företeelser som bedöms kunna ha påverkan på samhällets informations- och cybersäkerhet. CERT-SE Lägesuppfattning syftar till en samlad överblick samt beskrivning av åtgärder till stöd för samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter.

Lägesuppfattningen har delats med såväl Regeringskansliet, Nationellt cybersäkerhetscenter samt vid regelbundna ståuppmöten för deltagare från näringslivet samt den offentliga sektorn (se faktaruta).

Inriktning: Förstärkt samverkan med näringslivet och offentlig sektor

För att säkerställa ett bättre informationsflöde till representanter inom it-säkerhet inom offentlig samt privat sektor initierades så kallade ståuppmöten – korta möten för informationsdelning i MSB:s olika samarbetsforum – i juni 2023. Dessa har genomförts löpande varannan vecka sedan dess. Vid mötena presenteras den senaste versionen av CERT-SE Lägesuppfattning – med samlad bedömning av läget i den svenska it-sfären, samt ett urval av it-säkerhetsrelaterade händelser och företeelser under perioden som bedöms relevanta för svenska aktörer.

En utvärdering bland deltagande organisationer om format och innehåll vid dessa möten visade att en majoritet av deltagarna ställde sig övervägande positiva till informationsdelningen. Svaren visar att deltagande organisationer till stor del nyttjar innehållet i CERT-SE Lägesuppfattning för att skapa en bättre intern lägesbild i den egna verksamheten, samt för att uppmärksamma interna funktioner på aktuella sårbarheter och andra riskfaktorer som kan ha påverkan på deras respektive organisation eller sektor.

MSB har bidragit till en bättre bild över cyberrelaterade händelser och företeelser genom ovanstående särskilda insatser för informationsdelning om it-säkerhetshändelser gentemot näringslivet samt offentlig sektor.

Tillhandahålla säkra kommunikationer

Inom området arbetar MSB mot effektmålet att samhällsviktiga aktörer kommunicerar med säkra, tillgängliga och robusta kommunikationslösningar samt att arbetet med säkra kommunikationer i samhället är samordnat.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på genomförda prestationer genom kapacitetshöjande åtgärder för Rakel, robustethöjande åtgärder för Swedish Secure Government Intranet (SGSI), genomförda anpassningar av Webbaserat informationssystem (WIS), samt genomförda insatser inom ramen för det förebyggande rymdsäkerhetsarbetet. MSB har under året identifierat att civila beredskapsaktörer har utvecklat ökade behov av och ställer högre krav på säkra, tillgängliga och robusta tjänster. För att MSB ska kunna tillgodose dessa behov och bidra till att öka den civila beredskapsförmågan krävs flera satsningar inom delområdet, det gäller i synnerhet rymdinfrastruktur, rymdlägesbild, signalskydd, SGSI och WIS.

Signalskydd

Signalskyddssystem används för att skydda säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter när dessa bland annat ska utbytas inom totalförsvaret. Det kan vara i form av talkrypto, filkrypto, meddelandekrypto eller datakryptokrypto. MSB inriktar civila verksamhetsutövaras signalskyddsverksamhet och för fram civila sidans behov och krav om signalskyddssystem till Försvarsmakten. Vidare beslutar MSB om vilka civila verksamhetsutövare som ska ha signalskydd och vilka system de ska tilldelas.

Inom signalskyddsområdet har MSB tillsammans med sektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser arbetat med nyckelstrukturer för att på ett bättre sätt kunna utbyta säkerhetsskyddsklassificerad information i den nya beredskapsstrukturen.

Under 2023 har antalet tecknade avtal eller överenskommelser om tilldelning av signal-

skyddssystem ökat med 33,3 procent från föregående år. Antalet tilldelningsbeslut av signalskyddssystem har från året innan minskat med 12,3 procent.

MSB har under året arbetat med planering av införande av ett nytt signalskyddssystem för tal för nivån Hemlig till civila sidan av totalförsvaret tillsammans med Försvarets radioanstalt (FRA). Planen är att påbörja införandet av systemet på civil sida under första kvartalet 2024 då det funnits utmaningar i anskaffning av vissa materiel.

MSB:s föreskrifter (2009:11) om civila myndigheters kryptoberedskap har ändrats och omfattar utöver kryptotelefon och kryptofax nu även filkrypto för nivån Hemlig. De nya föreskrifterna (MSBFS 2023:3) började gälla den 1 februari 2024.

MSB:s webbkurs "Signalskydd – en introduktion" har under 2023 besökts av 2 935 personer, vilket är en ökning med 56,4 procent från förra året. "Signalskydd – en introduktion" informerar om vad signalskydd är och vad det kan användas till samt vad en organisation behöver göra för att få tillgång till signalskydd.

För att säkerställa förmåga till ledning och samverkan över tid behöver insatser och investeringar i nya signalskyddssystem göras. Två nya signalskyddssystem är på väg in i totalförsvaret de närmaste åren som ska ersätta tre befintliga signalskyddssystem som kommer avvecklas. För att kunna förse civila sidan av totalförsvaret med de nya systemen, över tid och klara av den större mängd av nya verksamhetsutövare och de system de är i behov av måste verksamheten utvecklas och utökas.

Rymdsäkerhet

Förebyggande rymdsäkerhet

Det förebyggande rymdsäkerhetsarbetet bedrivs som en del i arbetet med att stärka den civila beredskapsförmågan och innebära att öka medvetenheten om rymdsäkerhetsområdet och inrikta stöd till aktörer om sårbarheter, hot och risker kopplade till rymden.

MSB har under 2023 arrangerat en utbildningsdag om extrema solstormar till beredskapsaktörer, informerat allmänheten om rymdsäkerhet genom deltagandet i ett antal medieproduktioner samt andra kunskaps- och medvetandehöjande insatser via bland annat föreläsningar och framtagning av faktablad.

MSB bedömer att de insatser som genomförts under året tagits emot väl och därigenom ökat medvetenheten hos civila beredskapsaktörer om behovet av att se rymdsäkerhet som en naturlig del av det övergripande säkerhetsarbetet.

Rymdinfrastruktur

MSB har ett nationellt samordningsansvar för flera av EU:s rymdtjänster och bidrar med kunskap om säkerhetsfrågor inom ramen för europeiska rymdprogrammet. Målet är att svenska aktörer ska kunna nyttja rymdtjänster som erbjuds genom det europeiska rymdprogrammet, samt bidra till en bättre säkerhet i användningen av rymdsystem

i samhällsviktig verksamhet i allmänhet och i beredskapsmyndigheternas verksamhet i synnerhet.

MSB har följande uppdrag inom området enligt myndighetens instruktion:

- Behörig myndighet för den offentligt reglerade tjänsten (eng. Public Regulated Service, PRS) inom det europeiska satellitnavigeringsprogrammet Galileo.
- Behörig myndighet för Govsatcom, EU:s initiativ för säker och robust satellitkommunikation.
- Nationell kontaktpunkt för incidenthantering inom Galileoprogrammets larmkedja, Galileo IRC (eng. Incident Response Coordination), och för hantering av säkerhetsfrågor kopplat till rymdsystem- och tjänster som har byggts ut, tagits i drift och använts inom ramen för unionens rymdprogram i enlighet med rådets beslut (Gusp) 2021/698.

Bild från Swedish Space Corporation, SSC. Foto: Angela Teale, Swedish Space Corporation, SSC.

Arbetet med samordning och dialog med potentiella användare av Galileo PRS har intensifierats under året. Behovet av satellitkommunikation inom hela beredskapssystemet har kartlagts och redovisats som ett regeringsuppdrag. MSB har dessutom i egen skap av nationell kontaktpunkt för larmkedjan Galileo IRC genomfört sex sambandsövningar, samt etablerat nya uppdaterade rutiner för den operativa hanteringen av uppdragen som nationell kontaktpunkt. MSB har även med stöd av EU-medel skapat förutsättningar för att hårbärgera nödvändig teknisk infrastruktur för kommunikation inom europeiska rymdprogrammet och med andra medlemsstater.

MSB bedömer att det finns behov av nationella satsningar för att möjliggöra nyttjande av EU:s säkra och robusta rymdtjänster vilket innebär ökad motståndskraft i hela beredskapssystemet. Det krävs nationella satsningar för bland annat teknikutveckling och -anskaffning, samt översyn av nationella författningar i syfte att etablera nödvändiga bemyndiganden och verkställighetsskrifter. Nationella satsningar är avgörande för att aktörer inom civilt försvar och krisberedskap ska kunna nyttja de rymdtjänster som är tillgängliga via EU:s civila rymdprogram.

Rymdlägesbild

MSB samverkar med bland annat Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och Rymdstyrelsen för att etablera en nationell förmåga till rymdlägesbild, vilket möjliggör en samlad aktuell information om situationen i rymden inklusive de hot som finns både mot infrastruktur i rymden och på marken. Rymdlägesbilsarbetet bedöms viktigt för civilt försvar och krisberedskap.

MSB har tillsammans med Affärsverket Svenska kraftnät och Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut (SMHI) tillhandahållit en larmtjänst för extrema solstormar. Aktörer inom civilt försvar och krisberedskap tog emot larm om pågående solstormar vid 28 tillfällen under 2023. Larmtjänsten har under året moderniserats och en automatiserad tjänst med regionalt anpassade

varningsmeddelanden finns tillgänglig via MSB:s webbaserade informationssystem, WIS sedan årsskiftet.

Bedömningen är att beredskapsaktörer ser positivt på aktuellt utvecklingsarbete inom rymdlägesbilsområdet med moderniserad och förbättrad larmtjänst för extrema solstormar. Implementation i WIS kommer innebära att både antalet aktörer anslutna till larmtjänsten ökar och att möjligheterna till samordning stärks. MSB bedömer dock att det inom området krävs satsningar för att uppnå målet att etablera en nationell operativ rymdlägesbilsförmåga och att det krävs ett förtydligande kring ansvaret för rymdlägesbilsarbetet. Bedömningen gäller såväl rymdväderssamordningen som analys av de hot som finns både mot infrastruktur i rymden och på marken.

Rakel

MSB förvaltar Rakel, ett digitalt radiokommunikationssystem som används av aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. Med Rakel kan medarbetare med samhällsviktiga uppdrag kommunicera säkert och effektivt i vardag, kris och vid höjd beredskap. Rakels nät med omkring 2 000 basstationer har en mycket hög tillgänglighet på 99,982 procent och 82 procent av basstationerna har 7 dygns reservkraft. Rakel täcker 95 procent av Sveriges yta (undantaget fjällvärlden) och 99,84 procent av Sveriges befolkning.

Under året har MSB proaktivt stöttat de nya beredskapsmyndigheterna vilket resulterat i fler anslutna aktörer och ökat antal abonnemang. I myndighetens kundundersökning (Nöjd Kund Index) redovisas att aktörerna är särskilt nöjda med driftsäkerheten och täckningen för Rakelsystemet, samt ökad förmåga till samverkan och samordning av insatser. Utveckling och utökning av Rakelsystemet har medfört ett mer robust och resilient nät och förutsättningar för ett mer effektivt införande av nästa generations samhällsviktiga kommunikationstjänster.

Tabell 33. Rakelgrundabonnemang och intäktsutveckling

Kundgrupp	Antal grundabonnemang 2023	Antal grundabonnemang 2022	Antal grundabonnemang 2021	Intäkter 2023 tkr	Intäkter 2022 tkr	Intäkter 2021 tkr
Statliga myndigheter	67 753	64 554	62 549	-473 472	-463 740	-438 04
Kommuner	13 389	12 542	12 104	-78 153	-79 368	-77 222
Regioner	9 944 ¹	4 303	4 179	-78 280	-48 639	-46 341
Övriga kunder	2 609 ²	8 226	7 947	-23 797	-59 513	-58 363
Summa	93 694	89 625	86 779	-653 702	-651 260	-619 967

1) Antalet grundabonnemang och intäkterna för regioner har ökat eftersom bolag med region som huvudman nu redovisas i denna kategori istället för i kategorin Övriga kunder. I uppgifterna ingår även intäkter för MSB:s egna abonnemang.

2) Antalet grundabonnemang och intäkter för Övriga kunder har minskat eftersom bolag med region som huvudman nu redovisas i kategorin Region istället för i kategorin Övriga kunder.

Indikator – Rakel upptid

Indikatorn används för att mäta upptiden och visar användarnas tillgänglighet till Rakelsystemet. Påverkan på Rakels upptid kan leda till att akuta larm inte når fram vilket kan försvåra och förhindra en pågående insats och därmed påverka människors liv och hälsa samt viktiga samhällsfunktioner. Rakels upptid är väsentlig för samhällsviktiga aktörers kommunikation vid bland annat en större olycka eller kris.

Tabell 34. Resultat för indikatorn Rakel upptid, procent

Resultat på årsbasis	2023	2022	2021
Rakel upptid	99,982	99,987	99,987

Bedömningsnivån för indikatorn är följande:

- God: > 99,9 på årsbasis.
- Tillfredsställande: 99,9 på årsbasis.
- Inte tillfredsställande: < 99,9 på årsbasis.

Resultatet för 2023 ligger fortfarande på en hög nivå som bedöms god.

Rakel Generation 2

Myndigheten fick den 20 oktober 2021 i uppdrag av regeringen att inleda arbetet med planering och förberedelser för etablering av Rakel Generation 2. MSB har genomfört uppdraget i nära samarbete med Trafikverket och den 1 februari 2023 lämnades en slutredovisning till regeringen innehållande bedömning avseende vilka av systemets centrala delar som kräver statligt ägande och kontroll som kompletteras med kommersiella nät för ökad kapacitet och täckning, samt förslag på finansieringsmodell. Beslut om genomförande av Rakel Generation 2 bereds på Regeringskansliet.

Inom ramen för tidigare slutredovisade regeringsuppdrag att anskaffa och tillhandahålla tjänster för mobildatakommunikation till användare av Rakelsystemet har kärnnät-upphandling genomförts under året som en del i den vidare utvecklingen av nästa generations system. MSB samverkar och förankrar med Rakelsystemets användarorganisationer om planering och utveckling av Rakel Generation 2 för effektiva arbetssätt som möter verksamheternas höga krav på robusthet, säkerhet och tillgänglighet.

MSB har under året fattat beslut om att delta i projektet BroadEU.net som en del i att möjliggöra framtida gränsöverskridande kommunikation inom Europa vilket även är i linje med delar av planering och utveckling av Rakel Generation 2.

Extern kvalitetssäkring av projektet Rakel Generation 2 har genomförts av Transportøkonomisk institutt, en utvärdering av beslutsunderlag genom vedertagna metoder från det norska kvalitetsgranskningssystemet för stora statliga upphandlingar. Resultatet av den externa kvalitetssäkringen är publicerad.

Myndigheten fick den 14 december 2023 i uppdrag att analysera alternativa förslag rörande Rakel Generation 2. MSB ska analysera de förslag som det statligt ägda bolaget Teracom Group AB inkom med till regeringen den 19 juni 2023.

Swedish Government Secure Intranet (SGSI)

MSB förvaltar och utvecklar Swedish Government Secure Intranet (SGSI), som är ett avgiftsfinansierat krypterat myndighetsnät. SGSI används för att utbyta information mellan myndigheter i Sverige och i Europa på ett säkert sätt. MSB samarbetar med Forsvarsmakten som hanterar drift och övervakning av nätet.

Anslutningsgraden till SGSI fortsätter öka och kommunala aktörer har anslutit sig till SGSI som ett led i att uppnå mer robust förmåga till kommunikation och samband, initialt inom räddningstjänst och alarmering.

Investeringar har genomförts och långsiktigt utvecklingsarbete fortsätter inom ett flertal områden:

- MSB har ökat robustheten samt brutit beroenden till enskilda leverantörer genom att möjliggöra för fler leverantörer att leverera förbindelser.
- Myndigheten har särskilt stärkt infrastruktur inom prioriterade geografiska områden som bedöms viktiga för totalförsvaret.

- MSB har i samarbete med aktörer inom projektet för Robust samhällsviktigt nät (RSN) inlett operativ drift av SGSI inom ramen för projektet vilket stärker möjligheterna till fungerande larmkedjor och hantering av händelser.
- För att organisationer ska kunna samverka med informationsdelning upp till och med nivå Begränsat Hemlig, har investeringar gjorts i olika system som lägger grunden till videokonferens, mobilt tal och meddelanden.

Den ökande anslutningsgraden till SGSI bedöms höja landets förmåga till säker och robust kommunikation. Tillväxten följer i stort de bedömningar som gjorts historiskt, men den emotsedda ökningen i anslutningstakt utifrån det försämrade säkerhetsläget har uteblivit. Fortfarande saknas ett antal utpekade beredskapsmyndigheter i nätverket. MSB bedömer att satsningar och utökade resurser till aktörer inom beredskapssystemet behövs för att snabba på anslutningstakten och därmed ytterligare stärka möjligheterna till robust kommunikation.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Johan Eklund.

WIS – en portal för Sveriges civila beredskap

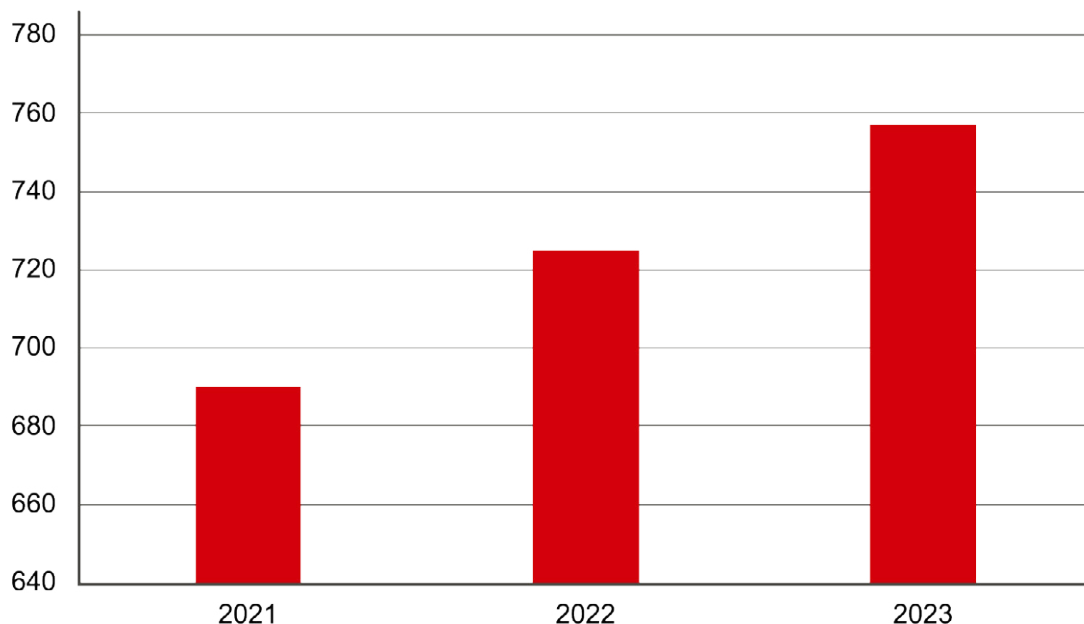
Webbaserat informationssystem (WIS) är en portal för samlad lägesbild där anslutna aktörer delar information före, under och efter samhällsstörningar samt vid övningar och samverkan. Under året har anpassningar till den nya civila beredskapsstrukturen gjorts samt fortsatt utveckling av WIS genom flera områden:

- För robusthet finns möjlighet att använda WIS över SGSI.
- Som en del av MSB:s arbete med Gemensamma Grunder Vidareutveckling (GGV) anpassas WIS för förändringarna av författningsstyrd rapportering, samlad lägesbild, informationsdelning och användandet av geografiska informationssystem, GIS (kartor och geodatatjänster) för lägesuppfattning.

- I VA-Reservdelsakuten i WIS kan aktörer inom Vatten och Avlopp efterlysa och erbjuda reservdelar genom en gemensam digital yta. Det är en pusselbit i att säkra dricksvatten även vid samhällsstörning.
- Information om störningar inom elförsörjningen finns nu genom integration med Affärsverket Svenska kraftnät och Energiföretagens system Susie (Samverkan under störningar inom elförsörjningen).

Sammantaget har genomförda åtgärder bidragit till utökad robust och säker samverkan för samhällsviktiga aktörer att kommunicera samordnat genom fler samlade lägesbilder, vilket bedöms förstärka den civila försvar och krisberedskapen. Ett ökat inflöde av förfrågningar samt nya samverkansforum inom beredskapsstrukturen skapar fortsatt behov av utveckling av WIS. Rådande finansieringsmodell och befintligt regeringsuppdrag för WIS är begränsande för möjligheterna att utveckla WIS.

Diagram 1. Antal aktörer i WIS

Indikator – Förtroende hos användare för systemet WIS

Indikatorn ger ett mått på vilket förtroende användarna har för systemet WIS samt ger ett underlag för vilka förbättringar som kan behöva göras i systemet. Användarnas förtroende för WIS prestanda och tillgänglighet mäts i en årlig enkät. Användarna får ange hur väl följande påstående stämmer på en skala från 1–6 (där 1 = "håller inte alls med" och 6 = "håller med till fullo"): "WIS har god prestanda och fungerar som det ska" och "Jag kan lita på informationen i WIS". Medelvärde från de båda frågorna blir resultatet för indikatorn och startåret för mätningen var 2020.

Tabell 35. Resultat för indikatorn förtroende hos användare för systemet WIS

Resultat på årsbasis	2023	2022	2021
Förtroende för WIS	5,1	5,1	4,9

Bedömningsnivån för indikatorn är följande:

- God: > 5,0.
- Tillfredsställande: 4,9 – 4,6.
- Inte tillfredsställande: < 4,5.

Resultat för året bedöms som god. WIS ligger kvar på samma höga betyg som föregående år på både påståendet "WIS har god prestanda och fungerar som det ska" och "Jag kan lita på informationen i WIS". Det tyder på att MSB håller rätt kurs för robusthet och pålitlighet inom utveckling och förvaltning, vilket är viktigt för förtroendet för applikationen.

Åtgärder för att stärka det civila försvaret

- Samhällsviktiga kommunikationstjänster är en förutsättning för samverkan och ledning vilket innebär att när användning av Rakel, WIS och SGSI ökar under året förstärks förmågan till samverkan och ledning vid olyckor, kriser och ytterst krig.
- MSB har proaktivt stöttat de nya beredskapsmyndigheterna vilket resulterat i fler anslutna aktörer till Rakel. Myndigheten har även utvecklat och förstärkt Rakelsystemet vilket innebär ett robustare och mer resilient nät.
- Den ökande anslutningsgraden till SGSI bedöms öka landets förmåga till säker och robust kommunikation inom krishantering och civilt förvar. Långsiktiga investeringar görs kontinuerligt i systemet för att stärka infrastruktur inom och mellan prioriterade geografiska områden.
- Under perioden har MSB, i samarbete med aktörer inom ramen för projektet för Robust samhällsviktigt nät (RSN), inlett operativ drift av SGSI. Detta bedöms stärka möjligheterna till fungerande larmkedjor och hantering av händelser, vid olika former av påverkan på samhället.
- MSB har som aktör inom beredskapssektorn elektroniska kommunikationer och post, deltagit i och utvecklat förmågan till en mer effektiv och ändamålsenlig rapportering och samlade lägesbilder under höjd beredskap inom ramen för regeringsuppdraget att under 2023 pröva förmågan avseende rapportering under höjd beredskap.
- Under den nationella övningen SAMÖ2023 deltog MSB både som aktör och som systemägare till WIS. WIS var det system som användes av aktörerna för att kunna upprätthålla en samlad lägesbild.

Utveckla och förvalta ledningsplatser

Inom delområdet arbetar MSB mot effektmålet stärkt ledningsförmåga hos offentlig sektor och totalförsvarsaktörer genom stöd till ledningsplatser och ökad nationell samordning.

Stärkt ledningsförmåga hos offentlig sektor och totalförsvarsaktörer görs dels genom drift, förvaltning och utveckling av länsstyrelsernas ordinarie ledningsplatser, dels genom tekniskt och ekonomiskt stöd till stärkt ledningsförmåga i allmänhet samt genom en ökad nationell samordning inom delområdet. MSB har under året utvecklat och förvaltat länsstyrelsernas ordinarie ledningsplatser, gett stöd till samtliga nybildade civilområden och andra samhällsviktiga aktörers arbete med att utveckla robusta ordinarie och alternativa (skyddade och mobila) ledningsplatser.

MSB bedömer att resultatet för delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på resultatet av genomförda prestationer genom att se till att aktörer med ansvar för samhällsviktig verksamhet inom det civila försvaret ska ha en stärkt ledningsförmåga, där en funktionell och robust ledningsplats är en viktig delkomponent. MSB bedömer dock att det krävs flera satsningar inom delområdet för att tillgodose de ökade krav och behov som finns vilket gäller främst för nationell samordning av ledningsplatsverksamhet och länsstyrelsernas ledningsplatser.

Nationell samordning av ledningsplatsverksamheten

MSB verkar för en nationell samordning av ledningsplatsverksamheten inom det civila försvaret med målet att skapa ett sammanhängande system med robusta och uthålliga ledningsplatser för samhällsviktiga aktörer.

MSB har även under 2023 fortsatt stödja kommuner, regioner, länsstyrelser och centrala myndigheter genom rådgivning och ekonomiska bidrag till ordinarie och alternativa ledningsplatser. I arbetet har även ingått att samordna nyanslutningar till Försvarets telenät (FTN) för civila aktörer och åtgärder hos befintliga abonnenter i syfte att öka

förmågan till kommunikation och samverkan inom totalförsvaret.

MSB ser en generellt ökad efterfrågan av olika typer av stöd inom delområdet, detta gäller samtliga aktörer inom det civila försvaret. MSB ser därför ett behov av att skapa forum för att effektivisera samordningen inom delområdet samt en utveckling av verksamheten för att kunna möta denna efterfrågan.

Länsstyrelsernas ledningsplatser

MSB ansvarar enligt regeringsuppdrag för drift, förvaltning och utveckling av länsstyrelsernas ledningsplatser.

Genom fortsatt arbete med förvaltningsåtgärder, moderniseringar och utvecklingsprojekt säkerställs en hög och likartad ledningsförmåga hos länsstyrelserna över hela landet. Under 2023 har en ledningsplats moderniserats och kontinuitetshöjande åtgärder har vidtagits. MSB bedömer dock att länsstyrelsernas behov av alternativa ledningsplatser behöver utvecklas. Införandet av civilområden påverkar också området, både planeringsmässigt och ekonomiskt.

Stöd till aktörers ledningsplatser

För att stärka ledningsförmågan stöder MSB genom rådgivning och ekonomiska bidrag aktörer inom det civila försvaret att utveckla robusta ordinarie och alternativa (skyddade och mobila) ledningsplatser.

Projektet pågår i större omfattning än tidigare år vid kommunala ledningsplatser och kommunala räddningstjänster. Bland dessa ingår ett antal större skyddade ledningsplatsprojekt. Därutöver har MSB under året även gett stöd till samverkanscentraler där olika aktörer samverkar, landets regioner, samt till flertalet projekt på central nivå hos olika beredskapsmyndigheter.

Projektet Robusta samhällsviktiga nät (RSN) till kommunala ledningsplatser har driftsatts. Nätet har visat sig fungera med gott resultat vid en skarp samhällsstörning under året. Fortsatt utveckling kommer att ske under kommande år.

MSB bedömer att ansträngd ekonomi, främst hos kommuner, gör att planering kring färdigställande av dessa projekt har försvårats.

Mobil ledningsplats

MSB stöder civila aktörers förmåga att verka från en alternativ ledningsplats genom ett mobilt koncept.

Under 2023 har arbetet med att utveckla pilotkonceptet "Mobil ledningsplats" fortsatt med hög prioritet. Arbetet har fokuserat på att tillsammans med nyttjande aktörer praktiskt förbereda en införandefas och ett förvaltningsskede. Utrustning till pilotprojektet är i huvudsak levererad och har med framgång använts under övning med aktörer i det civila försvaret under året. Leverans av viss komplex materiel är försenad vilket kommer påverka införandeplanen.

Intresset för det mobila konceptet har fortsatt varit stort från civila aktörer under året och målet är att leverera de första pilotkoncepten 2024.

Åtgärder för att stärka det civila försvaret

Under året har intensiteten i planeringen av civilt försvar stadigt ökat hos samhällets aktörer, vilket lett till en ökad efterfrågan av vägledning, kompetens, samordning och ekonomiskt stöd inom ledningsplatsområdet. Större fokus har varit på stöd till sektorsansvariga myndigheter samt nya civilområden och alternativa ledningsplatser generellt.

Rådgivning och stöd har fortsatt getts till aktörer för att skapa avlyssningsskyddade rum som möjliggör samtal/utbyte av sekretessbelagd information.

MSB har fortsatt lett projektet "Alternativt samband" som ska möjliggöra informationsutbyte mellan aktörer utan att vara beroende av kommunikationsinfrastrukturer.

Bild från totalförsvarsövning i Revinge. Foto: Marie Persson/MSB.

Aktiviteter under det svenska EU-ordförandeskapet

Samordna samhällets informations- och cybersäkerhet

Det svenska ordförandeskapet i EU innefattade ordförandeposten i tre nätverk för cybersäkerhet:

- Samarbetsgruppen för säkerhet i nätverk- och informationssystem (NIS Cooperation Group, NIS CG) är det forum där strategiska cybersäkerhetsfrågor som inte kräver direkt politisk inblandning behandlas och beslutas. Under ordförandeskapet omorganiserades NIS CG:s arbetsgrupper och styrningen effektiviserades. Arbetet genomfördes i syfte att hantera den stora omställning som införandet av NIS 2-direktivet kommer att innebära, samt för att kunna fasa in flera av de andra EU-initiativ som nu kommer.
- För cyberkrishanteringsnätverket European Cyber Crisis Liaison Organisation Network (EU-CyCLONe) var två av de viktigaste uppgifterna att definiera för nätverket var interaktionen med den politiska nivån samt utveckling och anpassning av nätverkets rutiner till NIS 2-direktivet. Stora framgångar nåddes i dialogerna och gruppen kunde fastställa föreslagna förändringar under perioden.

- MSB:s representanter ingick i ledartion för EU:s nätverk för nationella Computer Security Incident Response Teams (CSIRTs Network). Under våren infördes regelbundna möten för att dela situationsmedvetenhet och operativ relevant information, vilket kompletterar den dagliga informationsdelningen i CSIRTs Network.

Som ett led i ordförandeskapet har Sverige attraherat internationella intressenter vilket har lett till en ökad efterfrågan av svensk närvaro på den internationella arenan då man uppvisat exempel på lyckade satsningar, exempelvis Infosäkkollen. MSB:s medverkan i ordförandeskapet har resulterat i utbyte av lärdomar och förståelse för EU-policy i allmänhet vilket kommer hela myndigheten och även andra till gagn genom CS Policyforum, ett internt forum för löpande analys och rapportering om EU policies på cyberområdet, och den policyöversikt som finns publicerad.

Tillhandahålla säkra kommunikationer

Under det svenska EU-ordförandeskapet samt vid flera andra nationella och internationella möten har MSB deltagit vid planering, förberedelser och genomförande av möten och kommenderingar som har krävt särskilda insatser för ledning och samverkan inom samhällsviktiga kommunikationstjänster, vilket har förstärkt samhällsviktiga aktörers förmåga till säker kommunikation.

Bild från kampanjen "Sju dagar". Foto: Michael Fredman.

Beredskap för kriser och krig

Målet med MSB:s arbete inom området är en ökad motståndskraft hos både individer och organisationer.

- MSB har fortsatt arbetet med att driva, stödja och utveckla implementeringen av strukturen för civilt försvar och krisberedskap som gäller från 1 oktober 2022. Fokus under året har legat på gemensamt utvecklingsarbete. Kunskap och perspektivförståelse om varandras verksamhet har ökat och samskapande processer med berörda myndigheter har etablerats. Ett civilt beredskapsråd har etablerats vilket resulterat i ett aktivt aktörsgemensamt arbete som drivs av MSB på flera chefsnivåer och i arbetsgrupper.
- MSB har redovisat regeringsuppdrag i rapporten "Framåtanda – en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret" (MSB2263). I uppdraget presenterades behov av ambitionshöjning och ökade satsningar för att kunna genomföra förmågehöjande åtgärder och möta riksdagens mål.
- MSB har i en samlad bedömning av det civila försvarets förmåga, med den kompletterande öppna rapporten "Det civila försvaret – utveckling mot en ökad förmåga", bidragit med kunskap om beredskapsläget i Sverige, vilket har kunnat användas i regeringens styrning och i inriktningar och planering på myndighetsnivå.
- Regeringen har beslutat om förordningar till den nya lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar. MSB har gett ut föreskrifter om vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av lagen. Granskningssystemet stärker upprätthållandet av våra viktigaste samhällsfunktioner.
- MSB har startat upp en arbetsgrupp bestående av de aktörer som deltar i det av regeringen etablerade näringslivsrådet. Det skapar förutsättningar för kunskapshöjning hos näringsliv och myndigheter samt införande av konkreta åtgärder för att stärka beredskapen. MSB har också, i samverkan med Svenskt Näringsliv och Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS), anordnat konferenser för att stärka samarbetet mellan myndigheter och företag i arbetet med försörjningsberedskap.
- MSB har i syfte att öka den grundläggande förmågan och uthålligheten i samhällsviktig verksamhet bland annat uppdaterat listan över viktiga samhällsfunktioner och tagit fram en vägledning för att identifiera samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret.
- MSB har tillsammans med ett 20-tal aktörer genomfört samverkansövningen SAMÖ 2023. Övningen har bidragit till utvecklingen av det svenska beredskapssystemet genom att bland annat pröva förmågan till samverkan och ledning samt prioritering av resurser och kommunikation hos myndigheter och aktörer på nationell och regional nivå.
- Överenskommelserna mellan MSB och SKR gällande regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar och kommunernas arbete med civilt försvar har reviderats och förlängts till och med år 2023. Revideringarna kan främst härledas till ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585). Förutom ekonomisk ersättning har MSB också gett stöd till kommuner och regioner i form av vägledningar, anvisningar och utbildningar som publicerats på MSB:s hemsida.
- MSB har i samarbete med de civilområdesansvariga länsstyrelserna tagit fram en inriktning för värdlandsstöd. Dokumentet beskriver en målbild för arbetet och tydliggör en arbetsprocess för att uppnå önskad utveckling på området.

- Flera utbildnings- och informationsinsatser har genomförts för att stärka allmänhetens egenberedskap och försvarsvilja under året, med särskilt fokus på unga. Deltagandet i årets beredskapsvecka med temat Öva! har varit rekordstort. Intresset och kunskapsbehovet hos allmänheten har ökat under året.
- I arbetet med ökad säkerhet i offentlig miljö har nya vägledningar och utbildningar tagits fram till skolor. Under året har även en digital utbildning tagits fram i terrorberedskap som ökar förstågan hos offentliga aktörer. 65 000 personer har gått utbildningen. Efterfrågan från aktörer på stöd inom området har under året varit stort.

Bild från kampanjen "Sju dagar". Foto: Michael Fredman.

Tabell 36. Kostnad för beredskap för kriser och krig 2023–2021, tkr

	2023	2022	2021
Verksamhets-kostnader	310 873	345 838	295 757
Transfereringar	1 094 437	1 149 145	1 028 705
Totala kostnader	1 405 310	1 494 983	1 324 462

Efter krigsutbrottet i Ukraina i början av år 2022 fick MSB ett regeringsuppdrag om en informationssatsning riktad till allmänheten om civilt försvar. Regeringen sköt till ytterligare anslag för arbetet och cirka 57 mnkr användes för ändamålet. Under år 2023 har inga sådana större uppdrag tilldelats, varför verksamhets-kostnaderna har återgått till en mer normal nivå.

Även omfattningen av transfereringar inom området har varierat under senare år. År 2021 kunde bidragen för organisations-stöd till frivillig försvarsverksamhet ökas genom höjd anslagstilldelning. Samtidigt minskades bidragen för andra ändamål och till andra organisationer. År 2022 ökade transfereringarna återigen kraftigt när regeringen tillsköt mer pengar för samhällets förstärkning av det civila försvaret. Stora satsningar gjordes på bidrag till kommuner och regioner (ökning med 100 mnkr) och ideella organisationer (ökning med 10 mnkr). Satsningen till kommuner och regioner kvarstod under 2023. Minskningen av transfereringarna som har gjorts under 2023 hänförs främst till utvecklingsprojekt hos myndigheter och minskade forskningsbidrag.

Informationsmaterial från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Inrikta och planera

MSB:s arbete inom delområdet sker genom en sammanhängande planering som bidrar till ett robust och funktionellt samhälle samt ett samordnat agerande vid fredstida kriser och vid höjd beredskap. MSB:s bedömning är att resultatet inom delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på pågående åtgärder för att öka förmågan genom fortsatt implementering av ny struktur för beredskapssystemet samt genom samlade inriktningar och beslutsunderlag för åtgärder i det civila försvaret. Inom delområdet finns dock utvecklingsbehov för att arbetet med civil beredskap hos myndigheterna ska kunna intensifieras.

Implementera struktur för ökad motståndskraft

Myndigheten har under året fortsatt arbetet att driva, stödja och utveckla implementeringen av strukturen för civilt försvar och krisberedskap som gäller från 1 oktober 2022.

Utvecklingen under året har gått från övervägande fokus på det interna arbetet i beredskapssektorer och civilområden till mer av gemensamt utvecklingsarbete. Kunskapen och perspektivförståelsen om varandras verksamheter har ökat och nätverk viktiga för utveckling och hantering av allvarliga händelser har vidmakthållits och stärkts. Nätverk och att lära känna varandra är viktigt för att kunna hantera gemensamma svåra uppdrag men också en förutsättning vid höjd beredskap eller krishantering. Andra konkreta resultat som uppnåtts under året är:

- Samskapande processer med berörda myndigheter etablerats, med särskilt fokus på de utpekade beredskapsmyndigheterna samtidigt som systemet har kunnat bibehålla farten i utvecklingen då strukturreformen implementeras. Samverkan sker också med Försvarmakten.
- Ett civilt beredskapsråd har etablerats på myndighetschefsnivå. De möts återkommande i konstellationen civilområdesansvariga länsstyrelser (Civo)

och beredskapssektorsansvariga myndigheter plus adjungerade myndigheter och en gång om året med alla 60 beredskapsmyndigheter. Rådskonstellationen har fortsatt att vara den samlande och drivande kraften i implementeringen och utvecklingen av arbetssätt genom planerade fysiska möten och kortare löpande avstämningar för att ta tillvara de positiva effekter som den nya strukturen medger. Det övergripande syftet för det civila beredskapsrådet är att inrikta och följa upp aktörsgemensamma frågor.

Samhällets samlade resurser har värnats i utvecklingen av gemensamma ”strävansmål” för implementeringen och ett utvecklingsarbete har genomförts för att hitta lösningar på hur beredskapssektorsansvaret kan möta det geografiska områdesansvaret. Identifiering av beroenden mellan olika prioriterade åtgärdsområden på systemnivå genom samplanering inför verksamhetsåret 2024 har också genomförts.

Det aktiva aktörsgemensamma arbete som drivs av MSB på flera chefsnivåer och i arbetsgrupper är viktiga forum. Totalt har, utöver en mängd arbetsgrupper och fora för implementering och framtagande av gemensamma arbetssätt, aktörerna prioriterat att mötas på chefsnivå 19 gånger (avdelnings- och myndighetschefer) i såväl den mindre konstellationen civilt beredskapsråd som i den större med samtliga beredskapsmyndigheter.

Prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret 2025–2030

Regeringen gav MSB i uppdrag att föreslå en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret under perioden 2025–2030. Uppdraget har utgått från målet för det civila försvaret och genomförts i samverkan med sektorsansvariga myndigheter, civilområdesansvariga länsstyrelser och Försvarmakten. Prioriterade åtgärder har redovisats i tre nivåer där både den beräknade kostnaden per nivå och beräknade kostnader för de olika åtgärderna

har redovisats. Tidigare beslut om inriktning för det civila försvaret, tidigare regeringsuppdrag avseende bedömning av det civila försvarets förmåga 2021 och 2022 (Ju2020/04658 (delvis)) samt åtgärder för att stärka det civila försvaret (Ju 2022/01209) har utgjort viktiga ingångsvärden. Försvarsmaktens synpunkter på MSB:s rapport "Civilt försvar mot 2030" har beaktats.

Uppdraget redovisades till regeringen den 31 oktober 2023 i rapporten "Framåtanda – en prioritering av åtgärder för att stärka det civila försvaret" (MSB2263). Där bedömer MSB att det krävs en ambitionshöjning och ökad finansiering för civilt försvar för att genomföra förmågehöjande åtgärder. För att det civila försvaret under kommande försvarsbeslutsperiod ska kunna uppnå riksdagens mål krävs en satsning om en absolut lägsta nivå på 10 miljarder kronor.

För nivå ett som innebär en satsning om 10 miljarder kronor föreslår MSB att åtgärder som syftar till att Sverige som nation ska motstå de inledande konsekvenserna av ett väpnat angrepp prioriteras. Åtgärder föreslås för att upprätthålla förmågan till ledning och fungerande elektroniska kommunikationer, att elnätet inte kollapsar och att transporter kan genomföras. Samtidigt ska civilbefolkningen värnas där sjukvården hanterar masskadeutfall, räddningsinsatser utförs efter vapenverkan samt nivå två innebär att 15 miljarder kronor tillförs åtgärder som kan säkerställa en viss uthållighet över tid och öka försörjningsberedskapen. För att säkerställa en långsiktig uthållighet för både försörjningen och samhället i stort, föreslår MSB åtgärder i nivå tre motsvarande 20 miljarder kronor.

MSB betonar vikten av att stärka totalförsvarets samlade förmåga där det civila och militära försvaret är ömsesidigt stärkande. Det civila försvarets stöd till Försvarsmaktens väpnade motstånd är fundamentalt och rapportens prioriteringar speglar Försvarsmaktens uttryckta behov.

Slutligen påverkar Sveriges kommande medlemskap i Nato även det civila försvaret

på ett sätt som i dagsläget är svårt att kostnadsuppskatta. Med ett svenskt medlemskap kommer de nordiska länderna att knytas samman i en militär allians där gemensamma lösningar finns inom flertalet områden. MSB konstaterar att föreslagna åtgärder i rapporten ligger väl i linje med Natos civila resiliensarbete men att det bör finnas en beredskap och handlingsfrihet för utgifter som uppstår för att uppfylla Sveriges åtaganden i enlighet med Natos operationsplanering, exempelvis åtgärder civila aktörer behöver vidta avseende värdlandsstöd.

Utländska direktinvesteringar

Regeringen har beslutat om förordningar till den nya lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar. Lagen syftar till att hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige. MSB har gett ut föreskrifter om vilka samhällsviktiga verksamheter som ska omfattas av lagen. Föreskrifterna trädde ikraft den 1 december 2023. Granskningsystemet stärker upprätthållandet av våra viktigaste samhällsfunktioner.

Aktörsgemensam CBRNE-strategi

MSB har i samarbete med olika aktörer på alla nivåer i beredskapsstrukturen tagit fram en ny aktörsgemensam CBRNE strategi. Området är brett och händelserna komplexa, vilket kräver samordning mellan aktörer på olika nivåer. Strategin bidrar till att berörda aktörer utgår från samma mål och skapar förutsättningar för gemensam förståelse för hot och risker. Genom arbetet stärks samhällets förmåga att förebygga och hantera oönskade händelser där farliga ämnen ingår.

Att stärka CBRNE-förmågan hos aktörerna är en naturlig del i utvecklingen av det svenska totalförsvaret och strategin tydliggör därmed aktörernas inriktning och behov av framtida investeringar som krävs för att stärka förmågan på området.

Finansiellt stöd till myndigheter genom utvecklingsprojekt inom krisberedskap och civilt försvar

MSB har tagit fram en "Inriktning för projektmedel till myndigheter 2024–2025". Inriktningen innehåller ett antal nyheter när det gäller prioriteringsgrunder. På ett övergripande plan prioriteras utvecklingsprojekt som stärker förmågan vid höjd beredskap framför projekt vars åtgärder enbart stärker samhällets beredskap i fredstid. MSB har också valt att bygga vidare på de särskilda satsningar som funnits med sedan tidigare när det gäller samverkan med frivilliga försvarsorganisationer och med näringslivet, planering och prövning av beredskapsövningar samt utveckling av de nya beredskapsmyndigheterna.

MSB disponerar anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvar i syfte att öka förmågan att förebygga och hantera kriser i hela beredskapssystemet. Under 2023 har MSB fördelat medel från anslag 2:4 Krisberedskap till 43 myndigheter (exklusive MSB), inklusive länsstyrelser. MSB bedömer att utvecklingsprojekten har bidragit till att skapa och stärka en grundläggande civil försvarsförmåga samt förmågan att förebygga och hantera allvarliga kriser.

Av tabellen nedan framgår att utbetalda medel minskat något i jämförelse med tidigare år. Området skydd och säkerhet har minskat, främst till följd av att investeringar i säkra kommunikationer minskat. Området hälso- och sjukvård har ökat till följd av ett ökat antal projekt, medan området kommunikation har minskat till följd av ett minskat antal projekt. I övrigt noteras inga större förändringar.

Anslaget har under 2023 totalt finansierat över 100 utvecklingsprojekt hos myndigheterna (exklusive länsstyrelsernas sammanhållna projekt). Bland de större projekten kan nämnas:

- Fortifikationsverkets två projekt "Myndighetsgemensamt bibliotek med godkända skyddsprodukter" respektive "Försörjningsberedskap och resilient produktion av kritiska komponenter"

- Finansinspektionens projekt "Aktörs-gemensamt arbete för stärkt civil beredskap inom den finansiella sektorn"
- Post- och telestyrelsens projekt "Ökad förmåga till transporter av förstärkningsmateriel samt försörjning av drivmedel till reservkraftsanläggningar"
- Länsstyrelsen i Skåne läns övning "Pilen 2023–2024",
- Sjöfartsverkets projekt "SOLO – Start och Landning till/från Obemannade platser"
- Livsmedelsverkets projekt "Expanderad nationell laboratorieförmåga för analys av dricksvattenprov med okänt innehåll vid kris och höjd beredskap".

Länsstyrelsernas sammanhållna projekt förlängdes med ett år, med fokus på stöd till kommuner för bland annat analys och planering för upprätthållande av samhällsviktig verksamhet, användning av säkra kommunikationer samt utbildningar och övningar. En ny utlysning för länsstyrelsernas sammanhållna projekt, för perioden 2024–2026, genomfördes under 2023.

MSB bedömer att utvecklingsprojekten bidrar till att stärka en grundläggande försvarsförmåga samt förmågan att förebygga och hantera allvarliga kriser. Tillsammans med erfarenheter vunna ur covid 19-pandemin och hantering av konsekvenserna av Rysslands storskaliga invasion av Ukraina, utvecklar åtgärderna beredskapen och skapar ett bredare engagemang för dessa frågor hos berörda aktörer.

Tabell 37. Belopp för ett- till treåriga utvecklingsprojekt per område (tkr) 2023–2020 samt länsstyrelsernas sammanhållna projekt, kr

Områden	Summa av 2023	andel 2023	Summa av 2022	andel 2022	Summa av 2021	andel 2021
Finans	8 710 435	3 %	14 243 324	4 %	12 012 550	4 %
Hälso- och sjukvård	26 521 378	9 %	11 209 156	4 %	9 764 450	3 %
Kommunikation	16 366 568	6 %	38 965 210	12 %	37 695 743	12 %
Livsmedel dricks- vatten	42 005 719	15 %	34 005 712	11 %	37 768 254	12 %
Länsstyrelser	11 431 211	4 %	11 648 865	4 %	20 935 200	7 %
Skydd och säkerhet	62 500 241	22 %	85 512 865	27 %	108 304 082	35 %
Transport	22 254 780	8 %	31 759 078	10 %	32 253 481	10 %
Lst sammanhållna*	92 437 652	33 %	91 068 845	29 %	49 621 937	16 %
Totalsumma	282 227 984	100 %	318 413 053	100 %	308 355 697	100 %

* Avser länsstyrelsernas projekt för stöd och samordning av kommuner med flera.

Uppdragsersättning till frivilliga försvarsorganisationer och andra ideella organisationer

MSB ser frivilliga försvarsorganisationer (FFO) och andra ideella organisationer som viktiga resurser i arbetet med att stärka det civila försvaret och krisberedskapen. Myndigheten fördelar uppdragsersättning till FFO för bland annat utbildning av frivilliga förstärkningsresurser till offentliga aktörer. Andra ideella organisationer har mottagit medel för uppdrag som syftar till att stärka allmänhetens beredskap.

MSB har under 2023 betalat ut uppdragsersättning till 17 olika FFO om 82,7 mnkr, varav 5,2 mnkr är från tidigare års oförbrukade medel. Därmed är nettoutbetalningen 77,5 mnkr år 2023. Medlen har använts i enlighet med regleringsbrevet till att höja krisberedskapen i samhället och främja totalförsvaret genom totalförsvarsupplysning, rekrytering och utbildning av medlemmar inom krisberedskap och civilt försvar. De senaste åren har uppdragsmedlen till FFO ökat, vilket bidrar till att fler medlemmar kan utbildas för att möta de ökade behoven hos offentliga aktörer och bidra till en förmåge-

höjning i samhället. Samtidigt har en högre inflation än tidigare år bidragit till kostnadsökningar för utbildningarna.

MSB har under året betalat ut uppdragsersättning till 14 ideella organisationer om 34,4 mnkr, varav 2,3 mnkr är från tidigare års oförbrukade medel. Därmed är netto-utbetalningen 32,2 mnkr år 2023. Medlen har använts för utbildningar som syftar till att öka individens förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser samt ytterst krig.

På MSB:s uppdrag har organisationerna utbildat allmänheten i att bland annat utföra första hjälpen och ge hjärt- och lungräddning samt förmedlat kunskap om hur bränder kan förhindras i hem och skola. Utbildningar har även genomförts om hur säkerheten kan ökas i hemmet, i skolan, på fritiden, vid vatten och inom informations- och cybersäkerhet.

MSB konstaterar att såväl utbildning av frivilliga från de frivilliga försvarsorganisationer som insatser för att utbilda allmänheten är viktiga delar i arbetet med att stärka beredskapen och motståndskraften i samhället.

Finansiellt stöd till forskning inom samhällsskydd och beredskap

MSB har en omfattande finansiering av forskning inom samhällsskydd och beredskap. Årligen finansieras forskningsprojekt om cirka 100 mnkr och antalet pågående satsningar är närmare sextio. Målet med MSB:s forskningsfinansiering är att ta fram relevant och användbar kunskap till nytta för aktörer inom räddningstjänst och krisberedskap.

MSB har en etablerad process för att identifiera, och prioritera bland, kunskapsbehov i samhället. Det finns också ett arbetssätt som fokuserar på att forskningen ska ligga nära praktisk verksamhet.

Under året har en forskningsinriktning för 2024–2028 slutförts. Inriktningen beskriver kunskapsområden och finansieringsformer och målet är att genom vetenskaplig kunskap och kontaktytor mellan forskning och praktik stärka förmågan att möta nutida och framtida utmaningar inom samhällsskydd och beredskap. MSB har även fastställt en plan för forskningsinsatser inför 2024, som innehåller de forskningsutlysningar som myndigheten avser genomföra under nästa år.

Nya och avslutade forskningsprojekt och utlysningar

Fyra utlysningar av forskningsmedel har slutförts: Klimatförändring och klimatanpassning, Cybersäkerhetens ekonomi, Framtida hot och risker, samt Planeringsmedel Horisont Europa.

Fem nya projekt startade under året med en total budget om cirka 22 mnkr över hela projektperioden. Några exempel är projekt i utlysningen om klimatförändring och klimatanpassning för att studera klimatförändringens och skogsbränders inverkan på förutsättningarna för jordrörelser i brant terräng. Vidare har ett projekt om kriget i Ukraina påbörjats där syftet är att stärka förmågan att under pågående kris och krig genomföra kunskapsinhämtning och forskning för att utveckla det civila försvaret och krisberedskapen.

Ett antal projekt har också avslutats och forskningsresultat kommunicerats. Ett av dessa projekt handlar om säker vätgashantering i tätbebyggda områden där projektet bland annat tagit fram rekommenderade skyddsavstånd för vätgasanläggningar. Resultaten kommer att användas i revideringen av gashanteringsföreskriften (MSBFS 2020:1) som inleddes under 2022.

Under året genomfördes seminarier för målgruppen praktiskt verksamma inom krishantering på lokal, regional och central nivå. Några teman som kan nämnas är:

- ”Den erfarna människan i samhällskrisen” – om äldre människor som en resurs vid kriser.
- ”Frivilliga räddare i en samlad beredskap” – om frivilliga resurser vid räddningsarbete.

”Så gick klimatfrågan från en smygande kris till en drabbande verklighet” – om fenomenet smygande kriser applicerat på klimatanpassningsarbetet.

Under året genomfördes seminarier för målgruppen praktiskt verksamma inom krishantering på lokal, regional och central nivå. Seminarierna vände sig bland annat till äldre människor som en resurs vid kriser och frivilliga resurser vid räddningsarbete.

MSB har även deltagit i planeringen av EU-kommissionens konferens och utställning Security Research Event 2023, då också flera forskningssatsningar presenterades. Förutom detta har ett större seminarium för MSB:s utbildningsverksamhet genomförts, med fokus på farliga ämnen och arbetsmiljö för räddningspersonal.

MSB konstaterar att myndighetens forskningsfinansiering genom att ligga nära med den praktiska sakverksamheten är en viktig del i kunskapsförsörjningen som stöd till att stärka beredskapen och motståndskraften i samhället.

Stöd till aktörer

MSB:s arbete inom delområdet syftar till att stärka aktörernas förmåga genom relevant stöd för utvecklingen av civil beredskap. MSB:s bedömning är att resultatet inom delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att pågående åtgärder skapar förutsättningar för en ökad förmåga genom stöd till aktörerna avseende krisberedskap, försörjningsberedskap samt vidareutveckling av ramverket för samverkan och ledning liksom genom arbetet med stärkt egenberedskap och försvarsförmåga. Till följd av en ökad hotbild finns det utvecklingsbehov inom delområdet avseende bland annat inom försörjningsberedskap, befolkningsskydd samt inom arbetet med försvarsvilja och säkerhet i offentlig miljö.

Kommuners och regioners arbete med krisberedskap och civilt försvar

Överenskommelserna mellan MSB och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar och kommunernas arbete med civilt försvar har reviderats och förlängts till och med år 2023. De revideringar som genomförts kan främst härledas till ändringar i säkerhetsskyddslagen (2018:585).

MSB har med utgångspunkt i rådande överenskommelser gett stöd till kommuner och regioner genom att arbeta fram vägledningar, anvisningar och utbildningar som har publicerats och presenterats på MSB:s hemsida. Ett exempel är handbok i kommunal krisberedskap. Handboken är digital och samlar information som tidigare har funnits utspritt på många olika ställen. Nya kapitel har tagits fram i handboken som "Miljö- och hälsoskydd", "Flygplatser" samt revidering av "Räddningstjänst". MSB har genomfört en användarundersökning och 88 procent av respondenterna angav att handboken har varit mycket eller ganska användbar som stöd i det egna krisberedskapsarbetet samt

för såväl kunskapsinhämtning, tips och råd som planering. Handboken har även legat till grund för utbildningsinsatser. Sammantaget visar detta att handboken är ett fungerande verktyg och att en kunskapshöjning hos beredskapshandläggare och andra kommunanställda har skett över hela landet i beredskapsfrågor

Rådande överenskommelserna löpte ut 31 december 2023 vilket medfört att MSB tillsammans med berörda aktörer, sett över hur fortsatt styrning, finansiering och uppföljning av kommuners och regioners arbete med civilt försvar och krisberedskap kan genomföras utifrån en sammanhängande planering och ökade satsningar framförallt på civilt försvar. Detta har lett fram till att de nya överenskommelserna har ett ökat fokus på civilt försvar, med en möjlighet för kommuner och regioner att göra särskilda satsningar inom detta område utifrån de egna behoven.

Slutligen har MSB under året besökt ett antal kommuner i syftet att skapa en bild av hur utvecklingen av trygghetspunkter går i landet.

Försörjningsberedskap inklusive samverkan med näringslivet

För att stärka beredskapen i landet har regeringen inrättat ett tvärsektorielt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet är ett forum på strategisk nivå för informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetstagarorganisationer och staten om totalförsvar och krisberedskap. MSB har startat en arbetsgrupp bestående av de aktörer som deltar i det av regeringen etablerade näringslivsrådet där fokus under det första året varit kunskapsutbyte, förutsättningar och roller. Tillsammans med Studieförbundet Näringsliv och Samhälle (SNS) arrangerade MSB en konferens på temat "Hur kan företag och offentlig förvaltning samarbeta för att stärka totalförsvaret och skapa en effektiv försörjningsberedskap?". Andra arrangörer var AB Volvo, ABB, Försvarshögskolan, LO, Mölnlycke, Region Stockholm, RISE, Saab AB och Svenskt Näringsliv.

282 227 984

2023 fördelade MSB ca 282 miljoner kronor till 43 myndigheter för att öka förmågan att förebygga och hantera kriser i hela beredskapssystemet

Svenskt Näringsliv och MSB har också genomfört en konferens på temat försörjningsberedskap. Konferensen riktade sig till ledare och chefer från myndigheter och näringsliv med ansvar för beredskapsfrågor, säkerhetsfrågor eller verksamhetsutveckling. Ett huvudtema för konferensen var frågan om produktionsomställning.

MSB:s vägledning "Planering för försörjning av varor och tjänster" har vidareutvecklats och en utvärderingsrapport om hur vägledningen använts har redovisats. Det nätverk som MSB initierat inom området försörjningsberedskap, bestående av nio myndigheter, har genomfört olika projekt med stöd av MSB:s ovan nämnda vägledning. Tillsammans med företag inom sina respektive sektorer har myndigheterna skapat förutsättningar för en stärkt försörjningsberedskap. Satsningen har bland annat bidragit till att samhällsviktig verksamhet har identifierats, nya kontakter har etablerats med samverkande aktörer samt att gemensamma prioriteringar och åtgärder har utformats för att förebygga och hantera kriser. Som exempel leder Trafikverkets projekt till att beredskapsavtal nu införs i kommande kontrakt för drift och underhåll av det statliga väg- och järnvägsnätet.

Nationellt enhetligt system för samhällsviktig verksamhet

I syfte att öka den grundläggande förmågan och uthålligheten i samhällsviktig verksamhet har MSB under året uppdaterat listan över viktiga samhällsfunktioner, metodvägledningen för identifiering av samhällsviktig verksamhet och, i enlighet med uppdrag nio i MSB:s regleringsbrev för 2023, tagit fram en vägledning för att identifiera samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret. Listan med viktiga samhällsfunktioner ger en samlad bild över vilka funktioner som krävs för samhällets grundläggande behov, värden och säkerhet. Vägledningarna ger aktörerna stöd för att identifiera samhällsviktig verksamhet inklusive den samhällsviktiga verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret.

Arbetet har skett i nära samverkan och förankring med samhällets aktörer, framförallt med beredskapsmyndigheterna och Försvarmakten.

MSB har också tagit fram ett digitalt och kostnadsfritt utbildningsstöd för kontinuitetshantering som kan användas av alla aktörer samt genomfört Mötesplats kontinuitetshantering med 905 deltagare.

Samverkan och ledning

Det treåriga nationella projektet ”Gemensamma grunder – vidareutveckling” har genomfört sitt andra år. I juni lanserades ett digitalt ramverk för aktörsgemensam samverkan och ledning på MSB:s webbplats. MSB leder projektet som genomförs tillsammans med ett 50-tal aktörer från central, högre regional, regional och lokal nivå i vårt beredskapssystem.

Ramverket bygger på fyra nivåer: konceptuell grund, förhållningssätt, arbetssätt samt rutiner och checklistor. Ramverket ger både förståelse och en mängd konkreta verktyg som stärker förmågan att samverka med varandra för att åstadkomma gemensam inriktning och samordning inför och under samhällsstörningar både vid fredstid och under höjd beredskap. Ramverket och dess innehåll riktar sig till aktörer som har ett ansvar för eller bidrar till att hantera samhällsstörningar, till exempel kommuner, regioner, myndigheter, frivilligorganisationer och företag.

MSB har tillsammans med Försvarsmakten fått ett regeringsuppdrag att pröva förmågan att rapportera och ta fram samlade lägesbilder under höjd beredskap, utveckla arbetsformer för rapportering samt genomföra kunskaps- och förmågehöjande insatser. Under året har ett antal kunskaps- och förmågehöjande aktiviteter genomförts, bland annat en digital utbildningsdag med över 800 deltagare där en central del var att visualisera den författningsstyrda rapporteringen under höjd beredskap. Ett antal prövande aktiviteter har genomförts, bland annat ett sambandsprov samt en omfattande övning där samtliga författningsstyrda rapporteringskedjor i det civila försvaret prövades med sammanlagt 250 deltagande aktörer. Slutlig återrapportering till regeringen görs i april 2024.

Värdlandsstöd

MSB har i samarbete med de civilområdesansvariga länsstyrelserna tagit fram en inriktning för värdlandsstöd. Inriktningen beskriver en målbild för arbetet och tydliggör en arbetsprocess för att uppnå önskad

utveckling på området. Syftet är att skapa en samlad planering avseende värdlandsstöd inom civil beredskap. Inriktningen är första steget i att stärka förmågan till värdlandsstöd under höjd beredskap och även vid fredstida kriser. Samarbetet med de civilområdesansvariga länsstyrelserna har under året fördjupats och MSB har även etablerat kontakt med Försvarsmakten i frågan.

Att stärka förmågan till värdlandsstöd hos aktörerna är en prioriterad del i utvecklingen av det svenska totalförsvaret och dokumentet tydliggör aktörernas inriktning och behov av de åtgärder både på kort och lång sikt som krävs för att stärka förmågan på området.

Samlat stöd för aktörernas arbete med RSB

Med anledning av ikraftträdandet av förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap den 1 oktober 2022 har MSB tagit fram nya föreskrifter för redovisning av risk- och sårbarhetsbedömningar (RSB). Föreskrifterna beskriver bland annat en tydligare avgränsning till rapportering, att åtgärder för att stärka beredskapen behöver identifieras och planeras, samt länsstyrelsernas ansvar för det geografiska området.

Befolkningsskydd

Området befolkningsskydd består av varning, skyddsrum, utrymning och inkvartering.

Befolkningsskyddsfrågorna har också på olika sätt integrerats i den nya strukturen. Ett befolkningsskyddsråd har skapats och ett första konstituerande möte hölls i december. Arbetet inom rådet bedöms kunna medverka till en positiv utveckling inom befolkningsskydd.

Inom systemet för varning och information till allmänheten har installation av sändare för utomhusvarning inom de utökade beredskapssonerna runt kärnkraftverken slutförts under året. Nyinstallation av ljudsändare för utomhusvarning som kommunerna har ansökt om har installerats endast i ett fåtal kommuner och service och underhåll av systemet för utomhusvarning har legat på

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

en låg nivå till förmån för återaktivering av ej aktiverade ljudsändare.

Myndighetens arbete inom skyddsrumsområdet ska skapa förutsättningar för vidmakthållande och nyproduktion av skyddsrum. Under året har ett 70-tal slutbesiktningar av nyproducerade skyddsrum genomförts och där utöver har cirka 100 kontroller och cirka 4 600 tillsyner av befintliga skyddsrum genomförts. Ett arbete med kravställning och inventering av möjliga skyddade utrymmen har genomförts. Utifrån det arbetet rekommenderar MSB att skyddade utrymmen återinförs som begrepp för att öka civilbefolkningens fysiska skydd. Det skulle komplettera systemen för skyddsrum och utrymning. En betydande del av verksamheten inom skyddsrum har även hanterat frågor från allmänheten och fastighetsägare.

MSB:s vägledning för storskalig utrymning har kompletterats med olika stödmaterial.

Vägledningen ger ett stöd till aktörer på olika nivåer i hur de kan planera inför utrymning, samt i viss mån inkvartering, vid fredstida kriser och höjd beredskap. Samverkan med aktörer på olika nivå har genomförts i form av deltagande vid övningar. Övningarna har påvisat behov av att skapa en bättre lägesbild samt att ta fram föreskrifter inom området.

Verksamheten har bidragit till att höja förmågan att varna befolkningen, säkerställa att skyddsrummen håller den standard som är avsedd samt genom vägledning och stödmaterial gett förutsättningar för planering av utrymning och inkvartering. Arbetet inom befolkningsskydd har dock under lång tid bedrivits med låg prioritet utifrån gällande omvärldsläge. MSB bedömer att förmågan inom befolkningsskydd inte är tillfredsställande, då nödvändiga utvecklingsinsatser inte har genomförts. Samtliga delar inom området är under utveckling och omfattande åtgärder behöver genomföras.

Arbete för stärkt egenberedskap och försvarsvilja

Beredskapsveckan

För sjunde året i rad genomförde MSB Beredskapsveckan (tidigare Krisberedskapsveckan) i september. Tema för året var Öva! med syftet att få människor att gå från tanke till handling och göra något konkret för att stärka sin egenberedskap.

Deltagandet 2023 var bland det högsta hittills och många kommuner övade sin egen beredskapsorganisation, exempelvis genom att laga mat utan el till äldreboenden och skolor. MSB ser också att intresset för Beredskapsveckan har ökat hos nationella myndigheter som pekats ut som beredskapsmyndigheter, exempelvis Skolverket, Jordbruksverket och Migrationsverket. Även Riksdagsförvaltningen bjöd in anställda och ledamöter till ett övningstillfälle med MSB.

Till årets tema Öva! tog MSB fram konceptet Sju dagar som omfattade ett digitalt utbildnings- och övningsverktyg för privatpersoner på msb.se, en övningsfolder som kommuner

och andra aktörer kunde dela ut i samband med aktiviteter under veckan samt MSB:s egen informationsinsats med annonsering och en daglig övningsutmaning i sociala medier. Effektmätningen visar att informationsinsatsen fick ett väldigt gott genomslag, det bästa hittills för en digital annonsering om privatpersoners beredskap för kriser och krig som myndigheten gjort.

Beredskapsveckan i siffror

- 224 kommuner av 290 deltog i årets Beredskapsvecka (motsvarande 77 procent). Det är en ökning med 22 kommuner jämfört med 2022.
- 11 länsstyrelser deltog i sin roll som regionala samordnare av Beredskapsveckan. 2022 deltog 9 länsstyrelser.
- 147 kommuner hade utåtriktade aktiviteter till sina invånare.
- 57 kommuner övade sin beredskapsorganisation.
- Minst åtta av landets 25 lokala P4-kanaler gjorde inslag om Beredskapsveckan. Även Sveriges radio lyfte sitt eget beredskapsuppdag under veckan.

Bild från utställningen "Rädd eller beredd". Foto: Melker Dahlstrand.

16-års uppdraget

För andra året i rad genomfördes kampanjen ”Klara, färdiga – ljudet av en kris, tricken för att klara den”. Utbildningen är en del av ett årligt återkommande regeringsuppdrag med syfte att öka kunskapen och engagemanget i krisberedskap och civilt försvar bland Sveriges 16-åringar. Uppdraget genomförs i samverkan med Försvarsmakten, Plikt- och prövningsverket samt de frivilliga försvarsorganisationerna.

Förra årets upplägg hade stort genomslag och därför återupprepades utbildningsinsatsen på samma vis 2023. Ett fysiskt utskick bestående av ljuddramat i novellform med informationsbilaga gick adresserat direkt till de cirka 122 000 unga som under 2023 blev 16 år. Bilagan riktar sig också till vårdnadshavare med information.

I effektmätningar som gjorts av kampanjen svarar ungefär hälften av de tillfrågade att det är troligt att de kommer agera på informationen som förmedlats. Hälften svarar att de reflekterat över sin roll och kommer att stärka sin beredskap.

Det som framgår i undersökningen är att de punktinsatser som har genomförts gentemot 16-åringar hittills har spelat en stor roll för att nå ut till målgruppen i dessa viktiga frågor. För att fortsätta förstärka relationen och avsändarkopplingen kan en långsiktig kommunikation med målgruppen behövas framöver.

”Klara färdiga” har under 2023 vunnit ytterligare tre priser. Denna gång på Swedish Content Awards där ljuddramat och helheten på utbildningsinsatsen vunnit guld i tre kategorier:

- Offentlig sektor och samhällsinformation
- Podd och ljud
- Årets content i alla kategorier.

Under 2023 har också skolmaterial till högstadiet och gymnasiet tagits fram med utgångspunkt i ljuddramat ”Klara färdiga”. Det är färdiga lektionsförslag för fem ämnen och en temadag. Lektionsförslagen är kopp-

lade till läroplanen och annat utbildningsmaterial som MSB tagit fram som passar unga. Ämnet ”Idrott och hälsa” har haft flest nedladdningar och vi har skickat ut 462 klassuppsättningar med material till de cirka 6 000 klasser i olika skolor som hade elever som fyllde 16 år 2023.

Vandringsutställningen

Rädd eller beredd

Turnén med Rädd eller beredd har under 2023 nått ut till åtta gymnasieskolor, 5 953 elever har hittills sett utställningen. Tre för-svarshistoriska museer har tagit del av den med totalt 523 besökare. Mottagandet av utställningen har varit överväldigande positivt. Den har väckt nyfikenhet och engagemang hos elever och fått stort medialt intresse.

Förfrågningar har kommit från såväl skolor som museer om de kan få ta emot utställningen. Det stora intresset för projektet har lett till att ett arbete med att producera en kopia av utställningscontainern för att nå ut till fler skolor i Sverige har påbörjats.

Säkerhet i offentlig miljö

MSB arbetar för att öka säkerheten i offentliga miljöer med syfte att skydda människor och samhällets funktioner mot våldsbejakande extremism och terrorism. MSB samarbetar bland annat med Polismyndigheten och utbildar och vägleder andra aktörer inom exempelvis evenemangssäkerhet och inom kollektivtrafiken. MSB har fortsatt att utbilda företrädare för de största trossamfunden tillsammans med Myndigheten för stöd till trossamfund (SST).

En annan viktig målgrupp är allmänheten där MSB har ökat kunskapen och medvetenheten i hur man ska skydda sig vid ett eventuellt attentat genom principen Fly-Sök-skydd-Larma. Vi har även utbildat i hur enskilda kan utföra första hjälpen genom att tidigt stoppa blödningar.

När Säkerhetspolisen höjde terrorhotnivån från nivå 3 till nivå 4 i augusti 2023 innebär det ökad efterfrågan från olika aktörer på MSB:s stödmaterial om riskanalyser och

på utbildningar av personal hos exempelvis kommuner och branschorganisationer. Även väskförbudet på större evenemang som infördes 1 november innebar ytterligare frågor till MSB. Många aktörer hör av sig till MSB om råd och stöd om hur de exempelvis kan säkra en stadskärna under storhelger.

Nya vägledningar och utbildningar
MSB har under året publicerat ett antal vägledningar – "Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan" – för att öka säkerheten i svenska skolor med tillhörande filmer som riktar sig till både skollärare, äldre- och yngre elever. Arbete har bedrivits tillsammans med bland annat Center mot våldsbejakande extremism (CVE) och Polismyndigheten. Skolpersonal hör av sig i större utsträckning med förfrågan om MSB kan hålla utbildningar i deras skolor.

MSB har tagit fram en ny kostnadsfri webbkurs i "Terrorberedskap" som syftar till att öka kunskapen och förmågan hos de aktörer som verkar i den offentliga miljön. Totalt 65 000 personer har genomfört webbutbildningen under året.

Fysiska utbildningar har genomförts med olika aktörer, till exempel trossamfund, arenor och evenemang samt med länsstyrelser, regioner och kommuner. Sedan starten 2019 har totalt cirka 1 800 personer (varav 800 personer 2023)

deltagit i våra utbildningar. MSB saknar dock statistik uppdelat på kön eftersom det inte har efterfrågats.

Ordförande i Hagasamarbetet

Under 2023 var Sverige ordförande inom ramen för det nordiska så kallade Haga-samarbetet på inom samhällsskydd och beredskap. MSB har bidragit till ett väl genomfört och lyckat ordförandeskap. Under 2023 har samarbetet fått en tydlig riktning framåt, där prioriteringarna under ordförandeskapet (Host Nation Support, CBRN och övningar) varit i linje med Sveriges prioriteringar på nationell nivå men också inom EU och Nato.

MSB har ansvarat för att ta fram en gemensam färdplan för det nordiska samarbetet, med tydliga strategiska mål och konkreta aktiviteter för att uppnå dessa mål. För att driva arbetet framåt har ett nordiskt sekretariat skapats med representation från de operativa myndigheterna inom Haga-samarbetet. Myndigheten arrangerade även den återkommande Nordiska chefskursen på temat privat-offentlig samverkan och försörjningsberedskap, med deltagare från samtliga nordiska länder, inklusive ett brett deltagande från näringslivet. Deltagarna var enade om att vi står redo att agera och att vi behöver kommunicera vikten av att vi står samman nordiskt, men för detta krävs ett starkt ledarskap och att vi skapar gemensamma lägesbilder.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Övning

MSB har inom delområdet bidragit till en övnings- och utbildningsverksamhet som är tillgänglig och svarar mot behoven inom civilt försvar och krisberedskap, för enskilda aktörer och för systemet som helhet. MSB:s bedömning är att resultatet inom delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på avslutade och pågående åtgärder som har bidragit till ett anpassat och uppdaterat stöd till aktörerna inom det civila försvaret och krisberedskapen i form av vägledningar, metodstöd samt övnings- och utbildningspaket. Bedömningen görs också utifrån att MSB:s övningsverksamhet har bidragit till ökad förmåga genom bland annat förmågehöjande insatser i samband med nationell samverkansövning SAMÖ 2023. På grund av utvecklingen inom det civila försvaret ser dock MSB ett fortsatt behov av övnings- och utbildningsverksamhet i systemet.

ska få effekt och leda till stärkt beredskap är att utvecklingsområdena omsätts i faktisk verksamhet.

För att underlätta arbetet med förmågeutveckling, för den enskilda aktören samt beredskapssystemet som helhet har aktörerna, parallellt med förberedelserna inför SAMÖ 2023, arbetat med att förbereda sina respektive organisationer för implementering av utvärderingsresultatet vilket ökar möjligheterna för en effektivare förmågeutveckling.

Med utgångspunkt i SAMÖ 2023 har MSB tagit fram ett övningsstöd i form av distribuerade övningar som aktörerna på alla nivåer i systemet kan använda för att utveckla sin egen organisation och verksamhet inom krisberedskap och höjd beredskap.

Nationell samverkansövning, SAMÖ 2023

MSB har tillsammans med ett 20-tal aktörer genomfört samverkansövningen SAMÖ 2023. Övningen bidrog till utvecklingen av det svenska beredskapssystemet genom att pröva förmågan till samverkan och ledning, samt prioritering av resurser och kommunikation hos myndigheter och aktörer på nationell och regional nivå i samband med hantering av storskaliga väderrelaterade händelser. Därtill syftade övningen till att tydliggöra rollfördelning och mandat vid ledning och prioritering av räddningsinsatser.

Att aktörerna behöver öka systemförståelsen, stärka kunskapen och förståelsen gällande gemensamma uppgifter, samt förmågan att genomföra dem tillsammans med andra aktörer har konstaterats som utvecklingsbehov. Andra behov rörde gemensam helhetsbild och kommunikation bland annat genom utveckling av lägesbilsarbetet och användandet av på förhand förberedda aktörs-gemensamma handlingsplaner för möjliga typhändelser samt gemensamma budskap. En förutsättning för att utvärderingsresultatet

Bild från övning på Revinge. Foto: Melker Dahlstrand.

Analysera och utvärdera

MSB:s arbete inom delområdet syftar till att generera kunskap om hot, risker, sårbarheter och förmåga som ska kunna adresseras genom åtgärder som stärker Sveriges civila försvar och krisberedskap. MSB:s bedömning är att resultatet inom delområdet är tillfredsställande. Bedömningen bygger på ett konstaterande att MSB:s systemanalyser, utvärderingar och forskningsutlysningar har genererat kunskap som har kunnat omsättas i regeringens styrning samt i inriktningar och planering på myndighetsnivå. Detta har i sin tur skapat förutsättningar för nödvändiga, ändamålsenliga och samordnade åtgärder.

Samlad bedömning civilt försvar och totalförsvar

I februari lämnade MSB in rapporten "Det civila försvaret – utveckling mot en ökad förmåga", vilken utgör 2023 års öppna redovisning av regeringsuppdraget att göra en samlad bedömning av förmågan inom det civila försvaret. Denna redovisning fokuserar på den förmågeutveckling som har skett sedan föregående år inom det civila försvaret, utan att MSB bedömer om förmågan har nått upp till en ny förmågenivå eller inte, i förhållande till de nivåbeskrivningar som användes inom ramen för 2022 års redovisning. Sammantaget gör MSB bedömningen att utvecklingen sedan föregående års redovisning har lagt en god grund inför kommande år, men att en mer omfattande förmågeutveckling fortfarande ligger framåt i tiden. Det krävs en substantiell resursförstärkning, och en uthållighet och systematik i det utvecklingsarbete som har satts igång för att större kliv ska tas framöver.

Under året har MSB och Försvarsmakten arbetat med ett gemensamt regeringsuppdrag kring totalförsvarets förmåga. Rapporten "Krigets krav – en samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret" redovisades den 2 oktober och fokuserar på totalförsvarens gemensamma förmågor, exempelvis när det militära försvaret bidrar med skydd för det

civila försvaret eller när det civila försvaret bidrar med försörjning till det militära försvaret. I den öppna bedömningen konstateras att totalförsvaret inte befinner sig där det borde vara förmågemässigt i relation till målet för totalförsvaret. Utmaningar finns både i relation till ett omställnings- och uthållighetsläge. Samtidigt pågår idag mycket arbete för att stärka förmågan, och det går att se en tydlig utveckling i förhållande till hur det såg ut för bara några år sedan.

MSB har också redovisat den återkommande nationella risk- och sårbarhetsbedömningen, NRSB, där det redogörs för särskilt allvarliga hot mot Sverige, riskerna de medför och sårbarheterna de blottlägger. I den senaste bedömningen har tonvikten förskjutits från en beskrivning av förmåga och bristande förmåga till en bedömning av hot, risk och slutligen sårbarheter. Fokus ligger på fredstida krissituationer, där MSB har identifierat 17 oönskade händelser som bedöms utgöra de allvarligaste och mest betydande hoten och riskerna mot Sverige. Även med det fredstida fokus som NRSB har, är analysen av relevans för uppbyggnaden av det civila försvaret. När sårbarheter som identifieras i NRSB åtgärdas stärks samhällets grundläggande robusthet vilket i sin tur är en förutsättning för ett starkt civilt försvar.

MSB:s samlade systemanalyser ska kunna bidra till politikutveckling och förändrad styrning av det civila försvaret från regeringens sida samt till myndighetsgemensam planering. Utöver Regeringskansliet, har Försvarsberedningens sekretariat tagit del av slutsatserna i förmågebedömningarna civilt försvar respektive totalförsvar, varför MSB bedömer att de kommer att ge effekt i form av styrning och åtgärder både på kortare sikt och i nästkommande försvarsbeslutsperiod. Därtill ligger MSB:s systemanalyser till grund för de åtgärder som MSB både föreslår systemet, finansierar via anslag 2:4 samt i valda delar även genomför.

Genomförda utvärderingar enligt utvärderingsplan

MSB ska följa upp och utvärdera krisberedskap och civilt försvar och bedöma om vidtagna åtgärder fått önskad effekt. Varje år genomför MSB ett antal utvärderingar i lärandesyfte som stöd för framtida utveckling.

MSB har under året påbörjat en utvärdering av arbetet i den nationella inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) för hantering av brist på vattenreningskemikalier som MSB leder. Utvärderingen har genererat kunskap inför det fortsatta arbetet i hanteringen av risk för brist på vattenreningskemikalier.

MSB ska på nationell nivå främja att lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs. Myndigheten ska också samordna kommunerna på nationell nivå och stödja dem med råd och information i deras verksamhet enligt LSO. MSB har under året utvärderat hur ett antal stödåtgärder riktade till kommunal räddningstjänst har mottagits. Utvärderingen har hjälpt MSB att bättre förstå hur dagens arbete når ut, samt genererat ett kunskapsunderlag inför framtida

arbete med att ta fram verktyg och format för att bättre nå ut med MSB:s lagreglerade stöd.

MSB har i uppdrag av regeringen att verka för att berörda aktörer samordnar sin planering av civil beredskap samt genomför en övergripande planering. MSB har därför tagit fram en vägledning som ett stöd till aktörerna – i första hand beredskapsmyndigheter. Den är en beskrivning av hur en god aktörsgemensam förmågeplanering bör genomföras. Vägledningen för planering av civil beredskap har utvärderats under året. Genom att utvärdera implementeringen av den vägledning och planeringsprocess som MSB tagit fram skapas ett kunskapsunderlag för att utveckla metoden för beredskapsplanering.

MSB ska tillsammans med övriga aktörer i samhället stärka förmågan till aktörsgemensam inriktning och samordning inom civil beredskap. En åtgärd är projektet "Gemensamma grunder". MSB genomför en löpande utvärdering av projektet som följer det aktörsgemensamma arbetet och rapporterar kontinuerligt bedömningar till projektet. Utvärderingen har resulterat i två rapporteringar under 2023, en fördjupad som rapporterades i början av året och en enklare som rapporterades i september.

4 600

Under året har ett 70-tal slutbesiktningar av nyproducerade skyddsrum genomförts och där utöver har cirka 100 kontroller och cirka 4 600 tillsyner av befintliga skyddsrum genomförts.

Erfarenheter från Ukraina

MSB har i uppdrag att undersöka vilka lärdomar och erfarenheter det svenska civila försvaret kan ta tillvara från kriget i Ukraina. En delredovisning lämnades in i början av november. I delredovisningen beskrivs lärdomar från sex fokusområden: räddningstjänstens verksamhet och skydd av civilbefolkningen, reparationsberedskap, cyber- och informations-säkerhet, försvarsvilja och kommunikation med befolkningen och omvärlden samt värdlandsstöd. Tillgången av tillförlitligt källmaterial inom områdena värderades som god med tanke på hur kritiskt informationsläget i ett krigsdrabbat land kan se ut. De redovisade områdena bedöms även vara förutsättningar för den uppvisade motståndskraften i Ukraina.

I delredovisningen redovisas även rekommendationer för de områden där MSB har ett särskilt utpekat ansvar. Inom området räddningstjänstens verksamhet och skyddet av civilbefolkningen rekommenderas exempelvis att det utreds hur omfattande röjning av oexploderad ammunition skulle gå till i Sverige i händelse av krig. För området cyber- och informationssäkerhet är en rekommendation att utreda hur samhällskritiska data bör säkras. Inom värdlandsstöd ges bland annat rekommendationen att Sverige bör titta närmare på Ukrainas och Polens arbete med logistiska hubbar och samarbete med civilsamhället. Regeringsuppdraget ska slutrapporteras senast den 7 juni 2024.

Mål och återrapporteringskrav i regleringsbrevet

Civil beredskap i Nato samt utveckling av krisberedskap och det civila försvaret

5. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa hur arbetet fortskrider i planeringsgrupperna inom området för civil beredskap i Nato samt hur arbetet utvecklar den svenska krisberedskapen och det civila försvaret.

Uppföljning av arbetet i planeringsgrupperna under Resilienskommittén

Enligt MSB:s regleringsbrev för 2023 ska myndigheten redovisa hur arbetet fortskrider i de civila planeringsgrupperna samt hur arbetet utvecklar den svenska krisberedskapen och det civila försvaret.

Resultatet redovisas i en rapport ”Uppföljning av arbetet i planeringsgrupperna under Natos Resilienskommitté och hur det bidrar till utvecklingen av det svenska beredskapssystemet” där myndigheterna som representerar Sverige i planeringsgrupperna under Natos Resilienskommitté har fått reflektera kring arbetet och delgett vad det finns för styrkor och utmaningar med att omsätta och sprida Natoarbetet i beredskapssystemet.

Generellt uppfattar myndigheterna att samarbetet inom planeringsgrupperna är tillfredsställande, att det är i linje med Natos tre utpekade grundförmågor och att det finns tydliga kopplingar till det svenska målet för civilt försvar. De tematiska frågor som behandlas i Natostrukturen uppfattas överlag spegla viktiga utvecklingsområden nationellt.

Vidare framhöll myndigheterna att möjligheten till tvärspektoriellt samarbete mellan planeringsgrupperna värdesätts vilket också upplevs skapa förutsättningar för motsvarande dialog nationellt.

Slutligen ansåg myndigheterna att den nya strukturen för civilt försvar, med utpekade sektorsansvariga myndigheter, återspeglas i stora drag inom Nato med de olika planeringsgrupperna. Det ses som en styrka av myndigheterna och bedöms kunna vara en hävstång framåt för nationellt arbete inom sektorerna.

Bild från kampanjen "Skydd mot olyckor". Foto: Jonatan Fernström.

| Särskild åter- rapportering

Kompetensförsörjning

MSB ska vara en attraktiv arbetsplats där medarbetare trivs och deras kompetens tas tillvara och utvecklas. Det skapar goda förutsättningar för MSB att fullgöra myndighetens uppdrag på ett effektivt och rättssäkert sätt.

MSB bedömer att resultatet för arbetet med kompetensförsörjning är tillfredsställande. Bedömningen bygger på resultat från åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa rätt kompetens för fullgörandet av myndighetens uppgifter.

MSB:s arbete med kompetensförsörjning bedöms ha bidragit till förmågan att attrahera, rekrytera, behålla, utveckla och avveckla medarbetare med professionalitet och kvalitet.

MSB har:

- arbetat med åtgärder kopplat till vår kompetensförsörjningsstrategi
- vidareutvecklat metoden för grupputveckling inom myndigheten
- utökat antalet interna utbildningar.

Strategisk kompetensförsörjning

MSB har under 2023 arbetat med de åtgärder som är kopplade till den myndighetsövergripande kompetensförsörjningsstrategin för åren 2023–2026. Strategin berör kritiska kompetensområden som är särskilt prioriterade för MSB som helhet. De områdena är: informations-, cybersäkerhet och säkerhetskydd, IT och digitalisering, civilt försvar, räddningstjänst och skydd mot olyckor, ledar-kompetens samt kommunikativ och pedagogisk förmåga. Under året har myndigheten arbetat med ett koncept för extern kommunikation kopplat till arbetsgivarvarumärket. Utifrån detta kommer den externa visuella bilden av MSB som arbetsgivare att vara mer gemensam och genomtänkt utifrån ett arbetsgivarperspektiv i de kanaler där myndigheten syns.

MSB har också tagits fram ett koncept för att arbeta med att tydliggöra karriärvägar inom myndigheten. Det erbjuds stöd i form av processledning för att identifiera verksamhetens behov av olika roller. I arbetet ingår även att beskriva rollerna så att de krav som ställs är relevanta.

En ny rutin för personallån mellan MSB och andra myndigheter har tagits fram och myndigheten har tecknat övergripande samarbetsöverenskommelser med ett flertal myndigheter. MSB har också både lånat in och ut personal under 2023. Denna typ av samarbete kan vara ett sätt att ta tillvara och utveckla medarbetarnas kompetens och erfarenhet. Möjligheten att låna in- och ut personal kan också stärka bilden av MSB som attraktiv arbetsgivare. Vidare kan personallån också ses som ett sätt att stärka MSB:s förmåga vid en kris.

MSB använder sig av metoden kompetens-baserad rekrytering för att säkerställa att rätt kompetens rekryteras på ett professionellt och likvärdigt sätt. Rekryteringsprocessen bedöms fungera väl och chefer är nöjda med det stöd som erbjuds. Rekryteringsprocessen på myndigheten har utvecklats genom att bland annat införliva de medarbetar- och ledarkriterier som arbetades fram under 2021–2022.

Under 2023 har MSB påbörjat 250 rekryteringar vilket är 19 % färre än föregående år. Även om antalet rekryteringar har minskat är det fortfarande ett stort antal. Myndigheten har i de flesta fall lyckats bra med att rekrytera den efterfrågade kompetensen, men inom vissa områden råder en stor utmaning. Det gäller bland annat områdena cybersäkerhet och säkerhetsskydd och it. Även området civilt försvar är ett kompetensområde där det är utmanande att hitta rätt kompetens för myndigheten.

Intresset för myndigheten har ökat vilket exempelvis märks i det ökade antalet ansökningshandlingar. En anledning till det kan vara att MSB som myndighet samt vårt uppdrag har aktualiserats och syns i media under året till följd av det rådande omvärldsläget.

Utveckling av kompetens

Samtliga chefer ingår i ledarnätverk där syftet är att öka kompetensen som ledare och att hålla medarbetar- och ledarkriterierna levande över tid. Under året har ledarnätverken träffats vid tre tillfällen.

Att utvecklas under sin anställning på MSB är viktigt för att behålla kompetens och vara en attraktiv arbetsgivare. Interna utbildningar inom olika områden, bland annat att vara statsanställd, projektledare och ny chef har erbjudits medarbetare. Det rådande omvärldsläget har inneburit ett ökat fokus och utökning av interna utbildningar inom säkerhetsskydd, Nato och andra utbildningar inom området. Under året har beslut tagits om att ett antal interna utbildningar ska vara obligatoriska för medarbetare och chefer.

Hållbart arbetsliv

Ett hållbart arbetsliv handlar om att kunna, vilja och orka ett helt arbetsliv. MSB fortsätter att verka för att goda förutsättningar för ett hållbart arbetsliv ska råda i myndigheten.

Temperaturmätningar

MSB genomför återkommande temperaturmätningar i syftet att ge underlag för samtal så att grupper tillsammans med närmaste chef kan utveckla arbetsmiljön och skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv. Enkäten handlar dels om det egna arbetets resultat, meningsfullhet och stöd, dels om trygghet och förtroende i arbetsgruppen.

Svarsfrekvensen 2023 är som tidigare knappt 80 %. Resultatet ser i stort positivt ut och det är endast marginella förändringar mot 2022. Både chefer och medarbetare upplever att arbetet är meningsfullt samt känner sig trygga i sina arbetsgrupper. Frågan om arbetsbelastning har ett något lägre resultat.

Grupputveckling

En av de centrala färdigheterna i en organisation är en god förmåga till effektivt samarbete i olika former av arbetsgrupper. MSB har sedan 2020 använt sig av konceptet Effektiva team som syftar till att hjälpa arbetsgruppen att utveckla sin samarbetseffektivitet genom att skapa en gemensam bild av arbetsgruppens uppdrag, strukturer och samspel för att skapa utveckling och engagemang. Konceptet Effektiva team har vidareutvecklats under 2023 och under året har intresset ökat markant och cirka 35 grupper har sedan starten genomfört eller planerar för att genomföra grupputveckling.

Ett flexibelt arbetsliv

Sedan 2022 erbjuder MSB distansarbete när det är möjligt utifrån verksamhetens, gruppens och medarbetarens behov. Överlag ses detta som positivt av medarbetarna som ges en möjlighet till balans i arbetslivet genom förutsättningar för flexibla lösningar. Distansarbetet ställer dock nya krav på medarbetare och chefer bland annat för att utveckla och bibehålla en psykologisk trygghet i arbetsgrupperna.

Personalstatistik

Antalet medarbetare på MSB fortsätter att öka. Fördelningen mellan kvinnor och män är jämn. Det är i princip lika många kvinnor och män som är chefer. Medarbetarna på MSB har varit anställda på myndigheten i snitt sex och ett halvt år vilket är en något lägre siffra jämfört med föregående år.

Av årets totala antal avgångar har sju medarbetare gått i pension och 74 medarbetare har lämnat myndigheten för annan anställning. Åtta medarbetare har lämnat myndigheten av andra orsaker, till exempel avbrytande av provanställning. Därutöver har 36 tidsbegränsade anställningar upphört. Antalet avgångar har minskat något jämfört med 2022.

Tabell 38. Anställda MSB, antal

	2023	Fördelning	2022	Fördelning	2021	Fördelning
Antal anställda	1 284	100 %	1 231	100 %	1 211	100 %
varav kvinnor	673	52 %	647	53 %	631	52 %
varav män	611	48 %	584	47 %	580	48 %
Antal tillsvidareanställda	1 234	100 %	1 162	100 %	1 145	100 %
varav kvinnor	644	52 %	601	52 %	594	52 %
varav män	590	48 %	561	48 %	551	48 %
Antal tidsbegränsat anställda	50	100 %	69	100 %	66	100 %
varav kvinnor	29	58 %	46	67 %	37	56 %
varav män	21	42 %	23	33 %	29	44 %

Tabellen visar antal anställda, tillsvidareanställda och tidsbegränsat anställda, fördelat på kön för åren 2021–2023.

Bild från seminarium under Beredskapsveckan med Charlotte Petri-Gornitzka, generaldirektör MSB, Robert Egnell, rektor Försvarshögskolan, och Cilla Benkö, VD Sveriges Radio. Foto: Melker Dahlstrand.

Tabell 39. Könsfördelning MSB anställda, procent

	2023	2022	2021
Kvinnor	52	53	52
Kvinnor i chefsposition	46	48	50,5
Män	48	47	48
Män i chefsposition	54	52	49,5

Tabellen visar könsfördelningen mellan anställda samt könsfördelningen i chefspositionerna under åren 2021–2023.

Tabell 40. Medelålder MSB anställda, år

	2023	2022	2021
Alla anställda	48,5	46,5	47
Kvinnor	47,5	46	46
Män	50	47	48,5

Tabellen visar medelåldern fördelat på kön i MSB under åren 2021–2023.

Tabell 41. Personalrörlighet MSB, antal

	2023	2022	2021
Nyanställda	109	169	99
Tillsvidareanställda	73	112	61
Tidsbegränsat anställda	36	57	38
Antal avgångar	125	145	157
Tillsvidareanställda	89	102	109
Tidsbegränsat anställda	35	43	48
Personalomsättning i procent*	6,1	8,9	5,3

*Beräknas genom det lägsta värdet av tillsvidareanställda nyanställda eller avgångar som delas med antalet genomsnittligt tillsvidareanställda.

Tabellen visar för åren 2021–2023 antalet nyanställda personer och hur många av dem som var tillsvidareanställda och tidsbegränsat anställda. Det framgår också hur många personer som har slutat och hur många av dem som var tillsvidareanställda och tidsbegränsat anställda. Dessutom innehåller tabellen personalomsättningen för dessa år.

Sjukfrånvaro

Redovisning av sjukfrånvaro enligt 7 kap. 3 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Tabell 42. Sjukfrånvaro MSB

	2023	2022	2021
Totalt MSB	2,97 %	3,51 %	2,76 %
Totalt kvinnor MSB	4,11 %	4,60 %	3,46 %
Totalt män	1,78 %	2,38 %	2,06 %
Alla yngre än 30 år	1,0 %	2,75 %	1,72 %
Alla 30–49 år	3,16 %	3,59 %	2,84 %
Alla 50 år eller mer	2,91 %	3,46 %	2,75 %
Andelen långtids-sjukskrivna (mer än 60 dagar) totalt	62,08 %	56,76 %	61,5 %
Andelen långtids-sjukskrivna (mer än 60 dagar) kvinnor	66,65 %	60,24 %	61,56 %
Andelen långtids-sjukskrivna (mer än 60 dagar) män	51,11 %	49,87 %	61,42 %

Tabellen visar sjukfrånvaro i MSB under 2021–2023. MSB:s siffror är uttagna ur löne- och personalsystemet Heroma 2024-01-12. Viss eftersläpning av statistik kan förekomma för frånvaro efter lönebryt i december. Den frånvaron blir korrigerad efter lönekörning i januari.

Under 2023 minskade den totala sjukfrånvaron. Utifrån siffrorna är det svårt att analysera om långtidsfrånvaron har ökat då den anges i en procentsats av totala sjukfrånvaron. När den totala sjukfrånvaron minskar kan det få den procentuella andelen av långtidsfrånvaro att öka då andelen blir högre i förhållande till den totala sjukfrånvaron. Vi kommer 2024 undersöka möjligheten att separera korttids-sjukfrånvaro från långtidssjukfrånvaro.

Kommentar till personalstatistik och sjukfrånvarostatistik

Myndigheten bytte den 1 juni 2023 lönesystem från Palasso till Heroma vilket kan ha fått påverkan på tillförlitlighet och kvalitet på statistiken, då den har behövt hämtas från två olika system. En osäkerhet finns i vilka bakgrundsvariabler som ligger till grund för statistiken. Vi har utgått ifrån de siffror som är tillgängliga i våra system i dagsläget.

Jämställdhetsintegrering

I detta avsnitt ges en bild av myndighetens arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i kärnverksamheten.

8. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa hur myndigheten har fortsatt att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå målen för jämställdhetspolitiken (skr. 2016/17:10). Redovisningen ska särskilt fokusera på arbetet med att ta fram en reviderad strategi för jämställdhetsintegrering.

MSB bedömer att resultatet för myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering är tillfredsställande. Bedömningen bygger på att arbetet visar framsteg inom samtliga områden. Myndigheten har däremot inte som planerat fastställt ny strategi för jämställdhetsintegrering, utan arbetar vidare med befintlig strategi. Arbetet med jämställdhetsintegrering kommer att ingå i myndighetens nya strategi för hållbarhet, som tas fram under 2024.

Civilt försvar

Det civila försvaret och krisberedskapen är på många områden könssegregerad och många områden har en klar manlig eller kvinnlig övervikt. Mer än var fjärde totalförsvarspliktig är född utanför Sverige eller har två utlandsfödda föräldrar. En jämn könsfördelning och en mångfald som speglar samhället gynnar beredskapen i det långa loppet på flera sätt, till exempel då det skapar en bredare rekryteringsbas och en bredare förankring i samhället.

För det krävs en verksamhet där alla kan verka på likvärdiga villkor.

Inom civilt försvar och krisberedskap har MSB under 2022–2023 ingått i erfarenhetsutbytet JiM+, som koordineras av Jämställdhetsmyndigheten. I utbytet, som haft temat samhällsskydd och beredskap, ingick förutom MSB tre länsstyrelser. Syftet med utbytet har varit att föra samman myndigheter med liknande uppgifter och uppdrag och att därigenom lära och byta erfarenheter. Som resultat av erfarenhetsutbytet har MSB tagit fram en åtgärdslista som börjat implementeras.

Planeringsinriktning för civil beredskap, som fastställdes i oktober 2023, innehåller ett särskilt avsnitt om hållbarhet och jämställdhet. Inriktningen ger beredskapsmyndigheterna ingångsvärden för att genomföra en grundanalys, för att sedan utifrån från den arbeta med kunskapshöjning, prioriteringar och åtgärder.

MSB får i dagsläget ett ökat antal förfrågningar inom jämställdhet och social hållbarhet från aktörer som vill främja arbetet med social beredskap. Myndigheten har under året bland annat gett stöd till flera länsstyrelser inom arbetet med jämställdhetsintegrering av det civila försvaret och krisberedskapen.

MSB har också under året i övergripande inriktning avseende uppdragsersättning från anslag 2:4 krisberedskap till frivilliga

försvarsorganisationer år 2024–2027 integrerat hållbarhetsfrågor, däribland jämställdhet. Vid ansökningar om medel, genomförande av uppdrag liksom utveckling av verksamheten är uppmaningen att beakta jämställdhet och mångfald samt anpassning till ett hållbarhets- och miljötankande. Ansökande organisationer uppmanas att klargöra i ansökan hur dessa perspektiv kommer att ingå i deras projekt.

I februari deltog MSB på Forum jämställdhet för att lyssna in och sprida kunskap om hur jämställdhet är relevant för totalförsvaret. Intresset för frågorna var påtagligt och MSB planerar ett fortsatt engagemang på nämnda forum.

För att fortsätta utveckla arbetet har en promemoria tagits fram om beaktande av tvärgående perspektiv inom civil beredskap. Syftet är att sammanfatta, beskriva och därmed höja kunskapen om hur jämställdhet, barnrätt samt miljö och klimat konkret kan beaktas inom MSB:s nationella strategiska arbete inom civil beredskap, med särskilt fokus på civilt försvar.

MSB:s utbildningar

Årets arbete har handlat om att inrikta och definiera konkreta jämställdhets- och likabehandlingsarbeten med hjälp av hela utbildningsorganisationen. Arbetet har resulterat i ett antal konkreta leveranser som utbildningsorganisationen kommer att arbeta mot under 2024–2025, exempelvis framtagande av praxis för vad det innebär att ha ett jämställdhetsperspektiv inom flera delar av utbildningsförfarandet, samt riktad kommunikation och utbildning gällande ämnena.

En kurs rörande likabehandling, med målgrupp räddningstjänster i Sverige, är nu framtagen och publicerad i den så kallade Fortbildningstjänsten, vilket är en lärplattform med webbaserade utbildningar för studerande på MSB:s skolor samt personal som arbetar med skydd mot olyckor inom kommunens organisation för räddningstjänst. Kursen syftar till att medvetandegöra och uppmärksamma deltagaren på problem som kan förekomma i arbetslivet såväl inom räddningsorganisationer

som andra arbetsplatser, gällande diskriminering och kränkande behandling. Kursen syftar även till att utveckla deltagarens kunskaper och verktyg för att aktivt bidra till nolltolerans kring kränkning och diskriminering.

I handlingsplanen för "Ökad jämställdhet och mångfald i Räddningstjänsten 2030" finns åtgärder som syftar till att utveckla befintliga riktlinjer och normer för skolornas praktikperioder. Bland annat ska det säkerställas att praktikperioderna är fria från diskriminering och kränkningar och att studenterna bemöts och handleds väl. Under året har handläggningsrutiner tagits fram som ska bidra i det arbetet.

Jämställdhet och mångfald i räddningstjänsten

Andelen kvinnor i kommunal räddningstjänst ökar fortsatt långsamt och ligger kvar på i storleksordningen åtta procent men andelen kvinnliga befäl är lägre. Spridningen är dock stor mellan olika organisationer.

Som en del i MSB:s stöd till den kommunala räddningstjänsten har under 2023 en webbkurs i likabehandling samt en vägledning tagits fram. Många, framförallt deltidsstyrkor, har svårt att rekrytera och behålla operativ personal, men det finns en stor rekryteringspotential i underrepresenterade grupper, både för heltids- och deltidsstyrkor. Vägledningen "En räddningstjänst för alla" och webbkursen "Likabehandling" är olika sätt att stödja räddningstjänsten att bli en attraktiv arbetsplats för en större del av befolkningen samt för att behålla befintlig personal.

MSB har också under 2023 slutfört en omgång av sitt Gender coach-program för chefer i räddningstjänst och genomfört en ytterligare omgång.

Vidare har en studie som behandlar arbetsförhållandena för deltidsbrandmän (räddningspersonal i beredskap) bidragit till ny kunskap kring förutsättningarna för deltidsbrandmän avseende såväl jämställdhet som mångfald men även andra bakomliggande faktorer. Studien "Bilderna av yrket brandman" visar också att

extern kommunikation från kommunal räddningstjänst fortsatt i huvudsak visar en stereotyp bild av brandmannen som vit man.

Bedömningen är att det är nödvändigt att fortsätta att genomföra åtgärder inom området, bland annat då det påverkar räddningstjänstens förmåga till personal- och kompetensförsörjning.

Internationella insatser

MSB har inom ramen för internationella insatser fortsatt utveckla arbetet med integrering av ett genus- och jämställdhetsperspektiv, samt att förebygga och hantera könsrelaterat våld, i enlighet med den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet. Bland annat arbetar MSB med en målbild att samtliga operativa leveranser inom det internationella insatsområdet ska bidra till jämställdhet utifrån ett genus- och mångfaldsperspektiv.

Under 2023 har 13 insatser genomförts till stöd för WFP, Unicef, UNHCR, UNFPA och UN Women inom området jämställdhet och förebyggande av könsrelaterat våld. Geografiskt har stödet avsett insatser i bland annat Centralafrikanska republiken, Demokratiska republiken Kongo, Etiopien, Somalia, Syrien och Sudan. Insatserna förväntas bidra till att öka kvinnors och flickors deltagande och inflytande över den humanitära nödhjälpens utformning, genomförande och uppföljning samt bidra till stärkt skydd för människor som utsatts för eller riskerar att utsättas för könsrelaterat våld.

Resiliensinsatser har genomfört två större övningar med fokus på kapacitetsutveckling kopplat till storskaliga övningar för krisberedskap och krishantering. Ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv har beaktats genom att främja en bred representation av deltagare och aktörer i övningen. Övningen lyfte också vikten av att anpassa åtgärder för alla grupper i en befolkning, under en kris. Rådgivning, utbildning och framtagande av rekommendationer för fortsatt arbete har varit centralt, för att stärka partnerorganisationernas fortsatta förmåga att integrera ett jämställdhets- och rättighetsperspektiv även efter avslutad utbildning.

Den fredsfrämjande verksamheten har fokus på övergripande jämställdhetsintegrering i insatsverksamheten, där MSB:s graderingsverktyg av insatserna ger bra stöd. Att främja kvinnors ökade deltagande i fredsinsatser är en åtgärd som flertalet sekonderade kan arbeta aktivt med i sina roller som HR, chefer eller i de fall där de är delaktiga i rekryteringspaneler. Inom det svenska bidraget, där MSB är en av sex myndigheter, till fredsfrämjande verksamhet och civil krishantering, är 47 procent av sekonderad personal, kvinnor¹. Under slutet av 2023 sekonderades den första Senior Gender Advisor (inom den fredsfrämjande verksamheten) till UNDP i Ukraina.

MSB:s resursbas bestod vid utgången av 2023 av 33 procent kvinnor och 67 procent män. Under året har 134 individer nyregistrerats i resursbasen (27,6 procent kvinnor och 72,4 procent män). Därutöver har 7 kvinnor och 9 män rekryterats till insats via annonsering av tjänst. Insatspersonal har under 2023 sammantaget svarat för närmare 102 årsarbetskrafter inom insatsverksamheten, med fördelningen 32,2 kvinnor och 67,8 procent män.

90 individer har deltagit i den obligatoriska introduktionsutbildningen till insatsverksamheten, 23 kvinnor och 67 män. Då all insatspersonal ska ha kunskap om flickor, pojkar, kvinnor och mäns olika behov och roller i krissituationer innehåller introduktionen jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i insatsverksamheten samt grundläggande utbildningsmoment i förebyggande av könsrelaterat våld. Därutöver har även en särskild utbildning riktad mot Gender-Based Violence in Emergencies tillhandahållits, där tio individer från resursbasen deltagit (90 procent kvinnor och tio procent män).

Sammantaget förväntas insatserna bidra till en förbättrad kapacitet hos ansvariga internationella aktörer att värna drabbade människors och samhällets behov, förutsättningar och prioriteringar vid kris- och katastrofhantering, i linje med MSB:s resultatramverk.

1) Könsuppdelad statistik över Sveriges civila personal i internationella fredsinsatser – september 2023

Miljöarbete

Myndighetens miljöarbete omfattar såväl myndighetens certifierade interna miljöledningssystem som arbetet med att nå de nationella miljökvalitetsmålen och de globala hållbarhetsmålen för miljö. Miljöarbetet är integrerat i myndighetens övergripande ledningssystem och styrprocess.

MSB bedömer att resultatet för myndighetens miljöarbete är tillfredsställande. Bedömning bygger på resultat av utfört arbete i förhållande till myndighetens miljömål och uppsatta krav i myndighetens certifierade miljöledningssystem som genomgått en omcertifiering under året.

MSB är certifierade enligt ISO 14001:2015 vilket innebär att rutiner för miljöarbetet finns framtagna och årligen följs upp genom intern och extern revision. En mer detaljerad redovisning av myndighetens miljöarbete, som inkluderar bland annat förbrukningstal, återfinns i den förordningsstyrda årliga miljöredovisningen. Redovisningen lämnas till regeringen och Naturvårdsverket samtidigt som årsredovisningen lämnas in.

Exempel på miljöarbete under året

Strategiskt miljöarbete internt

Under 2022 och 2023 har verksamheterna analyserat sin direkta och indirekta miljöpåverkan. Handlingsplaner med fokus att minska den negativa miljöpåverkan har tagits fram kopplat till myndighetens miljömål.

Följande aktiviteter genererar myndighetens betydande miljöaspekter enligt miljöutredningen:

- uppdraget att utveckla individens och samhällets förmåga att förebygga och hantera olyckor, kriser och ytterst krig
- upphandling och inköp av varor och tjänster (inklusive framställning och transporter)
- tjänsteresor
- operativa leveranser inom samhällsskydd och beredskap
- utbildningsverksamhet av räddningstjänstpersonal
- energiförbrukning vid myndighetens lokaler.

MSB:s verksamhet ska bedrivas med så liten miljö- och klimatpåverkan som möjligt och så hållbart som möjligt. Hållbarhetsbegreppet innebär bland annat ansvar för ekonomi, miljö och människor enligt FN:s resolution Agenda 2030. Myndigheten har utsett tre övergripande hållbarhetsmål för miljö från och med 2023, baserade på myndighetens betydande miljöaspekter:

- hållbara inköp och upphandlingar
- hållbar energi- och resursanvändning
- miljö fri från naturfrämmande ämnen.

Uppföljning har bland annat skett vid årets interna och externa miljörevisioner samt vid tertiärluppföljning. Då miljöutredningens resultat visar att upphandling och tjänsteresor utgör de två mest negativa miljöaspekterna för myndigheten har mål med indikatorer för dessa aspekter arbetats fram och gäller från 2024.

Strategiskt miljöarbete externt

Miljö- och klimataspekter spelar en allt viktigare roll i dagens humanitära katastrofer, och hanteringen av utmaningar på miljöområdet har därför stor betydelse för en väl fungerande respons. MSB har under året genomfört ett mindre antal insatser inom miljöområdet till stöd för OCHA, UNHCR, WFP och EU:s civilskyddsmekanism. Insatser har genomförts i Senegal, Somalia, Uganda, Nigeria och i Tunisien till stöd för Libyen. Insatserna har bidragit till att integrera miljöaspekter i den humanitära responsen. Det handlar om såväl kortsiktiga bedömningsinsatser i anslutning till naturkatastrofer som stöd till den mer långsiktiga utvecklingen av humanitära biståndsinsatser i utdragna kriser, exempelvis genom etablering av miljöledningssystem inom FN:s humanitära organisationer.

MSB sekonderar även sedan flera år en miljökoordinator till EU:s högkvarter för de civila insatserna inom den Gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Årets verksamhet har till stor del handlat om att visa på hur integrering av klimat och miljöfrågorna kan och ska hanteras i de olika kontexterna. Till exempel presenterades den första klimatavtrycksrapporten som sammanställdes under första halvan av året efter framtagna pilotmetodik. Rapporten inkluderade tre av EU:s civila insatser. I det förlängda är avsikten att alla missioner ska rapportera på sina avtryck till 2025, detta har alla medlemsländer slagit fast i den civila pakten.

Under året har miljökoordinatören varit en nyckelspelare i koordineringen av framtagandet av framförallt punkt 12 i den civila pakten som visar på förväntade åtaganden av medlemsländer liksom insatserna att integrera klimat och miljöfrågorna i verksamheten.

Med detta har MSB kommit överens om relativt ambitiösa mål kopplat till miljö och klimat som kommer att bidra till en tydlig förflyttning framåt i dessa frågor.

Hållbara inköp och upphandlingar

I myndighetens årliga rapportering av miljöledningsarbetet till Naturvårdsverket redovisas bland annat ekonomiskt värde av registrerade upphandlingar och avrop med miljökrav av det totala värdet av registrerade upphandlingar och avrop per år. Då myndighetens miljöutredning visar att konsumtion, det vill säga upphandling inklusive framställning och transport av varor och tjänster, är en av de största negativa miljöaspekterna för MSB har vi under 2023 valt att fokusera på frågan om hållbar upphandling. GD har under året beslutat att andelen av MSB:s upphandlingar och avrop där miljökrav ställts av det totala antalet upphandlingar och avrop ska uppgå till minst 95 % årligen, samt att andelen av det ekonomiska värdet av MSB:s registrerade upphandlingar och avrop med miljökrav av det totala värdet av upphandlingar och avrop per år ska uppgå till minst 95 % från och med 2024. Under 2023 har myndigheten startat en intern grupp för att ta fram riktlinjer på olika nivåer för hållbarhetskrav inom social och miljömässigt hållbar samt klimatanpassad upphandling, vilket ligger i linje med myndighetens arbete med ett sammanhållet hållbarhetsarbete.

Hållbar energi- och resursanvändning

Vid MSB:s skolor fortsätter arbetet med energi-effektivisering och steg mot fossilfrihet. Utbytet av äldre lysarmaturer till ledbelysning som är planerat i en rad etapper har fortlöpt under 2023. Vidare har laddningsstationer för elfordon installerats på MSB Sandö i samarbete med hyresvärden Specialfastigheter.

Gemensamma lokala miljömål kopplade till hållbar energi- och resursanvändning har satts och följts upp för de båda skolorna Sandö och Revinge. De indikatorer som valts ut och följs upp är antal skrotbilar och antal kilo

brandsläckningspulver som används i grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (Grib) samt antal gram matsvinn per gäst på skolornas restauranger. Resultatet av mätningarna indikerar att skolorna följt de uppsatta målen väl.

MSB:s byggnader i Revinge har under året kompletterats med elmätare för att möjliggöra mätning av elförbrukningen. Övningsobjekt Bondgården i Revinge har försetts med temperaturmätare som ska övervaka och automatiskt öppna luckor vid höga temperaturer detta bland annat för att öka övningsobjektets livslängd.

I en insats påbörjad under 2022 har en miljörådgivare utsänd från MSB lämnat stöd till WFP i Nigeria med att ansöka om stöd från detta program för att installera solenergianläggningar vid tre av WFP:s anläggningar i landet (en lageranläggning i Maiduguri, lager och fältkontor i Damatru och en logistik-anläggning i Kano). Under 2023 godkändes denna ansökan, varpå WFP vände sig till MSB med en förfrågan om stöd med expertkompetens för att arbeta med genomförandet av planerna i ansökan. Uppdraget till MSB:s insatspersonal handlar om att identifiera förutsättningar för solcellsinstallationerna, genomföra upphandling, övervaka installationerna samt bygga upp den förvaltningsorganisation som krävs på plats vid anläggningarna för att driva dessa energisystem vidare.

De anläggningar som berörs av projektet väntas efter genomförda installationer kunna minska sin användning av diesel med mellan 75 och 90 %. MSB:s stöd kommer således vid framtida färdigställande påtagligt ha bidragit till att anläggningarna kan minska sina utsläpp av växthusgaser i linje med FNsystemets målsättningar.

MSB bidrar till hållbara och energismarta lösningar vid ledningsplatser genom att föreslå och ge stöd till teknik för värme och kyla vid aktörers ledningsplatser. Genom djupborrade brunnar tas bergvärme och -kyla tillvara för att spara energi vid ledningsplatsen och samtidigt tas avgiven värme från teknik i ledningsplatsen tillvara genom att återvärma brunnarna.

Miljö fri från naturfrämmande ämnen

En ny reningsanläggning för släckvatten, på MSB Sandö, är färdigställd. Framförallt handlar det om att rena släckvattnet från partikelbundna tungmetaller som i tidigare mätningar periodvis legat högt sett till rådande gränsvärden. I Revinge har en riskbedömning och ny provtagningsplan för riskreducering av PFAS har tagits fram och lämnats till miljöförvaltningen i Lunds kommun.

MSB har under året slutfört ett tvåårigt uppdrag med stöd till kommunal räddningstjänst att destruera skumvätskor som innehåller PFAS. MSB bidrar till omhändertagandet genom samordning av insamling och transport för destruktion. Under 2023 har 226 ton skumvätskor omhändertagits vilket innebär att MSB totalt har samlat in och destruerat totalt 416 ton skumvätska.

MSB ger stöd till att vatten- och avloppsanläggningar vid ledningsplatser ansluts till kommuners VA-försörjning där så är möjligt. Detta gäller även ledningsplatser som är belägna utanför centralorter, om det är ekonomiskt försvarbart. MSB bidrar också till att gamla kylanläggningar vid ledningsplatser som använder freon ersätts med nya kylanläggningar. I äldre ledningsplatsers anläggningar är det vanligt att asbest och PVC förekommer. MSB bidrar till att sanering genomförs för att skapa en god arbetsmiljö.

Funktionshinderspolitiken

Särskild återrapportering av myndighetens arbete inom ramen för strategin för funktionshinderspolitiken 2023.

MSB har under 2023 arbetat med fortsatt utveckling av funktionshinderspolitiken och resultatet bedöms tillfredsställande. Bedömningen bygger på utfört arbete i förhållande till regeringens uppdrag. Exempel på detta gäller myndighetens arbete med att lyssna in målgruppens röster genom dialogmöte med funktionshinderorganisationer samt panelundersökningen Rivkraft i samarbete med Myndigheten för delaktighet (MFD). MSB har även förbättrat tillgängligheten i den externa kommunikationen.

Regeringen har beslutat om en strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Strategin innebär att uppföljningen av funktionshinderspolitiken ska genomföras av ett antal angivna myndigheter, varav MSB är en av dem. Syftet med strategin är att följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Resultatet av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i respektive myndighets årsredovisning. Rapporteringen för 2023 innehåller exempel på åtgärder vidtagna under året.

Exempel på åtgärder

Tillgängliga lokaler

MSB:s lokaler är i stor utsträckning universellt utformade för att fungera för så många som möjligt och för att uppfylla kraven på tillgänglighet. På individuell och gruppnivå

hanteras tillgänglighetsfrågorna som en del i det systematiska arbetsmiljöarbetet och ingår alltid i de skyddsronder som genomförs i myndighetens lokaler.

Inkludering, mångfald och ickediskriminering

Myndighetens avdelningar arbetar aktivt för att stärka mångfald och inkludering. Avdelningar arbetar kontinuerligt med olika verktyg kopplat till beslutade åtgärder i den årliga likabehandlingsplanen. Ett av syftena är att synliggöra normer i stort och där ingår funktionsförmåga.

MSB arbetar enligt metoden kompetensbaserad rekrytering, vilket handlar om hur vi definierar verksamhetens behov, ställer krav och bedömer våra sökande på ett korrekt sätt. Kompetensbaserad rekrytering är ett verktyg för oss att vara en icke-diskriminerande arbetsgivare.

Aktiv involvering av målgruppen

MSB och Myndigheten för delaktighet (MFD) har tillsammans med funktionshinderorganisationerna genomfört ett dialogmöte om krisberedskap med syftet aktiv involvering och samråd. Mötet ägde rum den 20 september 2023 i Stockholm och deltog gjorde även Länsstyrelsen. Under mötet diskuterades bland annat kriskommunikation som når ut till alla, en likvärdig krisberedskap samt ett befolkningskydd som inkluderar personer med funktionsnedsättning som exempelvis varningssystem, skyddsrum, utrymning och räddningstjänst.

MSB har genom MFD använt undersökningspanelen Rivkraft, som består av 3 200 deltagare i åldrarna 18 år eller äldre och som har någon form av funktionsnedsättning. I undersökningen för MSB ställdes frågor kring krisberedskap, risk- och krisinformation samt upplevelsen av tillgänglighet på sidorna krisinformation.se. Undersökningen hade totalt 1 753 respondenter. Resultatet kommer att användas som ett vägledande underlag i det fortsatta arbetet med att öka funktionsrättsperspektivet i verksamheten.

Den 29 november arrangerade MFD och Länsstyrelserna den digitala konferensen ”Nationell samling för delaktighet”. Konferensen syftar till att dela kunskap, metoder och praktiska exempel som kommuner och regioner kan använda för att bidra till jämlika levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. MSB deltog med programpunkten ”Krisberedskap ur ett funktionshinderperspektiv – Hur fungerar krisberedskap idag och hur ser vi till att alla garanteras säkerhet?”.

Rättighetsperspektiv i inriktning och vägledning

I planeringsinriktningen för civil beredskap har MSB integrerat de tvärgående perspektiven jämställdhet, barnrätt samt miljö- och klimat och även nämnt att funktionsrättsperspektivet ska beaktas i arbetet. Planeringsinriktningen syftar till samlat stöd för utveckling av förmåga där målet med de tvärgående perspektiven är en hållbar beredskap för alla.

För att ytterligare fördjupa arbetet med funktionsrättsperspektivet inom den civila planeringsinriktningen bjöd MSB in MFD till genomförandegruppens möte i Stockholm den 7 november.

Tillgänglig kommunikation

Under 2023 har MSB tagit fram och beslutat interna riktlinjer för tillgänglig kommunikation. Genom riktlinjen får myndigheten en gemensam grund att arbeta utifrån för att uppfylla de krav vi har för att kommunicera tillgängligt.

MSB arbetar fortsatt med universell utformning, att utveckla tjänster och lösningar som redan från början fungerar för en så bred grupp av användare som möjligt. En viktig resurs i detta arbete är MSB:s nya designsystem, som är styrande för utformningen av alla digitala tjänster. Under 2023 har även en tillgänglig videoplattform upphandlats och implementerats för att uppfylla tillgänglighetskraven för rörlig media.

På myndighetens webbplats msb.se finns uppläsningsfunktion, teckenspråkstolkning och lättläst information. Även webbplatsen krisinformation.se har uppläsningsfunktion och MSB har där tagit fram basfakta om kriser på lättläst svenska för att underlätta för fler att kunna ta del av informationen. Under 2023 har vi även lanserat Lilla Krisinfo för målgruppen barn och unga, som är ytterligare ett sätt att öka tillgängligheten.

Informationssäkerhet

I detta avsnitt ges en bild av myndighetens arbete med att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet.

6. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska övergripande redovisa hur myndigheten har arbetat för att förvalta och utveckla sin informationssäkerhet och hur den planerar för att möta framtida behov MSB bedömer att resultatet för myndighetens arbete med informationssäkerhet.

MSB bedömer att myndighetens informationssäkerhetsarbete är tillfredsställande. Bedömningen bygger på resultat från olika uppföljningsaktiviteter samt att myndigheten har en rimlig incidentnivå utifrån verksamhetens omfattning och komplexitet.

Informationssäkerhetsarbetet inom MSB fokuserar på systematiskt, riskbaserat förebyggande arbete. Sedan 2012 har myndigheten ett ledningssystem för informationssäkerhet (LIS) med den uttalade målsättningen att följa ISO 27001. Det systematiska arbetet inom säkerhetsskyddsområdet är väl etablerat och sker i enlighet med säkerhetsskyddslagstiftningen.

MSB:s uppdrag påverkas och utvecklas i takt med omvärldsförändringar. Det säkerhetspolitiska läget har försämrats. För att upprätthålla adekvata skyddsnivåer under ständigt förändrade förutsättningar krävs fortlöpande förbättringsarbete. Kontinuerlig

vidareutveckling krävs för att förtydliga och effektivisera det systematiska arbetet.

Myndigheten genomför fortlöpande medvetandehöjande åtgärder i egen regi eller i samarbete med andra myndigheter. Exempel på detta är utbildningar, kommunikationsinsatser, dialogforum, erfarenhetsåterföring från incidenter, framtagande av vägledningar och stödmaterial med mera.

Arbetet har resulterat i att MSB under ett flertal år inte haft någon incident inom informationssäkerhetsområdet kategoriserad som mycket allvarlig. I myndighetens interna utvärdering under 2023 med stöd av MSB:s verktyg inom informations- och cybersäkerhetsområdet, Infosäkkollen, påvisas också ett gott resultat avseende myndighetens informationssäkerhetsarbete.

Arbetet påbörjades 2022 och intensifierades ytterligare under 2023 för att utveckla MSB:s interna förmåga avseende olika säkerhetsdomäner som påverkas med anledning av ett svenskt Natomedlemskap. En MSBanpassad utbildning för hantering av Natoklassificerad information har genomförts av cirka 35 % av MSB:s medarbetare. MSB gör bedömningen att myndigheten är väl förberedd inför ett svenskt Natomedlemskap samtidigt som att det finns en medvetenhet att de kommande åren kommer att kräva flexibilitet och anpassningsbarhet för att kunna agera som en relevant part inom Nato.

Myndighetssamverkan pågår avseende olika digitaliseringsinitiativ, exempelvis gemensam struktur för e-tjänstelegitimationer. MSB ser med tillförsikt fram emot pågående och

planerade interna och externa digitaliseringsaktiviteter för att ytterligare stärka och effektivisera såväl MSB:s som andra aktörers förmåga.

Bild från "Beredskapsveckan". Foto: Melker Dahlstrand.

Investeringsplan

Redovisning av investeringsplan enligt 3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Rakelverksamheten har totalt ett högre utfall jämfört med budget, motsvarande cirka 14 mnkr. Anskaffning finansierad via låneramen är cirka 160 mnkr högre och anskaffning finansierad via övrig finansiering är cirka 147 mnkr lägre än budget. Att anskaffning som finansierats via låneramen är högre än budgeterat beror dels på försening av leveranser 2022 som istället har skett under 2023, dels på ett ökat behov från kunder gällande förtätning men även på grund av högre marknadspriser. Det har också gjorts extra inköp av basstationer för att kunna ha i lager, då leverantören Airbus inom kort kommer att sluta sälja den typen av basstation som används inom nuvarande Rakelverksamhet.

EU-ordförandeskapet innebär också ökade investeringskostnader som inte fanns med i budgeten. Förseningar i upphandling har inneburit att endast 3 mnkr av det balanserade överskottet som budgeterats utifrån beslut gällande mobil datakommunikation har förbrukats under året.

Investeringar i beredskapstillgångarna som finansieras via lån i Riksgäldskontoret har ett lägre utfall jämfört med budget med cirka 2 mnkr. Minskningen beror på lägre utgifter för varningssystem som finansieras

via lån i Riksgäldskontoret. Efter att budgetunderlaget för 2023 lämnats in har en förnyad bedömning gjorts och utfallet stämmer bättre överens med den senaste bedömningen för året.

Beredskapstillgångar som finansieras via anslag 2:4 har ett utfall som är cirka 1,3 mnkr högre än det som budgeterats. Utfallet består dock av ett netto mellan ett högre utfall avseende sanerings- och indikeringsinstrument och ett lägre utfall för ledningsplatser.

Utfallet för sanering/indikering är högre än budgeterat med cirka 10 mnkr vilket beror på att tidigare års uteblivna leveranser sammanfaller med planerade leveranser 2023. Sedan budgetunderlaget för 2023 lämnats in har också en förnyad bedömning gjorts och utfallet stämmer bättre överens med den senaste bedömningen för året.

Ledningsplatser har ett lägre utfall än budgeterat med cirka 9 mnkr och beror till största delen på två större moderniseringar inom länsstyrelsernas ledningsplatser som inte kommit igång enligt plan. Detta på grund av förseningar i upphandlingsprocessen och att ett tidigare projekt dragit ut på tiden vilket gjort att det saknats resurser att starta fler projekt.

Tabell 43. Investeringsplan, tkr

	Utfall 2023	Budget 2023	Utfall 2022	Utfall 2021
Anskaffning och utveckling av nya investeringar				
Rakel och Rakel generation 2	228 568	215 000	158 002	153 814
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	228 568	215 000	158 002	153 814
Varav investeringar i anläggningstillgångar				
Maskiner, inventarier och installationer	228 568	215 000	158 002	153 814
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	228 568	215 000	158 002	153 814
Finansiering av anskaffning och utveckling				
Anslag 2:4 Krisberedskap	-	-	-	629
Anslag 2:9 Rakel generation 2	-	-	10 260	-
Övrig Kreditram (lån i Riksgäldskontoret)	225 492	65 000	147 742	153 185
Övrig finansiering (Balanserat överskott nuvarande Rakel)	3 076	150 000	-	-
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	228 568	215 000	158 002	153 814
Vidmakthållande av befintliga investeringar				
Beredskapstillgångar	44 348	45 000	70 238	32 448
Summa utgifter för vidmakthållande	44 348	45 000	70 238	32 448
Varav investeringar i anläggningstillgångar				
Beredskapstillgångar	44 348	45 000	70 238	32 448
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	44 348	45 000	70 238	32 448
Finansiering av vidmakthållande				
Anslag 2:4 Krisberedskap	34 250	33 000	67 403	24 396
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	10 097	12 000	2 835	8 052
Summa finansiering av vidmakthållande	44 347	45 000	70 238	32 448
Totala utgifter för nyanskaffning utveckling och vidmakthållande av investeringar	272 916	260 000	228 240	186 262
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	272 916	260 000	228 240	186 262

Avgiftsbelagd verksamhet

Redovisning av avgiftsbelagd verksamhet enligt 3 kap. 2 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Tabell 44. Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras, tkr

	Ack resultat t.o.m. 2021	Resultat 2022	Intäkter 2023	Kostnader 2023	Resultat 2023	Ack resultat 2023
Offentligrättslig verksamhet						
Intyg förare	-609	1 097	8 935	7 291	1 644	2 131
Summa	-609	1 097	8 935	7 291	1 644	2 131
Uppdragsverksamhet bestämt ekonomiskt mål						
Tekniska system (SGSI)	-4 194	-7 951	22 298	26 939	-4 641	-16 785
Tjänsteexport	-1 211	1 513	3 792	3 811	-19	283
Internationella insatser	-4 061	68	159 232	159 231	1	69
Rakel	384 990	44 770	688 166	714 102	-25 936	400 746
Uppdragsutbildning, kost o logi m.m.	-32 426	5 432	44 670	42 879	1 791	7 223
Summa	343 098	43 832	918 157	946 962	-28 805	391 536
Totalt	342 489	44 929	927 092	954 253	-27 161	393 667
Övrig verksamhet obestämt ekonomiskt mål						
Tjänsteexport uppdrag åt EU			9 781			
Uppdragsutbildning utförare FHS			10 288			
Summa			20 069			

I not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar i den finansiella delen av årsredovisningen uppgår intäkterna för de avgiftsbelagda verksamheterna till 931 798 tkr. Skillnaden på

15 364 tkr jämfört med ovanstående tabell förklaras av att tabellen visar de totala intäkterna för verksamheterna, det vill säga även finansiella intäkter och intäkter av bidrag.

Not 2 innehåller endast det som redovisas under rubriken Intäkter av avgifter och andra ersättningar i resultaträkningen. De finansiella intäkterna uppgår till 9 tkr för Tjänsteexport, 38 tkr för Tjänsteexport uppdrag åt EU, 376 tkr för Internationella insatser och 701 tkr för Rakel. Bidragsintäkterna uppgår till 532 tkr för Uppdragsutbildning med mera och 13 708 tkr för Internationella insatser.

Balanserat underskott till och med 2021 för Internationella insatser och Uppdragsutbildning med mera fördes mot förvaltningsanslaget 2022. Omföringen gjordes i balansräkningen mot balanserad kapitalförändring, vilket minskar det ackumulerade resultatet för 2023 med 32 426 tkr för Uppdragsutbildning med mera och 4 061 tkr för Internationella insatser.

Balanserat överskott inom Rakelverksamheten får finansiera anskaffning och etablering av Rakel Generation 2. Investeringar om 3 076 tkr har bokförts i balansräkningen mot balanserad kapitalförändring vilket minskar det ackumulerade resultatet för 2023 med 3 076 tkr. Se vidare inledningen till den finansiella delen.

Intyg förare

Överskottet för verksamheten beror främst på att fler förare än budgeterat har genomfört prov och examinerats samt att personal- och overheadkostnaderna varit lägre än budgeterat. Trafikverkets kostnader för examinationen har ökat och överskottet kommer dels att nyttjas för att täcka dessa ökade kostnader dels för ett utvecklingsarbete kopplat till examination av säkerhetsrådgivare.

Tekniska system

Under året har robusthetshöjande åtgärder implementerats som svar på de krav som ställs på samhällsviktiga kommunikationslösningar utifrån rådande säkerhetspolitiska läge. Ekonomi i balans kräver viss volym utifrån fastställda avgiftsnivåer och den faktiska tillväxttakten ligger lägre än förväntat. Orsaken bedöms vara uteblivna satsningar på förmågehöjande åtgärder till civila försvaret vilket påverkar antalet användare inom SGSI. Det medför att ackumulerat underskott,

som skapades utifrån försenad driftsättning av SGSI 2.0 under 2022, har ökat ytterligare.

Behovet av säkra och robusta kommunikationer bedöms dock öka utifrån omvärldssituationen. Förväntad tillväxttakt ligger därför kvar på samma nivå som tidigare, en ökning av avgiftsnivån planeras under 2024 men prognosen för ekonomi i balans och full kostnads-täckning förskjuts i tid. MSB har lyft frågan till Regeringskansliet i budgetunderlaget och även i en hemställan som skickades in 2023.

Tjänsteexport

Verksamheten avser främst uppdrag från nederländsk och dansk räddningstjänst. Det har varit högre efterfrågan och därmed högre intäkter samt kostnader jämfört med budget enligt regleringsbrev. Resultatet är i nivå med regleringsbrev.

Internationella insatser

Omsättningen för internationella insatser är beroende av vad som händer i omvärlden och påverkas av vilka kris- och katastrofsituationer som uppstår och i vilken mån MSB tillfrågas om att lämna internationellt stöd, främst via FN:s humanitära biståndsorgan. Under året har efterfrågan på internationella insatser varit hög, främst som en följd av kriget i Ukraina.

Ackumulerat resultat avser till största del valutakursvinster.

Rakel

Omvärldsläget och nya krav på organisationer har medfört att Rakel fortsatt har en hög tillväxt i abonnemang och kundanslutningar vilket ökar intäkterna. Avvikelsen mot budget förklaras främst av ökade räntekostnader, högre avskrivningar samt ökade kostnader för systemmaterial. Kostnaderna har även finansierats från anslag 2:4 Krisberedskap med 27 mnkr (redovisas ej i tabellen). Dessa medel avser att finansiera lägre abonnemangskostnad för kommuner. Under året har investeringar om 3 076 tkr avseende Rakel G2 gjorts. MSB får balansera det ackumulerade överskottet i Rakel i ny räkning att använda till kostnader för livscykelhantering av systemet.

Uppdragsutbildning, kost och logi

Verksamheten har varit mer omfattande än förväntat, främst inom verksamheten för kost och logi, där fler uppdrag från nationella och internationella kunder har tillkommit. Ackumulerat resultat kommer att användas för att anpassa verksamheten för kost och logi inför kommande civilpliktsutbildning.

Tjänsteexport uppdrag åt EU

Verksamheten avser MSB:s upphandlade EU-verksamhet inom tjänsteexport. Den övning som skulle genomförts under 2022 flyttades fram och har istället genomförts under 2023, vilket förklarar intäktsökningen jämfört med regleringsbrevet. Det finns inga nya inplanerade ansökningar eller uppdrag.

Uppdragsutbildning utförare Försvarshögskolan

Utbildningarna som Försvarshögskolan har genomfört på uppdrag av MSB har varit fler, avgifterna har höjts och kurserna har haft en högre beläggningsgrad än beräknat vilket förklarar intäktsökningen jämfört med regleringsbrevet.

Avgiftsbelagd verksamhet där avgiftsintäkterna inte disponeras

Under året har inleverans mot inkomsttitel 2713 gjorts med 1 686 tkr.

MSB betalar ut ersättning till kommuner från anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Vid oljeskadeolyckor övertar MSB kommunens krav på skadevållaren. Inkomster från krav på ersättning får inte behållas av MSB utan ska levereras in på inkomsttitel, efter avdrag för administrativa merkostnader.

Efter oljeutsläpp utanför Öckerö och Strömstad 2022 har 1 686 tkr betalats ut i ersättning till MSB från skadevållaren. Beloppet har levererats in mot inkomsttitel, inget avdrag för administrativa merkostnader har gjorts.

Finansiell redovisning

Finansiell redovisning

Resultaträkning

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	Not 1	1 815 191	1 845 284
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 2	951 069	883 987
Intäkter av bidrag	Not 3	437 354	331 527
Finansiella intäkter	Not 4	27 447	8 872
Summa verksamhetens intäkter		3 231 061	3 069 670
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 5	-1 244 595	-1 138 808
Kostnader för lokaler	Not 6	-264 378	-216 620
Övriga driftkostnader	Not 7	-1 392 518	-1 378 766
Finansiella kostnader	Not 8	-52 733	-13 307
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 9	-346 191	-330 251
Summa verksamhetens kostnader		-3 300 415	-3 077 752
Verksamhetsutfall		-69 354	-8 082
Uppbördsverksamhet	Not 10		
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		1 686	-
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-1 686	-
Saldo uppbördsverksamhet		0	-
Transfereringar	Not 11		
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		1 814 574	1 591 856
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		2 971	3 453
Lämnade bidrag		-1 817 545	-1 595 309
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	Not 12	-69 354	-8 082

Balansräkning

Tillgångar (belopp anges i tusentals kronor)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	Not 13	5	150
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	Not 14	332 736	365 214
Summa immateriella anläggningstillgångar		332 741	365 364
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	Not 15	1 473	1 637
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Not 16	39 747	48 001
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	Not 17	1 115 021	1 042 322
Pågående nyanläggningar	Not 18	115 231	64 297
Beredskapstillgångar	Not 19	221 051	210 108
Summa materiella anläggningstillgångar		1 492 523	1 366 365
Varulager m.m.			
Varulager och förråd	Not 20	227 628	201 583
Summa varulager m.m.		227 628	201 583
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	Not 21	20 622	10 476
Fordringar hos andra myndigheter	Not 22	84 259	94 019
Övriga kortfristiga fordringar	Not 23	1 063	1 823
Summa kortfristiga fordringar		105 944	106 318
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		228 728	238 008
Upplupna bidragsintäkter		207 459	100 930
Övriga upplupna intäkter		4 639	4 494
Summa periodavgränsningsposter	Not 24	440 826	343 432
Avräkning med statsverket	Not 25	104 433	129 476
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		465 605	869 698
Kassa och bank		49 243	6 177
Summa kassa och bank	Not 26	514 848	875 875
Summa tillgångar		3 218 943	3 388 413

Kapital och skulder (belopp anges i tusentals kronor)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital		307 726	303 724
Balanserad kapitalförändring	Not 27	410 828	368 976
Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Not 12	-69 354	-8 082
Summa myndighetskapital	Not 28	649 200	664 618
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 29	404	393
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador	Not 30	10 000	10 000
Övriga avsättningar	Not 31	21 628	19 688
Summa avsättningar		32 032	30 081
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 32	1 489 559	1 373 192
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 33	93 543	83 559
Leverantörsskulder	Not 34	348 066	430 603
Övriga kortfristiga skulder	Not 35	54 438	10 688
Summa skulder m.m.		1 985 606	1 898 042
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		313 454	429 084
Oförbrukade bidrag		167 226	262 755
Övriga förutbetalda intäkter		71 425	103 833
Summa periodavgränsningsposter	Not 36	552 105	795 672
Summa kapital och skulder		3 218 943	3 388 413

Anslagsredovisning

Anslag (belopp anges i tusentals kronor)	Not	Ing överförings- belopp	Årets tilldelning enl RB	Omdisp anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap								
2:2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Not 37	284 314	481 850		-284 314	481 850	-481 850	0
2:3:2 Ersättning för räddningstjänst m.m.	Not 38	4 240	37 580		-4 240	37 580	-37 070	510
2:4 Krisberedskap		68 217	1 368 481	-15 000	-3 178	1 418 520	-1 423 686	-5 166
2:4:1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet	Not 39	20 803	11 469	35 000		67 272	-39 614	27 658
2:4:5 Krisberedskap och totalförsvar	Not 40	47 414	1 357 012	-50 000	-3 178	1 351 248	-1 384 072	-32 824
2:6:1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Not 41	31 265	1 480 372			1 511 637	-1 517 120	-5 483
2:9:1 Rakel Generation 2	Not 42	-186	62 694			62 508	-58 388	4 120
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd								
1:1:41 Internationell civil kris- hantering – del till MSB	Not 43	1 649	76 000	75 000		152 649	-150 001	2 648
Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård								
1:10:1 Klimatanpassning – del till MSB	Not 44	5 816	16 500		-5 816	16 500	-15 586	914
Summa	Not 45	395 315	3 523 477	60 000	-297 548	3 681 245	-3 683 701	-2 456

Inkomsttitelredovisning (belopp anges i tusentals kronor)	Not	Beräknat	Inkomster
Avräknat mot inkomsttitel			
2713 004 Vattenföreningssavgift m.m.	Not 46	-	1 686

Villkor anslag utgiftsområde 6 (belopp anges i tusentals kronor)

Anslag	Avser	Not	Villkor	Utfall
2:2:2	Uppgifter länsstyrelser enl förordningen (2009:956) om översvämningsrisker		5 500	4 976
2:4:5	Drift och förvaltning regionala ledningsplatser		30 000	28 187
2:4:5	Åtgärder kommuner extraordinära händelser totalt		359 000	358 625
	- varav 27 mnkr finansiering Rakel		27 000	27 000
2:4:5	Åtgärder regioner extraordinära händelser		45 000	44 949
2:4:5	Kommuners och regioners arbete med civilt försvar totalt		200 000	200 000
	- varav 40 mnkr regioner		40 000	40 000
2:4:5	Uppdrag frivillig försvarsverksamhet, krisberedskap och totalförsvar		80 400	77 458
2:4:5	Ersättning SOS Alarm Sverige AB		25 000	25 000
2:6:1	Abonnemangavgift Rakel		7 251,8	7 251,8
2:6:1	Ersättning ideella organisationer, öka enskildes förmåga		33 000	32 178
2:6:1	Drift och vidmakthållande reservfunktioner inom etermedia		30 000	29 653
2:6:1	Ersättning kommuner grundutbildning för deltidsanställd räddningstjänstpersonal		35 000	17 423
2:6:1	Beredskapsåtgärder mot kärnkraftsolyckor		54 500	52 958
2:6:1	Beredskap och indirekta kostnader internationella insatser	Not 41	115 000	113 025
2:6:1	Organisationsstöd frivilliga försvarsorganisationer		30 000	30 000
2:6:1	Nationellt cybersäkerhetscenter		20 000	12 238
2:9:1	Utveckling och etablering Rakel Generation 2 totalt		47 000	45 165
	- varav MSB		27 000	26 995
	- varav Trafikverket		18 000	18 000
	- varav Affärsverket svenska kraftnät		2 000	170

Villkor anslag utgiftsområde 7 (belopp anges i tusentals kronor)

Anslag	Avser	Villkor	Utfall
1:1:41	Insatser inom ramen för EU	29 500	28 013
	Insatser inom ramen för FN m.m.	19 000	12 254
	Insatser inom ramen för OSSE	7 000	3 715
	Annan insatsnära verksamhet	7 000	6 659
	Stöd civila krishanteringsinsatser i DAC-länder	17 000	16 954
	Insatser till Ukraina	75 000	67 634
	Förvaltningskostnader	15 500	14 771

Bemyndiganderedovisning

Anslag/post (belopp anges i tusentals kronor)	Not	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år					
					År 2024	År 2025	År 2026	År 2027	År 2028	År 2029
2:2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	Not 47	540 000	164 034	528 847	149 128	250 245	115 064	14 410	-	-
2:4:5 Krisberedskap och totalförvar	Not 48	3 300 000	667 809	788 149	422 998	241 190	114 393	8 050	1 518	-
- Regioners ledningsplatser			-	3 150	3 150	-	-	-	-	-
- Kommunala ledningsplatser			34 901	34 162	21 757	12 405	-	-	-	-
- Räddningscentraler			17 794	18 146	18 146	-	-	-	-	-
- Centrala myndigheter			7 900	11 430	11 430	-	-	-	-	-
- Skyddade och alternativa ledningsplatser			89 709	127 633	65 753	61 880	-	-	-	-
- Samverkanscentraler			3 305	2 305	2 305	-	-	-	-	-
- Bidrag myndigheter			273 430	434 552	212 269	127 969	94 314	-	-	-
- Kommuner och Regioner			-	-	-	-	-	-	-	-
- Frivilliga Försvarsorganisationer (FFO)			62 362	15 158	15 158	-	-	-	-	-
- Forskning			178 408	141 613	73 030	38 936	20 079	8 050	1 518	-
Totalt		3 840 000	831 843	1 316 996	572 126	491 435	229 457	22 460	1 518	-

Finansieringsanalys

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2023	2022
Drift			
Kostnader	Not 49	-2 942 214	-2 738 192
Finansiering av drift			
Intäkter av anslag		1 815 191	1 845 284
Intäkter av avgifter och ersättningar	Not 50	950 851	883 913
Intäkter av bidrag		437 354	331 527
Övriga intäkter		27 447	8 872
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		3 230 843	3 069 595
Förändring av myndighetskapital reglering balanserad kapitalförändring	Not 51	-3 076	33 045
Ökning av lager		-26 045	-47 066
Ökning av kortfristiga fordringar		-97 019	-92 699
Minskning av kortfristiga skulder		-270 430	356 853
Kassaflöde till drift		-107 942	581 537
Investeringar			
Investering i materiella tillgångar		-376 250	-261 954
Investering i immateriella tillgångar		-75 475	-66 799
Summa investeringsutgifter		-451 725	-328 753
Finansiering av investeringar	Not 52		
Lån från Riksgäldskontoret		416 847	177 390
- amorteringar		-300 479	-255 535
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statens budget		53 936	85 051
Ökning av statskapital med balanserat överskott	Not 51	3 076	-
Försäljning av anläggningstillgångar		218	75
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		173 598	6 982
Kassaflöde till investeringar		-278 128	-321 771
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		1 686	-
Inbetalningar i uppbördsverksamhet		1 686	-
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-1 686	-
Kassaflöde till uppbördsverksamhet		0	-

⬇ Tabellen fortsätter!

Belopp anges i tusentals kronor	Not	2023	2022
Transfereringsverksamhet			
Lämnade bidrag		-1 817 545	-1 595 309
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-1 817 545	-1 595 309
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		1 814 574	1 591 856
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		2 971	3 453
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		1 817 545	1 595 309
Kassaflöde från transfereringsverksamhet		0	0
Förändring av likvida medel		-386 070	259 765
Specifikation av förändring av likvida medel			
Likvida medel vid årets början		1 005 351	745 585
Ökning av kassa och bank		43 067	676
Minskning av tillgodohavande hos Riksgäldskontoret		-404 093	140 327
Minskning av avräkning med statsverket		-25 043	118 763
Summa förändring av likvida medel		-386 070	259 765
Likvida medel vid årets slut		619 281	1 005 351

Noter till resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, bemyndiganderedovisning och finansieringsanalys

Redovisningsprinciper

Allmänt

Belopp anges i tusentals kronor där annat ej anges. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt enligt god redovisningssed. Maskinella avrundningar kan ge smärre differenser jämfört med manuella summeringar.

Värdering av lager

Lager för drivmedel samt kiosk- och restaurangvaror värderas till det lägsta av anskaffningspris och nettoförsäljningsvärde på balansdagen. För publikationer bedöms det lägsta värdet till försäljningspris minskat med beräknad försäljningsomkostnad.

Det internationella lagret, strategiskt och medicinskt lager samt rescEU shelter värderas till anskaffningspris enligt principen för vägd genomsnittsberäkning.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar och skulder upptas till belopp varmed de beräknas inflyta efter en individuell bedömning. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Beloppsgräns periodisering

Beloppsgräns för periodisering av verksamhetskostnader är 100 tkr. Även mindre belopp kan periodiseras i de fall det bedöms nödvändigt. Transfereringar periodiseras endast i undantagsfall i enlighet med ESV:s allmänna råd till 4 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. För transfereringar finns ingen fastställd beloppsgräns, en bedömning görs istället i samband med upprättande av bokslut för aktuellt år.

Anläggningstillgångar

Värdering anläggningstillgångar

Tillgångar för stadigvarande bruk med en nyttjandeperiod på 3 år eller längre. För materiella anläggningstillgångar har ett undre värde satts till 30 tkr i enlighet med ESV:s allmänna råd till 5 kap. 1 § i förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

För internt upparbetade, egenutvecklade, immateriella anläggningstillgångar ska anskaffningsvärdet uppgå till minst 300 tkr för att definieras som en anläggningstillgång.

Avskrivningar på anläggningstillgångar beräknas på ursprungliga anskaffningsvärden och baseras på tillgångarnas bedömda nyttjandeperiod.

Anskaffningsvärdet aktiveras utifrån fakturerat belopp. I de fall leverans har skett och tillgången är klar att tas i bruk innan faktura erhållits sker aktivering utifrån inköpsorder. Ej driftsatta tillgångar redovisas som pågående nyanläggning. För lånefinansierade anläggningstillgångar sker upplåning hos Riksgäldskontoret till hela det aktiverade anskaffningsvärdet samt pågående nyanläggningar.

Immateriella anläggningstillgångar

MSB aktiverar utgifter för utveckling som immateriell anläggningstillgång när följande kriterier är uppfyllda:

- Det är tekniskt möjligt att färdigställa den immateriella anläggningstillgången.
- MSB:s avsikt är att färdigställa och använda den immateriella anläggningstillgången.
- MSB har förutsättningar att använda den immateriella anläggningstillgången.
- Den immateriella anläggningstillgången medför att framtida ekonomiska fördelar eller servicepotential för MSB ökar.

- MSB har erforderliga resurser att fullfölja utvecklingen och att använda den immateriella anläggningstillgången.
- MSB kan beräkna de utgifter som kan hänföras till den immateriella anläggningstillgången.

De utgifter för utveckling som MSB har innan samtliga ovanstående förhållanden föreligger ingår inte i anskaffningsvärdet. Utgifter för forskning, förstudier eller utbildning ingår inte i anskaffningsvärdet.

Avskrivningstider

MSB tillämpar följande avskrivningstider:

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3, 4, 5 år
Byggnader	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5, 6, 7 år
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	3, 4, 5, 7, 8, 10, 20 år
Basstationer och övrig materiell utrustning Rakel	3, 5, 10, 15 år
Ledningsplatser	15 år
Växlar och övrig immateriell utrustning Rakel	5, 10 år
Sambandsutrustning	5 år
Licenser och övrig mjukvara Rakel	5 år
Övriga beredskapstillgångar	5, 15, 20 år

MSB tillhandahåller Rakel, som är ett nationellt kommunikationssystem för samverkan och ledning och som består av både materiella och immateriella anläggningstillgångar. Inom staten består immateriella anläggningstillgångar till stor del av egenutvecklade dataprogram och förvärvade licenser för dataprogram, vilket i normalfallet har en ekonomisk livslängd på 5 år. En stor del av MSB:s immateriella anläggningstillgångar

består av växlar, som ingår som en del i Rakelsystemet. Växlarna kan inte jämföras med traditionella immateriella anläggningstillgångar inom staten. Den ekonomiska livslängden för växlarna har därför av MSB i huvudsak bedömts vara 10 år. Från 2022 bedöms den ekonomiska livslängden i vissa fall även vara 5 år. Basstationer har huvudsakligen 15 års avskrivningstid men idag består de även av hårdvara som till exempel servrar och IP-utrustning vilka bedöms ha kortare livslängd. Inom anläggningssgruppen finns därför avskrivningstider även på 3, 5, 10 år.

Lån verksamhetsinvesteringar

Enligt 2 kap. 2 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) får inte det samlade lånet för verksamhetsinvesteringar väsentligt avvika från motsvarande tillgångars värde per 31/12. Avvikelser får dock förekomma vad gäller bokslutstransaktioner och sena ekonomiska händelser. MSB gjorde den sista låneregleringen för 2023 den 28 december. Vid den slutliga avstämningen 2023 uppgick avvikelserna mellan bokfört värde och lån till 1,2 % vilket beror på sena fakturor och bokslutstransaktioner.

Redovisning av lager och anläggningstillgångar där finansiering erhålls från EU Verksamheterna Strategic Warehouse, EU:s beredskapslager för sjukvårdsmateriel (medicinskt lager) samt rescEU shelter finansieras med bidrag från EU. EU finansierar utgifter för inköp till lager och inköp av anläggningstillgångar. Tillgångarna redovisas i myndighetens balansräkning. Kostnad för tillgångarna uppstår först vid utförbrukning från lager respektive avskrivning av anläggningstillgångar. Lagersaldo och bokfört värde på anläggningstillgångar redovisas därför som en upplupen kostnad i samband med bokslut. Den upplupna kostnaden återförs i takt med att kostnader uppstår.

Inventering av anläggningstillgångar

Inventering sker vid behov eller minst vart tredje år enligt MSB:s interna regelverk. Senaste 3-årsinventeringen gjordes 2022 vilket resulterade i ett stort antal utrangeringar. Förra årets utrangeringar förklarar skillnaden

mellan åren för årets utträngning/försäljning och även att det ackumulerade anskaffningsvärdet och ackumulerade avskrivningsvärdet är lägre för de anläggningsgrupper där stora utträngningar gjordes under 2022.

Ledningsplatser, Rakel och varningsmateriel inventeras löpande i samband med service och nya installationer. Det görs även löpande kompletterande kontroller för att säkerställa att anläggningsregistret och redovisningen av anläggningstillgångarna i allt väsentligt är rättvisande.

Ändrad redovisning av lån för samhällsinvesteringar i balansräkningen
Ekonomistyrningsverket (ESV) har infört nya regler som innebär att lån för samhällsinvesteringar från och med 2023 ska redovisas under balansposten Lån i Riksgäldskontoret istället för som tidigare Övriga krediter. Jämförelsevärdet för 2022 har därför korrigerats i balansräkningen och not 32.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

Av MSB:s regleringsbrev 2023 framgår följande undantag från ekonomiadministrativa regelverket.

1. Anläggningstillgång som finansieras från anslag 2:4 Krisberedskap är undantagna från kravet på lånefinansiering i 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:2010). Detta undantag gäller även för de anläggningstillgångar som övriga myndigheter anskaffar och som finansieras från anslag 2:4 Krisberedskap.
2. Överskottsmateriel som MSB tar emot från Försvarsmakten får skänkas bort i samband med internationella insatser och ska därför inte ha något bokfört värde. Övertalig räddningstjänstmateriel för höjd beredskap får skänkas bort till kommuner, ideella organisationer och myndigheter. Överlåtelsen får göras med undantag från krav på affärsmässighet i 7 § förordning (1996:1191) om överlåtelse av statens lösa egendom.
3. MSB medges att för utbyggnaden av infrastrukturen för Rakel med undantag från 9 § förordning (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning teckna arrende och hyresavtal som omfattar en period om högst 20 år. MSB får vidare köpa reservkraft kopplat till Rakel som en förskottsbetald tjänst. Förskottsbetalningen får omfatta en tid om högst 15 år per installationsplats och den periodiserade kostnaden ska finansieras med avgiftsintäkter för Rakel. Vidare får uppförande och förvaltning av master med tillhörande teknisk utrustning inom Rakelverksamheten enligt 16 § förordningen (2008:1002) med instruktion för MSB genomföras utan hinder av förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m.
4. Internationella insatser enligt 8 eller 9 §§ förordning (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som inbegriper att på uppdrag av annan uppföra och överlåta fast egendom får genomföras utan hinder av förordning (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. eller förordning (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom m.m.
5. MSB får i likhet med fastighetsförvaltande myndigheter enligt förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter m.m. bedriva fastighetsförvaltningen inom utbildningsverksamheten i Revinge avseende byggnaderna Osby (lektionssal och omklädningsrum), Kallgarage 1, Kallgarage 2, Carport, Lastbils- och bussgarage, Lektionssal 11 samt Högby (kontorslokal).
6. Bestämmelsen i 9 a § i första stycket förordningen (1993:528) om statliga myndigheters lokalförsörjning om att en myndighet inte får ingå hyresavtal för bostadslägenhet i syfte att upplåta lägenheten i andra hand för att förse någon enskild med bostad ska inte tillämpas på myndigheten.

7. Anläggningstillgångar avseende Rakel Generation 2 som finansieras från balanserat överskott i nuvarande Rakel-verksamhet är undantagna från kravet på lånefinansiering i 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210).
8. Anläggningstillgångar som anskaffas för uppdraget att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2 och där finansiering sker från anslag 2:9 ap. 1 Rakel Generation 2 är undantagna från kravet på lånefinansiering i 2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Detta undantag gäller även för de anläggningstillgångar som övriga myndigheter anskaffar och som finansieras från anslag 2.9 ap. 1 Rakel Generation 2.

Not 1

Intäkter av anslag	2023	2022
	1 815 191	1 845 284

Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen överensstämmer inte med intäkter av anslag i resultaträkningen bland annat beroende på att MSB även har anslagspåverkande poster i transfereringsavsnittet. Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen uppgår till 3 683 701 tkr. Resultaträkningens poster Intäkter av anslag respektive Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag uppgår till 1 815 191 tkr respektive 1 814 574 tkr. Skillnaden mot anslagsredovisningen är 53 936 tkr och beror på poster som avräknats konto för anslag i balansräkningen istället för resultaträkningen. MSB har anslagsfinansierade anläggningstillgångar där avräkning istället sker mot statskapital, motsvarande 53 936 tkr 2023.

Se vidare noterna till anslagsredovisningen.

Not 2

Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2023	2022
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	17 847	15 520
Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen	16	9
Intäkter enligt 6 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen	61	14
Övriga intäkter i verksamheten	1 347	84
Intäkter per avgiftsbelagd verksamhet		
<i>Uppdragsverksamhet</i>		
Uppdragsutbildning m.m.	44 138	39 369
Uppdragsutbildning utförare FHS	10 288	7 131
Tekniska system (SGSI)	22 298	18 124
Tjänsteexport	3 783	5 354
Tjänsteexport uppdrag åt EU	9 743	11 842
Internationella insatser	145 148	124 938
Rakel	687 465	654 251
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>		
Intyg förare	8 935	7 350
Summa intäkter för avgiftsbelagd verksamhet	931 798	868 359
Summa	951 069	883 987

Skillnaden mellan åren för övriga intäkter avser främst försäljning av publikationer enligt kommissionsavtal. De avgiftsbelagda verksamheterna kommenteras mer i resultatredovisningen i avsnitt Särskild återrapportering.

I not 2 redovisas de intäkter som klassificeras som intäkter av avgifter och andra ersättningar. Inom de avgiftsbelagda verksamheterna redovisas även intäkter av bidrag och finansiella intäkter (not 3 och 4). I tabellen för avgiftsbelagd verksamhet i Särskild återrapportering anges de totala intäkterna, det vill säga inte enbart dem i not 2.

Not 3

Intäkter av bidrag	2023	2022
Arbetsförmedlingen	1 620	1 291
Kammarkollegiet	1 091	1 110
Myndigheten för digital förvaltning	2 013	2 300
Naturvårdsverket	7 315	6 750
Polismyndigheten	5 065	672
Statens energimyndighet	726	-
Vinnova	598	-
Övriga statliga myndigheter	180	399
Bidrag från EU	418 470	318 538
Övriga bidrag	277	467
Summa	437 354	331 527

MSB har uppdraget att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte inom den offentliga förvaltningen. Medel för detta rekvideras från Myndigheten för digital förvaltning.

Medlen från Kammarkollegiet avser dels ett uppdrag för kunskapslyft kring barns rättigheter dels ett uppdrag inom området psykisk ohälsa och suicidprevention.

Medlen från Naturvårdsverket avser två uppdrag att stödja kommunal räddningstjänst dels att begränsa miljöpåverkan i samband med räddningsinsatser dels att minska risken för att skumvätskor som finns hos räddningstjänsterna och som innehåller PFAS sprids i miljön genom att samordna omhändertagandet av dessa.

Inom ramen för Statens energimyndighets regeringsuppdrag att samordna arbetet med vätgas i Sverige, har MSB erhållit medel för att utveckla regler och vägledning för hantering av vätgas.

Medel har erhållits från Vinnovas utlysning om förstudiemedel med syftet att i förlängningen utforma ett nationellt strategiskt innovationsprogram för den civila beredskapens förnyelse.

Medlen från Polismyndigheten avser två EU-projekt som syftar till att förebygga och stödja hantering av it-relaterade incidenter inom samhällsviktig verksamhet samt stärka beredskapen inom området cybersäkerhet och säkra kommunikationer.

Ökningen av bidrag från EU är bland annat hänförligt till uppbyggnad och användning av rescEU-resurser som Sverige/MSB står värd för, främst inom medicinskt lager och tillfälliga nödboenden. Dessutom har antalet insatser där transportkostnaderna täcks av EU (EU-pooling) ökat.

Not 4

Finansiella intäkter	2023	2022
Ränteintäkter på räntekonto	22 015	5 838
Ränteintäkter på banktillgodohavanden, fordringar m.m.	1 313	54
Valutakursdifferens	5 083	2 980
Övriga finansiella intäkter	-964	-
Summa	27 447	8 872

Ränteintäkter på räntekontot är högre 2023 på grund av att styrräntan höjdes flera gånger under året. Ränteintäkter 2023 på banktillgodohavanden avser medel på valutakontot, se vidare not 26.

Skillnaden för valutakursdifferenser beror i huvudsak på större valutakursvinster 2023 men även på kursomvärdering av leverantörs-skulder i utländsk valuta.

Övriga finansiella intäkter avser ränta på återbetalda medel till Sida vilket bokförs som en intäktsreducering.

Not 5

Kostnader för personal	2023	2022
Löner och arvoden	-773 212	-719 281
Förändring av semesterlöneskuld	-5 696	964
Övriga ersättningar	-21 328	-14 864
Arbetsgivar- och pensionsavgifter	-422 390	-385 685
Övriga personalkostnader	-21 969	-19 942
Summa	-1 244 595	-1 138 808

En del av skillnaden mellan åren förklaras av att semesterlöneskulden ökade 2023 medan den minskade 2022. Skillnaden beror också på att antal årsarbetskrafter ökat 2023.

MSB:s lönekostnader, exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal (summan av utfallet på S-koderna 4111–4119) uppgår till 788 414 tkr. MSB:s kostnader avseende arvoden till styrelse, kommittéer med mera uppgår till 45 tkr (summan av utfallet på S-koderna 4112 och 4118).

Not 6

Kostnader för lokaler	2023	2022
	-264 378	-216 620

Skillnaden mellan åren beror bland annat på ökade hyreskostnader för lokalerna i Stockholm och Karlstad på grund av indexuppräkningsmed anledning av hög inflation. Även för Rakelverksamheten har hyreskostnaderna ökat. En annan förklaring är nya hyresavtal kopplade till EU-finansierad verksamhet att kunna tillhandahålla tillfälliga nödboenden med anledning av situationen i Ukraina. Kostnader för reparation och underhåll av lokaler är också högre 2023.

Not 7

Övriga driftkostnader	2023	2022
	-1 392 518	-1 378 766

Skillnaden mellan åren har många olika förklaringar bland annat inköp av materiel till den EU-finansierade verksamheten medicinskt lager och den avgiftsbelagda verksamheten internationella insatser. Rakel har ökade driftkostnader exempelvis för el. Fraktkostnaderna har ökat för internationell verksamhet. EU är medfinansierare på stor del av fraktkostnaderna (EU-pooling), se vidare not 3.

Not 8

Finansiella kostnader	2023	2022
Räntekostnader lån RGK	-49 055	-10 848
Övriga räntekostnader	-120	-155
Valutakursdifferens	-3 556	-2 277
Övriga finansiella kostnader	-2	-27
Summa	-52 733	-13 307

Styrräntan har successivt höjts under 2023 vilket förklarar den höga räntekostnaden för lånefinansierade anläggningstillgångar.

För valutakursdifferenser är skillnaden mellan åren framför allt hänförlig till en valutakursdifferens i den EU-finansierade verksamheten medicinskt lager.

Not 9

Avskrivningar	2023	2022
Immateriella tillgångar	-98 970	-94 706
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	-213 816	-206 841
Beredskapstillgångar	-33 405	-28 704
Summa	-346 191	-330 251

Avskrivningarna är generellt högre jämfört med föregående år. Under 2022 var det många investeringar främst inom Rakel, varningsmateriel och ombyggnation som inte blev färdigställda förrän sent 2022 eller i början av 2023. Under innevarande år har en stor del aktiverats och börjat skrivas av och detta tillsammans med högre utgifter för investeringar främst inom Rakel jämfört med tidigare år, förklarar varför avskrivningskostnaderna är högre detta år.

Not 10

Uppbördsverksamhet	2023	2022
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	1 686	-
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-1 686	-
Saldo uppbördsverksamhet	0	-

Vid sanering som en följd av oljeutsläpp betalar MSB ut ersättning till kommuner från anslag 2.3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. Samtidigt övertar MSB kommunens krav på skadevällaren. Inkomster från krav på ersättning får inte behållas av MSB utan ska levereras in på inkomsttitel efter avdrag för administrativa merkostnader. Efter oljeutsläpp utanför Öckerö och Strömstad 2022 har 1 686 tkr betalats ut i ersättning till MSB från skadevällaren. Beloppet har levererats in mot inkomsttitel, inget avdrag för administrativa merkostnader har gjorts. Se även not 46.

Not 11

Transfereringar	2023	2022
Medel från statens budget för fin. bidrag	1 814 574	1 591 856
Medel från myndigheter för fin. bidrag	2 971	3 453
<i>Lämnade bidrag</i>		
Anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred m.m.	-481 850	-235 536
Anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m.	-37 070	-33 340
Anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvar	-1 138 170	-1 147 933
Anslag 2:6 ap. 1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	-139 314	-153 047
Anslag 2:9 ap. 1 Rakel Generation 2	-18 170	-22 000
Vidareförmedling medel forskningsprojekt	-1 666	-3 453
Vidareförmedling medel övrigt	-1 305	-
Summa lämnade bidrag	-1 817 545	-1 595 309
Saldo transfereringar	0	0

En del av medlen från myndigheter för finansiering av bidrag kommer från Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS) som är medfinansier i forskningsprojekt. Merparten av medlen har sedan vidareförmedlats till andra statliga myndigheter. Övriga medel från myndigheter som sedan vidareförmedlats avser verksamhet där myndigheten fått bidrag från Statens energimyndighet, Kammarkollegiet (barns rättigheter) och Vinnova, se vidare not 3.

Lämnade bidrag från anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred m.m. har nästan fördubblats 2023. 2022 höjdes anslagsnivån kraftigt till nuvarande nivå och det var svårt att anpassa bidragsutbetalningarna till den höjda nivån eftersom det tar tid för kommunerna att förbereda en ansökan. Se även not 37 och 47.

Utfallet för anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. är helt beroende av de händelser som inträffar och tidpunkten för inkommen ansökan som ger rätt till ersättning från anslaget.

Minskningen för anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvar är framför allt hänförlig till forskningsbidrag och bidrag som betalas ut till myndigheter.

Minskningen av lämnade bidrag för anslag 2:6 ap. 1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är hänförlig till bidrag som betalas ut till ideella organisationer, Högstbeloppet höjdes tillfälligt till 43 mnkr 2022 (2023 är det 33 mnkr).

Från anslag 2:9 ap. 1 Rakel Generation 2 har bidrag betalats ut till Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät.

Not 12

Årets kapitalförändring	2023	2022
<i>Kostnader/intäkter som påverkat resultaträkningen i anslagsfinansierad verksamhet men som inte anslagsavräknats</i>		
Reaförlust anslagsfinansierade anläggningstillgångar	-	-9 554
Avskrivningar anslagsfinansierade anläggningar	-42 193	-43 457
Summa	-42 193	-53 011
<i>Över-/underskott i den avgiftsfinansierade delen av verksamheten</i>		
Uppdragsutbildning m.m.	1 791	5 432
Intyg förare	1 644	1 097
Tekniska system (SGSI)	-4 641	-7 951
Tjänsteexport	-19	1 513
Internationella insatser	1	68
Rakel	-25 936	44 770
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	-27 161	44 929
Årets kapitalförändring	-69 354	-8 082

Resultatet för de avgiftsbelagda verksamheterna kommenteras mer i resultatredovisningen under avsnitt Särskild återrapportering.

Not 13

Balanserade utgifter för utveckling	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	15 705	25 473
Årets utrangering/försäljning	-	-9 768
UB anskaffningsvärde	15 705	15 705
IB ackumulerade avskrivningar	-15 555	-24 283
Årets avskrivning	-145	-1 040
Årets utrangering/försäljning	-	9 768
UB ackumulerade avskrivningar	-15 700	-15 555
Bokfört värde	5	150

Not 14

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	763 614	897 080
Årets anskaffning	75 475	66 799
Årets utrangering/försäljning	-	-191 138
UB anskaffningsvärde	839 089	772 741
IB ackumulerade avskrivningar	-407 527	-495 446
Årets avskrivning	-98 825	-93 666
Årets utrangering/försäljning	-	181 585
UB ackumulerade avskrivningar	-506 352	-407 527
Bokfört värde	332 736	365 214

Skillnaden på 9 127 tkr mellan UB anskaffningsvärde 2022 och IB anskaffningsvärde 2023 beror på korrigering av investeringar mellan immateriella och materiella tillgångar i Rakelverksamheten. Motsvarande differens finns i not 17.

Merparten av de immateriella tillgångarna avser Rakel.

Not 15

Byggnader, mark och annan fast egendom	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	11 188	11 188
Årets anskaffning	560	-
UB anskaffningsvärde	11 748	11 188
IB ackumulerade avskrivningar	-9 551	-8 757
Årets avskrivning	-724	-794
UB ackumulerade avskrivningar	-10 275	-9 551
Bokfört värde	1 473	1 637

Not 16

Förbättringsutgifter på annans fastighet	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	180 203	203 331
Årets anskaffning	13 196	11 705
Årets utrangering/försäljning	-	-34 834
UB anskaffningsvärde	193 399	180 203
IB ackumulerade avskrivningar	-132 201	-150 004
Årets avskrivning	-21 449	-17 031
Årets utrangering/försäljning	-	34 834
UB ackumulerade avskrivningar	-153 651	-132 201
Bokfört värde	39 747	48 001

Det bokförda värdet är lägre jämfört med 2022, vilket till stor del beror på högre avskrivningskostnader. I slutet av år 2022 färdigställdes tre större ombyggnationer och därmed uppstod inte helårseffekten av avskrivningskostnaderna förrän 2023.

Not 17

Maskiner, inventarier, installationer m.m.	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	2 361 578	2 661 792
Årets anskaffning	204 908	119 126
Årets utrangering/försäljning	-28 341	-451 929
Överföringar från pågående	60 824	23 462
UB anskaffningsvärde	2 598 969	2 352 451
IB ackumulerade avskrivningar	-1 310 128	-1 588 048
Årets avskrivning	-190 162	-173 644
Årets utrangering/försäljning	16 343	451 564
UB ackumulerade avskrivningar	-1 483 947	-1 310 128
Bokfört värde	1 115 021	1 042 322

Skillnaden på 9 127 tkr mellan UB anskaffningsvärde 2022 och IB anskaffningsvärde 2023 beror på korrigering av investeringar mellan immateriella och materiella tillgångar i Rakelverksamheten. Motsvarande differens finns i not 14.

Det bokförda värdet är högre jämfört med föregående år och beror på anskaffning av inomhusvarning kring kärnkraftsverken och att Rakel haft högre utgifter för inköp av basstationer jämfört med förra året.

Inomhusvarning (RDS-mottagare) har anskaffats för att uppfylla förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor, där fler hushåll omfattas av kravet på inomhusvarning på grund av att beredskapzonerna utvidgats kring kärnkraftsverken.

De högre utgifterna för inköp av basstationer jämfört med förra året beror på fler faktorer. En förklaring är att försening av leveranser planerade till 2022 istället levererades under 2023. Investeringarna inom Rakel har också ökat på grund av fler nya kundanslutningar och ökning av antal abonnemang. Generellt högre råvarupriser har också påverkat investeringsutgiften.

Not 18

Pågående nyanläggningar	23-12-31	22-12-31
IB anskaffningsvärde	64 297	42 245
Årets anskaffning	113 239	60 885
Överföring från pågående	-60 824	-23 462
Årets nedskrivningar	-1 481	-15 371
UB anskaffningsvärde	115 231	64 297

Saldot för pågående nyanläggningar har ökat jämfört med förra året. Ökningen av årets anskaffning beror på att ett stort antal varningsmottagare har köpts in under året för att uppfylla kravet på inomhusvarning vid kärnkraftsolycka i förordningen (2023:789) om skydd mot olyckor. Investeringen 2023 uppgår till totalt till cirka 95 mnkr och av dessa är ungefär hälften installerade och aktiverade, resterande kommer aktiveras kommande år. Se även kommentarer i not 17.

Under 2022 var det större utgifter för investeringar sent under året och som inte blev färdigställda förrän 2023. Dessa har nu aktiverats och förklarar varför överföring från pågående är högre 2023.

Not 19

Beredskapstillgångar	23-12-31	22-12-31
<i>Varningsmateriel anslag 2:6 lån</i>		
IB anskaffningsvärde	348 557	345 220
Årets anskaffning	8 468	2 787
Överföring från pågående	48	550
UB anskaffningsvärde	357 074	348 557
IB ackumulerad avskrivning	-270 558	-253 666
Årets avskrivning	-17 013	-16 892
UB ackumulerade avskrivningar	-287 571	-270 558
Bokfört värde	69 503	77 999
<i>Sambandsutrustning</i>		
IB anskaffningsvärde	1 093	1 143
Årets utrangering/försäljning	-	-50
UB anskaffningsvärde	1 093	1 093
IB ackumulerad avskrivning	-1 093	-1 143
Årets utrangering/försäljning	-	50
UB ackumulerade avskrivningar	-1 093	-1 093
Bokfört värde	0	0
<i>Ledningsplatser</i>		
IB anskaffningsvärde	298 863	285 370
Årets anskaffning	6 706	9 562
Överföring från pågående	7 109	8 606
Årets utrangering/försäljning	-	-4 675
UB anskaffningsvärde	312 678	298 863
IB ackumulerade avskrivningar	-241 715	-240 469
Årets avskrivning	-7 650	-5 921
Årets utrangering/försäljning	-	4 675
UB ackumulerade avskrivningar	-249 365	-241 715
Bokfört värde	63 313	57 148
<i>Sanering och indikering</i>		
IB anskaffningsvärde	38 116	57 598
Årets anskaffning	16 636	3 213
Årets utrangering/försäljning	-	-26 503

Beredskapstillgångar	23-12-31	22-12-31
Överföring från pågående	93	3 808
UB anskaffningsvärde	54 846	38 116
IB ackumulerade avskrivningar	-22 038	-42 650
Årets avskrivning	-6 633	-5 891
Årets utrangering/försäljning	-	26 503
UB ackumulerade avskrivningar	-28 671	-22 038
Bokfört värde	26 174	16 078
<i>Pågående beredskapstillgångar</i>		
IB anskaffningsvärde	50 883	17 171
Årets anskaffning	12 538	46 676
Årets nedskrivningar	-149	-
Överföringar	-23 251	-12 964
Bokfört värde	40 021	50 883
<i>Varningsmateriel anslag 2:4</i>		
IB anskaffningsvärde	59 206	51 206
Årets anskaffning	-	8 000
Överföring från pågående	16 000	-
UB anskaffningsvärde	75 206	59 206
IB ackumulerade avskrivningar	-51 206	-51 206
Årets avskrivning	-1 961	-
UB ackumulerade avskrivningar	-53 167	-51 206
Bokfört värde	22 039	8 000
Summa bokfört värde	221 051	210 108

Det bokförda värdet för beredskapstillgångarna 2023 är cirka 10 mnkr högre jämfört med föregående år. Ökningen avser främst anläggningsgruppen sanering/indikering där årets anskaffning ökat jämfört med föregående år. Detta beror på att tidigare års uteblivna leveranser sammanfaller med planerade leveranser 2023.

Under 2022 tilldelades MSB extra medel på anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret för satsningar på befolkningsskyddet.

Av tilldelade medel användes cirka 40 mnkr för inköp av varningssystem (VMA). Större delen av det som köptes in under senare delen av 2022 har nu installerats, vilket förklarar varför pågående beredskapstillgångar minskat och att anläggningsgruppen Varningsmateriel anslag 2:4 ökat 2023.

Not 20

Varulager och förråd	23-12-31	22-12-31
Drivmedel m.m.	268	423
Publikationer m.m.	213	0
Kiosk och restaurang	315	281
Internationellt lager, bistånd	41 887	38 968
Strategiskt lager EU	-	1 978
Medicinskt lager EU Equipment	13 002	14 292
Medicinskt lager EU Consumables	65 231	69 978
Lager rescEU shelter	106 713	75 663
Summa	227 628	201 583

Avvecklingen av det strategiska lagret (Strategic Warehouse), som påbörjades under 2022, har avslutats under året. År 2022 tillkom ett nytt lager, rescEU shelter, där rescEU shelter Ukraina och rescEU shelter Winter ingår. Inköp till rescEU Winter 2023 är den främsta förklaringen till skillnaden mellan åren. Under oktober 2023 genomfördes en fysisk inventering av lagren i Kristinehamn.

Not 21

Kundfordringar	23-12-31	22-12-31
<i>Inhemska kunder</i>		
Net4Mobility-Tele2 Sverige AB	999	714
SOS Alarm AB	4 645	18
Telia	1 288	1 190
Övriga	6 563	7 097
<i>Utländska kunder</i>		
DSB	639	-
European Commisson	3 672	-
Technisches Hilfswerk THW	901	-
Övriga	1 914	1 457
Summa	20 622	10 476

Skillnaden mellan åren kan bland annat förklaras av ett stopp under två veckor hos faktura-distributören Opus Capita i november, vilket gjorde att sista betalningsdag fick senareläggas för många kundfakturer främst inom Rakel-verksamheten. Skillnaden för utländska kunder beror på en stor faktura till EU, som det inte finns någon motsvarighet till 2022.

Not 22

Fordringar hos andra myndigheter	23-12-31	22-12-31
Skatteverket, mervärdesskatt	74 645	85 936
Regeringskansliet	3 674	-
Riksdagsförvaltningen	1 384	2 187
Trafikverket	1 385	904
Övriga	3 171	4 992
Summa	84 259	94 019

Not 23

Övriga kortfristiga fordringar	23-12-31	22-12-31
Fordringar hos leverantör	62	187
Förskott och fordran/ återbetalning lön	436	-8
Avräkningskonto resor	-	1 291
Övriga fordringar utländska	569	357
Övriga fordringar	-4	-4
Summa	1 063	1 823

Fordringar hos leverantörer har minskat 2023 då fler matchningar av kreditfakturer mot debetfakturer har gjorts jämfört med 2022. Förskott av lön har ökat 2023 då processen att få beslut för särskild inkomstskatt (SINK) för insatspersonal har blivit längre, vilket bidrar till allt fler förskott. Kostnader för resor hanteras idag via leverantörsfakturer istället för följesedlar i reseräkningssystemet och ingår därmed i ordinarie reskontraflöde. Detta förklarar varför saldot på avräkningskonto för resor är noll 2023.

Not 24

Periodavgränsningsposter	23-12-31	22-12-31
Förutbetalda lokalhyror	68 489	60 896
Förutbetalda leasingavgifter	112 429	130 494
Övriga förutbetalda kostnader	47 810	46 618
Upplupna intäkter internationella insatser	2 642	3 196
Upplupna EU-bidrag	204 135	100 930
Övriga upplupna intäkter och bidrag	5 321	1 298
Summa	440 826	343 432

Den största skillnaden mellan åren beror på en ökning av upplupna EU-bidrag som hänför sig till en fordran på EU avseende medicinskt lager EU samt rescEU shelter Ukraina. Fordran på EU innefattar redan inköpt material som bokförts som lager och/eller anläggningstillgångar. Dessutom finns det en fordran på EU när det gäller skopande plan med anledning av att ingen ersättning för upparbetade kostnader har betalats ut under 2022 och 2023.

Ökningen av förutbetalda lokalhyror kan förklaras av ökade hyreskostnader inom Rakelverksamheten. Även minskning av förutbetalda leasingavgifter inom Rakelverksamheten har påverkat skillnaden mellan åren.

Not 25

Avräkning med statsverket	23-12-31	22-12-31
<i>Uppbörd</i>		
Ingående balans	-	-
Redovisat mot inkomsttitel	-1 686	-
Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	-	-
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	1 686	-
Fordringar/skulder avseende uppbörd	0	-
<i>Anslag i icke räntebärande flöde (SCR)</i>		
Ingående balans	160 555	69 633
Redovisat mot anslag	2 108 193	1 897 494
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats från icke räntebärande flöde	-2 165 678	-1 806 572
Fordringar	103 070	160 555
<i>Anslag i räntebärande flöde</i>		
Ingående balans	-31 079	-58 920
Redovisat mot anslag	1 575 508	1 661 184
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-1 543 066	-1 645 916
Återbetalning av anslagsmedel	-	12 573
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	1 363	-31 079
<i>Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto</i>		
Ingående balans	-	-
Inbetalningar i icke räntebärande flöde	98 430	94 133
Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-2 262 422	-1 900 705
Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	2 163 992	1 806 572
Saldo	0	0
Summa avräkning statsverket	104 433	129 476

Löpande görs likvidmässiga regleringar mellan räntebelagt flöde och SCR-flöde för transaktioner som inte kan hanteras i rätt flöde från början. Regleringen avseende november månad gjordes i december 2023. Avstämningen och regleringen mellan flödena för december månad har gjorts i början av 2024. Regleringen 2024 var på 24 777 tkr och innebar överföring från SCR-flödet till räntekontot.

Not 26

Kassa och bank	23-12-31	22-12-31
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	465 605	869 698
Kassa och bank	49 243	6 177
Summa kassa och bank	514 848	875 875

Det höga saldot på räntekontot 2022 avsåg framför allt förskott i EU-finansierad verksamhet.

Det höga saldot 2023 för kassa och bank är främst hänförligt till valutakonto och medel avseende EU-projekt, som senare ska vidareförmedlas till utländska partners, se vidare not 35. Verksamhetsförskott i internationell verksamhet har också ett högre saldo 2023.

Not 27

Balanserad kapitalförändring	23-12-31	22-12-31
Balanserad kapitalförändring anslagsfinansierad verksamhet	-10 000	-10 000
<i>Balanserat resultat för avgiftsfinansierad verksamhet</i>		
Uppdragsutbildning m.m.	5 432	0
Intyg förare	487	-609
Tekniska system (SGSI)	-12 144	-4 194
Tjänsteexport	302	-1 211
Internationella insatser	68	0
Rakel	259 759	214 990
Rakel överskott (villkor 170 mnkr)	166 924	170 000
Summa avgiftsfinansierad verksamhet	420 828	378 976
Summa balanserad kapitalförändring	410 828	368 976

Balanserat underskott för Uppdragsutbildning m.m. och Internationella insatser finansierades med anslag 2022 enligt villkor i myndighetens regleringsbrev.

Av MSB:s regleringsbrev framgår att myndigheten får använda högst 170 000 tkr av det balanserade överskottet i nuvarande Rakel-verksamhet till att finansiera anskaffning och etablering av Rakel Generation 2. Från 2023 har MSB valt att särredovisa denna del av överskottet. Jämförelsevärde för 2022 har därför korrigerats. Under 2023 har investeringar finansierats med 3 076 tkr av de 170 000 tkr.

Not 28

Myndighetskaptal	Statskaptal	Bal kap avgifts- fin verksamhet	Övrigt	Kapitalförändring enligt RR	Summa
Utgående balans 2022	303 724	378 976	-10 000	-8 082	664 618
A Ingående balans 2023	303 724	378 976	-10 000	-8 082	664 618
Föregående års kapitalförändring	-53 011	44 929		8 082	0
Årets avräkning statskaptal anslag	53 936				53 936
Avräkning statskaptal överskott Rakel	3 076	-3 076			0
Årets kapitalförändring				-69 354	-69 354
B Summa årets förändring	4 001	41 853		-61 272	-15 418
C Utgående balans 2023	307 726	420 828	-10 000	-69 354	649 200

Avsättningen för avhjälpande av miljöskador med 10 mnkr särredovisas i kolumnen Övrigt.

Som framgår av not 27 får MSB använda högst 170 000 tkr av det balanserade överskottet i nuvarande Rakelverksamhet till att finansiera anskaffning och etablering av Rakel Generation 2. Under 2023 har investeringar finansierats med 3 076 tkr av de 170 000 tkr. Avräkningen av nyttjat överskott har bokförts mellan statskaptal och balanserad kapitalförändring.

Not 29

Avsättningar för pensioner	23-12-31	22-12-31
Ingående avsättning	393	1 089
Årets pensionskostnad	478	101
Årets pensionsutbetalningar	-466	-797
Utgående avsättning	404	393

Not 30

Avsättning avhjälpande miljöskador	23-12-31	22-12-31
Ingående avsättning	10 000	10 000
Årets förändring	-	-
Utgående avsättning	10 000	10 000

2018 bokade MSB upp en avsättning för avhjälpande av miljöskador på vardera 5 mnkr

för miljöskadeobjekten övningsfälten vid skolorna på Sandö och i Revinge. Beloppen baseras på faktiskt genomförd sanering vid dåvarande Räddningsverkets nedlagda skolor i Skövde och Rosersberg. Övergångsbestämmelsen i anslagsförordningen är inte aktuell för MSB eftersom detta inte tidigare har redovisats mot anslag. Saneringsåtgärder som medför utgifter och då även anslagsbelastning kommer att finansieras via myndighetens förvaltningsanslag.

Det pågår en miljöutredning kring övningsfältet i Revinge. Utredningen har precis påbörjats och ännu har det inte framkommit några uppgifter som påverkar tidigare gjord avsättning.

Not 31

Övriga avsättningar	23-12-31	22-12-31
<i>Avsättning skadestånd</i>		
Ingående avsättning	4 000	4 000
Årets förändring	-	-
Utgående avsättning	4 000	4 000
<i>Övriga avsättningar</i>		
Ingående avsättning	15 687	15 443
Årets förändring	1 940	244
Utgående avsättning	17 627	15 687
Summa utgående avsättning	21 628	19 688

Verksamheten i Stockholm flyttade till nya lokaler 2019. Det pågår en förhandling mellan MSB och fastighetsägare för lokalerna i Stockholm om vem det var som orsakade förseningar i byggprojektet och därmed blir skyldig att betala merkostnaderna. En avsättning för bedömd skadeståndskostnad avseende detta bokades upp med 4 mnkr 2019.

Övriga avsättningar avser myndighetens kompetensväxlings- och kompetensutvecklings-åtgärder (tryggpengar).

Not 32

Lån i Riksgäldskontoret	23-12-31	22-12-31
<i>Verksamhetsinvesteringar låneram enligt 7 kap. 1 § budgetlagen</i>		
Ingående balans	186 855	194 531
Årets nyupptagna lån	169 552	47 014
Årets amorteringar	-61 708	-54 690
Summa utgående balans lån verksamhetsinvesteringar	294 699	186 855
<i>Samhällsinvesteringar låneram enligt 7 kap. 6 § budgetlagen</i>		
Ingående balans	1 186 337	1 256 805
Årets nyupptagna lån	247 294	130 376
Årets amorteringar	-238 772	-200 844
Summa utgående balans lån samhällsinvesteringar	1 194 859	1 186 337
Totalt lån i Riksgäldskontoret	1 489 559	1 373 192

Beviljad låneram för verksamhetsinvesteringar enligt 7 kap. 1 § budgetlagen är 340 000 tkr. Beviljad låneram för samhällsinvesteringar enl 7 kap. 6 § budgetlagen är 1 300 000 tkr. Av beredskapstillgångarna som omfattas av låneramen är det endast varningsmaterielen finansierad via förvaltningsanslaget som lånefinansieras. Övriga beredskapstillgångar anslagsfinansieras.

ESV har infört nya regler som innebär att lån för samhällsinvesteringar från och med 2023 ska redovisas under balansposten Lån i Riksgäldskontoret istället för som tidigare under Övriga

krediter. Jämförelsevärde för Lån i RGK 2022 har därför korrigerats med 1 186 337 tkr.

Not 33

Kortfristiga skulder till andra myndigheter	23-12-31	22-12-31
Skatteverket	22 958	19 940
Skatteverket, mervärdesskatt	10 717	13 573
Statens pensionsverk	10 322	9 560
Försvarshögskolan	5 835	7 333
FOI	8 676	9 313
Försvarsmakten	14 474	13 677
FMV	5 826	795
Övriga	14 736	9 368
Summa	93 543	83 559

Skillnaden mellan åren för FMV beror på sent inkomna fakturor gällande inköp av materiel till det medicinska lagret och till insatser i Ukraina.

Not 34

Leverantörsskulder	23-12-31	22-12-31
<i>Inhemsk leverantörer</i>		
Svenska Brandslangfabriken AB	13 332	545
TeliaSonera Sverige AB	46 923	46 202
Teracom	51 171	65 096
Övriga	201 097	275 703
<i>Utländska leverantörer</i>		
Airbus	16 740	22 797
S.C. Lanco s.r.l.	16 595	-
Hörmann	1 305	16 020
Övriga	903	4 240
Summa	348 066	430 603

Inköp av materiel från Svenska Brandslangfabriken fakturerades sent på året 2023. Skillnaden för Teracom beror till största delen på utvecklingsarbeten kopplade till Tekniska system (SGSI) 2022.

Skillnaden för Airbus beror på extrainköp av materiel samt utbyte av befintliga växlar inom Rakelverksamheten 2022.

Not 35

Övriga kortfristiga skulder	23-12-31	22-12-31
Personalens källskatt	20 722	19 000
Skuld till EU, valutakonto	37 771	32
EU- medel svenska projektpartners	-	113
Övriga skulder	-4 055	-8 457
Summa	54 438	10 688

Övriga kortfristiga skulder har ökat mellan åren och är hänförligt till valutakontot och medel avseende EU-projekt, som senare ska vidareförmedlas till utländska partners. Se även not 26. Skillnaden mellan övriga skulder beror på lägre saldo på kvarvarande ankomstregistrerade fakturor 2023.

Not 36

Periodavgränsningsposter	23-12-31	22-12-31
Semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter m.m.	83 463	74 493
Upplupna löner inkl. sociala avgifter m.m.	3 322	4 650
Övriga upplupna kostnader	226 669	349 941
Övriga oförbrukade bidrag, inomstatligt	6 455	6 860
Övriga oförbrukade bidrag, utomstatligt	160 771	255 895
Förutbetalda intäkter	71 425	103 833
Summa	552 105	795 672

Semesterlöneskuld inklusive sociala avgifter m.m. har ökat jämfört med 2022. Minskningen av övriga upplupna kostnader beror till största delen på att fakturor avseende levererade lager- och anläggningstillgångar erhållits innan årsskiftet. Förra året var det en större andel fakturor som inkom efter årsskiftet. Övriga oförbrukade utomstatliga bidrag har minskat mellan åren och det beror

till stor del på en återbetalning till EU med anledning av att projektet Strategic Warehouse har avslutats. Oförbrukade medel för rescEU shelter Ukraina har minskat jämfört med föregående år då inköp mot lager bokförs som fordran på EU, se not 24. Skillnaden för förutbetalda intäkter beror bl a på återbetalning till SIDA av oförbrukade medel för Sida Ram 18–21 samt ett avslutat projekt (Resiliens Irak). Övriga oförbrukade bidrag, inomstatligt, består av totalt sex bidrag. Fem bidrag beräknas tas i anspråk om mer än tre månader till ett år (2 290 tkr) och ett bidrag beräknas tas i anspråk om mer än ett år till tre år (4 165 tkr).

Not 37

Anslag 2:2 ap. 2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Anslagsposten används för utbetalning av statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor. Anslaget används också för bidrag till länsstyrelserna för arbete enligt förordningen (2009:956) om över- och underläggsrisker. 2022 höjdes anslagsnivå kraftigt till nuvarande nivå och för att kunna besluta om de fleråriga större åtgärder som kommunerna ansökt om fick MSB under 2023 en utökad bemyndiganderam.

Not 38

Anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Utfallet är helt beroende av de händelser som inträffar och tidpunkten för inkommen ansökan som ger rätt till ersättning från anslaget. Under 2023 fick MSB en ökad anslagstilldelning med 10 mnkr då inkomna ersättningsanspråk från inträffade händelser tillsammans med kostnader för skogsbrandsbevakning inte kunde hanteras inom tilldelad nivå. Ersättningar betalades främst ut för skogsbrandsbevakning, skogsbränder, och miljöräddningstjänst. Se vidare not 10 och 46.

Not 39

Anslag 2:4 ap. 1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet

MSB disponerar anslaget först efter beslut av Regeringskansliet och det är avsett att finansiera vissa insatser. Under 2023 beslutades om en ökad anslagsnivå motsvarande 35 mnkr

för insatser till Ukraina, Turkiet och Syrien. På grund av långa ledtider i leveranser för materiel till Ukraina finns ett anslagssparande. I regleringsbrevet för 2024 framgår att anslags-sparandet får disponeras för att kunna hantera den materiel som levereras i början på året.

Not 40

Anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvar

MSB disponerar anslaget i syfte att öka förmågan att förebygga och förbereda för kris i hela systemet. Det finns en stor efterfrågan på finansiering från anslaget för att stärka den civila beredskapen främst avseende ledningsplatser, signalskydd, utvecklingsprojekt hos myndigheter och nationella förstärkningsresurser. Under året arbetade flera av verksamheterna in sin verksamhetsskuld från coronapandemin. Detta har medfört att utfallet är högre än totalt disponibla medel och del av anslagskrediten har därför nyttjats.

Not 41

Anslag 2:6 ap. 1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Även 2023 års verksamhet har påverkats av det försämrade omvärldsläget. MSB fick fortsatt flera regeringsuppdrag i syfte att stärka det civila försvaret men också för att till exempel förbereda en informationsinsats för att öka allmänhetens kunskaper om Nato. Det ökade trycket på flertalet av MSB:s verksamhetsområden, kostsamma regeringsuppdrag samt stora kostnader för nationella insatser för bland annat skogsbrandsbekämpning och oljesanering har inneburit att utfallet är högre än totalt disponibla medel och del av anslagskrediten har därför nyttjats.

Av anslaget har 113 025 tkr använts för att finansiera beredskap och indirekta kostnader för att genomföra internationella insatser.

Not 42

Anslag 2:9 ap. 1 Rakel Generation 2

Anslaget är främst anvisat för att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2. Del av anslaget har transfererats till Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät enligt villkor i myndighetens

regleringsbrev. Den del av anslaget som inte förbrukats beror bland annat på att Affärsverket svenska kraftnät inte rekviderat hela beloppet enligt villkoret.

Not 43

Anslag 1:1 ap. 41 Internationell civil krishantering

Anslaget finansierar insatser inom civil konflikthantering samt insatser till stöd för Ukraina. Summan av högstposterna för beloppsvillkoren under anslaget överstiger tilldelade medel. Detta ger en flexibilitet att styra resurserna dit det är mest väsentligt, vilket kan ge skillnad mellan utfall och aktuellt beloppsvillkor. Under året har anslaget vid två tillfällen ökat med totalt 75 mnkr för stöd till Ukraina och drabbade grannländer. Medlen har använts för att finansiera transporter, inköp av materiel, annat stöd samt förvaltningskostnader.

Not 44

Anslag 1:10 ap. 1 Klimatanpassning

Anslaget finansierar MSB:s kostnader för arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker. MSB har från 2024 inte del av anslaget. Verksamheten kommer istället att finansieras av anslag 2:6 ap. 1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Not 45

Totalt anslagsutfall

Redovisade nettoutgifter i anslagsredovisningen överensstämmer inte med intäkter av anslag i resultaträkningen beroende på att MSB även har anslagspåverkande poster i transfereringsavsnittet och balansräkningen. Se vidare not 1.

Not 46

Inkomsttitelredovisning

MSB betalar ut ersättning till kommuner från anslag 2:3 ap. 2 Ersättning för räddningstjänst m.m. enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor 7 kap. §§ 1–3. Vid oljeskadeolyckor övertar MSB kommunens krav på skadevållaren. Inkomster från krav på ersättning får inte behållas av MSB utan ska levereras in på inkomsttitel efter avdrag för administrativa merkostnader. Efter oljeutsläpp utanför Öckerö och Strömstad 2022 har 1 686 tkr betalats ut i ersättning till MSB från skadevållaren.

Beloppet har levererats in mot inkomstitel, inget avdrag för administrativa merkostnader har gjorts. Se även not 10.

Not 47

*Bemyndiganderedovisning anslag 2:2 ap. 2
Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra
naturolyckor*

Utestående åtaganden 2023 (528 847 tkr) överensstämmer i stort med tilldelad bemyndiganderam (540 000 tkr.) Genom en regleringsbrevsändring i december höjdes bemyndiganderamen från 480 000 tkr till 540 000 tkr.

Not 48

*Bemyndiganderedovisning anslag 2:4 ap. 5
Krisberedskap och totalförsvär*

Minskningen av utestående åtaganden 2023 påverkas till största delen av posten bidrag till kommuner och regioner då treåriga överenskommelser som planerats till 2023 i stället har ingåtts i början av 2024.

Not 49

Finansieringsanalys	2023	2022
Kostnader enl. resultaträkning	-3 300 415	-3 077 752
<i>Justeringsposter i finansieringsanalysen</i>		
Avskrivningar	346 191	330 251
Reaförluster	11 999	10 005
Avsättningar	11	-696
Summa	-2 942 214	-2 738 192

Not 50

Finansieringsanalys	2023	2022
Intäkter avgifter och ersättningar enl. resultaträkning	951 069	883 987
<i>Justeringsposter i finansieringsanalysen</i>		
Reavinster	-218	-75
Summa	950 851	883 913

Not 51

Finansieringsanalys

Förändring myndighetskapital 2023

Enligt MSB:s regleringsbrev får högst 170 mnkr av balanserat överskott i nuvarande Rakel-verksamhet användas till att finansiera anskaffning och etablering av Rakel Generation 2. Under 2023 har investeringar om 3 076 tkr avseende Rakel Generation 2 bokförts i balansräkningen mellan balanserad kapitalförändring och statskapital.

Not 52

Finansieringsanalys

Finansiering av investeringar 2023

Av årets nya lån från Riksgäldskontoret avser 169 552 tkr lån för verksamhetsinvesteringar enligt 7 kap. 1 § budgetlagen och 247 294 tkr lån för samhällsinvesteringar enligt 7 kap. 6 § budgetlagen. Av årets amorteringar avser 61 708 tkr lån enligt 7 kap. 1 § budgetlagen och 238 772 tkr lån enligt 7 kap. 6 § budgetlagen.

Not 53

MSB:s insynsråd och ledande befattningshavare

Ordförande:

Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör MSB
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- ledamot Regeringens krishanteringsråd.

Insynsrådets ledamöter:

Olivia Wigzell, generaldirektör Socialstyrelsen
Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- ledamot i Brottsförebyggande rådets insynsråd samt styrelseordförande i Malmö universitet.

Carl Fredrik Graf, landshövding Östergötlands län

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- styrelseledamot i AB Alexander Graf (bedriver ingen verksamhet), styrelse-suppleant Erev United AB, ledamot i Regeringens krishanteringsråd, ordförande styrelsen Försvarshögskolan samt särskild utredare i utredningen om kommuner och regioners beredskap (Fö 2023:02).

*Martin Årnlöv, generalsekreterare Röda Korset/
VD Göteborgs stadsmision*

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- styrelseledamot i Arbetsgivarorganisationen Fremia, styrelseledamot i Stiftelsen Radiohjälpen, styrelseledamot i Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner.

Michael Claesson, generallöjtnant Försvarsmakten

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- styrelseledamot Försvarets Materielverk (FMV) fram till 2023-10-01, ledamot i Folke Bernadotteakademins (FBA) insynsråd.

Fredrik Sand, näringspolitisk expert TechSverige.

*Patrik Strömer, näringspolitisk expert
Livsmedelsföretagen*

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- ledamot i styrelsen för Folk och Försvar, ledamot i styrelsen för Näringslivets Regelnämnd (NNR).

Alexandra Anstrell, riksdagsledamot

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- Regeringens representant i Hemvärnsrådet, ledamot i Anstrell konsult AB.

Heléne Pettersson, riksdagsledamot

Amy Loutfi, vicerektor Örebro Universitet

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- styrelseledamot i Neurolearn AB, ledamot i insynsrådet SCB, styrelseledamot i Örebro Region Innovation AB, Konsumentverkets Vetenskapliga råd samt regeringens Forskningsberedning.

**Ledande befattningshavare som utsetts
av regeringen**

Camilla Asp, överdirektör MSB

Innehar uppdrag i följande styrelser och råd:

- ledamot i Försvarshögskolans styrelse, ledamot i Folk och försvars styrelse, ledamot i Energimyndighetens insynsråd från och med 26 januari 2023 samt ledamot i Finansinspektionens styrelse från och med 13 april 2023.

Not 54

Ersättningar och förmåner

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare och insynsrådets ledamöter enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag:

**Ledande befattningshavare
Generaldirektör**

Charlotte Petri Gornitzka, generaldirektör MSB

Löner och andra skattepliktiga förmåner 1 765 163 kronor exklusive sociala avgifter. Generaldirektören har rätt till pension enligt förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer. Inga andra avtal om pension finns.

Camilla Asp, överdirektör MSB

Löner och andra skattepliktiga förmåner 1 270 640 kronor exklusive sociala avgifter. Överdirektören har rätt till pension enligt förordningen (2016:411) om tjänstepension, inkomstgaranti och avgångsvederlag till myndighetschefer. Inga andra avtal om pension finns.

Insynsrådets ledamöter

Arvoden och andra skattepliktiga förmåner till insynsrådet:

Arvoden avseende 2022 har utbetalats januari 2023	Belopp i kr
Jörgen Berglund (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	3 800
Heléne Björklund (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	1 900
Olivia Wigzell	5 700
Jonas Haggren (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	5 700
Sigbritt Karlsson (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	3 800
Carl Fredrik Graf	5 700
Helena Trolläng (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	3 800
Jessica Alenius (ledamot i insynsrådet t.o.m. 31 dec 2022)	3 800
Totalt	34 200

Arvoden avseende 2023 som utbetalas 2024	Belopp i kr
Alexandra Anstrell	5 700
Helén Pettersson	3 800
Olivia Wigzell	1 900
Carl Fredrik Graf	3 800
Michael Claesson	1 900
Fredrik Sand	3 800
Patrik Strömer	5 700
Marin Ärnlov	3 800
Amy Loutfi	3 800
Totalt	34 200

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp anges i tusentals kronor	2023	2022	2021	2020	2019
Lån i Riksgäldskontoret					
<i>lån verksamhetsinvesteringar 7 kap. 1 § budgetlagen</i>					
beviljad låneram	340 000	340 000	240 000	220 000	200 000
utnyttjad låneram	294 699	186 855	194 531	193 676	180 396
<i>lån samhällsinvesteringar 7 kap. 6 § budgetlagen</i>					
beviljad låneram	1 300 000	1 300 000	1 550 000	1 550 000	1 550 000
utnyttjad låneram	1 194 859	1 186 337	1 256 805	1 326 203	1 253 932
Kontokredit på räntekonto					
beviljad kontokredit	400 000	400 000	400 000	400 000	400 000
maximalt utnyttjad kontokredit	-	-	-	-	-
Räntor räntekonto					
räntekostnader	-	10 848	-	16	1 048
ränteintäkter	22 015	5 838	-	-	-
Avgiftsintäkter disponeras					
beräknade enligt regleringsbrev	846 150	810 365	771 300	743 400	734 000
utfall	931 798	868 359	839 702	818 160	741 477
Avgiftsintäkter, ej disponeras					
beräknade enligt regleringsbrev	-	-	-	-	-
utfall	1 686	-	-	-	-
Anslagskredit för ramanslag					
beviljad anslagskredit	105 039	101 634	87 970	87 598	104 874
utnyttjad anslagskredit	38 307	186	-	-	14 450
Anslagssparande för ramanslag	35 850	395 501	101 888	62 863	19 926
Tilldelade bemyndiganden	3 840 000	2 350 000	1 845 000	2 055 000	2 080 000
totalt gjorda åtaganden	1 316 996	831 843	1 189 964	1 531 224	2 011 421
Medeltalet anställda¹⁾	1351	1336	1303	1277	1177
Årsarbetskrafter²⁾	1269	1236	1222	1195	1107
Driftkostnad per årsarbetskraft	2 286	2 212	1 929	1 980	1 880
Årets kapitalförändring	-69 354	-8 082	-20 305	-48 173	1 972
Balanserad kapitalförändring	410 828	368 976	302 626	278 860	212 969

1) Av antalet anställda 2023 avser 96 st tillfälligt anställda i verksamheten för internationella insatser. Motsvarande siffra för 2022 var 106 st, 2021 102 st, 2020 90 st och 2019 85 st. Medeltalet anställda är ett genomsnitt av antal anställda baserat på mätningar vid två tidpunkter under året. Uppgifter kring antal anställda i avsnittet om kompetensförsörjning i kapitlet Särskild återrapportering tas fram vid ett tillfälle efter årets slut. Detta förklarar varför siffrorna skiljer sig åt.

2) Av antalet årsarbetskrafter 2023 avser 80 st tillfälligt anställda i verksamheten för internationella insatser. Motsvarande siffra för 2022 var 105 st, 2021 95 st, 2020 83 st och 2019 85 st.

| Intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll

Myndighetens verksamhet omfattas av förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll. I detta avsnitt redovisas generaldirektörens bedömning av om den interna styrningen och kontrollen varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Myndighetsledningen gör bedömningen att det inte identifierats brister i den interna styrningen och kontrollen som är av sådan art att de bedöms utgöra väsentligt underlag för regeringens uppföljning, prövning och budgetering av verksamheten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har en modell för arbetet med intern styrning och kontroll som är en del i MSB:s styrprocess (planerings- och uppföljningsprocessen). MSB:s riskhanteringsprocess är en integrerad del av MSB:s styrprocess. Som stöd i arbetet, samt för att skapa överblick över målstruktur och verksamhetsprocesser, använder MSB digitala system för planering och uppföljning men av säkerhetsskäl inte för riskhantering. Uppföljning av verksamhetens risker sker minst tre gånger per år.

Riskhanteringen vid MSB styrs genom generaldirektörens fastställda planeringsföresättning som innehåller bland annat inriktningar och utpekade strategiska riskområden. Utmaningar hanteras som del av verksamhetsplanen och särskilda strategiska riskområden inriktar riskhanteringen. Strategiska riskområden är i sig inte värderade utan får sin värdering utifrån verksamhetens identifierade verksamhetsrisker inom respektive riskområde.

Exempel på riskområden som följts sedan hösten 2022 är strukturreformen inklusive Nato och strategisk kompetensförsörjning.

Som ett led i utvecklingen av myndighetens styrprocess utgör externa och interna granskningar viktiga underlag för förbättringsarbetet vid MSB. Utifrån internrevisionens granskningar har det under 2023 pågått ett förbättringsarbete för att bland annat förstärka riskhanteringsarbetet och i arbetet att motverka oegentligheter.

Jag bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm, 16 februari 2024

Charlotte Petri Gornitzka
Generaldirektör

| Bilaga 1

Bilaga 1

I bilaga 1 redovisas uppgifter i tabellform som kompletterar den redovisning som gjorts under respektive område.

Tabell 1. Utbetalda medel till ideella organisationer från anslag 2:6 MSB

Utbetalda medel till ideella organisationer för genomförande av utbildningsverksamhet riktat till allmänheten.

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Arbetarnas bildningsförbund	563	850	900
Brandskyddsföreningen Sverige	4 000	5 274	4 800
Friluftsrämjandet	500		
Föreningen Räddningskårer i samverkan FRIS	1 400	2 053	1 648
Studieförbundet BILDA	1 000	1 050	950
Stöldskyddsföreningen	970	2 400	1 028
Svenska Försvarsutbildningsförbundet	2 138	3 346	2 100
Svenska Judoförbundet	300	415	415
Svenska Kommunalpensionärerna		11	400
Svenska Livräddningssällskapet	5 700	10 195	8 760
Svenska Lottakåren	3 300	2 132	1 300
Svenska Röda Korset	5 570	4 125	5 990
Sveriges Civilförsvarsförbund	4 900	6 140	4 600
Sveriges Frivilliga Brandkårer	750	640	400
Unga Forskare	3 350	2 645	1 745
Slutreglering föregående års bidrag	-2 262		-2 481
Summa	32 178	41 276	32 555

Tabell 2. Utbetalda medel till kommuner för förebyggande åtgärder från anslag 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabellen visar även utbetalning till länsstyrelserna för deras arbete enligt översvämningsförordningen. Följande har erhållit bidrag 2023:

Kommun	Utbet 2023 (tkr)
Översvämnings	458 947
Alvesta	392
Eksjö	620
Falu	5 009
Grästorp	3 256
Haparanda	2 220
Jönköping	2 163
Kristianstad	39 624
Nacka	32 841
Norrköping	10 014
Piteå	4 819
Sala	4 455
Stockholm	352 350
Säffle	655
Ängelholm	529
Ras och skred	15 062
Karlstad	12 638
Munkedal	104
Partille	700
Stenungsund*	1 620
Erosion	2 864
Alingsås	2 864
Övrigt	4 976
Länsstyrelserna	4 976
Summa	481 850

*Delar av åtgärden i Stenungsund gäller även erosion.

Tabell 3. Ersättning för räddningstjänst med mera från anslag 2:3

MSB har till uppgift att lämna ekonomisk ersättning till kommunerna för räddningstjänst-kostnader och för sanering av olja enligt 7 kap. 2 och 3 §§ lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Anslaget ska användas till ersättning för miljöräddningstjänst. Anslaget får även användas för kostnader för stöd från andra länder samt ersättning av skada enligt 7 kap. 2 § punkt 2 Socialförsäkringsbalken. Anslaget får användas till att ersätta länsstyrelser för de bidrag som lämnas för bevakning med skogsbrandsflyg.

Ersättning betalas från anslag 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. och har fördelats till följande:

Mottagare		Ersättning 2023 (tkr)
Ersättning för räddningstjänst LSO 7 kap. 3 §		10 644
Hylte kommun	Skogsbrand	547
Ljusdal kommun	Skogsbrand	3 120
Lycksele kommun	Skogsbrand	671
Pajala kommun	Skogsbrand	312
Räddningstjänsten Skaraborg (Grästorps kommun)	Trafikolycka	187
Räddningstjänsten Sydost (Nybro kommun)	Skogsbrand	5 057
Sorsele kommun	Skogsbrand	750
Ersättning för räddningstjänst LSO 7 kap. 2 §		1 686
Strömstad kommun	Sanering	145
Öckerö kommun	Sanering	1 541
Övriga ersättningar		24 740
Kustbevakningen	Miljöräddningstjänst	6 236
Skogsbrandsflyg	Bevakning	18 504
Summa		37 070

Tabell 4. Finansierare och intäkter för internationella insatser (belopp i tkr)

Finansiär	2023	2022	2021
Sida	140 618	124 400	163 961
Anslag Regeringen	193 284	179 198	66 244
FN	423	1 234	3 849
EU	53 129	46 267	9 135
Svenska myndigheter	1 008	12	
Summa	388 463	351 111	243 189

MSB:s internationella insatser finansieras både med anslags- och avgiftsintäkter. I tabellen ingår medel från, anslag 1:1:41 Internationell civil krishantering, anslag 2:4:1 Viss internationell säkerhetsfrämjande och humanitär verksamhet samt bidrags- och avgiftsintäkter.

Tabell 5. Fördelning av medel från anslag 2:4 Krisberedskap

Anslag 2:4 ap. 5 Krisberedskap och totalförsvaret ska användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att motstå allvarliga händelser och kriser samt till åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla en grundläggande försvarsförmåga samt i övrigt i enlighet med regeringens inriktning. Nedan redovisas hur anslaget fördelar sig per kategori och av efterföljande tabeller finns en mer detaljerad beskrivning av fördelningen inom respektive kategori.

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Centrala myndigheter exkl. MSB	264 324	278 455	304 507
Länsstyrelser	138 477	136 041	117 030
MSB	165 360	214 914	152 157
Kommuner	567 974	570 123	464 427
Regioner	87 051	83 096	64 075
Frivilliga försvarsorganisationer	77 458	69 939	59 363
Forskning	83 428	87 172	108 894
Summa	1 384 072	1 439 740	1 270 452

Tabell 6. Bidrag till centrala myndigheter med mera från anslag 2:4 Krisberedskap exklusive MSB

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Finansinspektionen	8 294	7 641	4 349
Folkhälsomyndigheten	11 265	6 975	5 795
Fortifikationsverket	21 910	11 381	7 442
Försvarets Radioanstalt	30 000	34 000	68 000
Kustbevakningen	3 036	3 735	1 093
Lantmäteriet	963		125
Luffartsverket	2 700	1 400	3 253
Läkemedelsverket	2 011	2 325	990
Migrationsverket			3 197
Pensionsmyndigheten	116	216	
Polismyndigheten	16 501	21 581	19 029
Post- och Telestyrelsen	11 338	38 289	32 310
Riksgälden			614
Sjöfartsverket	7 352	10 016	4 812
Skatteverket	300	6 387	7 050
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	4 065	676	5 386
Socialstyrelsen	13 246	1 910	2 979
Statens Jordbruksverk	1 301	858	3 302
Statens Livsmedelsverk	25 854	19 690	22 567
Statens Veterinärmedicinska Anstalt	14 851	13 458	11 900
Säkerhetspolisen	5 627	4 446	2 459
Totalförsvarets forskningsinstitut	14 226	13 370	6 959
Trafikverket	12 202	20 343	24 188
Transportstyrelsen	3 400		
Tullverket	1 500		
Åklagarmyndigheten	1 200		
Summa årets bidrag	213 259	218 695	237 799
Slutreglering föregående års bidrag	-5 688	1 883	-8 205
SOS Alarm AB	25 000	25 000	25 000
Aktörsgemensam ledning och ledningsplatser	31 753	32 877	49 913
Summa	264 324	278 455	304 507

Tabell 7. Bidrag till länsstyrelser från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Länsstyrelsen i Blekinge län	3 750		1 975
Länsstyrelsen i Dalarnas län	3 944	4 141	3 295
Länsstyrelsen i Gotlands län	5 023	1 900	4 034
Länsstyrelsen i Gävleborgs län	3 750	5 610	2 545
Länsstyrelsen i Hallands län	3 749	3 975	2 650
Länsstyrelsen i Jämtlands län	3 750	5 200	2 368
Länsstyrelsen i Jönköpings län	4 760	4 538	3 190
Länsstyrelsen i Kalmar län	4 212	5 176	1 905
Länsstyrelsen i Kronobergs län	3 749	5 473	3 498
Länsstyrelsen i Norrbottens län	4 586	10 575	3 764
Länsstyrelsen i Skåne län	11 745	7 542	6 013
Länsstyrelsen i Stockholms Län	7 602	5 585	4 953
Länsstyrelsen i Södermanlands län	3 800	4 871	2 403
Länsstyrelsen i Uppsala län	4 547	3 920	3 090
Länsstyrelsen i Värmlands län	3 314	2 035	2 282
Länsstyrelsen i Västerbottens län	6 343	6 328	3 198
Länsstyrelsen i Västernorrlands län	3 758	2 900	1 503
Länsstyrelsen i Västmanlands län	3 750	3 375	2 505
Länsstyrelsen i Västra Götalands län	9 117	12 997	11 196
Länsstyrelsen i Örebro län	4 170	3 765	2 068
Länsstyrelsen i Östergötlands län	4 451	2 813	2 125
Summa årets bidrag	103 869	102 718	70 557
Slutreglering föregående	-12 121	-19 893	
Länsstyrelsernas ledningsplatser			
Drift	28 187	23 305	21 756
Utveckling	18 543	29 911	24 717
Summa ledningsplatser	46 729	53 216	46 473
Totalt bidrag till länsstyrelserna	138 477	136 041	117 030

Tabell 8. MSB:s andel av anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Förstärkningsmateriel	45 713	44 395	35 610
Skyddsrum	14 669	10 372	9 102
Särskild satsning utomhusvarning		44 714	
Övning	9 023	11 716	16 889
Utvecklingsprojekt inom krisberedskap och civilt försvar	95 954	103 717	90 555
Summa	165 360	214 914	152 157

Utvecklingsprojekt består till största del av att utveckla stöd till aktörer för att stärka förmågan för krisberedskap och civilt försvar och informations- och cybersäkerhet, stöd till allmänheten, metod- och systemstöd samt större samverkansövningar.

Tabell 9. Bidrag till kommuner från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Ersättning till kommuner enligt LEH	331 626	332 000	301 912
Ersättning till kommuner för civilt försvar	160 000	160 000	100 000
Bidrag abonnemangspris Rakel	27 000	27 000	27 000
Bidrag för kommunal ledning och räddningscentraler	49 032	50 840	35 190
Övriga utbetalningar avseende kommunal ledning och räddningscentraler	316	283	325
Summa bidrag till kommuner	567 974	570 123	464 427

Tabell 10. Bidrag till regioner från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Ersättning till regioner enligt LEH	44 949	43 087	31 840
Ersättning till regioner för civilt försvar	40 000	40 000	30 000
Bidrag för ledningsplatser	2 082		2 217
Övriga utbetalningar avseende ledningsplatser	20	9	18
Summa bidrag till regioner	87 051	83 096	64 075

Tabell 11. Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer från anslag 2:4 Krisberedskap samt MSB:s förvaltningsanslag (2:6)

Belopp i tkr Organisation	Utbetalt organisationsstöd (anslag 2:6)			Utbetalda uppdragsmedel (anslag 2:4)		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Flygvapenfrivilligas Riksförbund (FVRF)	325	351	325	4		24
Frivilliga Automobilkårens Riksförbund (FAK)	4 074	3 729	3 467	10 549	11 111	9 082
Frivilliga Flygkåren (FFK)	2 784	3 053	2 708	6 100	7 931	5 723
Frivilliga Motorcykelkårens Riksförbund (FMCK)	839	502	381	2 480	3 300	3 406
Frivilliga Radioorganisationen (FRO)	1 698	1 200	1 308	6 328	5 391	4 504
Försvarets Personaltjänsteförbund (FPF)	183	194	188	160	170	190
Insatsingenjörernas riksförbund (IIR)	183	312	303	320	180	305
Riksförbundet Sveriges Lottakårer (SLK)	2 096	2 259	2 678	5 917	6 177	5 335
Sjövärnskårens Riksförbund (SVK)	1 217	1 114	1 073	2 247	3 173	2 804
Sveriges Bilkårens Riksförbund (Bilkåren)	2 899	2 800	2 234	9 577	9 689	5 738
Svenska Blå Stjärnan (SBS)	2 188	2 780	2 984	6 697	6 597	5 436
Svenska Brukshundklubben (SBK)	1 821	1 675	1 609	3 634	3 925	3 440
Svenska Civilförsvarsförbundet (SCF)	3 247	3 218	3 782	13 708	10 000	8 038
Svenska Fallskärmsförbundet (SFF)	274	290	282	30	50	204
Svenska Försvarsutbildningsförbundet (Försvarsutbildarna)	3 091	2 532	2 512	10 488	9 716	6 807
Svenska Pistolskytteförbundet (SPSF)	488	516	502			
Svenska Röda Korset (SRK)	2 105	2 958	3 161	4 319	3 796	6 638
Svenska Skyttesportförbundet (SvSF)	488	516	502	128	303	85
Summa	30 000	30 000	30 000	82 686	81 509	67 759
Slutreglering av föregående års bidrag				-5 228	-11 570	-8 193
Netto utbetalt till frivilligorganisationerna	30 000	30 000	30 000	77 458	69 939	59 566
Slutreglering av tidigare års bidrag med anledning av covid-19						-204
Bidrag till frivilliga försvarsorganisationer	30 000	30 000	30 000	77 458	69 939	59 363

Tabell 12. Utbetalning av forskningsmedel från anslag 2:4 Krisberedskap

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Atlantic Council of the United States Inc			149
Chalmers tekniska högskola AB	5 117	4 853	2 637
Eric K. Stern		132	
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS)			7 000
Försvärshögskolan	8 879	7 360	12 088
Göteborgs universitet	1 982	4 181	6 903
Högskolan i Skövde	1 245	1 026	2 346
Insamlingsstiftelsen Brandforsk	3 885	3 950	4 000
Institutet för framtidsstudier	5 281	4 549	4 758
Institutet för rymdfysik			2 277
Karlstads universitet	354	1 221	2 329
Kungliga Tekniska Högskolan	5 739	4 401	6 580
Linköpings universitet	6 658	9 889	11 040
Lunds universitet	8 619	11 585	12 178
Malmö universitet			682
Marie Cederschiöld Högskola AB	2 381	1 873	
Mittuniversitetet	5 507	4 693	4 274
Mälardalens universitet	1 314	1 030	
NordForsk	4 000	2 000	2 000
Research Institutes of Sweden (RISE)	4 183	2 618	1 045
Secana AB			300
Statens geotekniska institut	2 150	1 190	1 212
Stiftelsen Stockholm School of Economics Institute for Research (SIR)	2 847	2 787	153
Stockholm Environment Institute	1 428	1 859	1 019
Stockholms universitet			1 267
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut			1 024
Tekniska Högskolan i Jönköping AB	939	966	90
Totalförsvarets forskningsinstitut	8 528	10 399	14 026
Umeå universitet	2 082	4 198	4 454
Uppsala universitet		223	1 393

⬇ Tabellen fortsätter!

Belopp i tkr	2023	2022	2021
Utrikespolitiska institutet		130	794
Winning Innovation i Lund AB			1 971
Örebro universitet	2 538	3 511	2 697
Återbetalning av forskningsbidrag	-562		-768
Erhållna bidrag för finansiering av forskning	-1 666	-3 453	-3 026
Summa forskning	83 428	87 172	108 894

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap